florile hazului și grădina snoavelor

o mie și una de nopți

(6)

Cartea celor

o mie şi una de nopţi

(6)
(Nopţile 332 – 414)

Traducere de H. Grămescu

Ilustraţia copertei: Anca Vasilescu

Editura Minerva
Bucureşti, 1972

Şeherezada spuse:

POVESTEA CELOR ŞASE FETIŞCANE FIECARE DE ALT FEL

Se povesteşte că, într-o zi, emirul dreptcredincioşilor, El-Mamun, stând în jeţul lui din sala palatului, porunci să se adune dinainte-i toţi vizirii şi toţi emirii, şi căpeteniile cele mai de seamă din împărăţia lui, precum şi poeţii, şi cei ce-i erau lui dragi şi pe care şi-i făcuse prieteni. Or, cel mai apropiat dintre toţi cei apropiaţi care veniră atunci acolo era Mohammad El-Bassri. Şi califul El-Mamun se întoarse către el şi-i grăi:

— O, Mohammad, tare mult mi-ar plăcea acum să aud de la tine o poveste cum nu s-a mai auzit vreodată.

El răspunse:

— O, emire al dreptcredincioşilor, lucru-i uşor. Ci vrei de la mine o poveste pe care şi eu s-o fi auzit cu urechile mele, sau mai degrabă o întâmplare pe care, martor fiind, s-o fi văzut; cu ochii mei?

Şi El-Mamun grăi:

— O, Mohammad, fie oricum o fi. N-aş vrea decât să fie cât mai minunată.

Atunci Mohammad El-Bassri povesti pe dată:

— Află, o, emire al dreptcredincioşilor, că am cunoscut în vremile din urmă un om bogat foarte, de baştina lui din Yemen, care şi-a lăsat ţara, ca să vină să se aşeze în

Bagdad, oraşul nostru, şi să trăiască aici o viaţă plăcută şi tihnită. Îl chema Ali El-Yamani. Şi, întrucât după o bucată de vreme găsi obiceiurile de la Bagdad întocmai pe gustul lui, îşi aduse aci toate bunurile, precum şi haremul alcătuit din şase tinere roabe, frumoase ca nişte lune.

Întâia dintre fetişcane era albă, cea de a doua roşcovană, cea de a treia grasă, cea de a patra subţire, cea de a cincea bălaie şi cea de a şasea neagră. Şi toate şase, în adevăr, erau desăvârşirea desăvârşirilor, aveau mintea împodobită cu ştiinţa scrierilor frumoase şi străluceau în arta dansului şi în cea a instrumentelor de muzică.

Fetişcana cea albă se numea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi doua noapte

Ea urmă:

Fetişcana cea albă se numea Faţă-de-Lună; cea roşcovană se numea Văpaie-de-Jar; cea grasă, Lună-Plină; subţirica, Hurie-de-Rai; cea bălaie, Soare-n-Amiaz; cea neagră, Lumina-Ochiului.

Or, într-o zi, Ali El-Yamani, fericit de tihna ce-o gusta în desfătătorul Bagdad şi simţindu-se într-o stare sufletească încă şi mai plăcută ca de obicei, le pofti pe toate cele şase roabe ale sale deodată să vină la el în sala de taifas, ca să-i ţină tovărăşie şi să petreacă vremea bând, glumind şi cântând cu el. Şi toate şase se înfăţişară dinaintea lui; şi, cu tot felul de jocuri, de desfătări şi de snoave, chicotiră împreună şi se veseliră.

Când voioşia se înstăpâni netulburată printre ei, Ali El-Yamani luă o cupă, o umplu cu vin şi, întorcându-se către Faţă-de-Lună, grăi:

— O, tu, roabă albă şi dulce, ia să auzim câteva cântări suave cântate de glasul tău.

Şi Faţă-de-Lună, roaba cea albă, luă o lăută, îi potrivi strunele şi începu să cânte nişte cântece gingaşe ce făceau să dănţuiască şi pietrele. Pe urmă, însoţindu-se cu lăuta, cântă aceste stihuri alcătuite pe dată de ea:

Iubitu-mi, fie el departe,
Fie aproape, orişicum,
Şi-a încrustat pe veci în ochii-mi
Icoana chipului, frumoasă,
Şi-a-ntipărit pe totdeauna,
Să nu-l mai pot uita nicicum,
Vrăjitu-i nume-adânc în pieptu-mi
Să-i fiu de-a pururi credincioasă.

Ca să-i pot alinta în suflet
Strălucitoarea amintire,
Mă fac întreagă numai suflet,
Devin doar suflet, să-l alint;
Şi ea să-l pot mereu cuprinde,
Să-l port de-a pururi în privire,
Devin acum numai privire,
În ochii-mi galeşi să-l cuprind.

Mi-a spus clevetitorul aspru,
Vorbindu-mă de rău mereu:
„Oare când o să-ţi smulgi din suflet
Iubirea asta suferinţă?“
Eu îi răspund: „O, pleacă, du-te,
Vrăjmaş clevetitor al meu!
Nu vezi că te-amăgeşti cerându-mi
Ceea ce nu e cu putinţă?“

Auzind aceste stihuri, stăpânul albei Faţă-de-Lună se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi muie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. O umplu apoi a doua oară şi, ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea roşcovană şi îi grăi:

— O, Văpaie-de-Jar, tu, al inimii leac, încearcă şi tu, fără să m-afunzi în amar, să mă faci să ascult glasul tău, aşadar, cântând câteva stihuri ce-ţi plac.

Şi Văpaie-de-Jar luă lăuta şi-i potrivi strunele pe o altă cheie; apoi începu un cântec de joc ce făcea inimile să fiarbă, şi pe urmă cântă mai cu foc:

Pe chipu-acesta jur că te iubesc!
O, chip pe care sfânta frumuseţe
L-învăluie-n lumină — ca să-nveţe
Şi cele mai frumoase dintre feţe
Ce e frumosul nepământenesc.

Cu gingăşia ta i-ai subjugat
Pe toţi — căci tu eşti opera divină
Ieşită luminoasă la lumină
Din mâna celui care ne-a creat.

Auzind aceste stihuri, stăpânul Văpăii-de-Jar se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. O umplu apoi a treia oară şi, ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea trupeşă foarte şi-i grăi:

— O, Lună-Plinâ, tu, cea prea trupeşă la înfăţişare, dar cu sângele sprinten şi uşor ca o boare, vrei să ne cânţi ceva, nişte stihuri dulci, tot aşa de frumoase cum e carnea ta?

Şi fetişcana cea durdulie luă lăuta, o struni şi-ncepu să-nmlădie o cântare în stare să-nfioare sufletele şi stânca cea tare, şi, după câteva plăcute murmure, dădu glas unui cântec uşure:

O, *de-aş putea să-ţi fiu pe* plac,
Icoană-a dorurilor mele,
Aş înfrunta pământ şi stele
Doar pentru zâmbetul tău drag.

De te-ai apropia duios
De sufletu-mi ars de suspine,
Mi s-ar părea, faţă de tine,
Toţi regii lumii mai prejos.

Sfioasa-mi dragoste de-ai vrea
S-o mângâi galeş cu-o privire,
Aş ameţi de fericire
Şi, tremurând în preajma ta,

De-a lungu-ntregii mele vieţi
Ţi-aş sta supusă la picioare,
O, tu, cel mai frumos sub soare,
Tezaur scump de frumuseţi!

Auzind aceste stihuri, stapânul grăsanei Lună-Plină, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, o întinse fetişcanei care o bău. Atunci el o umplu, iar şi, ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea subţirică şi îi grăi:

— O, subţirică Hurie-de-Rai, acuma-i rândul tău să ne dai desfătul cu glasul, ce-l ai.

Şi fetişcana cea subţirică se înclină peste lăuta-i mică, întocmai ca o mamă peste pruncul ei, şi cântec începu să zică:

Ah, dorul meu de tine
u are-asemănare —
Doar recea-ţi nepăsare
S-ar măsura cu el.
Ce lege-ar putea ţine
O cumpănă-n destine
Ce n-au acelaşi ţel?
Şi ce judeţ e-n stare
În pricinile rare
De dragoste, amare,
Să judece-un apel,

Să facă mic ce-i mare,
Ce-i mare mic la fel,
Să dea la fiecare,
Egal, iubirea care
Doar aprig, jalnic chin e,
Prisosul de la mine
Să-l treacă-astfel la el,
La mult iubitu-mi care
Nu suferă defel?

Auzind aceste stihuri, stăpânul zveltei Hurie-de-Rai, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. După care, iar o umplu şi, ţinând-o în mână...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi treia noapte

Ea urmă:

...ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea bălaie şi-i grăi:
— O, Soare-n-Amiaz, o, trup de aur şi chihlimbar, vrei şi tu, aşadar, să încerci o stihuire despre gingaşul dor de iubire?
Şi fetişcana cea bălaie îşi aplecă peste dulcea lăută capu-i de aur, închise pe jumătate ochii-i limpezi ca nişte zori şi, după ce făcu strunele să răsune uşor, de trecu un fior şi prin sufletele şi prin trupurile tuturor, şi pe chipul şi în inima lor, după ce-i fermecă binişor, dete glasului ei răpitor, comoară de scumpe comori, întreg sunetul lui vrăjitor, şi cântă acest cântec de dor:

Iubitul meu, când îi răsar în cale,
Lung mă priveşte, şi-a privirii-i spadă
Străpunge biata-mi inimă cu jale.

Spun inimii rănite: „Eşti neroadă!
De ce nu vindeci dorul rănii tale?
Şi de ce nu te aperi când loveşte

Dar inima nimic nu vrea să vadă,
Nimic nu spune, şi mereu porneşte
Spre cel ce-o lasă-n drum ca pe-o schiloadă.

Auzind aceste stihuri, stăpânul bălaiei roabe Soare-n-Amiaz, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, o întinse fetişcanei care o bău. După care iar o umplu şi, ţinând-o în mână, se întoarse către sclava cea neagră şi îi grăi:

— O, Lumină-a-Ochiului, tu, cea neagră pe dinafară, dar atâta de albă pe dinlăuntru, tu, al cărei trup e cernit la culoare, dar al cărei obraz ni-i a vieţii-ncântare, dă-ne-acum desfătare cu-o frumoasă cântare luminoasă ca raza de soare.

Atunci, neagra Lumină-a-Ochiului luă lăuta şi făcu să răsune douăzeci de feluri de cântec pe strune. După care, se întoarse la întâia cântare, şi cântu lin şi rar stihurile-acestea compuse la modul impar:

Ochi ai mei, lăsaţi să curgă
Lacrimi fără de nădejde
Peste jalea mea din suflet,
Peste-al dragostei pojar.
Focu-acesta ce mă arde,
Patima ce mă topeşte,
Crudul meu iubit l-aprinde,
El m-afundă în amar,
El, cel ce vrăjmaşei mele
Îşi dă sufletul în dar.

Bârfitorii-şi râd de mine
Şi-mi tot spun să dau uitării

Trandafirii fără seamăn
Din obrajii lui în floare.
Dar când trandafir şi floare
Vin cu aburul visării,
Ce să fac?... Şi vinu-n cupe
Şi lin zumzet de ghitare
Trup şi suflet îmi îmbie
Către jocul desfătării.
Ci eu nu iubesc, prieteni,
Decât dulcea lui suflare!

Jarul dorului mi-usucă
Şi obrajii şi privirea.
Dar ce-mi pasă? Trandafirii
Raiului pe faţa-i ard.
Îl iubesc — şi-atât ajunge!
Vina, vina mea-i iubirea
Pentru cel de care pururi
N-aş mai vrea să mă despart.

Auzind aceste stihuri, stăpânul Luminii-Ochilor, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău.

După care, toate şase se ridicară deodată şi sărutară pământul dinaintea stăpânului lor şi îl rugară să le spună care dintre ele îl încântase mai mult şi care stihuri şi care glas îi păruseră mai plăcute. Şi Ali El-Yamani rămase încurcat peste măsură şi începu să privească la fiecare şi să le cântărească farmecele şi harurile cu priviri şovăitoare; şi i se părea, în inima lui, că şi înfăţişările şi culorile lor toate erau la fel de minunate. Până la urmă se hotărî să vorbească şi zise:

— Slavă lui Allah, împărţitorul de haruri şi de frumuseţi, care mi-a dăruit şase fetişcane minunate ca voi, înzestrate cu toate desăvârşirile! Ei bine, iată! Vă mărturisesc că vă preţuiesc la fel pe toate şi că nu sunt în stare să iau asupră-mi hotărârea de a spune despre

vreuna dintre voi că e mai presus decât celelalte. Apropiaţi-vă, dar, mieluţele mele, şi sărutaţi-mă toate deodată!

La cuvintele acestea ale stăpânului lor, cele şase fetişcane se aruncară în braţele lui şi îl alintară şi-l giugiuliră, şi el la fel pe ele, vreme de un ceas.

După care le porunci să se aşeze roată dinainte-i şi le spuse:

— N-am vrut nicicum să săvârşesc eu însumi nedreptatea de a hotărî pe care dintre voi o aleg anume, şi să-i dau întâietate asupra tovarăşelor ei. Dar ceea ce eu n-am vrut să fac, puteţi face voi înşivă. Căci toate, într-adevăr, sunteţi la fel de pricepute în citirea *Coranului* şi în scrierile frumoase; aţi citit însemnările celor vechi, şi vieţile părinţilor noştri musulmani; şi mai sunteţi înzestrate şi cu harul de a povesti frumos, şi cu o rostire minunată. Vreau, dar, ca fiecare dintre voi să-şi înalţe laudele ce socoteşte că i se cuvin, să-şi arate împodobirile şi însuşirile, şi să ponegrească farmecele potrivnicei ei. Aşa, lupta să se pornească, de pildă, între două potrivnice de culori sau de înfăţişări osebite, între cea albă şi cea neagră, între cea slabă şi cea grasă, între cea bălaie şi cea roşcovană; ci în lupta aceasta nu vă este îngăduit să vă înfruntaţi altfel decât prin vorbele cele mai alese, prin cugetările cele mai frumoase, prin spusele celor înţelepţi şi ale celor învăţaţi, prin stihurile poeţilor şi prin tâlcurile din *Coran,*

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi patra noapte

Ea urmă:

...prin stihurile poeţilor şi prin tâlcurile din *Coran.*

Şi cele şase fetişcane răspunseră că ascultă şi că se supun, şi se pregătiră să-nceapă fermecătoarea bătălie.

Cea dintâi care se ridică fu roaba cea albă, Faţă-de-Lună, care-i făcu semn Luminii-Ochilor să vină şi să se aşeze înaintea ei. Şi pe dată grăi:

— O, neagro, este scris în cărţile învăţaţilor că Albeaţa a vorbit aşa: „Eu sunt o lumină orbitoare, o lună ce se ridică peste zare. Culoarea mea e limpede şi strălucitoare. Fruntea mea luceşte ca argintul în soare. Şi frumuseţea mea l-a inspirat pe poetul care a spus:

Cu pielea-i albă, parcă de sidef,
Ce dulce şi ce caldă-i e făptura,
Cioplită parcă din mărgăritar!
Şi-i dreaptă cum e litera alef;
Ca litera mim *i se scrie gura;*
Sprâncenele-i încondeiate par,
Întoarse, două nun — *şi-orice privire;*
Săgeată-n arcul genelor, subţire.

Dar mijlocelul ei? *Dar faţa-i toată*?
Obrajii-s flori de mirt şi de narcise,
Flori albe sunt, de trandafir frumos.
Iar mijlocu-i ca ramul mlădios,
Gingaş, cu frunza-n vânturi legănată.
Ce leagănă grădina-n văl de *vise,*
Şi fără care ţi se pare stearpă
Grădina-ntreagă, ca o biată iarbă.”

Dar, o, neagro, încă n-am isprăvit! Culoarea mea este culoarea zilei. Şi-i şi culoarea florii de portocal, şi-a stelei ca de mărgăritar a zorilor de ziuă.

Află că Allah prea înaltul, în cartea preaslăvită, i-a spus lui Mussa (cu el fie rugăciunea şi pacea!) care avea mâna bolnavă de lepră: „Bagă-ţi mâna în buzunar; şi când ai s-o scoţi afară iar, ai s-o vezi albă şi curată, adică nevătămată!“

Şi tot aşa mai scrie-n cartea legii noastre: „Cei care au ştiut să-şi păstreze alb chipul, adică neatins de nicio

murdărie, vor fi din numărul celor aleşi întru mila lui Allah!“

Culoarea mea, aşadar, e regina culorilor, iar frumuseţea mea-i desăvârşire, şi desăvârşirea e frumuseţea mea.

Hainele cele strălucitoare şi podoabele cele frumoase tot pe această culoare se întemeiază şi fac să lucească şi mai tare lumina mea cea luminătoare care vrăjeşte suflete şi inimi.

Au nu ştii tu că neaua care cade din ceruri este pururi albă?

Au nu ştii tu că şi dreptcredincioşii au ales mai cu seamă pânza de muselină albă ca să-şi facă turbane cu ea?

Şi câte alte lucruri minunate n-aş mai avea de spus despre culoarea mea! Ci nu vreau să lungesc mai mult însuşirile mele, pentru că adevărul, e vădit prin sine însuşi, ca o lumină care se arată privirii fiecăruia. Şi-apoi vreau să încep numaidecât s-arăt care îţi sunt metehnele, o, neagro, culoare de cerneală şi de fum, zgură de covălie, faţă de cioară, cea mai ălimănită dintre păsări.

Şi, mai întâi, ia să-ţi aduci aminte de stihurile-n care un poet vorbeşte despre alb şi despre negru:

Nu ştii că *perla are mare preţ*
Doar datorită albiciunii sale?
Cărbunii însă-i cumperi în găleţi
Numai pe câteva parale!

Nu ştii că un obraz alb e-un îndemn
De bună prevestire, şi că poartă
Pecetea raiului ca pe un semn?

Pe când e ca un semn de neagră soartă
Obrazul de catran — cel ca o smoală
Menită să-ntreţină, ca să ardă,
A iadului eternă zăpuşeală!

Şi mai află că-n hronicele celor drepţi este scris că sfântul Noe dormea intr-o zi, iar Sam şi Ham, cei doi feciori ai lui, se aflau lângă el. Şi iată că porni să bată o pală de vânt care-i vântură cămaşa dezvelindu-l dintr-odată. Văzând aşa, Ham începu să râdă şi, tare veselit de acea privelişte (căci Noe, al doilea părinte al oamenilor, era dăruit cu podoabe alese), nu vroi să acopere goliciunea lui tătâne-său. Atunci Sam se ridică hotărât şi se grăbi să acopere totul, punând la loc cămaşa. Estimp, bătrânul Noe se trezi şi, văzându-l pe Ham cum râdea, îl blestemă; ci, văzând chipul îngândurat al lui Sam, îl binecuvântă. Şi pe dată faţa lui Sam se făcu albă, iar cea a lui Ham se înnegură. Şi de-atunci, Sam este izvorul din care s-au născut profeţii, păstorii de neamuri, înţelepţii şi regii; iar Ham, care a fugit din faţa părintelui său, este trunchiul din care se trag negrii şi sudanezii toţi. Iar tu ştii bine, o, neagro, că toţi învăţaţii şi toţi oamenii îndeobşte sunt lămuriţi în această privinţă, anume că nu se poate vedea niciun om înţelept în părţile locuite de negri şi în ţările negre.

La aceste cuvinte ale roabei celei albe, stăpânul ei spuse:

— Poţi sa te opreşti acum. E rândul celei negre!

Atunci Lumina-Ochilor, care stătuse nemişcată, o privi pe Faţă-de-Lună şi-i spuse:

— Au nu cunoşti tu, o, albă nepricepută, rândurile din *Coran* în care Allah preaînaltul a jurat pe noaptea cea întunecată şi pe ziua cea luminoasă? Or, Allah preaînaltul, în acel jurământ, a început prin a pomeni mai întâi noaptea, şi numai după aceea ziua. N-ar fi făcut aşa de n-ar fi preţuit mai mult noaptea decât ziua.

Şi-apoi, culoarea neagră a bărbii şi a părului de pe cap nu-i oare semn şi podoabă a tinereţii, pe când culoarea albă este semn de bătrâneţe şi de sfârşit pentru toate desfătările vieţii? Şi dacă dar, culoarea cea neagră n-ar fi cea mai preţuită dintre culori...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi cincea noapte

Ea urmă:

...cea mai preţuită dintre culori, Allah n-ar fi făcut-o atât de scumpă în mijlocul ochiului şi al inimii. Aşa încât foarte adevărate-s vorbele acestea ale unui poet:

Dacă mi-e drag atâta
Un trap de abanos —
Mi-e drag că este tânăr,
Şi tandru, şi frumos,
Cu ochi ce ard ca jarul,
Cu sufletul focos.
Dar albul— ce *pedeapsă-i!*
Vreodată, drept mâncare,
Dacă sunt nevoită
Cumva, din întâmplare,
Să-nghit albuş de ouă,
Sau dacă sunt în stare,
În lipsă de altceva,
Să mă mulţumesc iar
Cu carnea de culoarea
Albuşului — măcar
O fac, se înţelege,
Pe cât pot, cât mai rar.

Dar nimeni n-o să poată
Să mă vadă cândva
Iubind un alb linţoliu
Sau plete tot aşa —
N-o să mă vadă nimeni,
Vai, nu, în viaţa mea!

Iar un alt poet a spus:

De-nnebunesc de prea multa iubire
Pentru femeia-aceasta cu trup negru lucios,
Prieteni, nu vă fie cu uimire:
Toţi doftorii spun că, neîndoios,
E precedată orice nebunie
De negre gânduri, cum de mult se ştie.

Un altul a spus de asemenea:

Nu-mi plac femeile acelea albe
Cu pielea parcă dată cu făină,
Pecinginoase, văruite, calpe.
Iubita mea-i la chip ca luna plină,
Şi-i ca o noapte neagră la culoare —
Chip şi culoare bine se-mpreună:
Căci dacă n-ar fi noaptea vrăjitoare,
N-ar mai fi nici vrăjita, blânda lună.

Şi-apoi, oare când se petrec întâlnirile cele mai plăcute dintre prieteni, de nu noaptea? Şi câtă recunoştinţă nu datorează cei îndrăgostiţi întunericului nopţii care le înlesneşte desfătările, îi ocroteşte de cei stânjenitori şi îi fereşte de cârtelile lumii! Şi, dimpotrivă, câtă neplăcere simt ei faţă de guraliva lumină care îi stânjeneşte şi îi dă de ruşine! Numai osebirea aceasta şi-ar şi trebui să-ţi fie de-ajuns, o, albo! Ci mai ascultă şi ce-a spus poetul:

Nu-mi place flăcăul acela greoi
Şi puhav şi alb de grăsime.
Mi-i drag ocheşelul cu mersul vioi,
Mlădiu, zvelt şi numai iuţime —

Aşa cum la lupta cu lancea aleg
Pe cel mai focos armăsar
Şi las elefanţii, cu mersul lor bleg,
Pe alţii să-i poarte-n samar.

Iar un altul a spus:

Iubitul a venit la mine
Învăluit de-al nopţii strai
Şi-am petrecut atât de bine,
Îmbrăţişaţi şi fără grai,
Până ce zorii albi, în fine,
Ne-au dat de gol cu mare hai.

Şi de mai am vreo rugăciune
Să-nalţ către Allah cel sfânt,
E numai ca, prin vreo minune,
Să-mi schimbe-al zilelor veşmânt
În negre nopţi — până-oi apune
Să-mi stea cel drag alături blând.

Aşa că dacă, o, albo, ar fi să-ţi înşir mai departe meritele şi laudele cuvenite culorii negre, aş încălca zicala cea veche: „Cuvântul scurt şi lămurit e mai de preţ ca un prea lung pălăvrăgit!" Mai trebuie numai să-ţi spun că meritele tale faţă de meritele mele se-nfăţişează tare pricăjite. Eşti albă, ce-i drept, aşa cum albă este şi lepra cea rău duhnitoare, care-ţi taie răsufletul. Şi de te-asemuieşti cu alba neaua, uiţi oare tu că-n gheenă nu-i doar pojar, ci că, în anumite locuri, zăpada face-un ger atâta de năpraznic încât îi chinuie pe păcătoşi mai rău decât arsura focului? Şi de mă asemuieşti cu cerneala, uiţi oare că şi cartea lui Allah tot cu cerneală neagră este scrisă, şi că tot negru-i şi moscul cel scump pe care şi-l dăruie regii între ei? Şi-apoi te sfătuiesc, pentru binele tău, să-ţi aminteşti şi-acesre stihuri ale unui poet:

N-ai băgat de seamă, oare,
Că nici moscul n-ar fi mosc,
Dacă n-ar avea culoare,
Neagră? — Şi, pe cât cunosc,

Ipsosul n-are valoare:
Pentru că-i alb la culoare.

Iar pe negrul ochiului
Ce preţ oare n-ai să pui?
Pe când ochiul cu albeaţă
Pacoste-i, de-ţi face greaţă.

— La cuvintele acestea ale Luminii-Ochiuhu, stăpânul ei, Ali El-Yamani grăi:

— Negreşit, o, tu, neagro, şi tu, roaba mea albă, amândouă aţi vorbit minunat. Acuma-i rândul altor două roabe!

Atunci cea grăsană şi cea subţirică se ridicară, când cea albă şi cea neagră se întoarseră la locurile lor. Şi şezură în picioare una dinaintea celeilalte, iar durdulia Lună-Plină se pregăti să ia cuvântul.

Ci mai întâi începu să se dezbrace, dându-şi la iveală mâinile, şi gleznele, şi umerii, şi coapsele, şi până la urmă rămase aproape de tot goală, în aşa fel încât să i se poată preţui mai bine îmbelşugarea pântecului, cu măreţele-i cute una peste alta, şi rotunzimea buricului ei neguros, şi dărnicia vârtoaselor şolduri. Şi nu mai păstră pe ea decât cămăşuţa-i subţire a cărei pânză uşoară, fără a-i ascunde formele rotunde, i le învăluia desfătător. Şi-atuncea numai, după câteva cutremurături, se întoarse spre potrivnica ei, micuţa Hurie-de-Rai, şi-i spuse...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi şasea noapte

Ea urmă:

...se întoarse spre potrivnica ei, micuţa Hurie-de-Rai, şi-i spuse:

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit împlinit, care m-a

dăruit împodobit, care s-a îngrijit să mă facă trupeşă la iubit, grasă la pipăit, şi care, nesmintit, mi-a mai dăruit şi puteri de neclintit, pentru ca, la caz nevoit, să-i pot da vrăjmaşului un pumn repezit care să-l lase terciuit.

Căci, o, mărunţico, află că înţelepţii aşa au grăit: „Bucuria vieţii şi a plăcerii stă în trei lucruri: să mănânci carne, să strângi în braţe carne şi carnea s-o alinţi cu carne”.

Cine-ar putea, fără să se înfioare de plăcere, să privească trupul meu cel voinic? Însuşi Allah, în cartea sfântă, laudă trupurile pline, când porunceşte să se dea jertfă oi grase, ori miei graşi, ori văcuţe grase.

Trupul meu e o livadă, şi fructele lui sunt rodii — sânii mei; piersici — obrajii; pepene mare — rotundu-mi.

După care zburătoare au oftat în pustie cei din Bani-Israil când au fugit din Egipt? Au nu după prepeliţa cea cu carnea mustoasă şi grasă?

Văzutu-s-a vreodată cineva oprindu-se la măcelar şi cerându-i să-i dea carne costelivă? Iar măcelarul nu le dă muşteriilor lui celor mai de seamă chiar bucăţile cele mai cărnoase?

De altminteri, ia ascultă, slăbuţo, ce spune poetul despre o femeie grasă ca mine:

Ia uite-o-n mers lin legănând
Burdu ele ei mari şi grele —
Şi amândouă-nchid în ele,
Ispita unui tainic gând.

Ia uite-acolo undeva stat
Cum lasă-o urmă apăsată,
Să-ţi fie-apoi ca o *dovadă*
De trupu-i falnic şi bogat.

Ia uite-o-n danţ, jucând din şold,
Cum dintr-o singură mişcare
S-aprindă sufletul e-n stare

Şi inimii să-i dea imbold.

În ce te priveşte, o, tu, pirpirie ce eşti, eu ce ai putea să te asemui, de nu doar cu vreo vrabie jumulită? Şi picioarele tale oare-s altfel decât nişte gheare de cioară? Şi coapsele-ţi nu se asemuie cu vătraiul cel uscat? Şi trupul tău, la urma urmei, nu-i uscat şi tălâng ca stâlpul de spânzurătoare? Şi-anume despre tine, femeie descărnată, e vorba în aceste stihuri ale poetului:

Ferească-mă Allah s-ajung,
Silit de vreo împrejurare,
Cu ciotul ăsta să mă-mpung
În vreo beteagă-mbrafişare.

Că parca are câte-un corn
Înfipt mai peste tot, săraca,
Şi oricum dau eu să mă-ntorn,
Mă vatămă mai rău ca ghioaca.

Ali El-Yamani, auzind aceste cuvinte ale grăsanei Luna-Plină, îi spuse:

— Acum poţi să te opreşti! E rândul Huriei-de-Rai!

Atunci micuţa şi zvelta fetişcană o privi zâmbitoare pe grăsana Luna-Plină şi-i zise:

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit dăruindu-mi trup mlădios ca trunchiul subţire de plop, gingaş ca tulpina de chiparos şi legănător ca un crin.

Când mă ridic, sunt ca un fulg; când mă aşez, sunt ca o umbră; când zburd, sunt ca o boare. Răsuflarea mi-e gingaşă şi-nmiresmată, căci sufletul îmi e uşor şi neatins de nicio greutate.

Eu niciodată n-am auzit, o, preagraso, vreun îndrăgostit să-şi laude iubita spunând: „E mare ca un elefant; e dolofană ca un hipopotam”.

Dimpotrivă, totdeauna am auzit pe-ndrăgostiţi spunând, ca să-şi zugrăvească iubita: „Are un mijlocel

mlădiu şi gingaş. Şi-atâta calcă de uşor încât de-abia atinge pământul când trece. Cu puţin se îndestulează, şi-un strop de apă-i astâmpără setea. Iar mişcările ei şi mângâierile îi sunt gingaşe, şi-mbrăţişările-i sunt pline de desfătare. E mai sprintenă ca vrabia şi mai zglobie ca o pitulice. Şi-i mlădioasă ca un fir de bambus. Zâmbetul ei e plin de gingăşie, şi gingaşe-i sunt şi mişcările. Când o cuprind la piept, nu-mi rupe braţul. Şi când se-nclină peste mine, se-nclină cu sfioasă duioşie; dacă se-aşează pe genunchii mei, nu cade greu, ci se aşază dulce ca fulgul unei păsări...”

Află, dar, dolofano, că pentru mine, cea zveltă şi subţire, ard toate inimile. Eu stârnesc patimile cele mai cumplite şi-i fac pe cei prea simţitori să-nnebunească.

Pe mine, în sfârşit, m-asemuie cu viţa cea căţărătoare, care şe-nlănţuie atât de moale pe trunchiul palmierului. Eu sunt gazela zveltă cu ochi umezi şi galeşi. Şi numele meu de Hurie nu este purtat pe nedrept.

În ce te priveşte, grăsano, lasă-mă acum să-ţi spun tot adevărul...:

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute treizeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

...lasă-mă acum să-ţi spun tot adevărul.

O, morman de grăsime şi carne, când umbli parcă eşti o raţă; când mănânci, parcă eşti un elefant. În toate eşti nesăţioasă, iar când te culci n-ai vrea să te mai scoli.

De altminteri, care ar fi bărbatul atât de mare încât să te poată cuprinde cu grămezile tale de şunci?

Că şi dacă s-ar afla asemenea bărbat şi te-ar cuprinde, tu l-ai ţine departe cu pântecul tău cel umflat.

Şi de-aceea nici nu pari că, aşa, grasă cum eşti, ai mai fi bună şi de altceva decât ca marfă la vreo zahana.

Sufletu-ţi şi el tot la fel ca trupu-i. Giugiulelile tale aşa-s de aspre, că-l înnăbuşă pe cel giugiulit. Zbenguielile tale aşa-s de grele că îl omoară. Şi tot râsul tău aşa-i de înfricoşător, că sparge şi osul urechii. Iubitul tău când îţi suspină-n braţe, abia-abia de poţi să mai răsufli; când te strânge la piept, eşti leoarcă şi năclăită de sudoare.

Când dormi, sforăi amarnic; când eşti trează, sufli ca bivoliţele: de-abia poţi să te muţi din loc în loc; şi când te odihneşti, îţi eşti povară ţie însăţi. Viaţa îţi trece mestecând din fălci, ca vacile, şi râgâind ca şi cămilele.

De te priveşte cineva din faţă, eşti bivoliţă; de te priveşte dintr-o parte, eşti cămilă; de te priveşte dindărăt, eşti un burduf umflat.

În sfâr. Şit, despre tine, de bună seamă, a spus poetul:

Ca un burduf e, greu şi plin;
Cu şold cât dealul, că, mişcându-l
Oleacă doar, cât de puţin,
Cutremură sub ea pământul.

Şi dacă numai ar tuşi
La Răsăritul lumii-o dată,
Apusu-ntreg s-ar prăbuşi
Ca-ntr-un vârtej, cu lumea-i toată.

La cuvintele acestea ale Huriei-de-Rai, Ali El-Yamani, stăpânul ei, grăi:

— În adevăr, o, Huria, vorbirea ta-i de pomină! Şi tu, Lună-Plină, ai vorbit minunat. Ci acuma se cade să vă-ntoarceţi la locurile voastre, ca să lăsaţi să vorbească bălaia şi roşcovana.

Atunci Soare-n-Amiaz şi Văpăie-de-Jar se ridicară şi veniră să steie faţă. Şi mai întâi grăi fetişcana cea bălaie către potrivnica ei.

— Eu sunt bălaia cea atât de-ndelung zugrăvită în *Coran!* Pe mine m-a pomenit Allah atunci când a rostit: „Galbenul e culoarea care bucură toate privirile!“ Aşa-ncât eu sunt cea mai frumoasă dintre culori!

Culoarea mea e o minune, frumuseţea mea e un hotar, iar farmecul meu e un vis. Căci culoarea mea dă aurului preţ şi dă soarelui şi celorlalte stele desăvârşire.

Ea împodobeşte şi mere şi piersici, şi-i dă şofranului lucire. Eu dau sclipire nestematelor, şi grânelor coapte lumină.

Tot eu dărui podoaba toamnelor! Şi nici pământul n-ar fi atât de frumos fără covorul lui de frunze pe care razele de soare l-au smălţuit cu strălucirea mea.

Ci tu, ruginio, când culoarea ta răsare-n vreun lucru, e de-ajuns ca să-i scadă din preţ. Nimica nu-i mai de rând şi mai hâd. Priveşte bivolii, măgarii, lupii, câinii: sunt ca şi tine.

Spune-mi un singur lucru-n care culoarea ta să fie văzută cu plăcere. Nici florile, nici nestematele n-au fost vreodată ruginii; numai arama cea murdară are culoarea ta.

Tu nici albă nu eşti, nici neagră. Aşa-ncât nu te poţi făli cu niciun merit al acestor două culori, cu nicio vorbă ce se poate spune întru lauda lor!

La aceste cuvinte ale bălaiei, stăpânul ei grăi:

— Acum să vorbească şi Văpaie-de-Jar!

Atunci fetişcana cea roşcovană lăsă un zâmbet să-i strălumineze cele două şiruri de mărgăritare ale dinţilor şi, cum avea, afară de culoarea cea focoasă nişte forme gingaşe, un mijlocel minunat, nişte trăsături potrivite, mişcări alese şi plete de jar curgând în grele cosiţe până pe spatele-i vrăjitor, începu prin a-şi arăta mai întâi nurii, într-o clipă de tăcere, după care grăi către potrivnica ei cea bălaie:

Slăvit fie Allah care m-a zămislit nici peste măsură de grasă, nici uscată ca de boală, nici neagră ca praful de cărbune, ci a îngemănat în mine, cu un meşteşug de minune, culorile cele mai gingaşe şi formele cele mai ispititoare.

De altmintrelea, toţi poeţii au nălţat laudă frumuseţilor mele în toate limbile de pe lume, şi toate vârstele şi toate

minţile pe mine m-au râvnit anume.

Ci, ca să nu-mi aduc singură laude, că nici nu e de trebuinţă, iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi *opta noapte*

Ea urmă:

...iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.

Un poet a spus:

Roşcovanele au în firea lor
Un tainic simţ. De ştii, şi dacă vrei
Să-l vezi, n-ai să mai simţi vreun dor
Să mai priveşti şi alt fel de femei.

Ele cunosc deplin subtila artă
De-a te vrăji cu ceea ce-i plăcut,
Şi-ar fi în stare, dacă-ar vrea, să-l piardă
Chiar şi pe îngerul Harut.

Un altul a spus:

Mi-e dragă-o roşcovană-ncântătoare,
Cu trup ca lancea dreaptă şi subţire,
Şi care m-a vrăjit cu-a ei culoare.

Iar mătăsoasa-i umbră, ce-n neştire
Împodobeşte gâtu,-amăgitoare,
De-atâtea ori m-a fermecat cu totul!

Culoarea ei scăldată-n strălucire
Revarsă un parfum pe care potu-l
Asemui cu cel de sfânt aloe.

Iar când şi-ntinde noaptea lin năvodul,
Ea se strecoară-atunci la mine-n voie,
Şi-o ţin alături, dulce, lângă mine,

Până ce însăşi noaptea, anevoie,
Îşi schimbă-ncet culoarea şi devine
Ca visurile noastre prea senine.

Ci tu, o, galbeno, eşti veştedă ca frunzele de mulukia cele de soi rău, culese la Bab El-Luk, aţoase şi aspre.

Tu ai culoarea oalei de lut ars, de care se slujesc neguţătorii de căpăţâni de oaie.

Ai luciul humei de olar şi-al orpimentului ce se foloseşte la hammam pentru smulsul perilor; şi eşti ca iarba câinelui.

Ai chipul ca arama cea galbenă, asemănător poamelor din pomul Zakum cel din iad, care în loc de fructe e plin cu căpăţâni de dimoni.

Şi despre tine a şi spus poetul:

Mi-a dat destinul o femeie-atât
De galbenă încât, privind-o doar,
Simt că-mi plesneşte capul de amar,
Iar inima şi ochii de urât.

Şi dacă sufletu-mi nu va putea
S-o dea uitării, am să-mi pun de gât
Un ştreang ori, blestemând şi amărât,
Să-mi dau cu pumnii-n cap până-oi crăpa.

Când Ali El-Yamani auzi aceste cuvinte, se cutremură de plăcere şi se porni pe-un râs de se dete cu picioarele-n sus; după care le spuse celor două fetişcane să se aşeze la locurile lor; şi, ca să le dovedească tuturora bucuria pe care o avusese ascultându-le, le dărui daruri bogate, la fel la toate, haine frumoase şi nestemate de pe pământ şi

din ape.

— Şi-aceasta-i, o, emire al dreptcredincioşilor, spuse Mohammad El-Bassri către califul El-Mamun, povestea celor şase fetişcane care şi-acuma trăiesc cu bună pace între ele, în casa stăpânului lor Ali El-Yamani, la Bagdad, cetatea noastră.

Califul fu încântat cum nu se mai poate de povestea aceasta şi întrebă:

— Ci, o, Mohammad, ştii tu baremi unde se află casa stăpânului acestor fetişcane? Şi te-ai putea tu duce să-l întrebi de nu vrea cumva să le vândă? Dacă vrea să le vândă, cumpără-mi-le şi adu-mi-le.

Mohammad răspunse:.

— Ceea ce pot să-ţi spun, o, emire al dreptcredincioşilor, e că nu am nicio îndoială că stăpânul acestor roabe n-o să vrea să se despartă de ele, întrucât le-ndrăgeşte peste poate!

El-Mamun spuse:

— Ia la tine, ca preţ pentru fiecare, zece mii de dinari: ceea ce face în totului tot şaizeci de mii de dinari. Dă-le din partea mea acestui Ali El-Yamani şi să-i spui că le vreau pe cele şase roabe ale lui!

La vorbele acestea ale califului, Mohammad El-Bassri se grăbi să ia dinarii porunciţi şi se duse să-l caute pe stăpânul roabelor, căruia-i spuse dorinţa emirului dreptcredincioşilor. Ali El-Yamani, la început, nu cuteză să nu primească cererea califului şi, luând cei şaizeci de mii de dinari, le dădu pe cele şase roabe lui Mohammad El-Bassri, care le duse îndată dinaintea lui El-Mamun.

Califul, dacă le văzu, fu cum nu se poate mai încântat, şi de culoarea, şi de purtările lor alese, şi de mintea lor iscusită, şi de feluritele lor haruri. Şi dădu fiecăreia dintre ele, în haremul lui, câte un loc de seamă, şi, vreme de mai multe zile, putu să se bucure de desăvârşirile şi de frumuseţile lor.

Estimp, stăpânul dintâi al celor şase, Ali El-Yamani,

simţi singurătatea apăsându-l şi începu să se căiască de spaima care îl făcuse să se supună dorinţei califului. Şi, într-o zi, ajungând la cap de răbdare, îi trimise califului o scrisoare plină de o deznădejde mare, şi în care, printre alte lucruri amare, erau şi stihurile următoare:

Salutul meu cel plin de jale
Străbată negură şi vânt,
Şi-ajungă la acelea care
M-au frânt cu despărţirea grea!
Ele sunt ochii mei, ah, ele
Îmi sunt urechile, şi sunt
Şi hrana mea, şi băutura,
Grădina, cerul, viaţa mea!

De când am fost lipsit de ele,
Mă-nec în jale şi dureri.
Nimica nu mă mai încântă,
Nimica nu mă mai alină.
Iar pleoapele-mi, de doruri arse
Şi plânse de nemângâieri,
Nu mai cunosc, sărman de ele,
Nici dulcea somnului hodină!

De ce nu le-oi fi-nchis, nătângul,
În ochii mei, pe toate şase?
Să le fi-nchis pe toate şase
Sub negurile pleoapei mele,
Ascunse-adânc, până la moarte,
Pe veci iubite şi frumoase,
Să le fi fost păstrat ca-n umbra
Unor perdele mari şi grele.

Durere! Neagra mea durere!
Mai bine mi-ar fi fost, îmi pare,
Să nu mă fi născut pe lume,
Sau să nu le fi cunoscut,
Decât să-mi lase-nfipte-n coaste

Săgeţile ucigătoare ale privirii lor cu care
M-au doborât şi m-au pierdut.

După ce califul El-Mamun citi această scrisoare, cum avea un suflet bun, porunci să fie chemate degrabă cele şase fetişcane, le dete la fiecare câte zece mii de dinari, şi haine minunate, şi alte daruri bogate, şi le trimise pe dată îndărăt la stăpânul lor de-altă dată.

Când Ali El-Yamani le zări, sosind mai frumoase decât fuseseră ele vreodată, şi mai bogate, şi mai fericite, fu peste măsură de bucuros, şi trăi mai departe cu ele-mpreună în desfătări şi în plăceri, până ce sosi şi a toate Despărţitoarea.

— Ci, spuse Şeherezada mai departe, să nu crezi, o, rege mult fericit, că toate poveştile câte până acuma le-ai auzit sunt mai de preţuit sau că ar fi de asemuit cu *Povestea Oraşului-de-Aramă,* pe care am păstrat-o ca să ţi-o povestesc noaptea următoare, dacă vei binevoi, de bună seamă.

Şi micuţa Doniuzada strigă:

— O, ce drăguţă ai fi de ne-ai povesti, aşteptându-te iar, primele vorbe măcar!

Atunci Şeherezada zâmbi şi grăi:

Se povesteşte că a fost un rege — numai Allah e rege!...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

POVESTEA ORAŞULUI-DE-ARAMĂ

Într-a trei sute treizeci şi noua noapte

Seherezada urmă:

Se povesteşte că a domnit la Damasc, în scaunul de domnie al califilor ommiazi, un rege — numai Allah e rege! — care se chema Abdalmalek ben-Mervan. Îi plăcea să stea adesea la taifas cu înţelepţii din împărăţia lui, despre stăpânul nostru Soliman ben-Daud (cu el fie rugăciunea şi pacea!), despre virtuţile lui, despre puterea lui nemărginită asupra fiarelor din pustie, a efriţilor ce umplu văzduhurile şi a giniilor din ape şi de pe subpământuri.

Într-o zi, pe când califul, ascultând istorisirea ce i se istorisea despre nişte vase vechi de aramă pline cu un abur negru şi ciudat, de forme diavoleşti, se minuna peste măsură şi părea că s-ar îndoi de adevărul unor asemenea fapte de netăgăduit, dintre oaspeţi se ridică Taleb ben-Sehl, călător vestit, care adeveri istorisirea ce-o ascultaseră şi adăugă:

— Cu adevărat, o, emire al dreptcredincioşilor, aceste vase de aramă nu sunt decât vasele în care au fost închise, în vremurile de demult, giniile ce n-au vrut să se supună poruncilor lui Soliman, şi care au fost aruncate, după ce au fost pecetluite cu pecetea cea înfricoşătoare, în adâncurile mării muginde, la ţărmurile Maghrebului, în Africa de la apus. Şi aburul care se scurge din ele nu este

altceva decât sufletul cel înghesuit acolo al efriţilor, şi care nu pregetă să capete iară în văzduhul slobod forma lor cea cumplită dintru începuturi.

La cuvintele acestea, dorinţa de a vedea asemenea minunăţii, precum, şi uimirea califului Abdalmalek crescură peste poate, aşa încât îi spuse lui Taleb ben-Sehl:

— O, Taleb, mult aş vrea să văd şi eu unul dintre acele vase de aramă în care sunt închişi efriţii ca un abur. Socoţi că lucru-i cu putinţă? De s-ar putea, sunt gata să pornesc eu însumi să fac cercetările de trebuinţă. Hai, spune.

Taleb răspunse:

— O, emire al dreptcredincioşilor, poţi avea un vas de acesta chiar aci, fără a te duce tu, după el, şi fără să-ţi trudeşti slăvitul trup. Pentru asta nu ai decât a trimite o scrisoare emirului Mussa, locţiitorul tău din ţara Maghrebului. Căci muntele sub care se află marea unde zac vasele acelea este legat cu Maghrebul printr-o limbă de pământ ce poate fi străbătută cu piciorul gol. Emirul Mussa, primind scrisoarea ta, n-are să zăbovească a împlini poruncile stăpânului nostim califul.

Cuvintele acestea avură puterea de a-l hotărî pe Abdalmalek care, pe dată, îi spuse lui Taleb:

— Şi cine mai bine ca tine, o, Taleb, este în stare să meargă numaidecât în ţara Maghrebului să ducă scrisoarea mea emirului Mussa, locţiitorul meu? Îţi dau puteri depline să iei din visteria mea tot ce socoti tu că este de trebuinţă pentru cheltuielile de călătorie şi să iei câţi oameni îţi trebuie ca să te însoţească. Ci dă zor, o, Taleb!

Şi pe loc califul scrise cu mâna lui scrisoarea către emirul Mussa, o pecetlui şi o înmână lui Taleb care sărută pământul dinainte-i şi, de îndată ce pregătirile se isprăviră, porni de sârg către Maghreb unde ajunse fără de niciun necaz.

Emirul Mussa îl primi cu bucurie şi cu toate cinstirile

datorate unui trimis al emirului dreptcredincioşilor; şi Taleb îi înmână scrisoarea. Şi, după ce o citi şi pricepu despre ce e vorba, o duse la buze, pe urmă la frunte, şi grăi:

— Ascult şi mă supun!

Şi numaidecât trimise să fie chemat la el şeicul Abdossamad, un bărbat ce străbătuse toate locurile de pe pământ locuite de oameni, şi care acum îşi petrecea zilele bătrâneţii însemnând cu grijă, pentru cei ce vor veni, toate câte cunoscuse într-o viaţă întreagă de călătorii. Şi când şeicul sosi, emirul Mussa îl salută cu multă cuviinţă şi îi spuse:

— O, şeicule Abdossamad, iată că emirul dreptcredincioşilor îmi trimite poruncă să caut vasele cele vechi de aramă în care giniile răzvrătite au fost închise de către stăpânul nostru, Soliman ben-Daud. Ele zac pe fundul unei mări ce se află Ia piciorul unui munte care zice-s-ar că se află la ţărmurile cele mai îndepărtate ale Maghrebului. Măcar că de multă vreme cunosc ţara toată, n-am auzit niciodată pomenindu-se de această mare şi de vreun drum care să ducă într-acolo; ci tu, o, şeicule Abdossamad, care ai străbătut lumea întreagă, tu de bună seamă că ştii de muntele acela ţşi de marea aceea.

Şeicul cugetă vreme de un ceas şi răspunse:

— O, emirule Mussa ben-Nossair, despre muntele acela şi despre marea aceea am mai auzit eu cândva; ci nici până astăzi n-am putut, cu toată râvna mea, să ajung la ele: drumul care duce acolo este tare anevoios din pricina lipsei de apă din fântâni; şi e nevoie de mai bine de doi ani şi câteva luni spre a ajunge, şi încă şi de mai mult spre-a te întoarce, dacă te mai poţi cumva întoarce dintr-o ţară ai cărei locuitori n-au dat niciun semn de viaţă, niciodată, şi care trăiesc într-un oraş aşezat, zice-se, chiar pe vârful muntelui cu pricina, un oraş în care nimenea n-a putut încă să intre şi care se numeşte Oraşul-de-Aramă.

Şi, spunând aceste cuvinte, bătrânul tăcu, mai cugetă o vreme, şi adăugă:

— Şi nu trebuie să-ţi ascund, o, emirule Mussa, nici că drumul acesta este semănat cu primejdii şi cu piedici înfricoşătoare, şi că el trece printr-o pustie locuită de efriţi şi de ginii, străjeri ai acelor pământuri neatinse de picior de om încă din vremurile cele de demult. Află, dar, o, Ben-Nossair, că în acele ţinuturi de la marginile cele mai dinspre apus ale pământurilor africane fiii oamenilor nu au slobozenie să calce; numai doi dintre aceştia au putut să le străbată: unul este Soliman ben-Daud, iar celălalt Alexandru-cel-cu-Două-Coarne. Şi din acele vremi apuse, tăcerea s-a înstăpânit peste acele întinderi. Dacă tu ţii, aşadar, fără păsare faţă de atâtea piedici tainice şi faţă de atâtea primejdii, să îndeplineşti poruncile califului, şi te ispiteşti să faci o asemenea călătorie într-o ţară fără urmă de drum şi fără nicio altă călăuză decât sluga ta, pune să se încarce cu burdufuri pline cu apă o mie de cămile, şi alte o mie de cămile cu hrană şi cu provizii; ia cât mai puţini paznici cu tine, căci nicio putere omenească nu ne va putea izbăvi de mânia puterilor cele întunecate a căror stăpânire o s-o încălcăm, şi n-avem de ce să le supărăm cu mulţimea noastră de oaste ameninţătoare şi zadarnică. Şi când vei fi gata, să-ţi faci diata, o, emirule Mussa, şi să pornim.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorit mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzecea noapte

Ea urmă:

...să-ţi faci diata, o, emirule Mussa, şi să pornim.

La aceste cuvinte, emirul Mussa, ocârmuitorul Maghrebului, după ce chemă în ajutor numele lui Allah, nu mai vroi să stea o clipă la şovăială! îi strânse pe toţi maimarii oştilor şi ai împărăţiei lui, lăsă totul cu legământ în faţa lor şi îl numi ca înlocuitor al lui pe fiul său Harun. După care, puse să se facă pregătirile cuvenite, nu luă cu

sine decât câţiva oameni aleşi pe sprânceană şi, însoţit de şeicul Abdossamad şi de Taleb, trimisul califului, porni pe drumul către pustie, urmat de o mie de cămile încărcate cu apă, şi de alte o mie încărcate cu hrană şi cu provizii.

Caravana merse prin singurătăţi nesfârşite zile şi luni în şir, fără să întâlnească în calea ei nicio fiinţă vie prin acele nemărginiri netede ca o mare liniştită. Şi călătoria ţinu aşa mai departe prin tăcerea neclintită până ce într-o zi zăriră în depărtare ca un fel de nor sclipitor la dunga zării, către care se îndreptară. Şi văzură că era o clădire cu ziduri înalte de oţel chinezesc, sprijinită pe patru rânduri de coloane de aur, măsurând de jur-împrejur câte patru mii de paşi fiecare. Ci bolta acelui palat era de plumb şi slujea ca loc de popas pentru miile de ciori care erau singurii locuitori ce se zăreau sub cer. În peretele cel mare se deschidea o uşă groasă de abanos vrâstat cu aur, iar pe o placă uriaşă de metal roşu se afla o tablă, pe care se puteau citi, scrise în slove ioniene, aceste cuvinte pe care şeicul Abdossamad le cunoscu şi pe care le tălmăci emirului Mussa şi însoţitorilor săi:

Intră şi-nvaţă cu luare-aminte
De la stăpânii de mai înainte.

Dorm toţi, *trecuţi deodată-n somnuri grele,*
La umbra lungă-a turnurilor mele.

Căci moartea-n umbră i-a purtat curând.
S-au spulberat ca nişte paie-n vânt.

Emirul Mussa fu cum nu se poate mai tulburat auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea bătrânul Abdossamad, şi murmură:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah!

Pe urmă spuse:

— Să intrăm!

Şi, urmat de tovarăşii lui, trecu pragul uşii celei mari şi intră în palat.

În faţa lor se ivi atunci, înconjurată de zborul mut al păsărilor mari şi negre, în goliciunea lui de piatră, un turn al cărui vârf se pierdea din privire şi la piciorul căruia se rânduiau roată patru şiruri de morminte ce înconjurau un sarcofag măreţ de cleştar sclipitor, împrejurul căruia se putea citi inscripţia aceasta, săpată în scriere ioniană, cu litere de aur împodobite eu nestemate:

Beţia bucuriei a trecut
Ca un fior de frig abia-ncepul.

De câtă faimă şi ce strălucire
M-am bucurai la vremea-mi de murire!

Câte cetăţi nu răsunară greu
De sub copitele calului meu!

Ca un simun schimbai oraşe-n fum!
Ca fulgerul arsei domnii în scrum!

De carul meu târât-am regi puhoi!
I-am hotărât pământului legi noi!

Şi iată-acum! Beţia a trecut,
Ca un fior de frig abia-ncepul,

Fără să lase urma unui chip
Cât măcar lasă spuma pe nisip

M-a doborât nenduplecata moarte!
N-au fost puteri s-o-ntoarcă-n altă parte.

Nu m-au putut scăpa de gheara ei
Nici oştile şi nici curtenii mei.

Ascultă, călătorule, acum,
Vorbe pe care gura mea, nicicum,

Pe când trăiam, nu le-a mai spus vreodată!
Păstrează-ţi pururi inima curată!

Bucură-te în pace şi cuminte
De tihna vieţii, şi de cât cuprinde

Din frumuseţea pururea nălucă.
Pentru că moartea mâine-o să te ducă.

Mâine, pământul are să răspundă
Celor ce le-or striga cu faţa cruntă:

„E mort! Din sânul meu nu mai dezlegi
Pe cei pe care i-a închis pe veci!“

Auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea şeicul Abdossamad, emirul Mussa şi tovarăşii lui nu se mai putură opri să nu plângă. Şi stătură multă vreme în picioare acolo, în faţa sarcofagului şi a mormintelor, repetându-şi jalnicele cuvinte. Pe urmă se îndreptară către turnul care era închis cu o uşă cu două canaturi de abanos, pe care se citea inscripţia aceasta, săpată şi ea tot în litere ioniene împodobite cu nestemate:

În numele Celui ce-n veci nu piere
Şi care e în veci neschimbător,
Domn al tăriei şi stăpân puterii —
Ia bine-aminte, tu, cel călător
Pe-aceste locuri: fugi de îngâmfare,
Căci totu-i nălucire-nşelătoare.

Ia bine-aminte, deci, la pilda mea,
Nu te lăsa-nşelat de ce-i părere,
Căci te vei prăvăli-n genunea rea.

Să-ţi povestesc de marea mea putere:

În grajdurile mele, zece mii
De cai aveam, din cea mai buna rasă,
Slujiţi de regii prinşi în bătălii
Şi-aduşi ca robi de-oştenii mei acasă.

Zece mii de cadâne-aveam atunci,
În umbrele iatacurilor mele —
Neştiutoare de dureri şi munci,
Din neamuri mari de regi, ca nişte stele.

Şi mai aveam o mie de fecioare,
Minuni de pe tărâmele minunii,
Cu sâni pietroşi şi chipuri zâmbitoare,
Mai luminoase decât faţa lunii.

Soţiile pe care le-am avut
Mi-au dăruit, să-mi fie bucurie,
Coconi regeşti, cum nu s-au mai văzut,
Urmaşi viteji ca leii, peste-o mie.

Necântărite-aveam comori întregi!
Şi de la Răsărit până-n Apus,
Noroadele, cu crai, cu domni şi regi,
Sub braţul oastei mele s-au supus!

Şi socoteam cu gândul meu semeţ
Cum că puterea mea nu va pieri
Şi că durata marii mele vieţi
Din veacuri e, şi-n veci va dăinui,

Deodată, însă, auzit-am glasul,
Venind ca un răsunet de departe,
Care-mi vestea că e aproape ceasul
Hotărnicit de cel fără de moarte,

Şi-am strâns, gândind la soarta mea, ostaşi:
Vitejii-mi călăreţi fără de număr,
Şi sutele-mi de mii de pedestraşi
Cu spade-n mâni şi platoşe pe umăr.

Şi-am strâns toţi regii prinşi în lupte grele,
Şi toate-ale oştirii-mi căpetenii,
Şi toţi maimarii-mpărăţiei mele,
Supuşii toţi, de-a valma, sumedenii.

Şi tot ce-aveam în sipete şi-n lăzi,
În faţa tuturora am adus,
Comori din trude-amare şi din prăzi,
Şi tuturora le-am grăit şi-am spus:

„Grămezi de aur şi argint — comori
Necântărite — vi le dau pe rând,
Dacă-mi puteţi spori izbăvitor
Cu-o singură zi viaţa pe pământ”.

Ci ei au stat cu ochii-n jos, tăcând.
Iar sufletu-mi pieri ca fumu-n vânt,

Şi-ajunse-al morţii negre adăpost
Palatul meu. Iar numele cu care
M-au preaslăvit, pe când trăiam, a fost:
Kus ben-Sedadî ben-Aad cel Mare.

Auzind acestea, emirul Mussa şi tovarăşii lui izbucniră în hohote de plâns. După care, intrară în turn şi începură să străbată sălile cele uriaşe, locuite de pustiu şi de tăcere. Şi aşa ajunseră până la urmă într-o încăpere, mai mare decât toate celelalte, rotunjită ca o boltă, şi care, singura din turn, avea o masă uriaşă din lemn de santal, minunat lucrată, şi pe care se zărea inscripţia aceasta scrisă în litere frumoase, asemenea celor de mai înainte:

Cândva, aici, la masă,
Şedeau, sub mari cununi,
O mie de regi chiori
Şi-o mie cu ochi buni.
Acuma, în mormânt,
Stau, orbi, cu toţi, la rând.

Uimirea emirului Mussa spori şi mai mult înaintea acestei taine; şi, neputând să-i găsească dezlegarea, îşi însemnă şi aceste cuvinte pe pergamentele lui; apoi ieşi din palat, tulburat peste măsură, şi porni mai departe, cu însoţitorii lui, pe calea către Oraşul-de-Aramă.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patru zeci şi una noapte

Ea urmă:

...porni mai departe, cu însoţitorii lui, pe calea către Ora şul -de-Aramă,

Merseră ei o zi, merseră două, merseră trei, până seara. Atunci văzură ivindu-se înaintea lor, aşezat pe o temelie înaltă şi luminat de razele roşii ale soarelui în asfinţit, un călăreţ stând nemişcat şi ţinând în vânt o lance lată de fier ce părea o flacără vie, de culoarea astrului de foc din zare.

Când ajunseră aproape de tot de năluca aceea, văzură că şi călăreţul şi calul lui şi temelia pe care şedeau erau de aramă, iar pe fierul lancei, pe latura luminată de cele din urmă raze ale soarelui, erau săpate în litere de jar cuvintele acestea:

„Neînfricaţi călători ce-aţi pătruns până la pământurile oprite, acum nu vă mai puteţi întoarce de unde aţi venit.

Dacă nu cunoaşteţi drumul către Oraş, împingeţi-mă cu mâinile şi rotiţi-mă pe temelia mea, apoi îndreptaţi-vă încotro voi rămâne întors cu faţa".

Atunci emirul Mussa se apropie de călăreţ şi îl împinse cu mâna. Şi deodată, cu iuţeala fulgerului, călăreţul se răsuci şi se opri cu faţa în partea cu totul dimpotrivă celeia pe care o urmaseră călătorii. Iar şeicul Abdossamad recunoscu că într-adevăr se înşelase şi că noua cale era calea cea bună.

Îndată caravana, întorcându-se îndărăt, porni pe calea cea nouă şi îşi urmă călătoria, zile şi zile în şir, până ce ajunse, într-un fapt de seară, în faţa unui stâlp de piatră neagră, de care era legată în lanţuri o făptură ciudată, din care nu se vedea decât o jumătate de trup, cealaltă jumătate fiind îngropată adânc în pământ. Trunchiul acela ce ieşea din pământ părea un gurgui hâd, răsădit acolo de puterile iadului. Era negru şi mare ca un trunchi de palmier bătrân şi uscat, văduvit de frunzele lui. Avea două aripi uriaşe şi negre, şi patru mâini, dintre care două erau ca labele cu gheare ale leilor. Un păr ţepos ca părul cel aspru din coada măgarului sălbatic se zburlea crunt pe ţeasta lui înfricoşătoare. În găvanele ochilor, ardeau lumini roşii, pe când fruntea cu două rânduri de coarne de bou era găurită de un ochi ce se holba ţintă, împietrit, aruncând sclipiri verzi, ca ochii de tigru ori de panteră.

La ivirea călătorilor, trunchiul începu să-şi zbată braţele, scoţând strigăte înfricoşătoare şi frământându-se deznădăjduit, de parcă ar fi vrut să-şi rupă lanţurile ce-l ţineau legat de stâlpul cel negru, Şi caravana, cuprinsă de o spaimă mare, încremeni pe loc, nemaiavând putere nici să meargă înainte, nici să dea îndărăt.

Atunci emirul Mussa se întoarse către şeicul Abdossamad şi îl întrebă:

— Poţi tu, cumva, o, preacinstite şeic, să ne spui ce poate fi aceasta?

Şcicul răspunse:

— Pe Allah! o, emire, aceasta trece de înţelegerea mea.

Şi emirul Mussa zise:

— Atunci du-te mai aproape şi întreabă-l. Poate ne-o lumina chiar el.

Şi şeicul Abdossamad nu vroi să arate că şovăie: se apropie de arătare şi îi strigă:

— În numele Atoatestăpânitorului care ţine sub mâna lui împărăţiile cele văzute şi cele nevăzute, te juruiesc să-mi răspunzi. Spune-mi cine eşti, de când eşti aici, şi care-i pricina ce ţi-a căşunat o pedeapsă aşa de ciudată.

Atunci trunchiul lătra. Şi iată ce vorbe înţeleseră emirul Mussa, şeicul Abdossamad şi tovarăşii lor:

— Sunt un efrit din neamul lui Eblis, tatăl ginnilor. Mă numesc Daeş ben-Alaemaş. M-a înlănţuit aici Puterea cea Nevăzută, până la sfârşitul veacurilor.

Odinioară, în ţara aceasta, ocârmuită de Regele-Mării, Oraşul de Aramă se afla sub ocrotirea unei zeiţe cioplite din agat roşu, paznic şi locuitor al acelei zeiţe fiind eu. Căci, cu adevărat, îmi alesesem un lăcaş înlăuntrul ei; şi din toate ţările veneau mulţimi de oameni să-şi afle soarta prin mijlocirea mea şi să asculte prorocirile şi prezicerile mele despre viitor.

Regele-Mării, căruia şi eu îi eram supus, avea sub stăpânirea lui toată oastea duhurilor răzvrătite împotriva puterii lui Soliman ben-Daud; şi mă numise căpetenie peste oastea aceasta, în caz că ar izbucni vreun război între el şi acel înfricoşător stăpân al ginnilor. Şi războiul acesta nu întârzie mult, într-adevăr, până ce să izbucnească.

Regele-Mării avea o fată aşa de frumoasă, că faima ei ajunsese până la urechile lui Soliman. Şi Soliman, dorind s-o aibă printre soţiile lui, trimise un sol la Regele-Mării ca să i-o ceară de soţie şi totodată să-i poruncească să sfarme statuia de agat şi să mărturisească anume că nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah şi că Soliman este profetul lui. Şi îl ameninţa cu mânia şi cu răzbunarea sa, de nu se va supune numaidecât dorinţelor lui.

Atunci Regele-Mării îşi adună vizirii şi căpeteniile ginnilor şi le spuse:

— Iată că Soliman mă ameninţă cu tot felul de năpaste, ca să mă silească să i-o dau pe fata mea şi să sfarm statuia ce slujeşte de lăcaş căpeteniei voastre Daeş ben-Alaemaş. Ce gândiţi voi despre ameninţările lui? Să mă plec ori să-i stau împotrivă?

Vizirii răspunseră:

— Şi ce ai avea, o, rege al nostru, să te temi de puterea lui Soliman? Puterile noastre sunt pe puţin tot atâta de tari ca şi ale lui. Şi vom izbuti noi să i le nimicim.

Apoi se întoarseră către mine şi-mi cerură sfatul. Atunci eu spusei:

— Singurul nostru răspuns către Soliman este să-l ciomăgim bine pe trimisul lui.

Şi fapta se săvârşi pe dată. Şi-i spuserăm trimisului:

— Întoarce-te acuma să-i povesteşti stăpânului tău ce-ai păţit.

Când Soliman a aflat cum a fost pătimit trimisul lui, s-a mâniat peste măsură şi a strâns numaidecât toate puterile pe care le avea la îndemână – duhuri, oameni, păsări şi animale. A încredinţat lui Assaf ben-Barkhia puterea peste oştile omeneşti, şi lui Domriat, regele efriţilor, puterea peste toată oastea duhurilor, în număr de şaizeci de milioane, şi peste cea a animalelor şi a păsărilor de pradă, venite din toate părţile universului şi din insulele şi din mările pământului. Şi când totul fu gata, Soliman porni în fruntea acelei amarnice oştiri să năpădească ţara Regelui-Mării, domnul meu. Şi cum ajunse, îşi orândui oastea în rânduri de bătălie.

Aşeză, mai întâi, la cele două aripi, animalele, rânduite după ranguri, în patru şiruri, şi puse în văzduhuri păsările cele mari de pradă, menite să slujească de străji, spre a-l vesti despre mişcările noastre şi a se repezi deodată asupra luptătorilor noştri ca să le crape şi să le scoată ochii. Oastea din frunte o alcătui din oameni, iar pe cea din spate din duhuri; şi puse de-a dreapta lui pe vizirul

Assaf ben-Barichia, iar de-a stânga pe Domriat, regele efriţilor din văzduh. El rămase la mijloc, stând pe un jeţ de porfiră şi de aur, purtat de patru elefanţi aşezaţi roată. Şi dete semnul de bătălie.

Îndată se auzi o larmă, sporind pe măsură ce se apropiau în galop şi în zbor năvalnic duhurile, oamenii, păsările de pradă şi fiarele de război; şi scoarţa pământului răsuna sub năprasnicul bubuit al paşilor, în vreme ce văzduhurile clocoteau de plesnetele milioanelor de aripi, şi de huiete, şi de strigăte, şi de mugete.

Eu aveam în samă să poruncesc peste oştile aflate în frunte ale duhurilor supuse Regelui-Mării. Detei semn şirurilor mele şi mă repezii în fruntea lor asupra oastei de duhuri vrăjmaşe de sub porunca regelui Domriat.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patru zeci şi doua noapte

Ea urmă:

...asupra oastei de duhuri de sub porunca regelui Domriat.

Şi, la rându-mi, căutai să răzbesc către căpetenia vrăjmaşilor, când deodată văzui că acesta se schimbă într-un munte de flăcări ce se porni să reverse valuri de foc, străduindu-se să mă copleşească şi să mă înnăbuşe sub sfărmăturile aruncate ce cădeau peste noi în pânze aprinse. Eu, îndemnându-i pe-ai mei, mă apărai şi atacai cu îndârjire, multă vreme; şi numai când văzui bine că numărul vrăjmaşilor avea să mă zdrobească fără putinţă de scăpare, detei semnul de retragere şi scăpai fugind cu bătăi dese de aripă prin văzduh. Ci, la porunca lui Soliman, furăm hăituiţi şi împresuraţi din toate părţile deodată de toţi vrăjmaşii noştri — duhuri, oameni, animale şi păsări; şi furăm unii nimiciţi, alţii zdrobiţi sub picioarele patrupedelor, şi alţii aruncaţi din slava slăvilor,

cu ochii scoşi şi cu trupurile sfâşiate. Pe mine m-au ajuns după ce m-au fugărit vreme de trei luni. Atunci, prins şi strâns de gât, fusei condamnat să fiu legat de acest stâlp negru, până la sfârşitul lumilor, pe când toate duhurile de sub porunca mea fură luate prinse, preschimbate în abur şi închise în vase de aramă, pecetluite cu pecetea lui Soliman şi aruncate în adâncurile mării ce scaldă zidurile Oraşului-de-Aramă.

Ci despre oamenii ce locuiau în această ţară nu ştiu anume ce s-o fi făcut cu ei, înlănţuit cum sunt de când s-a nimicit puterea noastră. Ci, dacă o să vă duceţi la Oraşul-de-Aramă, poate că le veţi vedea urmele şi veţi afla povestea lor.

Când trunchiul sfârşi de povestit, începu să se zbuciume amarnic. Iar emirul Mussa şi tovarăşii lui, temându-se ca nu cumva să izbutească să se libereze sau să le ceară să ajute la strădaniile lui, nu vroiră să mai stea acolo şi grăbiră să-şi urmeze calea către Oraşul-de-Aramă, ale cărui turnuri şi ziduri le şi vedeau ivindu-se în depărtări prin roşul înserării.

Când nu mai fură decât la o mică depărtare de Oraş, cum noaptea cădea şi lucrurile dimprejur luau o înfăţişare potrivnică, hotărâră că-i bine să aştepte până dimineaţa spre a se apropia de porţi; şi îşi aşezară corturile ca să-şi petreacă noaptea acolo, sleiţi cum erau de truda călătoriei.

De-abia mijiră zorii zilei luminând culmile munţilor dinspre răsărit, că emirul Mussa îşi şi deşteptă tovarăşii şi porni la drum cu ei pentru a ajunge la una dintre porţile de intrare. Atunci văzură înaintea lor, în strălucirea dimineţii, ridicându-se măreţe zidurile de aramă, atât de lucii de-ai fi zis că sunt ieşite nou-nouţe din tiparele în care fuseseră turnate — şi atât de înalte că păreau a fi începutul munţilor gigantici care le înconjurau şi pe coasta cărora păreau încrustate, cum erau făcute la fel, din cine ştie ce metal deosebit.

După ce izbutiră să se smulgă din uimirea împietrită în

care îi ţintuise acea privelişte, cântară cu ochii o poartă pe unde să intre în Oraş. Ci nu găsiră niciuna. Atunci începură să umble de-a lungul zidurilor, nădăjduind că totuşi au să găsească o intrare. Ci nu văzură nicio intrare. Şi urmară să umble aşa ceasuri în şir, fără să vadă nicio poartă şi nicio spărtură, nici pe cineva care să se îndrepte înspre Oraş sau care să iasă din el. Şi, măcar că era ziua mare, nu auzeau niciun zgomot, nici în afară, nici în lăuntrul cetăţii, şi nu băgau de seamă nicio mişcare, nici pe creasta, nici la piciorul zidurilor. Ci emirul Mussa, fără a-şi pierde nădejdea, îşi îndemna soţii să caute mai departe; şi umblară aşa până seara, şi nu văzură decât desfăşurându-se înaintea lor linia cea dreaptă a zidurilor de aramă urmând îndoiturile pământului peste văi şi culmi, şi părând ieşite din chiar sânul pământului.

Atunci emirul Mussa le porunci tovarăşilor lui să se oprească pentru odihnă şi pentru masă. Iar el se aşeză să chibzuiască o vreme asupra celor ce erau de făcut.

După ce se hodini, le spuse tovarăşilor lui să stea acolo să vegheze tabăra până ce se va întoarce el, şi, urmat de şeicul Abdossamad şi de Taleb ben-Sehl, urcă pe un vârf înalt de munte spre a cerceta împrejurimile şi a vedea ce-i cu acel Oraş...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci şi treia noapte

Ea urmă:

...şi a vedea ce-i cu acel Oraş ce nu vroia să se lase călcat de picior de om.

La început, nu putură zări nimic în întuneric, căci noaptea îşi şi îndesise umbrele peste câmpie; ci deodată spre răsărit se făcu o lumină vie, iar pe culmea muntelui se ivi minunată luna, şi, într-o clipită, lumină cerul şi pământul. Şi la picioarele lor se desfăşură o privelişte

care le tăie răsuflarea. Se aflau deasupra unui oraş de vis.

Sub pânza albă ce cădea de sus, departe-departe, până unde putea răzbate privirea în zările cufundate în noapte, bolţi de palate, terase de case, grădini liniştite se înşirau una după alta în cuprinsul de aramă, şi canale luminate de lună curgeau în mii de şopote limpezi pe sub umbra clădirilor, pe când jos de tot, un lac ca de argint scălda în adâncu-i rece, oglindindu-le, locurile nopţii: ceea ce făcea ca arama zidurilor, nestematele aprinse ale bolţilor, terasele albe, canalele şi lacul tot, ca şi umbrele aşternute către apus, să strălucească îngemănându-se sub adierea nopţii şi sub vraja lunii.

Ci toată întinderea aceea era învăluită într-o tăcere necurmată, ca a unui mormânt. Niciun fel de viaţă omenească nu părea să se mişte acolo jos. Doar nişte figuri înalte de aramă, fiecare pe câte un soclu măreţ; doar nişte călăreţi mari, ciopliţi în marmoră; doar nişte animale cu aripi încremenite într-un zbor nemişcat, toate la fel; iar în văzduh, la înălţimea clădirilor, se roteau singurele fiinţe mişcătoare în acea nemişcare: mii de lilieci-vampir uriaşi, în vreme ce, sfâşiind tăcerea împietrită, buhe nevăzute îşi aruncau bocetele şi jalnicele chemări peste palatele moarte. Şi peste terasele adormite.

După ce emirul Mussa şi cei doi tovarăşi ai lui îşi umplură ochii cu priveliştea aceea ciudată, coborâră de pe munte, minunându-se peste măsura că nu zăriseră, în acel Oraş uriaş, nicio urmă de fiinţă omenească vie. Şi ajunseră la piciorul zidurilor de aramă, într-un loc unde văzură patru inscripţii săpate în litere ioniene şi pe care şeicul Abdossamad le descifra numaidecât şi le tălmăci emirului Mussa.

Cea dintâi inscripţie spunea:

O, fiu al omului! Deşarte
Sunt visele ce le visezi,
Căci moartea mu este departe,

În niciun mâine să nu crezi.

E un Stăpân ce risipeşte
Şi neamuri şi oştiri, mereu;
Pe crai şi regi îi prăbuşeşte,
Cu braţu-i nendurat şi greu,
Din fala mândrelor palate
În strâmte neguri de mormânt.
Iar sufletele lor, scăldate
În roua dulcelui pământ,
Sunt preschimbate într-o mână
De scrum sărac şi de ţărână.

La aceste cuvinte, emirul Mussa grăi:

— O, adevăruri măreţe! O, deşteptare a sufletului pe netezimea pământului!

Şi însemnă aceste cuvinte pe pergamentele lui. Ci şeicul şi începuse să tălmăcească cea de a doua inscripţie, care spunea:

O, fiu al omului! de ce
Ţi-acoperi ochii strâns, sub mână?
Cum poţi să-ţi mai clădeşti credinţa
Pe-o lume ce n-o să rămână?

Au tu nu ştii că lumea nu-i,
Pe drumul mare către veci,
Decât un scurt popas de-o clipă,
Un biet lăcaş prin care treci?

Ci spune, unde-s marii regi
Care-au durat împărăţii —
Domni pe Irak, pe Ispahan,

Pe mândrul Corasan, îi ştii?
Cuceritori, s-au dus pe rând,
De parcă n-ar fi fost nicicând.

Emirul Mussa scrise şi inscripţia aceasta, şi, tulburat foarte, îl ascultă pe şeicul care tălmăcea a treia inscripţie:

O, fiu al omului! se duc
Grăbite zilele în zbor.
Dar tu priveşti nepăsător
Al vieţii tale jalnic crug

Ci cugetă la marea zi
A judecăţii celei sfinte,
Când Domnului vei sta-nainte
Şi drept în ochi îl vei privi.

Unde sunt regii ce-au domnit
La Ind, la Sind, ori la Chilai,
Ori peste-al Nubiei sfânt plai?
Al morţii vânt i-a risipit.

Şi emirul Mussa grăi:

— Unde sunt stăpânii Sinaiului şi ai Nubiei? Prăvăliţi în nimicnicie!

Or, cea de a patra inscripţie spunea:

O, fiu al omului te-afunzi
Cu sufletul în desfătări,
Şi nu vezi cum, pe umeri, Moartea
Îţi stă, pândind orice mişcări.

E lumea pânză de paing,
Şi-n umbra-i fără nicio treaptă
Stă întunericul de veci
Ce te pândeşte şi aşteaptă.

Unde-s acei bărbaţi vestiţi
Duşi de-a nădejdilor aripă
Şi strălucind ca nişte sori

Cu visurile lor de-o clipă?

Au coborât toţi în mormânt,
Cu aripa din umeri frântă,
Lăsând palatele pustii,
Prin care cucuveaua cântă.

Emirul Mussa nu-şi mai putu stăpâni atunci tulburarea şi porni să plângă îndelung cu tâmplele în mâini, zicându-şi: „O, taină a naşterii şi a morţii! De ce să te mai naşti, dacă tot trebuie să mori? De ce să trăieşti, dacă moartea aşterne peste viaţă uitarea? Ci numai Allah cunoaşte sorţile, iar datoria noastră-i să ne plecăm cu supunere tăcută. După ce cugetă aşa un răstimp, porni iarăşi la drum cu tovarăşii săi, către tabără, şi porunci oamenilor lui să se aştearnă numaidecât pe treabă şi să întocmească din trunchiuri şi din crengi de copaci o scară lungă şi trainică, cu care să se poată urca până pe creasta zidurilor, ca să încerce să pătrundă astfel în acel Oraş fără porţi. Pe dată oamenii alergară să caute lemne şi crengi groase şi uscate, le cioplira cum putură mai bine cu săbiile şi cu jungherele lor, le înnădiră între ele cu turbanele, cu centurile, cu frânghiile de la cămile, cu chingile şi curelele de la hamuri, şi izbutiră să întocmească o scară destul de înaltă spre a urca pe ea până în vârful zidurilor. Duseră apoi scara până la locul cel mai prielnic, o proţăpiră din toate părţile cu pietre mari şi, chemând în ajutor numele lui Allah, începură să se caţere binişor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci şi patra noapte

Ea urmă:

...începură să se caţere binişor, cu emirul Mussa în

frunte. Câţiva rămaseră însă la piciorul zidurilor, ca să vegheze tabăra şi împrejurimile.

Emirul Mussa şi tovarăşii lui umblară ce umblară o vreme şi, până la urmă, ajunseră dinaintea a două turnuri legate între ele printr-o poartă de aramă, cu canaturile închise şi ferecate atât de desăvârşit că nu s-ar fi putut vârî nici vârful unui ac printre ele. Pe poarta aceea era cioplit chipul unui călăreţ de aur care ţinea braţul întins şi palma deschisă; iar pe podul palmei erau scrise cu litere ionice aceste cuvinte pe care şeicul Abdossamad le citi numaidecât şi le tălmăci astfel: „Freacă de douăsprezece ori cuiul ce se afla în buricul meu."

Atunci emirul Mussa, măcar că era tare uluit de aceste cuvinte, se apropie de călăreţ şi băgă de seamă că avea într-adevăr un cui de aur înfipt chiar în mijlocul buricului. Întinse mâna şi frecă acel cui de douăsprezece ori. Iar la cea de a douăsprezecea frecare, cele două laturi ale porţii se deschiseră larg către o scară de piatră roşie ce cobora răsucită. Numaidecât emirul Mussa şi tovarăşii lui porniră pe treptele acelei scări, care îi duse în mijlocul unei săli ce da de-a dreptul spre o uliţă în care se aflau nişte străjeri înarmaţi cu arcuri şi cu spade. Şi emirul Mussa spuse:

— Să mergem şi să vorbim cu ei, până ce nu se iau de noi.

Se apropiară, aşadar, de străjerii aceia, dintre care unii şedeau în picioare, cu pavezele la mână şi cu săbiile trase, iar alţii şedeau pe câte ceva sau tolăniţi pe jos; şi emirul Mussa, întorcându-se către cel ce părea să le fie căpetenie, îi ură bună pace, cu multă cuviinţă; ci omul nici nu se clinti şi nu-i răspunse la salamalek; iar ceilalţi străjeri rămaseră şi ei tot atât de nemişcaţi şi cu ochii ţintă, nedându-le noilor-veniţi mai multă luare aminte decât dacă nu i-ar fi văzut deloc.

Atunci emirul Mussa, văzând că străjerii nu pricepeau arăbeşte, îi spuse şeicului Abdossamad:

— O, şeicule, grăieşte-le în toate limbile pe care le

cunoşti.

Şi şeicul începu să le vorbească mai întâi în limba grecească; apoi, văzând zădărnicia încercării sale, le vorbi în indieneşte, în evreieşte, în persieneşte, în etiopeneşte şi în graiul de la Sudan; ci niciunul dintre ei nu arătă prin vreun semn că ar pricepe ceva. Atunci emirul Mussa zise:

— O, şeicule, străjerii aceştia or fi, poate, supăraţi că nu-i salutăm cu salutul din ţara lor. Trebuie, dar, să-i saluţi cu salamalekurile din toate ţările pe care le cunoşti.

Şi bătrânul Abdossamad îi salută numaidecât cu salamalekurile folosite de neamurile de prin toate locurile pe unde umblase el. Ci niciunul dintre străjeri nu se clinti şi toţi rămaseră împietriţi ca la început.

Văzând aşa, emirul Mussa, peste măsură de uimit, nu vru să mai stăruiască şi le spuse tovarăşilor lui să-l urmeze şi porni mai departe, neştiind care să fi fost pricina acelei muţenii. Iar şeicul Abdossamad îşi zicea: „Pe Allah! niciodată, în niciuna dintre călătoriile mele, n-am mai văzut un lucru atât de nemaipomenit!“

Merseră aşa înainte până ce ajunseră la intrarea în suk. Găsiră porţile deschise şi intrară. Sukul era plin de lume care vindea şi cumpăra; iar tarabele prăvăliilor erau împodobite minunat cu mărfuri. Ci emirul Mussa şi tovarăşii lui băgară de seamă că toţi cumpărătorii şi toţi vânzătorii, precum şi toată lumea ce se afla în suk, încremeniseră ca la un semn, oprindu-se din mers şi din mişcare, de îndată ce-i zăriseră; şi parcă nu aşteptau decât ca străinii să plece, pentru a-şi începe iar treburile obişnuite. Dar nu s-ar fi zis că dădeau vreo luare aminte ivirii acestora, şi se mulţumeau să-şi arate numai prin tăcere şi nepăsare nemulţumirea faţă de venirea lor nedorită. Şi, ca să dea şi mai mult înţeles acestei purtări reci, la trecerea lor se aşternea peste tot nemişcarea, de nu se mai auzeau răsunând sub bolta uriaşă a sukului, în încremenirea dimprejur, decât paşii lor singuratici. Şi străbătură aşa, neîntâmpinaţi de nicăieri cu niciun semn de bunăvoinţă ori de vrăjmăşie, cu niciun zâmbet de

bunvenit ori de batjocură, sukul giuvaergiilor, sukul de mătăsuri, sukul şelarilor, sukul neguţătorilor de pânzeturi, pe cel al pantofarilor, şi sukul neguţătorilor de arome şi de mirodenii.

După ce străbătură sukul de mirodenii, ajunseră deodată într-o piaţă uriaşă peste care soarele revărsa o lumină cu atât mai orbitoare cu cât în sukuri fusese o lumină cernută ce le deprinsese privirile cu dulceaţa ei. Şi tocmai la capătul acelei pieţe, între nişte coloane de aramă ameţitor de înalte, ce slujeau de piedestale unor animale mari de aur cu aripi întinse, se ridica un palat de marmoră mărginit de turnuri de aramă şi străjuit de un zid de oameni înarmaţi şi încremeniţi, cu lăncile şi spadele arzând fără să se mistuie. O poartă de aur deschidea intrarea în acel palat în care emirul Mussa pătrunse urmat de tovarăşii lui.

Şi văzură mai întâi, de-a lungul clădirii şi mărginind o curte cu havuze de marmoră colorată, o galerie sprijinită pe coloane de porfir; iar galeria aceea slujea de adăpost pentru arme, căci pretutindeni se vedeau, atârnând pe coloane, pe ziduri, ba până şi din tavan, arme grozave, minuni împodobite cu încrustări scumpe, aduse acolo din toate ţările de pe pământ. De jur-împrejurul galeriei aceleia ajurate erau rezemate laviţe de abanos lucrate desăvârşit, împodobite cu argint şi cu aur, şi pe care şedeau sau dormeau războinici îmbrăcaţi în hainele lor de sărbătoare şi care nu făcură nicio mişcare, fie ca să le închidă oaspeţilor drumul, fie ca să-i poftească să-şi urmeze plimbarea uimită.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

...fie ca să-i poftească să-şi urmeze plimbarea uimită.

Străbătură, aşadar, acea galerie, care avea partea de sus împodobită cu o cornişă nespus de frumoasă, şi unde văzură săpate în litere de aur pe un perete de azur o inscripţie în limba ioniană, cuprinzând sfaturi minunate, pe care şeicul Abdossamad le tălmăci întocmai:

„În numele celui neschimbător, stăpânul peste soarta tuturora! O, fiu al omului, întoarce capul şi-ai să vezi moartea gata să-ţi răpească sufletul! Unde este Adam, părintele oamenilor? Unde este Nuh şi neamul urmaşilor lui? Unde este Nemrud cel înfricoşător? Unde sunt regii şi cuceritorii, şi toţi Cosroes-ii, şi Cezarii, şi Faraonii, şi împăraţii de la Ind şi de la Irak, stăpânii Persiei, şi cei ai Arabiei, şi Iskandar-cel-cu-Două-Coarne? Unde sunt domnii pământului, Hamam şi Karun, şi Seddad fiul lui Aad, şi toţi cei din neamul lui Kanaan? La porunca celui veşnic au părăsit pământul şi s-au dus să dea seamă de faptele lor în ziua Răsplăţii.

O, fiu al omului! nu te închina lumii şi plăcerilor ei! Teme-te de Domnul şi slujeşte-l cu inimă cucernică. Teme-te de moarte. Cucernicia faţă de Domnul şi teama de moarte sunt miezul oricărei înţelepciuni. Numai aşa ai să culegi roada faptelor celor bune care te vor înmiresma la ziua cea cumplită a Judecăţii.”

După ce însemnară pe pergamentele lor şi această inscripţie ce-i tulbură nespus, trecură printr-o uşă mare ce se deschidea la mijlocul galeriei şi intrară într-o sală în care era un havuz frumos de marmoră străvezie din care ţâşnea un şuvoi de apă. Deasupra havuzului se desfăşura, în formă de boltă plăcut colorată, un cort de pânză de mătasă şi de aur, de felurite culori, potrivite între ele cu o măestrie desăvârşită. Apa, ca să ajungă la havuz, curgea prin patru jgheaburi minunat aşezate în pardoseala sălii, şi fiecare jgheab era de altă culoare: cel dintâi era un jgheab de porfiră trandafirie; cel de al doilea, de topaze; cel de al treilea, de smaralde; iar cel de al patrulea, de

peruzele; aşa de bine rânduite, că apa căpăta culoarea jgheabului prin care curgea şi, luminată de lumina cernută prin mătăsurile de deasupra, aşternea asupra lucrurilor dimprejur şi a pereţilor de marmoră o strălucire dulce ca a apelor mării.

De-acolo trecură pe a doua uşă şi intrară într-o altă sală, pe care o găsiră plină cu bani de aur şi de argint, cu gherdane, cu giuvaieruri, cu mărgăritare şi rubine şi cu tot soiul de nestemate. Şi erau atâtea grămezi, că de-abia izbutiră să se strecoare printre ele şi să intre în a treia sală.

Aceasta era plină cu armuri din metale scumpe, cu paveze de aur împodobite cu nestemate, cu coifuri vechi, cu săbii de la Ind, cu lănci, cu suliţe şi cu platoşe de pe vremile lui Daud şi ale lui Soliman; şi-aceste arme erau atât de bine păstrate toate, că parcă de-abia în ajun ar fi ieşit din mâinile celor ce le făuriseră.

Intrară apoi în a patra sală, plină toată cu dulapuri şi rafturi de lemn scump, în care, aşezate frumos, erau rânduite haine alese, rochii bogate, stofe de preţ şi brocarte minunat lucrate. De-acolo porniră către o uşă deschisă care îi lăsă să intre în a cincea sală.

În ea nu se aflau, de la podea până la tavan, nimic altceva decât vase şi lucruri menite băuturilor, mâncărurilor şi sfintelor spălări: vase de aur şi de argint, ligheane de cristal strălucitor, cupe de pietre preţioase, tăvi de jad şi de agată de felurite culori.

După ce se minunară de toate, se pregăteau să se întoarcă pe unde veniseră, când fură ispitiţi să ridice o perdea mare de mătasă şi de aur ce acoperea un perete al sălii. Şi văzură în spatele acelei perdele o uşă mare, lucrată în marchetării dibace de fildeş şi de abanos, închisă cu zăvoare grele de argint, fără nicio urmă de lăcaş pentru vreo cheie. Aşa că şeicul Abdossamad începu să cerceteze rosturile acelor zăvoare şi, până la urmă, găsi un meşteşug ascuns care răspunse la încercările lor. Numaidecât uşa se răsuci în ţâţâni şi se

deschise în faţa călătorilor care intrară într-o sală ca vrăjită, zidită pe de-a-ntregul ca o boltă de marmoră, atâta de lucitoare că părea o oglindă de oţel. Prin geamurile acelei săli, printre giurgiuvelele de smaralde şi de diamante se cernea o lumină ce punea pe toate lucrurile o aură de o strălucire fără seamăn. La mijloc se înălţa, sprijinit pe patru pilaştri de aur, fiecare purtând în vârf o pasăre cu pene de smarald şi cu ciocul de rubin, un fel de paraclis înconjurat cu un zaimf de mătase aurită, ce cobora lin peste un şir de trepte de fildeş până la podea, unde un chilim minunat, de culori fermecătoare, din lână aleasă, înflorea de flori fără miros şi de o iarbă fără freamăt, clocotind de toată viaţa închipuită a dumbrăvilor lui pline de păsări şi de animale zugrăvite în toată nesmintita lor frumuseţe firească şi în toate trăsăturile lor aidoma.

Emirul Mussa şi tovarăşii lui suiră treptele de la acel paraclis şi, când ajunseră sus, rămaseră încremeniţi şi muţi de uimire. Sub un baldachin de catifea împodobit cu geme şi cu diamante, pe un pat larg de chilimuri de mătase puse unul peste altul, sta culcată o fată cu un obraz îmbătător, cu pleoape galeşe şi cu gene lungi şi îndoite. Frumuseţea ei strălucea de liniştea minunată a chipului, de cununa de aur ce-i încununa pletele, de diadema de nestemate ce-i înstela fruntea, şi de gherdanul strălucitor de mărgăritare ce-i lumina gâtul dauriu. La dreapta şi la stânga patului şedeau doi robi, unul alb şi altul negru, înarmaţi cu spadă şi cu suliţă de oţel. La piciorul patului se afla o tablă de marmoră pe care erau săpate aceste cuvinte:

„Sunt fecioara Tadmor, fiica regelui amaleciţilor. Oraşul acesta este Oraşul meu.

Tu, cel care ai izbutit să ajungi până aici, călătorule, poţi lua cu tine tot ce-ţi place să iei.

Ci fereşte-te a cuteza, ispitit de farmecele şi de frumuseţea mea, să mă atingi cu mâna-ţi prihănită.”

După ce emirul Mussa se dezmetici din tulburarea pe care i-o pricinuise vederea acelei fecioare adormite, spuse tovarăşilor săi:

— E vremea să plecăm din aceste locuri, acuma, după ce am văzut lucruri atât de uimitoare, şi să ne îndreptăm către mare, spre a încerca să găsim vasele de aramă. Ci puteţi să luaţi din acest palat tot ce vă ispiteşte; numai feriţi-vă să vă atingeţi de fata regelui, ori de hainele ei.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci şi şasea noapte

Ea urmă:

...numai feriţi-vă să vă atingeţi de fata regelui, ori de hainele ei.

Atunci Taleb ben-Sehl spuse:

— O, emire al nostru, nimica din palatul acesta nu se poate asemui cu frumuseţea acestei fete. Ar fi păcat s-o lăsăm aici, în loc s-o ducem cu noi la Damasc, ca să i-o dăruim califului. Asemenea dar ar preţui mai mult decât toate vasele cu efriţi din adâncul mării.

Emirul Mussa răspunse:

— Nu se cade să ne atingem de domniţă. Ar fi s-o supărăm şi să atragem asupra noastră năpastele.

Ci Taleb grăi:

— O, emire al nostru, domniţele nu se supără niciodată de asemenea atingeri, fie că sunt vii, fie că sunt adormite.

Şi, spunând aceste cuvinte, se apropie de fată şi vru s-o ridice în braţe. Ci pe dată căzu mort, străpuns de săbiile şi de suliţele celor doi robi care îl izbiră amândoi deodată, şi în cap şi în inimă, şi iarăşi rămaseră nemişcaţi ca piatra.

Văzând acestea, emirul Mussa nu vroi să mai zăbovească o clipită în acel palat, şi porunci tovarăşilor lui să iasă degrabă şi să pornească pe calea către mare.

Când ajunseră pe ţărmul mării, văzură o mulţime de oameni negri trudind să-şi usuce mrejele de pescuit şi care răspunseră în limba arăbească la salamalekurile lor, după datina musulmană. Şi emirul Mussa îi spuse celui ce era mai vârstnic dintre ei şi părea că le este căpetenie:

— O, preacinstitule şeic, venim din partea stăpânului nostru, califul Abdalmalek ben-Mervan, să căutăm în marea aceasta nişte vase în care se află nişte efriţi de pe vremea profetului Soliman. Ne poţi ajuta să le găsim şi poţi să ne lămureşti taina Oraşului acesta în care toate fiinţele stau neclintite?

Bătrânul răspunse:

— Fiule, află mai întâi că noi toţi cei de-aici, pescarii de pe ţărmul acesta, suntem dreptcredincioşi întru cuvântul lui Allah şi al trimisului lui (cu el fie rugăciunea şi pacea!); ci toţi cei ce se află în Oraşul-de-Aramă sunt vrăjiţi din vremurile cele de demult, şi aşa au să rămână până la ziua Judecăţii. Ci în ceea ce priveşte vasele în care se află efriţii, apoi nimica nu este mai uşor decât să le luaţi, de vreme ce avem aici o mulţime, iar noi, după ce le golim, ne slujim de ele ca să ne fierbem peştele şi hrana. Putem să vă dăm câte poveri de cămile vreţi. Nu trebuie decât ca, înainte de a le goli, să le faceţi să vuiască bătându-le cu palmele până ce aceia ce se află în ele jură că recunosc adevărul soliei profetului nostru Mahomed, spre a-şi răscumpăra păcatul lor dintâi şi răzvrătirea împotriva puterii lui Soliman ben-Daud.

Pe urmă adăugă:

— Iar noi vrem să vă mai dăm, ca dovadă a credinţei noastre faţă de stăpânul nostru al tuturora, emirul dreptcredincioşilor, două Fete ale Mării, pe care le-am pescuit chiar astăzi şi care sunt mai frumoase decât toate fiicele oamenilor.

Şi, spunând aceste cuvinte, moşneagul îi aduse emirului Mussa douăsprezece vase de aramă, pecetluite cu plumb de pecetea lui Soliman. Şi îi mai aduse, după ce le scoase dintr-o baie, şi pe cele două Fete ale Mării.

Acestea erau două făpturi minunate, cu plete lungi şi unduioase ca valurile, cu feţele ca luna, cu sâni minunaţi, rotunzi şi tari ca pita năierilor. Ci erau lipsite, de la mijloc în jos, de podoabele care de obicei sunt fala fetelor oamenilor, şi în locul acestora aveau o coadă de peşte ce se mişca la dreapta şi la stânga cu nişte legănări la fel cu cele pe care le fac femeile atunci când vor să atragă luarea aminte asupra mersului lor. Glasul le era tare plăcut, iar zâmbetul fermecător, ci nu înţelegeau şi nu vorbeau niciuna dintre limbile cunoscute, şi se mulţumeau doar, la toate întrebările ce li se puneau, să răspundă cu zâmbetul din ochii lor.

Emirul Mussa şi tovarăşii lui nu pregetară să-i mulţumească bătrânului pentru darnica lui bunătate şi îl poftiră, pe el şi pe toţi pescarii ce erau cu el, să părăsească acele locuri şi să meargă împreună cu ei în ţara musulmană, la Damasc, cetatea roadelor şi a dulcilor izvoare. Bătrânul şi pescarii primiră cele ce li se spusese şi, cu toţi laolaltă se întoarseră mai întâi la Oraşul-de-Aramă, de unde luară tot ce putură duce — nestemate, giuvaieruri şi aur, şi tot ce era uşor ca greutate şi greu ca preţ. Şi, încărcaţi aşa, coborâră îndărăt de pe zidurile de aramă, îşi umplură sacii şi lăzile cu prada aceea fără de asemuire, şi porniră apoi mai departe pe calea Damascului. Şi ajunseră acolo în tihnă, după o călătorie lungă şi fără de necazuri.

Califul Abdalmalek, fermecat şi uluit de povestea ce i-o povesti emirul Mussa despre această călătorie, strigă!

— Tare îmi pare rău că n-am mers cu voi la acel Oraş-de-Aramă. Ci, cu îngăduinţa lui Allah, am să mă duc şi cu cât de curând, să mă minunez de acele minuni şi să încerc să lămuresc taina vrăjii aceleia.

După care, ţinu să deschidă chiar cu mâna lui cele douăsprezece vase de aramă. Şi le deschise unul câte unul. Şi de fiecare dată ieşea câte un abur tare des, ce se preschimba într-un efrit înfricoşător, care se arunca numaidecât la picioarele califului şi striga:

— Cer îndurare lui Allah şi ţie pentru nesupunerea mea, o, stăpâne al nostru Soliman!

Şi pierea prin tavan, spre uimirea tuturor celor de faţă.

Apoi califul fu nu mai puţin minunat şi de frumuseţea celor două Fete ale Mării. Zâmbetul şi glasul, şi graiul lor necunoscut îl tulburară şi îl fermecară numaidecât. Şi porunci să fie aşezate într-un havuz larg, în care ele trăiră în tihnă. Şi el se ducea adeseori să le vadă, însoţit de soţiile şi de fiicele lui. Şi ele, până la urmă, învăţară limba arăbească şi se făcură musulmane.

Ci emirul Mussa căpătă de la calif îngăduinţă să se aşeze în sfântul Ierusalim şi să-şi petreacă acolo restul vieţii, cugetând la cuvintele cele de demult, pe care avusese grijă să le însemne pe pergamentele lui. Şi muri în cetatea aceea, după ce fusese cinstit şi lăudat de toţi dreptcredincioşii, care şi azi se mai duc să-l pomenească la kubba în care se hodineşte în tihna şi binecuvântarea celui Preaînalt.

— Şi-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, povestea Oraşului de Aramă!

Atunci regele Şahriar zise:

— Povestea aceasta, Şeherezada, este într-adevăr minunată!

Ea spuse:

— Da, măria-ta! ci nu vreau să las această noapte să treacă fără a-ţi povesti întâmplarea ce i s-a întâmplat lui Ibn Al-Mansur.

Şi regele Şaliriar, uimit, spuse: ’

— Dar cine-i Ibn Al-Mansur ăsta? Nu-l cunosc. Atunci Şeherezada, cu un zâmbet, spuse:

— Iată!

POVESTIREA LUI IBN AL-MANSUR DESPRE CELE DOUĂ FETE

De mult ştim, o, preafericitule rege, că Harun Al-Raşid, califul, deseori suferea de nesomn, din pricina grijilor pe care i le da împărăţia. Or, într-o noapte, degeaba se tot răsuci el în patul lui, şi pe-o parte şi pe alta, că tot nu izbuti să aţipească; ba se istovi şi mai tare de zădărnicia încercărilor ce le îndura. Aruncă atunci furios cu piciorul pătura de pe el şi, bătând din palme, îl chemă pe Massrur, gealatul, care veghea necurmat la uşă, şi-i zise:

— Massrur, găseşte ceva cu care să mă veseleşti, căci nu izbutesc să aţipesc!

Massrur răspunse:

— Doamne al meu, nimica nu este mai potrivit pentru liniştirea sufletului şi potolirea simţurilor decât o plimbare în noapte. Afară, în grădini, noaptea e frumoasă. Să coborâm printre copaci şi flori; şi să privim stelele şi semnele lor măreţe, şi să ne minunăm de frumuseţea lunii ce trece lin printre ele şi coboară până la fluviu ca să se scalde, în ape.

Califul spuse:

— Massrur, sufletul meu nu râvneşte să vadă asemenea lucruri în noaptea aceasta.

Massrur grăi:

— Doamne al meu, ai în palatul tău trei sute de cadâne; şi fiecare cadână are un iatac al ei. Mă duc să le vestesc pe toate să fie gata, iar tu ai să treci pe după

perdelele de la fiecare iatac şi ai să le cercetezi pe fiecare în parte în toată goliciunea lor, mai cu seamă că ele n-au să ştie că eşti acolo.

Califul spuse:

— Massrur, palatul acesta este palatul meu, iar aceste tinere sunt roabele mele; ci sufletul meu, în seara aceasta, nu râvneşte nimic din toate acestea.

Massrur spuse:

— Doamne al meu, porunceşte şi voi aduna înaintea ta pe toţi învăţaţii, pe toţi înţelepţii şi pe toţi poeţii din Bagdad. Cei înţelepţi îţi vor spune precepte alese; iar învăţaţii îţi vor povesti despre descoperirile lor din hrisoave; iar poeţii îţi vor vrăji sufletul cu stihurile lor.

Califul răspunse:

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvneşte nimic din toate astea.

Massrur grăi:

— Doamne al meu, în palatul tău sunt paji fermecători şi flăcăiandri desfătători la înfăţişare. Mă duc, dacă-mi porunceşti, să le spun să vină aici ca să-ţi ţină tovărăşie.

Califul răspunse:

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvneşte asemenea desfătări.

Massrur spuse:

— Doamne al meu, atunci taie-mi capul! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ţi risipi aleanul.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

...ar fi singura cale de a-ţi risipi aleanul.

La aceste cuvinte, Al-Raşid se porni pe un râs cu hohote; pe urmă spuse:

— Hei, Massrur, poate că-ntr-o zi ai s-o păţeşti şi pe-

asta. Ci, până una alta, du-te şi vezi de nu cumva se mai află în sala de la intrare careva cu adevărat plăcut de privit şi de ascultat.

Massrur ieşi numaidecât să îndeplinească porunca şi se întoarse pe dată să-i spună califului:

— O, emire al dreptcredincioşilor, n-am găsit afară decât pe Ibn Al-Mansur.

Şi Al-Raşid întrebă:

— Care Ibn Al-Mansur? N-o fi Ibn Al-Mansur din Damasc?

Căpetenia hadâmbilor spuse:

— Ba e chiar el, bătrânul cel isteţ.

Al-Raşid spuse:

— Adu-l degrabă!

Şi Massrur îl aduse pe Ibn Al-Mansur, care spuse:

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, emire al dreptcredincioşilor!

Al-Raşid îi răspunse la fel şi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, povesteşte-mi vreo întâmplare de-a ta.

Acela răspunse:

— O, emire al dreptcredincioşilor, vrei să-ţi povestesc vreun lucru pe care l-am văzut eu însumi, ori ceva ce mi s-a povestit şi mie?

Califul răspunse:

— De-ai văzut vreun lucru mai uimitor, grăbeşte-te de mi-l povesteşte, căci lucrurile văzute sunt cu mult mai căutate decât cele ce sunt cunoscute numai din poveste!

Al-Mansur spuse:

— Atunci, o, emire al dreptcredincioşilor, ascultă-mă cu urechile deschise şi cu dulce luare-aminte.

Califul răspunse:

— Ya Ibn Al-Mansur, iată-mă-s gata să te ascult cu urechea, să te privesc cu ochiul şi să-ţi dăruiesc o dulce luare aminte.

Atunci Ibn Al-Mansur grăi.

— Află, o, emire al dreptcredincioşilor, că eu în fiecare

an mă duc la Bassra să-mi petrec câteva zile împreună cu emirul Mohammad al-Hasemi, locţiitorul tău din cetatea aceea. Într-un an, mă duc aşadar la Bassra, după obiceiul meu, şi, când ajung la palat, îl văd pe emir gata să încalece pe cal şi să plece la o vânătoare cu gonaci. Când mă văzu, nu pregetă, după salamalekurile de cuviinţă, să mă poftească să-l însoţesc; ci eu îi spusei:

— Iartă-mă, domnia ta; căci pe mine numai vederea unui cal şi-mi şi tulbură mistuirea, şi de-abia ştiu să mă ţin pe măgar. Şi nu se cade să merg la vânătoare cu gonaci pe spinarea unui măgar!

Emirul Mohammad mă iertă, dar, şi-mi lăsă deschis tot palatul lui, poruncind slugilor să mă slujească cu toată grija şi să nu care cumva să-mi lipsească ceva cât voi şedea acolo. Şi ei aşa făcură.

După ce emirul plecă, îmi zisei: „Pe Allah! Ya Ibn Al-Mansur, iată că de ani şi ani vii mereu de la Bagdad la Bassra, şi până astăzi te-ai mulţumit, drept orice plimbare în oraş, să te duci din palat în grădină şi din grădină în palat. Asta nu-i de-ajuns pentru tine. Du-te, dar, acuma, când eşti singur aci, şi caută să vezi vreun lucru mai deosebit pe uliţele Bassrei. Căci nici nu este nimic mai de dorit ca umbletul pentru a ajuta la mistuire; iar mistuirea ta chiar că este cam anevoioasă; şi te-ai îngrăşat şi te-ai umflat ca un burduf.“ Atunci, mă supusei glasului sufletului meu supărat pe burduhănia mea, şi pe dată mă ridicai, îmi pusei cele mai frumoase haine şi ieşii din palat ca să hoinăresc oleacă, pe ici, pe colea, la întâmplare.

Or, tu bine ştii, o, emire al dreptcredincioşilor, că Bassra are şaptezeci de uliţe şi că fiecare uliţă e lungă de şaptezeci de parasanji, după măsura de la Irak. Eu atunci, de la o vreme, mă văzui deodată pierdut printre atâtea uliţe şi, în încurcătura mea, începui să merg tot mai repede, neîndrăznind să întreb pe nimeni ce cale să iau, de teamă să nu ajung de râs. Aşa se făcu de începui să asud amarnic; şi mă mai cuprinse şi o sete mare; şi gândii că soarele năpraznic are să topească fără doar şi poate

toată grăsimea cea simţitoare din trupul meu.

Grăbii atunci s-o iau pe cea dintâi uliţă din cale, cu planul să mă aşez oleacă la umbră, şi aşa ajunsei într-o fundătură unde se afla intrarea într-o casă mare, cu o înfăţişare foarte frumoasă. Intrarea aceea era pe jumătate ascunsă sub nişte perdele de mătase roşie şi dădea către o grădină ce se afla în faţa casei. De fiecare parte, se afla o laviţă de marmoră adumbrită de o boltă de viţă agăţătoare, şi care mă poftea parcă să mă aşez acolo spre a-mi trage sufletul.

Pe când îmi ştergeam fruntea şi suflam de căldură, auzii venind din grădină un glas de femeie ce cânta tânguitor cântecul acesta:

De când frumosul căprior s-a dus,
Mi-e inima sălaş de jale-amară.
E deci păcat, aşa cum el a spus,
Să mă iubească-o tânără fecioară?

Glasul care cânta era atât de frumos, iar eu rămăsei atât de nedumerit de aceste cuvinte, încât spusei sufletului meu: „Dacă stăpâna acestui glas este la fel de frumoasă pe cât îmi dă de înţeles cântecul, trebuie să fie o făptură minunată”. Atunci mă ridicai, mă apropiai de intrare şi dădui la o parte binişor perdeaua; şi încet-încet începui să privesc, în aşa fel ca să nu fiu văzut. Şi zării, în mijlocul grădinii, două tinere, dintre care una părea stăpâna, iar cealaltă roaba. Şi amândouă erau fără pereche de frumoase. Şi cea mai frumoasă era chiar cea care cânta; iar roaba o însoţea din lăută. Şi mi se păru că văd însăşi luna, în cea de a patrusprezecea zi a ei, coborând în grădină; şi îmi amintii stihurile unui poet în această privinţă:

Babilonul desfătării
Arde-n ochiul ei vrăjit,
Printre genele-i frumoase

Ce mai repede ucid
Decât lancea, decât spada,
Decât fierul ascuţit.

Iar când pletele ei negre
Peste gâtu-i de iasmin
Se revarsă legănate,
Mă întreb cu lung suspin:
Nu e noaptea ce-şi aşterne
Vălul ei peste grădini?

Ce podoabe-s oare-acestea
De pe pieptu-i rotofei?
Două cupe mari de fildeş,
Rodii sunt, ori sânii ei?

Iar sub haina-i străvezie,
Legănându-se uşor,
Oare trupu-i se-nmlădie,
Sau nisipul mişcător?

Şi tot ea mă făcu să mă gândesc şi la aceste stihuri ale poetului:

Ca două petale de dulce narcisă
Sunt dulcile-i pleoape; surâsu-i cuminte
E-o albă-auroră; iar gura-i e scrisă
Ca-n două rubine; sub haina-i fierbinte
Îşi leagănă raiul grădinile sfinte.

Atunci eu, o, emire al dreptcredincioşilor, nu mă mai putui opri să nu-mi strig: „Ya Allah! Ya Allah!“ şi rămăsei acolo, nemişcat, mâncându-le şi sorbindu-le din priviri nurii cei atâta de vrăjitori. Aşa că fata, întorcându-şi capul către mine, mă zări şi îşi coborî repede iaşmăcuţul peste faţă; apoi, cu toate semnele unei mari supărări, o trimise la mine pe tânăra roabă, cea care cântase din lăută, şi

care alergă şi, după ce mă ţintui cu privirile, îmi spuse:

— O, şeicule, au nu ţi-e ruşine să priveşti aşa femeile în casa lor? Au bătrâneţea ta şi barba-ţi albă nu te îndeamnă să cinsteşti lucrurile ce se cad a fi cinstite?

Eu răspunsei cu glas puternic, aşa ca să fie auzit de tânăra ce stase jos:

— O, stăpâna mea, ai dreptate, bătrâneţea mea este vădită; ci, în ceea ce priveşte ruşinea mea, aceasta-i cu totul altă ceva.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci şi opta noapte

Ea urmă:

...aceasta-i cu totul altă ceva.

— Când tânăra stăpână auzi aceste cuvinte, se ridică şi veni lângă roaba ei, ca să-mi spună, tulburată peste măsură:

— Cum, oare, ce altă ruşine-i mai mare pentru pletele tale albe, o, şeicule, decât faptul de-a te opri la uşa unui harem care nu-i haremul tău şi la uşa unei locuinţe care nu-i locuinţa ta?

Eu mă înclinai şi răspunsei:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, pentru o barbă ca a mea ruşinea nu-i prea mare, mă jur pe viaţa ta! Venirea mea aici are o pricină de iertare.

Ea întrebă:

— Şi care-i acea pricină?

Eu răspunsei:

— Sunt strein şi mă topea o sete de simţeam că mor!

Ea răspunse:

— Înţelegem pricina ta şi te iertăm, căci, pe Allah! ea-i de crezut.

Şi-ndată se întoarse către tânăra roabă şi-i spuse:

— O, drăguţo, dă fuga şi adu-i să bea.

Micuţa pieri şi se întoarse într-o clipită cu o cană de aur pe o tavă şi cu o năframă de mătasă verde. Mă pofti să beau din cana care era plină cu apă proaspătă şi plăcut înmiresmată cu mosc curat. Eu luai cana şi începui să beau domol, cu sorbituri lungi, aruncând priviri furişate către fetişcana stăpână, şi priviri vădite de recunoştinţă amândurora. După un timp, dădui cana îndărăt tinerei roabe care îmi întinse atunci ştergarul de mătase poftindu-mă să-mi şterg gura. Mă ştersei la gură, îi înapoiai ştergarul cel desfătător parfumat cu santal, dar nu mă mişcai din loc.

Când frumoasa fetişcană văzu că nemişcarea mea trece peste marginile îngăduite, îmi spuse cu glas stânjenit:

— O, şeicule, ce mai aştepţi de nu te întorci în calea ta pe drumul lui Allah?

Eu răspunsei dus pe gânduri:

— O, stăpână a mea, îmi trec prin minte nişte gânduri şi mă vezi cufundat în nişte cugetări pe care nu izbutesc să mi le lămuresc singur.

Ea mă întrebă:

— Ce cugetări?

Eu spusei:

— O, stăpână a mea, cugetam la răsturnările lucrurilor şi la trecerea întâmplărilor care-s fructele vremilor!

Ea îmi răspunse:

— De bună seamă, astea-s gânduri adânci şi noi toţi avem de plâns câte un necaz pe care ni-l pricinuieşte timpul. Dar pe tine, o, şeicule, ce te-a putut face să cugeţi la asemenea lucruri dinaintea uşii casei noastre?

Eu spusei:

— Mă gândeam, o, stăpână a mea, chiar la stăpânul casei acesteia. Acum îmi amintesc bine. El m-a sfătuit cândva să locuiesc pe ulicioara aceasta pe care nu se află decât o singură casă cu grădină. Da, pe Allah! stăpânul acestei case era unul dintre cei mai buni prieteni ai mei!

Ea mă întrebă:

— Atunci, de bună seamă că îţi aminteşti şi de numele prietenului tău?

Eu spusei:

— Fără-ndoială, o, stăpână a mea! Se numea Ali ben-Mohammad, şi era cinstitul staroste al tuturor giuvaergiilor din Bassra. Sunt ani mulţi de când nu l-am mai văzut şi gândesc că acum se află întru mila lui Allah! Îngăduie-mi, dar, o, stăpână a mea, să te întreb de-a lăsat vreun urmaş!

La aceste cuvinte, ochii fetei se umeziră, şi spuse:

— Pacea şi milele lui Allah fie asupra starostelui Ali ben-Mohammad! Află, o, şeicule, întrucât ai fost prieten cu el, că răposatul staroste a lăsat o fată numită Badr, drept singura lui urmaşă. Şi ea-i singura moştenitoare a bunurilor şi a multelor lui bogăţii!

Eu strigai:

— Pe Allah! binecuvântata fiică a prietenului meu nu poţi fi decât chiar tu, o, stăpână a mea!

Ea zâmbi şi răspunse:

— Pe Allah! ai ghicit!

Eu spusei:

— Allah reverse asupră-ţi binecuvântările lui, o, fiică a lui Ali ben-Mohammad! Ci, din cât pot să judec privind prin mătasea ce-ţi acoperă faţa, o, luno, îmi pare că chipul tău e umbrit de o tristeţe mare! Nu te sfii să-mi dezvălui pricina, căci poate că Allah mă trimite ca să încerc să aduc leac durerii care îţi înnegurează frumuseţea.

Ea răspunse:

— Dar cum aş putea să-ţi vorbesc despre nişte lucruri atât de tainice, câtă vreme nu mi-ai spus nici măcar cum te cheamă, nici cine eşti?

Eu mă înclinai şi răspunsei:

— Sunt robul tău, Ibn Al-Mansur, din Damasc, unul dintre cei pe care stăpânul nostru Harun Al-Raşid îi cinsteşte cu prietenia sa şi pe care şi i-a ales ca tovarăşi ai lui de inimă!

Nici nu rostii bine aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioşilor, că Sett Badr îmi şi zise:

— Fii binevenit în casa mea, o, şeicule Ibn Al-Mansur, şi deie Allah să te simţi în voie şi oaspete drag!

Şi mă pofti s-o însoţesc şi să intru să iau loc în sala de primire.

Atunci tustrei intrarăm în sala de primire din fundul grădinii. După ce ne aşezarăm şi ne răcorirăm cu obişnuitele răcoritoare, care fură minunate, Sett Badr îmi spuse:

— Pentru că doreşti, o, şeicule Ibn Al-Mansur, să afli pricina tristeţii pe care ai ghicit-o pe chipul meu, făgăduieşte-mi că ai să păstrezi taina ei.

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, taina ta va fi în inima mea ca într-un sipet a cărui cheie nu poate fi găsită.

Ea îmi spuse atunci:

— Ascultă, dar, povestea mea, o, şeicule!

Şi, după ce tânăra roabă cea atât de drăgălaşă mă pofti să mai iau o linguriţă cu dulceaţă de trandafiri, Sett Badr spuse:

— Află, o, Ibn Al-Mansur, că iubesc un flăcău şi că iubitul meu este departe de mine.

Şi Sett Badr, după aceste cuvinte, scoase un oftat adânc şi tăcu. Iar eu îi zisei:

— O, stăpână a mea, eşti dăruită cu o frumuseţe desăvârşită, iar cel pe care îl iubeşti trebuie să fie desăvârşit de frumos. Cum îl cheamă?

Ea îmi spuse:

— Da, Ibn Al-Mansur, iubitul meu este desăvârşit de frumos. Este emirul Jobair, căpetenia tribului Bani-Şaiban. Fără de nicio îndoială, el este cel mai minunat flăcău din Bassra şi din Irak.

Eu spusei:

— O, stăpână a mea, nu poate fi altfel. Ci dragostea voastră s-a mărginit numai la vorbe, ori v-aţi dat şi alte dovezi prin felurite întâlniri mai lungi?

Ea spuse:

— De bună seamă, întâlnirile noastre ar fi avut urmări fericite, dacă lunga lor durată ar fi fost de-ajuns ca să lege inimile. Ci emirul Jobair, numai dintr-o bănuială, a socotit că-i sunt necredincioasă.

La aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioşilor, strigai:

— Cum? Poate fi bănuit crinul că iubeşte noroiul, dacă vântul îl pleacă spre pământ? Şi chiar dacă bănuielile emirului Jobair ar fi întemeiate, frumuseţea ta-i pricină vie de iertare, o, stăpână a mea!

Ea zâmbi şi îmi spuse:

— Şi, o, şeicule, măcar de-ar fi fost vorba de un bărbat! Dar emirul Jobair mă învinuieşte că iubesc o tânără fată, pe aceasta ce se află chiar sub ochii tăi, drăgălaşa care ne slujeşte.

Eu strigai:

— Cer iertare lui Allah pentru emir, o, stăpână a mea. Blestemat fie cel rău! Ci cum s-ar putea iubi femeile între ele? Dar nu vrei măcar să-mi spui pe ce îşi întemeiază emirul bănuielile sale?

Ea răspunse:

— Într-o zi, după ce mă scăldasem în hammamul din casa mea, mă întinsesem pe patul meu şi mă lăsasem pe mâinile roabei mele dragi, fata aceasta pe care-o vezi, să se îngrijească de mine şi să-mi pieptene părul. Era o căldură înnăbuşitoare, iar roaba mea, ca să mă mai răcoresc, dăduse de-o parte ştergarele ce le aveam pe umeri şi care îmi acopereau pieptul; şi începuse să-mi orânduie cosiţele. Când a isprăvit, m-a privit şi, părându-i tare frumoasă aşa, mi-a cuprins gâtul cu braţele şi m-a sărutat pe obraz spunându-mi: „O, stăpână a mea, mi-ar plăcea să fiu bărbat, ca să te iubesc şi mai mult decât te iubesc“. Şi, drăguţa de ea, căuta să mă înveselească, născocind tot felul de jocuri plăcute. Şi iată că tocmai în acea clipă a intrat emirul; ne-a aruncat amândorura o privire ciudată şi a plecat repezit, trimiţându-mi nu peste

mult timp un bileţel pe care erau scrise aceste cuvinte: *„Dragostea nu înseamnă fericire decât atunci când nu se împarte”.* Şi din ziua aceea nu l-am mai văzut niciodată; şi niciodată n-a mai vroit să-mi mai trimită vreo veste de la el, ya Ibn Al-Mansur.

Eu, atunci, o întrebai:

— Dar eraţi legaţi prin vreun senet de căsătorie?

Ea răspunse:

— Şi de ce să ne fi legat cu senet? Nu eram legaţi decât prin vrerea noastră, fără amestecul vreunui cadiu şi al vreunui martor.

Eu spusei:

— Atunci, o, stăpână a mea, de binevoieşti a-mi îngădui, aş vrea să fiu eu trăsătura de legătură între voi doi, numai de dragul de a şti că se află iarăşi laolaltă două făpturi alese ca voi.

Ea grăi:

— Binecuvântat fie Allah care ni te-a scos în cale, o, şeicule cu faţă albă! Şi să nu crezi cumva că ai să faci un bine unei fiinţe ce uită apoi de preţul facerilor de bine. Am să-i scriu, aşadar, pe dată, cu mâna mea, emirului Jobair o scrisoare pe care să i-o înmânezi, încercând să-l faci să judece drept.

Şi spuse apoi roabei sale îndrăgite:

— Drăguţa mea, adu-mi călimara şi o foaie de hârtie.

Ea le aduse, iar Sett Badr scrise:

„Iubitul meu, de ce această lungă despărţire? Nu ştii, oare, că durerea alungă somnul departe de ochii mei, şi că nici nu mai recunosc chipul tău, atunci când mi se arată în vis, atât de schimbat fiind?

Mă rog ţie, cu lacrimi în ochi, de ce-ţi laşi deschisă uşa pentru cei ce mă defaimă? Ridică-te, scutură pulberea gândurilor urâte şi întoarce-te fără de zăbavă la mine. Ce zi de sărbătoare are să fie pentru noi amândoi ziua ce va vedea împăcarea noastră!“.

După ce isprăvi de scris scrisoarea aceasta, o împături

şi mi-o înmână...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizecea noapte

Ea urmă:

...o împături şi mi-o înmână; şi, totodată, îmi strecură în buzunar, fără să-mi dea răgaz s-o opresc, o pungă cu o mie de dinari de aur, pe care hotărâi s-o păstrez ca amintire pentru serviciile ce i le făcusem odinioară cinstitului staroste, răposatul ei părinte, şi ca o arvună pentru ce va mai fi. Îmi luai apoi bun rămas de la Sett Badr şi mă îndreptai către casa lui Jobair, emirul neamului Bani-Şaiban, pe al cărui părinte, mort de mulţi ani, de asemenea îl cunoscusem.

Când ajunsei la palatul emirului Jobair, mi se spuse că emirul era la vânătoare, aşa că aşteptai să se întoarcă. Nu zăbovi mult până ce să se întoarcă şi, de îndată ce auzi cum mă cheamă şi cine sunt, trimise o slugă să mă poftească a primi să-i fiu oaspete şi să socotesc casa lui ca drept casa mea. Şi el însuşi veni numaidecât în calea mea să mă întâmpine.

Or, eu, o, emire al dreptcredincioşilor, luând seama la deplina-i frumuseţe de flăcău în floare, rămăsei înmărmurit şi simţii că începe să mă lase judecata. Iar el, văzând că nu mă clintesc, socoti că stau în loc din pricina sfielii, aşa încât se apropie zâmbind de mine şi, după datină, mă îmbrăţişă; îl îmbrăţişai şi eu la rându-mi, şi mi se păru în acea clipă că îmbrăţişez soarele şi luna. Iar emirul Jobair mă luă de braţ şi mă pofti să şed jos, lângă el, pe saltea. Şi numaidecât robii aşternură masa dinaintea noastră.

Era o masă plină cu vase de Corasan, făcute din aur şi din argint, şi cu tot felul de bucate fripte ori rumenite pe care şi gura, şi nasul, şi ochii şi le puteau dori, într-

adevăr. Se aflau acolo, printre alte lucruri minunate, păsări umplute cu fistic şi cu stafide, şi peşti aşezaţi pe plăcinte umflate, şi mai ales o salată de agurijoară pe care numai văzând-o şi mi se şi umpluse sufletul de mulţumire. Nu mai vorbesc şi de alte bunătăţi, de pildă despre un orez minunat cu lapte de bivoliţă, în care îmi venea să-mi afund mâinile până la coate; nici despre dulceaţa de morcovi cu nuci, care-mi place nespus — o! dulceaţa asta, fără de îndoială, are să mă omoare într-o zi; nici despre fructe, nici despre băuturi.

Ci, o, emire al dreptcredincioşilor, jur pe slava strămoşilor tăi! mi-am stăpânit pofta sufletului şi n-am luat o îmbucătură. Dimpotrivă! Am aşteptat ca gazda să mă poftească de mai multe ori să întind mâna şi atunci i-am spus:

— Pe Allah! fac jurământ, emire Jobair, să nu mă ating de niciuna din bucatele cu care mă ospeţeşti, până ce n-ai să te supui unei rugăminţi anume pentru care am venit în casa ta!

El mă întrebă:

— Baremi pot să aflu, o, oaspete al meu, înainte de a mă lega să fac un lucru atât de însemnat încât te poate hotărî să te lepezi de buna mea ospeţire, care-i rostul venirii tale?

Eu, drept orice răspuns, scosei din sân scrisoarea şi o întinsei către el.

O luă, o deschise şi o ceti. Dar pe dată o rupse, o aruncă pe jos făcută bucăţele, o calcă în picioare şi îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur! cere-mi orice vrei, şi vei căpăta acel lucru numaidecât. Ci nu-mi pomeni nimica despre această scrisoare, la care n-am de dat niciun răspuns.

Eu mă ridicai atunci pe dată şi vrusei să plec; el însă mă opri agăţându-se de hainele mele şi mă rugă fierbinte să rămân, spunându-mi:

— O, oaspete al meu! de-ai şti pricina pentru care nu vreau să răspund la scrisoare, n-ai mai stărui o clipă! De

altminteri, să nu care cumva să crezi că ai fi cel dintâi căruia i s-a încredinţat o atare sarcină. Şi, dacă vrei, am să-ţi spun întocmai cuvintele pe care ai fost însărcinat să mi le spui.

Şi numaidecât îmi spuse vorbele cu pricina, întocmai ca şi cum ar fi fost de faţă în clipa când fuseseră rostite. Pe urmă adăugă:

— Crede-mă! dă uitării povestea asta. Şi rămâi de te odihneşte în casa mea atât cât îţi va pofti sufletul

Vorbele acestea mă hotărâră să rămân. Şi petrecui ziua şi seara toată mâncând, bând şi tăifăsuind cu emirul Jobair. Ci, întrucât nu auzeam nici cântece, nici zvon de lăute, mă minunam băgând de seamă atare obicei osebit de datinele ospeţelor; şi mă hotărâi să-i mărturisesc uimirea mea tânărului emir. Văzui atunci chipul lui înnegurându-se şi băgai de seamă la el o mare stânjeneală; pe urmă îmi spuse:

— De multă vreme am alungat cântecele şi muzica de la ospeţele mele. Ci, de vreme ce aceasta ţi-i dorinţa, am să ţi-o îndeplinesc!

Şi pe dată trimise după una dintre roabele lui, care veni cu o lăută indienească învăluită într-un toc de mătasă, şi se aşeză dinaintea noastră spre-a începe numaidecât să cânte pe rând în douăzeci şi unu de tonuri felurite. Se întoarse apoi la tonul dintâi şi cântă;

Copilele ursitei,
Cu părul despletit,
Plâng toate şi suspină,
O, suflete mâhnit!
Şi totuşi masa-i plină
Cu poame şi bucate,
Şi trandafirii varsă
Parfumul lor vrăjit,
Zâmbesc narcişii galeşi,
Iar apa în havuzuri
Şopteşte lin şi râde

În dulce clipocit.

O, fă-ţi curaj, biet suflet
Al meu, plin de amar!
În ochii tăi nădejdea
Are să ardă iar,
Şi vei mai bea din cupa
Cu-al fericirii har.

Trecu apoi la un ton şi mai tânguios, şi cântă:

Cel care n-a gustat dulceaţa
Iubirii, nici amarul ei,
Nu ştie nici măcar ce *pierde*
Atunci când pierde ce-a iubit!
Cel care nu cunoaşte rana
Iubirii, nu are temei
Să ştie-a chinului plăcere,
Durerea de-a fi fericit.

Unde sunt nopţile de vrajă
Alături de iubitul meu?
Unde ni-s ochii plini de doruri,
Cu drag privindu-se mereu?
Unde ni-s buzele unite
Şi unde-i mierea gurii lui?
Ah, mierea gurii lui iubite,
Dulceaţa sărutării nu-i!

Nopţile până dimineaţa
Şi zilele până-n amurg —
Trecutul, ah, nu-l poţi întoarce
Cu valurile-i care curg!
Ce mai poţi face împotriva
Unei ursite ce te-mpilă,
O, biată inimă sfărmată
Sub hotărârea-i fără milă?

Nici nu apucă bine cântăreaţa să încheie aceste tânguiri din urmă, că-l şi văzui pe tânărul meu emir cum cade leşinat, scoţând un ţipăt jalnic. Şi roaba îmi spuse:

— O, şeicule! asta-i din vina ta! Căci noi de multă vreme ne ferim să cântăm în faţa lui, din pricina tulburării în care îl cufundă şi a zbuciumului pe care i-l stârneşte orice cântare de dragoste.

Eu, la rându-mi, mă căii amarnic că iscasem supărarea gazdei mele şi, când roaba mă pofti, plecai în odaia mea, ca să nu-l mai stânjenesc şi cu şederea mea acolo lângă el.

A doua zi, chiar când mă pregăteam să plec şi tocmai rugam pe o slugă să-i ducă stăpânuiui său mulţumirile mele pentru ospeţire, un rob veni să-mi înmâneze o pungă cu o mie de dinari din partea emirului, rugându-mă s-o primesc pentru oboseala ce-mi dasem, şi spunându-mi că are sarcina să primească bunrămasul din parte-mi. Eu atunci, neizbutind nimic în folosul soliei mele, părăsii casa lui Jobair şi mă întorsei la aceea al cărei sol fusesem.

Când ajunsei la grădină, o găsii pe Sett Badr în uşă, aşteptându-mă; şi fără a-mi da răgaz să deschid gura, îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, ştiu că n-ai izbutit nimic în solia ta!

Şi îmi povesti, punct cu punct, tot ce se petrecuse între mine şi emirul Jobair, şi-aşa de aidoma încât gândii că avea niscaiva iscoade plătite care-i spuneau tot ce vroia ea să afle. Dar tot o întrebai:

— Cum se face, o, stăpână a mea, de ştii totul atât de bine? Oare erai acolo, fără să te vadă nimeni?

Ea îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, află că inimile îndrăgostiţilor au ochi care văd ceea ce alţii nici nu-şi pot închipui! Ci tu nu eşti cu nimic vinovat pentru purtarea lui, ştiu. Asta-i soarta mea!

Pe urmă adăugă, ridicând ochii spre cer:

— O, stăpâne al inimilor, fă ca de-acum-nainte eu să fiu

cea iubită, fără ca să mai iubesc vreodată! Fă ca tot ce-a mai rămas din dragoste, în această inimă, pentru Jobair, să se reverse, spre chinul lui, în inima lui Jobair! Fă ca să se întoarcă la mine, să mă roage pierdut să-l ascult, şi dă-mi puterea să-l fac să sufere!

După care, îmi mulţumi pentru ceea ce vrusesem să fac pentru ea, şi ne despărţirăm. Iar eu mă întorsei la palatul emirului Mohammad şi de-acolo plecai îndărăt la Bagdad.

Or, anul următor, trebui, după obiceiul meu, să mă duc iarăşi la Bassra, pentru neguţăteriile mele; căci se cuvine să-ţi spun, o, emire al dreptcredincioşilor, că emirul Mohammad îmi era datornic şi n-aveam decât mijlocul acesta de a mă călători în fiecare an la el spre a izbuti să-l fac să-mi plătească banii ce mi-i datora. Or, eu, a doua zi de la sosire, mi-am zis: „Pe Allah! trebuie să aflu urmarea întâmplării cu cei doi îndrăgostiţi”.

Mă dusei mai întâi la casa frumoasei Sett Badr. Găsii poarta de la grădină închisă şi mă ului jalea ce se revărsa din tăcerea dimprejur. Privii atunci printre zăbrelele porţii şi văzui în mijlocul cărării, sub o salcie plângătoare, un mormânt de marmoră încă nou-nouţ, dar nu izbutii, din pricina depărtării, să citesc numele scris pe el. Şi îmi spusei: „Nu mai este Sett Badr! Tinereţea ei a fost secerată. Mâhnirea a copleşit-o, de bună seamă, şi i-a năpădit inima.”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci şi una noapte

Ea urmă:

...şi i-a năpădit inima”.

Mă hotărâi atunci, cu pieptul sugrumat de amărăciune, să mă duc la palatul emirului Jobair, Acolo mă aştepta o privelişte şi mai mâhnitoare. Totul era pustiu; zidurile se

prefăceau în ruine; grădina era veştejită şi nu se vedea nicăieri urma unei mâini grijulii. Uşa palatului nu era păzită de niciun rob, şi nu era nicăieri o fiinţă vie care să-mi poată spune o vorbă despre cei ce locuiau acolo. La priveliştea aceasta, spusei în sufletul meu: „Şi el trebuie să fi murit!“ Pe urmă, tare trist şi tare amărât, mă aşezai la poartă şi suspinai această elegie:

O, casă *tristă, stau în pragu-ţi*
Să plâng cu-aceste pietre goale
Prietenul ce nu mai vine
Să-mi iasă fericit în cale.

Ah, unde-i primitoarea gazdă
A cărei voioşie caldă
Pe toţi câţi i-au bătut la poartă
I-a ospătatu-i laolaltă?

Şi unde-s cei ce-odinioară,
Prietenii cu dulce fire,
Te luminau, palat de faimă,
În anii tăi de strălucire?

Tu, cel ce treci pe drum, urmează-ţi
Cărarea vieţii mai departe —
Dar nu uita aceste urme
Lăsate ţie peste moarte!

Pe când mă lăsam dus aşa de mâhnire, se ivi un rob negru care se apropie de mine şi îmi spuse răstit:

— Ţi s-a urât cumva cu viaţa? Pentru ce rosteşti asemenea bocete la poarta noastră?

Eu răspunsei:

— Ticluiam şi eu nişte stihuri întru pomenirea unui prieten ce locuia în casa aceasta şi care se numea Jobair, din tribul Bani-Şaiban!

Robul grăi:

— Numele lui Allah fie asupra lui şi împrejurul lui! Roagă-te întru Profetul, o, şeicule! Ci pentru ce zici că emirul Jobair e mort? Slavă lui Allah! Stăpânul nostru încă mai trăieşte, înconjurat de cinste şi de bogăţie!

Eu strigai:

— Ia atunci ce-i cu toată jalea asta aşternută peste casă şi peste grădină?

El răspunse:

— Din pricina dragostei! Emirul Jobair trăieşte, da-i ca şi cum s-ar şi afla în rândul celor duşi. Zace întins, nemişcat, pe patul lui; iar când îi este foame nu spune niciodată: „Daţi-mi să mănânc!" şi când îi este sete niciodată nu spune: „Daţi-mi să beau!"

La cuvintele acestea ale negrului, spusei:

— Du-te repede, răsplătească-te-ar Allah! o, faţă neagră, şi spune-i că vreau să-l văd... Spune-i: „Ibn Al-Mansur aşteaptă la uşă".

Negrul plecă şi, peste câteva clipe, se întoarse şi mă vesti că stăpânul lui putea să mă primească. Mă pofti să intru şi-mi spuse:

— Ai grijă că n-are să priceapă nimic din ce-ai să-i vorbeşti, decât dacă ai să ştii să-l înduioşezi cu anumite vorbe.

Îl găsii pe emirul Jobair culcat, într-adevăr, pe patul lui, cu privirea pierdută în gol, galben şi tras la chip, şi chiar necunoscând pe nimenea. Îl salutai numaidecât, ci nu răspunse la salamalekul meu. Îi vorbii, ci el nu-mi răspunse. Atunci robul îmi spuse la ureche:

— Nu pricepe decât graiul versurilor. Nimic altceva!

Or, pe Allah! eu nici n-aveam trebuinţă de altceva mai bun ca să intru în vorbă cu el. Cugetai, aşadar, o clipă; apoi, cu glas limpede, ticluii:

Dragostea unei gazele
Inima tot ţi-o mai scurmă?
Sau la ţărmul dulce-al tihnei
Ai ajuns până la urmă?

Stai şi-acuma nopţi de-a rândul
Tot în jale şi-n veghere?
Ori pleoapa ta cunoaşte
Somnul — lina mângâiere?

Dacă tot mai curg şi astăzi
Triste lacrimile tale,
Dacă sufletu-ţi, sărmanul,
Nu s-a vindecat de jale,
Ai s-ajungi nebun cu totul
Tot urmând această cale.

Când auzi aceste stihuri, emirul Jobair deschise ochii şi îmi spuse:

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Lucrurile au luat o întorsătură rea în sufletul meu.

Răspunsei pe dată:

— Aş putea măcar, stăpâne, să-ţi fiu de vreun folos?

El spuse:

— Numai tu mă mai poţi scăpa. Aş vrea să trimit, prin mijlocirea ta, o scrisoare către Sett Badr, căci numai tu ai fi în stare s-o hotărăşti să-mi răspundă.

Eu răspunsei:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Atunci, însufleţit oleacă, se ridică în capu oaselor, întinse o foaie de hârtie pe palma inimii lui, luă un calam şi scrise:

„Judecata s-a risipit şi deznădejdea i-a luat locul. Până acum, socotisem iubirea un lucru fără de preţ, un lucru uşuratic, un lucru fără de însemnătate. Văd însă, în urma înecării mele în valurile ei, că, pentru cel ce se avântă într-o asemenea ispită, este o mare cumplită şi zbuciumată. Mă întorc la tine cu inima supusă. Fie-ţi milă de mine şi nu mă uita. De vrei să mor, dă uitării bunătatea”.

Împături scrisoarea şi mi-o înmână. Or, măcar că habar n-aveam de soarta gingaşei Sett Badr, nu şovăii o clipă: luai scrisoarea şi plecai la grădină. Străbătui curtea şi intrai, fără a bate la uşă, în sala de primire.

Or, care nu-mi fu mirarea când zării, stând pe covoare, zece tinere roabe albe şi, în mijlocul lor, sta, plină de viaţă şi de sănătate, numai că îmbrăcată în haine cernite, însăşi Sett Badr, soare luminat, dinaintea privirilor mele uimite. Ci mă grăbii să mă plec şi să-i urez bună pace; iar ea îmi zâmbi, răspunse la salamalekul meu şi îmi spuse:

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Casa mea este casa ta.

Atunci eu îi spusei:

— Toate necazurile ducă-se cât mai departe de-aici, o, stăpâna mea! Dar pentru ce te văd aşa, în haine cernite?

Ea răspunse:

— Oh! nici nu mă mai întreba, Ibn Al-Mansur! A murit roaba cea drăgălaşă. I-ai văzut, pesemne, în grădină, mormântu-n care doarme.

Şi izbucni în plâns, pe când toate roabele ce se aflau în preajma ei se străduiau s-o mângâie.

Socotii mai întâi că e de datoria mea să păstrez tăcerea, apoi spusei:

— Allah s-o aibă întru mila lui! Şi-n schimb, întoarcă asupră-ţi, o, stăpâna mea, toate zilele pe care trebuia să le mai trăiască acea fată tânără, dulcea ta prietenă, pe care o plângi. Căci de bună seamă că ea trebuie să fie cea care a murit.

Sett Badr spuse:

— Chiar ea este, sărmana!

Eu atunci, prilejuindu-mă de starea aceea de înduioşare în care se afla Sett Badr, scosei scrisoarea de la cingătoare şi i-o înmânai, adăugând:

— De răspunsul tău, o stăpână a mea, atârnă viaţa sau moartea lui. Căci, în adevăr, aşteptarea acestui răspuns este singurul lucru care-l mai leagă de pământ.

Ea luă scrisoarea, o deschise, o ceti, zâmbi şi spuse:

— Oare-a ajuns acum la o asemenea stare de dragoste, el care odinioară nici nu vroia să citească scrisorile mele? N-a trebuit de-atunci decât să păstrez tăcerea şi să mă slujesc de nepăsare ca să-l văd întorcându-se la mine mai înfocat ca niciodată!

Eu răspunsei:

— De bună seamă, ai dreptate! Da, de bună seamă! Ba ai avea tot dreptul să vorbeşti cu şi mai multă amărăciune...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute cincizeci şi doua noapte

Ea urmă:

...ai avea tot dreptul să vorbeşti cu şi mai multă amărăciune. Ci iertarea greşelilor este harul sufletelor mărinimoase. Şi-apoi, ce-ai să te faci tu, în acest palat, singură cu durerea ta, acuma, când prietena care te alina cu dulceaţa ei este moartă?

La aceste cuvinte, îi văzui ochii umplându-i-se de lacrimi, şi ea însăşi rămase pe gânduri vreme de un ceas. După care, îmi spuse:

— Ibn Al-Mansur, mi se pare că ai vorbit drept. Am să-i răspund.

Atunci, o emire al dreptcredincioşilor, luă o hârtie şi scrise o scrisoare cum nici cei mai buni dieci din palatul tău n-ar şti să scrie la fel de tulburător şi de grăitor. Nu mai ţin minte întocmai vorbele din acea scrisoare care, în ciuda anilor, mă tulbură şi acum când mă gândesc la ea.

Şi Sett Badr închise această scrisoare şi mi-o înmână; iar eu îi zisei:

— Pe Allah! iată cu ce se poate stâmpăra setea celui însetat şi cu ce se poate lecui beteşugul celui beteag.

Şi mă pregăteam să-mi iau rămas bun ca să mă duc să-i duc ştirea cea bună celui ce-o aştepta, când ea mă mai

opri oleacă spre a-mi spune:

— Ya Ibn Al-Mansur, poţi să mai adaugi şi că noaptea aceasta va fi pentru noi amândoi o noapte de binecuvântare!

Iar eu, plin de bucurie, alergai la emirul Jobair, pe care-l găsii cu ochii aţintiţi la uşa pe unde trebuia să intru.

După ce citi scrisoarea şi pricepu înţelesul, scoase un geamăt şi căzu leşinat. Ci îşi veni degrabă în simţiri şi mă întrebă, încă destul de îngrijorat:

— Spune-mi, a scris chiar ea scrisoarea aceasta? A scris-o chiar cu mâna ei?

Eu răspunsei:

— Pe Allah! n-am ştiut până acum că se poate scrie şi cu piciorul.

Or, o emire al dreptcredincioşilor, nici nu rostisem bine vorbele astea, că şi auzirăm un clinchet de brăţări la uşă şi nişte şoapte şi un foşnet de mătăsuri şi, peste o clipă, văzurăm ivindu-se fata noastră în carne şi oase.

Cum bucuria nu se poate zugrăvi pe potrivă prin vorbe, n-am să mă apuc să fac o astfel de încercare zadarnică. Am să-ţi spun doar, o, emire al dreptcredincioşilor, că cei doi îndrăgostiţi se repeziră unul către celălalt şi se îmbrăţişară ca-n vis, cu buzele împerecheate în tăcere.

După ce se mai dezmeticiră din vraja aceea, Sett Badr rămase în picioare, nevoind să ia loc, cu toate stăruinţele iubitului ei. Fapt ce mă nedumeri, aşa încât o întrebai care-i pricina. Ea îmi spuse:

— N-am să stau jos decât după ce senetul nostru va fi întocmit!

Eu spusei:

— Ce senet, o, stăpâna mea?

Ea spuse:

— Un senet ce nu-i priveşte decât pe îndrăgostiţi!

Şi se plecă spre urechea iubitului ei şi-i spuse ceva în şoaptă. El răspunse

— Ascult şi mă supun!

Chemă apoi un rob de-al lui şi îi dete o poruncă; şi robul

plecă degrabă.

Nu peste mult timp, văzui că intră cadiul şi martorii care întocmiră senetul de căsătorie al celor doi îndrăgostiţi şi apoi plecară dăruiţi cu o mie de dinari de către Sett Badr. Vrusei şi eu să plec, ci emirul nu-mi îngădui, spunându-mi:

— Nu se cuvine să se spună că ne-ai împărtăşit numai tristeţea, fără să ne împărtăşeşti şi bucuria.

Şi mă poftiră la un ospăţ ce ţinu până-n zori. Atunci mă lăsară să plec în odaia ce porunciseră să fie orânduită pentru mine.

Dimineaţa, când mă deşteptai, o roabă mărunţică intră la mine în odaie, aducându-mi un lighean şi un ibric, iar eu mă spălai după datină şi-mi făcui rugăciunea de dimineaţă. După care mă dusei şi luai loc în sala de primire, unde nu peste mult veniră, ieşiţi proaspeţi din hammam, după ce se drăgostiseră, şi cei doi soţi. Le urai o dimineaţă fericită şi le dorii mult noroc; pe urmă adăugai:

— Sunt fericit că am ajutat şi eu oleacă la unirea voastră. Dar, pe Allah! emire Jobair, dacă ţii să-mi dai o dovadă de bunăvoinţă, lămureşte-mă şi pe mine ce-a putut să te supere aşa de tare şi să te îndemne să te desparţi, spre jalea ta, de iubita-ţi Sett Badr. Mi-a povestit şi ea întâmplarea când micuţa ei roabă, după ce o pieptănase şi îi împletise cosiţele, a îmbrăţişat-o. Ci, emire Jobair, nu e cu putinţă ca numai atâta să fi pricinuit supărarea ta, dacă n-ai mai fi avut şi alte motive de mânie ori alte dovezi şi bănuieli.

Emirul Jobair, la aceste cuvinte, zâmbi şi îmi spuse:

— Ibn Al-Mansur, tare mai eşti isteţ! Acuma, că roaba cea dragă a dulcei Sett Badr este moartă, supărarea mea s-a stins. Pot, dar, să-ţi mărturisesc, fără să-ţi ascund nimic, pricina neînţelegerii noastre. Ea n-a pornit decât de la o glumă, despre care un luntraş care le-a purtat cu luntrea mi-a povestit că şi-ar fi spus-o ele două între ele, într-o zi, când au făcut o plimbare pe apă. Mi-a spus

acela: „Stăpâne, cum de te-ai legat tu cu o femeie care îşi bate joc de tine cu o roabă pe care o iubeşte? Află, dară, că în luntrea mea ele şedeau sprijinindu-se galeş una de alta şi cântau lucruri păcătoase despre dragostea bărbaţilor. Şi şi-au încheiat cântecele cu aceste stihuri:

Nici jarul, că-i jar, nu arde
Ca lăuntrurile mele.
Dar stăpânul meu când vine,
Gheaţă-mi creşte pe sub piele.
Dorul lui îmi stinge focul
Sub troiene mari şi grele.

Căci stăpânu-mi nu-i ca mine;
Ceea ce-i să fie tare,
Moale-i; iar ce-ar fi să fie
Dulce, vai, numai amar e;
Sărutarea-i e sălcie,
Bărbăţia-i neînstare.”

Eu atunci, la această povestire a luntraşului, văzui lumea înnegurându-se în faţa ochilor mei şi alergai acasă la Sett Badr unde văzui ceea ce văzui. Şi-atâta ajunse ca să-mi întărească bănuielile...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute cincizeci şi treia noapte

Ea urmă:

...ajunse ca să-mi întărească bănuielile. Ci, din mila lui Allah, acuma totul s-a uitat.

Atunci, mă rugă să primesc, ca dovadă de recunoştinţă a lui pentru slujbele mele, o sumă de trei mii de dinari; iar eu îi spusei încă o dată urările mele...

Ibn Al-Mansur se opri deodată din povestit. Căci tocmai

auzise un sforăit ce-i răsuna în urechi. Era al califului, care adormise adânc, cuprins într-un sfârşit de somn. Aşa că Ibn Al-Mansur, temându-se să nu-l trezească, se strecură încetişor pe uşa pe care i-o deschise şi mai încetişor căpetenia hadâmbilor. Şi-a doua zi fu răsplătit cu dărnicie pentru felul în care îi adusese somnul emirului dreptcredincioşilor.

Iar Şeherezada, isprăvind de povestit, tăcu o clipă, îl privi pe regele Şahriar şi îi spuse:

— Într-adevăr, o, preaferieitule rege, mă mir că somnul nu te-a cuprins şi pe măria ta la fel.

Regele Şahriar spuse:

— Ba deloc! Te amăgeşti, Şeherezada. N-am pic de chef să dorm în noaptea asta; şi ia aminte, de nu-mi povesteşti numaidecât o istorie folositoare, să nu care cumva să îndeplinesc eu cu tine ameninţarea cu care îl ameninţa Al-Raşid pe gealatul lui...

Şi Şeherezada începu numaidecât:

POVESTEA REGINEI YAMLIKA, DOMNIŢA DE SUB PĂMÂNT

Se povesteşte că odată, în vechimea vremilor şi în trecutul vârstelor şi al veacurilor, a fost, printre înţelepţii Greciei, un înţelept care se numea Danial. Avea o mulţime de învăţăcei sârguincioşi, care îi ascultau învăţăturile şi sorbeau din ştiinţa lui; ci el nu cunoscuse şi mângâierea de a avea un fiu, care să poată ajunge moştenitorul cărţilor şi al scrierilor sale. Cum nu mai ştia ce să facă spre a căpăta un asemenea moştenitor, îi veni în gând să-l roage pe stăpânul cerului să-i dăruiască o asemenea binecuvântare. Or, Cel-preaînalt, care nu are niciun fel de străjer la poarta dărniciei sale, îi ascultă ruga, şi soţia învăţatului rămase pe clipă pe dată însărcinată.

În lunile cât ţinu sarcina soţiei lui, înţeleptul Danial, care demult se ştia câtu-i de bătrân, îşi zise: „Moartea mea-i aproape şi nu ştiu dacă fiul pe care-l voi avea are să poată găsi neatinse toate cărţile şi toate scrierile mele.“ Şi numaidecât se apucă să-şi folosească tot timpul spre a aduna pe câteva foi de hârtie toată ştiinţa cuprinsă în multele şi feluritele sale scrieri. În felul acesta, umplu cinci foi, cu o scriere foarte măruntă, ce cuprindeau miezul întregii lui ştiinţe şi al celor cinci mii de hrisoave pe care le avea. Pe urmă le mai citi o dată, cugetă un răstimp, şi găsi că şi acele cinci foi cuprindeau lucruri care mai puteau fi scurtate. Atunci închină încă o vreme

cugetărilor, şi sfârşi prin a le cuprinde pe toate cele cinci foi în una singură, care şi aceea era de cinci ori mai mică decât cele dintâi. Şi când isprăvi această muncă simţi că sfârşitul său era aproape.

Atunci bătrânul învăţat, de teamă ca nu cumva cărţile şi scrierile lui să ajungă în stăpânirea altcuiva, le aruncă pe toate în mare şi nu mai păstra decât foaia aceea micuţă. O chemă pe soţia lui cea însărcinată şi îi spuse:

— Vremea mea s-a isprăvit, o, femeie, şi nu mi-e dat să-l cresc eu însumi pe copilul pe care Cel-darnic ni l-a dăruit şi pe care eu n-am să apuc să-l văd. Îi las însă drept moştenire această micuţă foaie de hârtie, pe care să i-o dai numai în ziua când îţi va cere partea lui din bunurile tatălui său. Şi de va izbuti s-o descifreze şi să-i înţeleagă tâlcul, va fi omul cel mai învăţat din veacul său. Aş vrea să se numească Hassib!

Şi, spunând aceste cuvinte, înţeleptul Danial îşi dete sufletul întru tihna lui Allab.

I se făcu o înmormântare la care veniră toţi învăţăceii săi şi toţi locuitorii cetăţii. Şi toţi îl plânseră şi îşi puseră haine de jale pentru moartea lui.

Or, peste câteva zile, soţia lui Danial aduse pe lume un băieţel mândru ca luna, şi care, după dorinţa răposatului, fu numit Hassib. Şi femeia trimise totodată să fie chemaţi la ea astrologii care, după ce-şi făcură socotelile şi după ce isprăviră de cercetat stelele, întocmiră horoscopul copilului şi spuseră:

— O, femeie, fiul tău are să trăiască ani mulţi, dacă va scăpa dintr-o primejdie ce atârnă asupra tinereţii lui. Dacă va ocoli primejdia aceea, are să ajungă la o treaptă înaltă şi ca ştiinţă şi ca bogăţie.

Şi se duseră în drumul lor.

Când copilul împlini vârsta de cinci ani, mama lui îl dete la şcoală, ca să înveţe şi el câte ceva; ci el nu învăţă chiar nimic. Aşa că ea îl luă de la şcoală şi se gândi să-l dea la vreo meserie; ci el petrecu ani în şir fără să facă vreo ispravă şi ajunse la vârsta de cincisprezece ani fără a fi

învăţat o buche şi fără a fi izbutit să deprindă ceva cu care să-şi câştige pâinea şi s-o ajute şi pe maică-sa cât de cât. Atunci maică-sa se puse pe plâns, iar vecinele îi spuseră:

— Numai însurătoarea ar putea să-l îndemne să se apuce de vreo treabă; pentru că atunci ar vedea şi el că, având o soţie, trebuie să munceşti ca s-o ţii.

Cuvintele acestea o hotărâră pe mamă să se scoale şi să caute printre cunoştinţele ei o fată; şi, găsind una ce i se păru potrivită, i-o dete de soţie. Iar tânărul Hassib se potrivi de minune cu soţia sa; ci şi acum tot nu se apucă să facă ceva şi nu simţi niciun îndemn pentru niciun fel de muncă.

Or, printre vecini, erau şi nişte tăietori de lemne, care, într-o zi, îi spuseră mamei:

— Cumpără-i fiului tău un măgar, nişte frânghii şi o secure, şi lasă-l să meargă cu noi la munte să taie lemne. Pe urmă o să vindem lemnele. Şi o să împărţim câştigul cu el. În felul acesta, ar putea să-ţi mai uşureze cheltuielile şi să-şi ţină mai bine nevasta.

La cuvintele acestea, mama lui Hassib, plină de bucurie, îi cumpără pe dată un măgar, nişte frânghii şi o secure, şi îl dete pe seama tăietorilor de lemne, stăruind pe lângă ei să-l ajute.

— Să n-ai nicio grijă în privinţa lui. Este fiul lui Danial, stăpânul nostru, şi vom şti să-l ocrotim şi să-l veghem!

Şi îl luară cu ei în munte, unde îl învăţară să taie lemne şi să le aşeze pe spatele măgarului, ca să le vândă apoi la piaţă. Şi Hassib căpătă mare dragoste pentru meseria aceasta, care îi îngăduia să hoinărească şi totodată să vină şi în ajutorul mamei şi al soţiei sale.

Or, într-una din zile, pe când tăiau lemne în munte, fură prinşi de o furtună, însoţită de ploaie şi de tunete, care îi sili să dea fuga şi să se adăpostească într-o peşteră ce se afla nu departe de acolo, şi unde aprinseră un foc ca să se încălzească. Totodată îl însărcinară pe tânărul Hassib, fiul lui Danial, să frângă vreascuri şi să aibă grijă de foc.

Şi pe când Hassib, în fundul peşterii, se apucă să crape lemnele, auzi deodată securea, când izbea în pământ, răsunând, cu un sunet prelung, de parcă în locul acela ar fi fost un gol dedesubt. Începu atunci să scobească sub picioarele lui şi dezveli astfel o piatră veche de marmoră, cu un inel de aramă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci şi şasea noapte

Ea urmă:

...cu un inel de aramă. Văzând aşa, îşi strigă tovarăşii, care veniră în fugă şi izbutiră să ridice placa de marmoră. Deteră atunci de-o groapă largă-largă şi adâncă foarte, în care se aflau înşiruite o mulţime nenumărată de chiupuri ce păreau foarte vechi şi cu gâtul pecetluit cu grijă. Îl coborâră atunci pe Hassib în afundul gropii, legat cu funii, ca să vadă ce se află în acele chiupuri şi ca să le lege cu aceleaşi funii, spre a le scoate din groapă.

Tânărul Hassib, odată coborât în groapă, dintru-ntâi sparse cu securea gâtul unuia dintre acele chiupuri de pământ ars; şi îndată văzu scurgându-se din el o miere galbenă de cel mai bun soi, îi înştiinţă despre aceasta pe tăietorii de lemne care, măcar că erau oleacă dezamăgiţi că găseau numai nişte miere acolo unde nădăjduiseră să dea de vreo comoară din vremurile de demult, nu se arătară nemulţumiţi la gândul câştigului pe care avea să li-l aducă vânzarea acelor nenumărate chiupuri pline. Traseră, aşadar, afară toate chiupurile, unul după altul, pe măsură ce tânărul Hassib le lega cu funiile, le încărcară pe măgari în locul lemnelor şi, fără a mai vroi să-l scoată şi pe tovarăşul lor din adâncul gropii, plecară cu toţii către oraş spunându-şi:

— Dacă-l scoatem din groapă, o să fim nevoiţi să mai împărţim şi cu el ceea ce vom dobândi la vânzare. Şi, de

altminteri, e o haimana care-i mai bine să moară decât să-şi mai târască zilele pe pământ.

Se duseră, aşadar, la târg cu măgarii lor; şi numai pe unul dintre tăietorii de lemne îl trimiseră la mama lui Hassib ca să-i spună:

— Aflându-ne în munte, măgarul fiului tău, atunci când a izbucnit furtuna asupra noastră, a luat-o la goană şi l-a silit pe fiul tău să alerge după el, ca să-l prindă, în vreme ce noi ne-am adăpostit într-o peşteră. Nenorocirea a vroit ca deodată un lup să se repeadă din pădure, să-l ucidă pe fiul tău şi să-i mănânce, şi pe el şi pe măgar. Iar noi n-am mai găsit alte urme din el decât oleacă de sânge şi câteva oase.

La ştirea aceasta, necăjita de mamă a lui Hassib şi sărmana de soţie îşi deteră cu palmele peste obraji şi îşi puseră ţărână în cap, plângând toate lacrimile deznădejdii lor. Şi-atâta cu ele!

În ce-i priveşte pe tăietorii de lemne, aceştia vândură chiupurile cu miere pe un preţ cum nu se poate mai bun şi dobândiră un câştig atât de mare încât fiecare dintre ei putu să-şi deschidă o prăvălie de negustor, ca să vândă şi să cumpere. Şi nu se lipsiră de nicio plăcere, mâncând şi bând cele mai minunate bunătăţuri în fiece zi. Şi-atâta cu ei!

Ci în ceea ce priveşte pe tânărul Hassib, iată. După ce văzu că nimeni nu-l mai scoate din groapă, începu să ţipe şi să se roage, dar degeaba, de vreme ce tăietorii de lemne plecaseră şi hotărâseră să-l lase să moară acolo, fără a-l ajuta. El, atunci, încercă să-şi sape nişte trepte în peretele gropii şi să se caţere pe ele cu mâinile şi cu picioarele. Văzu însă că pereţii erau de stâncă şi nici nu simţeau oţelul securii. Atunci deznădejdea lui nu mai avu margini şi îi venea să se trântească pe piatra gropii, ca să moară acolo, când deodată zări un scorpion mare ieşind dintr-o crăpătură a peretelui de stâncă şi apropiindu-se de el ca să-l înţepe. Îl zdrobi cu o lovitură de secure şi cercetă apoi crăpătura aceea, prin care se strecura o rază

de lumină. Îi veni atunci gândul să înfigă tăişul securii în crăpătură şi să apese cu toată puterea; şi, spre marea lui uimire, izbuti în felul acesta să dea de o uşă ce se ridică încet-încet, până ce lăsă o deschizătură îndeajuns de largă spre a putea să treacă prin ea un trup de om.

Văzând aşa, Hassib nu şovăi o clipită, se strecură prin deschizătură şi ajunse într-o hrubă lungă, dinspre capătul căreia venea acea lumină. Merse prin hrubă vreme de un ceas şi ajunse la o uşă grozav de mare, făcută din oţel negru şi având o închizătoare de argint cu o cheie de aur. Deschise uşa aceea şi se văzu deodată sub cer deschis, pe un ţărm de lac, la poalele unei coline de smarald. Pe malul lacului zări un jeţ de aur strălucind de nestemate, iar de jur-împrejur, oglindindu-se în apă, alte jeţuri de aur, de argint, de smarald, de oţel, de lemn de abanos şi de santal alb. După ce se sătură de privit frumuseţea lor şi a priveliştii, şi apa în care se oglindeau, se duse de se aşeză pe jeţul de la mijloc, ca să se bucure mai bine de minunata privelişte a lacului şi a muntelui.

Nici nu se aşezase bine tânărul Hassib în jeţul de aur, că şi auzi nişte sunete de ţimbale şi de darabukuri, şi văzu ivindu-se de după laturile colinei de smarald şi îndreptându-se înspre lac un şir de făpturi, care mai degrabă lunecau decât umblau; şi nu izbuti să-şi deie seama ce sunt, din pricina depărtării. Când ajunseră ceva mai aproape, văzu că erau nişte femei de-o frumuseţe fermecătoare, dar având trupul, în jumătatea lui de jos, alungit, şi târându-se ca trupul şerpilor. Glasurile lor erau tare plăcute şi cântau în limba ioniană nişte imnuri unei regine pe care el nu o vedea. Ci nu peste mult se iviră de după colină alte patru femei-şarpe, purtând pe mâinile lor ridicate deasupra capetelor un talger mare de aur, pe care sta regina, zâmbitoare şi plină de farmec. Cele patru femei veniră până la jeţul de aur de pe care Hassib se grăbi să se ridice, o aşezară, pe regină acolo, aranjară cutele vălurilor acesteia, apoi se orânduiră în spatele ei, în vreme ce toate celelalte femei-şarpe lunecară fiecare

înspre vreunul din jeţurile cele scumpe aşezate împrejurul lacului. Atunci regina spuse cu un glas minunat câteva cuvinte către cele ce se aflau în preajma ei; şi numaidecât se dete un semn din ţimbale, şi toate femeile-şarpe înălţară un imn de laudă reginei şi se aşezară în jeţuri.

După ce îşi isprăviră cântarea, regina, care îl zărise de la bun început pe Hassib, întoarse cu drăgălăşenie capul către el şi îi făcu semn, încurajându-l să se apropie. Iar Hassib, măcar că era tare tulburat, se apropie, şi regina îl pofti să se aşeze şi îi spuse:

— Fii binevenit în împărăţia, mea subpământeană, o, tinere flăcău, pe care ursita cea bună te-a călăuzit până aici. Alungă departe de la tine orice teamă şi spune-mi care-i numele tău, căci eu sunt regina Yamlika, domniţa cea de sub pământ. Vorbeşte, dar, şi spune-mi cine eşti şi cum de ai putut să ajungi până la acest lac, care-i locul meu de şedere pe vreme de iarnă, şi unde vin să-mi petrec câteva luni în fiecare an, părăsindu-mi cetatea de scaun din vremea de vară, de pe muntele Caucaz.

La aceste cuvinte, tânărul Hassib, după ce sărută pământul dinaintea reginei Yamlika, se aşeză la dreapta ei pe un jeţ de smarald şi spuse:

— Mă numesc Hassib şi sunt fiul răposatului Danial, învăţatul. De meserie sunt tăietor de lemne, măcar că aş fi putut să ajung a fi neguţător printre fiii oamenilor, sau chiar un mare învăţat. Ci mi-a plăcut mai mult să mă bucur de mireasma pădurilor şi a munţilor, zicându-mi că oricând este vreme să te închizi, după moarte, între cei patru pereţi ai mormântului.

Pe urmă povesti cu de-amănuntul tot ce se petrecuse cu tăietorii de lemne şi cum, dintr-o întâmplare, izbutise să se strecoare până în această împărăţie.

Povestea tânărului Hassib îi plăcu tare mult reginei Yamlika, cea de sub pământ, care îi spuse:

— Hassib, pesemne că, de-atâta timp de când ai fost părăsit în hrubă, trebuie să-ţi fie şi foame şi sete.

Şi făcu semn către una dintre însoţitoarele sale, care numaidecât lunecă până la tânărul Hassib, ducând pe creştetul capului ei o tavă de aur plină cu struguri, şi rodii, şi mere, şi fisticuri, şi alune, şi nuci, şi smochine proaspete, şi banane. Pe urmă, după ce mâncă şi îşi potoli foamea, Hassib bău un sorbet minunat dintr-o cupă tăiată numai dintr-un rubin. Atunci fata care adusese acele bunătăţi se îndepărtă cu tablaua, iar regina Yamlika, întorcându-se către Hassib, îi grăi:

— Acum, Hassib, poţi să nu te mai îndoieşti că, atâta cât va dura şederea ta în împărăţia mea, nu are să ţi se întâmple decât lucruri plăcute. Aşa că, dacă ai de gând să-ţi petreci o săptămână sau două printre noi, pe ţărmul acestui lac şi la umbra acestor munţi, am să-ţi povestesc, ca să te fac să-ţi petreci cât mai plăcut timpul, o poveste ce-ţi va sluji de învăţătură atunci când te vei întoarce pe pământul oamenilor!

Şi domniţa cea de sub pământ, înconjurată de luarea aminte a celor douăsprezece mii de femei-şarpe aşezate pe jeţurile lor de smarald şi de aur, îi povesti cele ce urmează tânărului Hassib, fiul învăţatului Danial:

— Află, o, Hassib, că a fost odată în împărăţia celor din neamul lui Bani-Israil un rege foarte înţelept care, pe patul de moarte, l-a chemat pe fiul său, urmaşul lui la domnie, şi i-a spus:

— O, Belukia, fiul meu, te sfătuiesc ca, după ce ai să ajungi la domnie, să scrii tu însuţi pe o hârtie toate lucrurile ce se află în acest palat, şi să nu laşi nimic necercetat cu cea mai mare luare aminte!

Şi aşa, cea dintâi grijă a tânărului Belukia, când ajunse rege, fu aceea de a cerceta toate tainele şi toate comorile tatălui său, şi de a străbate feluritele încăperi ce slujeau pentru păstrarea tuturor lucrurilor de preţ îngrămădite în palat. Ajunse astfel într-o sală mai lăturalnică, unde zări un sipeţel lucrat din lemn de abanos, aşezat pe un stâlp scund de marmoră albă, ce *se* afla chiar în mijlocul acelei încăperi. Belukia nu pregetă să deschidă sipetul de

abanos şi găsi în el o cutiuţă de aur. Deschise cutiuţa de aur şi văzu în ea un sul de pergament pe care îl desfăşură îndată. Pe el se afla scris în limba greacă:

„Acela care doreşte să ajungă stăpân şi domn peste oameni, duhuri, păsări şi animale, nu va avea decât să găsească inelul pe care profetul Soliman îl poartă pe deget, în Insula celor Şapte Mări, care este locul mormântului său. Inelul acesta este inelul fermecat pe care Adam, părintele oamenilor, îl purta pe deget în rai, şi care i-a fost luat de înger, care l-a dăruit mai târziu înţeleptului Soliman. Ci nicio navă n-ar putea încerca să străbată apele şi să ajungă la ţărmul acelei insule aşezate dincolo de cele Şapte Mări. Nu va izbuti într-o asemenea încercare decât acela care va găsi buruiana cu zeama căreia să se frece pe talpa picioarelor spre a putea să meargă pe faţa apelor. Buruiana aceea se află în împărăţia de sub pământ a reginei Yamlika. Şi numai domniţa Yamlika ştie locul unde creşte acea buruiană; căci domniţa Yamlika ştie limba tuturor florilor, şi le cunoaşte toate puterile. Acela care vrea să găsească inelul trebuie să meargă mai întâi în împărăţia de sub pământ a reginei Yamlika. Şi dacă el are să fie atâta de norocos încât să izbutească a lua inelul, va putea nu numai să stăpânească toate făpturile văzute şi nevăzute ci şi să pătrundă pe Tărâmul Negurilor şi să bea apă din Izvorul Vieţii, cel care dă frumuseţe, tinereţe, ştiină͏a, înţelepciune şi viaţă fără de sfârşit.”

După ce regele Belukia citi pergamentul, adună numaidecât pe toţi preoţii, pe toţi magii şi pe toţi învăţaţii din Bani-Israil...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci şi opta noapte

Ea urmă:

...adună numaidecât pe toţi preoţii, pe toţi magii şi pe toţi învăţaţii din Bani-Israil şi îi întrebă de nu cumva se află printre ei vreunul în stare să-i arate drumul ce duce spre împărăţia de sub pământ a domniţei Yamlika. Atunci toţi cei de faţă i-l arătară cu degetul pe înţeleptul Offan, care se afla printre ei. Or, înţeleptul Offan era un preacinstit moşneag care cercetase toate ştiinţele cunoscute şi stăpânea toate tainele magiei, toate cheile astronomiei şi ale geometriei, şi toate dedesubturile alchimiei şi ale vrăjitoriei. El veni şi se temeni, aşadar, dinaintea tânărului rege Belukia, care îl întrebă:

— Poţi tu, într-adevăr, o, înţeleptule Offan, să mă duci la împărăţia domniţei de sub pământ?

El răspunse:

— Pot!

Atunci tânărul rege Belukia îl numi pe vizirul său locţiitor în scaunul de domnie pe tot timpul cât va lipsi el, se dezbrăcă de hainele împărăteşti, îşi puse mantia de hagiu şi se încălţă cu încălţări de drumeţie. După care, urmat de înţeleptul Offan, ieşi din palatul şi din oraşul său şi se afundă în pustie.

Numai atunci înţeleptul Offan îi spuse:

— Aici e locul prielnic spre a face vrăjile ce trebuie să ne arate calea!

Se opriră, aşadar, acolo, şi Offan trase împrejurul lui cercul magic, făcu vrăjile cele de cuviinţă, şi nu pierdu mult până să găsească locul unde se afla, în partea aceea, intrarea spre împărăţia mea subpământeană. El atunci mai făcu nişte vrăji, şi pământul se întredeschise şi le lăsă drum slobod amândorura până la lacul ce se întinde sub ochii tăi, o, Hassib!

Eu îi primii pe amândoi cu toate cinstirile cu care întâmpin pe oricine vine ca oaspete în împărăţia mea. Iar ei îmi arătară pricina sosirii lor, şi eu îndată poruncii să fiu

ridicată în talgerul meu de aur, pe capetele celor ce mă poartă, şi îi dusei pe vârful acestei coline de smarald unde, la trecerea mea, ierburile şi florile începură să vorbească fiecare pe limba ei, care din dreapta, care din stânga, lăudându-şi, cu glas mare sau cu glas şoptit, însuşirile şi puterile ce le au. Şi, în sunetele zarvei ce se ridica astfel împrejurul nostru, ajunserăm dinaintea unor tufe care, din toate buchetele lor de flori roşii, cântau sub adierea de vânt ce le unduia: „Eu sunt floarea cea minunată care-i dă celui ce-şi freacă picioarele cu sucul meu puterea de a merge fără a se scufunda pe faţa tuturor apelor izvodite de Allah cel preaînalt!“

Eu le spusei atunci oaspeţilor mei:

— Iată dinaintea voastră floarea pe care o căutaţi!

Iar Offan culese numaidecât atâta cât dori din acea floare, zdrobi lujerii şi strânse sucul lor într-un borcan pe care i-l dărui.

Mă gândii atunci să-l descos pe Offan şi îl întrebai:

—O, înţeleptule Offan, poţi acuma să-mi spui pricina care vă mână pe voi doi să străbateţi mările?

El îmi răspunse:

— O, regină, vrem să mergem în Insula celor Şapte Mări, să căutăm inelul cel vrăjit al lui Soliman, stăpânul ginnilor, al oamenilor, al animalelor şi al păsărilor!

Eu îi spusei:

— Dar cum de nu ştii tu, o, înţeleptule, că nimeni după Soliman nu va putea, orice-ar face, să ajungă stăpânul acelui inel? Crede-mă, Offan, şi tot aşa şi tu, o, tinere rege Belukia, ascultaţi-mă pe mine! Părăsiţi gândul acesta nesăbuit de a colinda mările zămislirii spre a vă duce să căutaţi acel inel pe care nimeni nu-l va putea dobândi. Mai degrabă culegeţi de aici iarba care-i dă celui ce o manâncă o tinereţe fără bătrâneţe.

Ci ei nu vroiră nicidecum să mă asculte şi, luându-şi bun-rămas de la mine, se duseră pe unde veniseră…

Regina Yamlika se opri aici din povestit, curăţă o banană pe care i-o întinse tânărului Hassib, mâncă şi ea o

smochină, şi zise:

— Înainte de a-ţi spune mai departe povestea lui Belukia, şi de a-ţi povesti călătoria lui pe cele Şapte Mări, şi toate câte î s-au mai întâmplat, nu cumva ai vrea să afli cum arată întocmai împărăţia mea de la poalele muntelui Caucaz, care înconjură pământul ca o cingătoare, şi să-i ştii întinderea, împrejurimile, ierburile însufleţite şi grăitoare, gihnii şi femeile-şarpe, supusele noastre, al căror număr numai Allah îl cunoaşte? Nu cumva vrei să-ţi spun cum se sprijină tot muntele Caucaz pe o stâncă de smarald minunată, care cu strălucirea ei dă cerurilor culoarea cea de azur? Cu care prilej aş putea să-ţi povestesc despre locul anume din Caucaz unde se află Ginnistan, cetatea de scaun a ginnilor supuşi regelui Jan ben-Jan, şi să-ţi zugrăvesc locul unde sălăşluieşte pasărea rokh, în Valea Diamantelor; şi, în trecere, ţi-aş arăta câmpiile de bătălie care au răsunat de vuietele vitejilor de faimă.

Ci tânărul Hassib răspunse:

— O, regină Yamlika, mi-ar plăcea mai mult să aflu urmarea întâmplărilor regelui Belukia!

Atunci domniţa cea de sub pământ povesti mai departe aşa:

— După ce tânărul Belukia şi înţeleptul Offan mă părăsiră spre a se duce la insula ce se ridică dincolo de cele Şapte Mări, acolo unde se află trupul lui Soliman, ajunseră la ţărmurii întâiei Mări, şi acolo se aşezară pe pământ şi începură să-şi frece de zor talpa picioarelor şi gleznele cu sucul pe care-l strânseseră în borcan. Pe urmă se ridicară şi porniră, la început cu multă sfială, pe mare. Dar, după ce văzură că, fără teamă de a se îneca, puteau să meargă pe apă încă mai bine decât pe pământul tare, prinseră curaj şi se aşternură la drum cu pas spornic, ca să nu piardă vremea. Merseră aşa pe acea mare, vreme de trei zile şi trei nopţi, şi, în dimineaţa celei de-a patra zile, ajunseră la un ostrov pe care-l socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecaţi se simţiră de frumuseţea

lui.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci şi noua noapte

Ea urmă:

...socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecaţi se simţiră de frumuseţea lui.

Pământul pe care păşeau era de şofran auriu; pietrele erau de jad şi de rubin; pajiştile se aşterneau în straturi de flori unduinde sub adierea zefirului. Zâmbetele trandafirilor se îngemănau cu ocheadele galeşe ale narciselor, peste tot horeau crinii, macii, violetele, romaniţele şi dediţeii, iar printre crângurile albe de iasomie zburdau, uşoare, neastâmpăratele gazele. Dumbrăvile de aloe şi de pomi potopiţi de flori strălucitoare zvoneau din toate ramurile lor, printre care gungureau turturelele, răspunzând la murmurul izvoarelor; privighetorile cu glas duios povesteau trandafirilor despre iubirile lor, în vreme ce trandafirii le ascultau cu luare aminte; izvoarele se ascundeau pe sub gingaşele stufişuri ale trestiei de zahăr, iar pământul îşi arăta în voie proaspetele-i străluciri şi răsufla din toată primăvara lui.

Aşa că regele Belukia şi Offan se preumblară până seara, încântaţi, prin umbra dumbrăvilor, minunându-se de acele minunăţii ce le umpleau sufletele de mulţumire. Pe urmă, întrucât se lăsa noaptea, se urcară într-un copac ca să se culce acolo, şi tocmai se pregăteau să închidă ochii, când deodată insula vui de un muget năprasnic care-i cutremură; şi zăriră ieşind din valurile mării o dihanie ce ţinea în gură o piatră strălucind ca o flacără şi, numaidecât pe urmele ei, o sumedenie de alte dihănii de mare, ce fiecare ţinea la fel în gură câte o piatră luminoasă. Aşa că insula fu în curând luminată ca ziua de

toate acele pietre. Şi totodată, şi din toate părţile, veniră lei, şi tigri, şi leoparzi, într-o asemenea năvală că numai Allah ar fi putut să-i numere. Şi animalele de pe pământ se întâlniră pe ţărm cu animalele din ape, şi toate începură să tăifăsuiască între ele, până dimineaţa. Atunci, dihăniile din ape se întoarseră în mare, iar fiarele se împrăştiară prin păduri. Iar Belukia şi Offan, care nu putuseră închide ochii toată noaptea, atâta de tare îi cuprinsese spaima, se grăbiră să coboare din copac şi să alerge pe ţărm, unde îşi frecară picioarele cu sucul de iarbă, spre a-şi vedea mai departe de drumul lor pe ape.

Călătoriră aşa pe cea de a Doua Mare, zile şi nopţi în şir, până ce ajunseră la poalele unui lanţ de munţi printre care se deschidea o vale minunată unde toate pietrele şi toate stâncile erau de magnet, dar unde nu era nicio urmă de fiară ori de alte animale crunte. Aşa că se preumblară toată ziua, cam la întâmplare, hrănindu-se cu peşte uscat. Şi, pe seară, se aşezară la marginea mării, ca să privească asfinţitul soarelui, când deodată auziră un mieunat înfricoşător şi, la câţiva paşi în spatele lor, văzură un tigru ce sta gata să se repeadă asupră-le. Deabia avură răgaz să-şi frece picioarele cu sucul ierbii şi să fugă pe mare, dincolo de primejdie.

Or, aceasta era cea de a Treia Mare. Şi noaptea aceea fu o noapte tare întunecată, iar marea, sub un vânt ce sufla amarnic, se învolbură cu totul, lucru ce făcea mersul obositor peste măsură, mai ales pentru nişte călători sfârşiţi şi de nesomn. Din fericire, spre zori, ajunseră la un ostrov unde, mai întâi, se culcară pe pământ ca să se hodinească. După care se ridicară să cerceteze ostrovul şi îl găsiră plin de pomi roditori. Ci pomii aceştia aveau minunata ciudăţenie de a creşte pe ramurile lor poame gata zaharisite. Aşa încât cei doi călători se simţiră peste măsură de mulţumiţi pe acel ostrov, mai ales Belukia, căruia grozav îi plăceau fructele zaharisite şi care îşi petrecu ziua întreagă ospătându-se. Ba îl sili şi pe înţeleptul Offan să stea cu el acolo încă zece zile în şir,

spre a avea putinţa să se sature de fructele acelea gustoase. Ci, la sfârşitul celei de-a zecea zile, atâta se lăcomise la acele poame, că începu să-l doară pântecele şi, scârbit, se grăbi să-şi frece talpa picioarelor şi gleznele cu sucul de iarbă, ca şi Offan, şi să pornească la drum pe cea de a Patra Mare.

Călătoriră patru zile şi patru nopţi pe cea de a Patra Mare şi poposiră pe ţărmul unui ostrov ce nu era decât o limbă de nisip mărunt, şi alb, în care cuibăreau şerpi de toate soiurile, iar ouăle lor se vedeau clocind la soare. Cum nu zăreau pe acel ostrov niciun copac şi nici măcar un fir de iarbă, nu vroiră să stea acolo decât numai atâta cât să se hodinească şi să-şi frece picioarele cu sucul din borcan.

Pe cea de a Cincea Mare călătoriră numai o zi şi o noapte, căci dimineaţa deteră peste o insulă micuţă cu nişte munţi de cleştar, cu vine mari de aur şi acoperită cu nişte copaci uimitori, plini cu flori galbene sclipitoare. Florile acelea, la căderea nopţii, străluciră ca nişte stele, iar strălucirea lor, răsfrângându-se în stâncile de cleştar, luminau insula şi o făceau mai sclipitoare decât ziua-n amiaza mare. Iar Offan îi spuse lui Belukia:

— Ai sub ochii tăi Insula Florilor de aur. Florile acestea, după ce cad din pomi şi se usucă, se fac ţărână şi, învârtoşindu-se, alcătuiesc până la urmă vinele din care se scoate aurul. Această Insulă a Florilor de aur nu este decât o bucată desprinsă din soare şi care a căzut aici odinioară.

Petrecură pe insula aceea o noapte măreaţă, iar a doua zi îşi frecară picioarele cu zeama cea preţioasă şi intrară în cel de al şaselea tărâm de ape.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei suie şaizecea noapte

Ea urmă:

...intrară în cel de al şaselea tărâm de ape.

Călătoriră pe cea de a Şasea Mare vreme destul de lungă spre a se simţi cuprinşi de o mare bucurie atunci când ajunseră pe o insulă acoperită de ierburi tare frumoase şi unde putură să se hodinească oleacă. Pe urmă se ridicară şi porniră să se preumble prin insulă. Dar care nu le fu mirarea când văzură că din pomi, în loc de poame, atârnau capete de oameni agăţate de păr. Poamele acestea din capete de oameni nu arătau toate la fel: unele zâmbeau, altele plângeau sau râdeau, pe când cele ce căzuseră de pe ramuri se rostogoleau prin ţărână şi, până la urmă, se prefăceau în gogoloaie de foc ce luminau pădurea şi făceau să pălească lumina soarelui. Şi cei doi călători nu se putură opri să nu gândească: „Ce pădure ciudată!“ Şi nu cutezară să se apropie de acele fructe nemaipomenite, ci se întoarseră degrabă la ţărmul apei. Or, cum se lăsa seara, se aşezară la adăpostul unei stânci şi văzură deodată ivindu-se din apă şi apropiindu-se de ţărm douăsprezece Fiice ale Mării, de o frumuseţe fără de asemuire şi cu gâtul înconjurat de un gherdan de mărgăritare, care începură să horească, să zburde şi să se zbenguiască între ele în nenumărate jocuri, vreme de un ceas. După care începură să cânte sub lumina lunii şi se îndepărtară înotând prin valuri. Iar Belukia şi Offan, măcar că erau ca vrăjiţi de frumuseţea, de horele şi de cântările Fiicelor Mării, nu vroiră să-şi mai lungească şederea în acea insulă, din pricina fructelor-cap-de-om. Îşi unseră, aşadar, tălpile şi gleznele cu sucul păstrat în borcan, şi porniră pe cea de a Şaptea Mare.

Călătoria pe cea de a Şaptea Mare ţinu vreme tare lungă, şi ei merseră două luni în şir, zi şi noapte, fără să dea de niciun petec de pământ în calea lor. Şi erau nevoiţi, ca să nu moară de foame, să înhaţe cu dibăcie peştii ce veneau din când în când la faţa apei, şi să-i mănânce cruzi, cum erau. Şi-aşa începură să simtă ce înţelepte fuseseră sfaturile ce le dasem eu, şi să se

căiască amarnic că nu le-au urmat. Ci până la urmă tot izbutiră să ajungă la o insulă ce presupuseră a fi Insula celor Şapte Mări, unde trebuia să se afle trupul lui Soliman cu inelul cel magic pe unul dintre degetele sale.

Găsiră acea Insulă a celor Şapte Mări acoperită de pomi roditori nespuşi de frumoşi, şi udată de nenumărate izvoare. Şi cum le era tare foame şi aveau gâtul uscat, de atâta timp de când erau siliţi să nu mai mănânce altceva decât peşti cruzi, se apropiară cu o plăcere fără de seamăn de un măr uriaş cu crengile îndoite sub povara ciorchinilor de mere coapte. Şi Belukia întinse mâna şi vru să culeagă câteva mere: ci deodată, din lăuntrurile copacului, se auzi un glas năprasnic ce le strigă:

— Dacă vă atingeţi de aceste fructe, aveţi să fiţi retezaţi în două jumătăţi!

— Şi, într-o clipită, se ivi dinaintea lor un uriaş cumplit, înalt de patruzeci de braţe, după măsura acelor vremi! Şi Belukia, peste poate de înfricoşat, îl întrebă:

— O, căpetenie a uriaşilor, stăm să murim de foame şi nu pricepem de ce nu ne laşi să ne atingem de fructele acestea!

Uriaşul răspunse:

— Cum de puteţi minţi că nu ştiţi pricina pentru care sunteţi popriţi de la aceasta? Au uitata-ţi oare, o, fii ai oamenilor, că părintele neamului vostru, Adam, a încălcat poruncile lui Allah şi a mâncat din roadele acestea oprite? Or, din vremea aceea, am fost însărcinat să străjuiesc copacul acesta şi să ucid pe oricine ar întinde mâna către aceste poame! Plecaţi, dară, şi cătaţi în altă parte cu ce să vă alinaţi foamea!

La cuvintele acestea, Belukia şi Offan se grăbiră să plece din locul acela şi se afundară în lăuntrul insulei. Căutară alte poame şi le mâncară; pe urmă porniră să găsească locul unde putea să se afle trupul lui Soliman.

După ce rătăciră prin insulă vreme de o zi şi o noapte, ajunseră la o colină de stânci de ambră galbenă şi de mosc, şi pe coasta căreia se deschidea o peşteră

măreaţă, cu bolta şi cu pereţii de diamant. Şi cum în felul acesta peştera era tot atâta de luminată ca de un soare-n amiaz, ei se afundară tot mai mult în acea peşteră, şi, pe măsură ce înaintau, vedeau lumina sporind şi bolta lărgindu-se. Mergeau aşa, minunându-se, şi începuseră să se întrebe dacă peştera aceea va fi având vreun capăt, când deodată ajunseră într-o sală peste fire de largă, săpată în diamant, şi care avea la mijloc o laviţă mare de aur, pe care şedea întins Soliman ben-Daud, uşor de cunoscut după mantia-i verde împodobită cu mărgăritare şi cu nestemate, şi după inelul magic ce-i înconjura degetul de la mâna dreaptă revărsând nişte străluciri ce făceau să pălească lumina din sala de diamant. Mâna la care se afla inelul pus pe degetul cel mic se sprijinea pe piept, iar mâna cealaltă, întinsă, ţinea sceptrul cel de aur cu ochi de smarald.

La priveliştea aceasta, Belukia şi Offan, cuprinşi de o sfială adâncă, nu cutezară să mai facă un pas. Dar nu peste mult, Offan îi spuse lui Belukia:

— De-am înfruntat atâtea primejdii şi de-am trecut prin atâtea amaruri, n-am făcut-o ca să dăm îndărăt acuma, când am izbutit să ajungem la ţel. Aşadar, eu am să mă apropii de jeţul acesta în care doarme profetul, iar tu, la rându-ţi, ai să rosteşti formulele de vrajă pe care ţi le-am spus şi care sunt de trebuinţă spre a face să lunece inelul de pe degetul înţepenit.

Atunci Belukia începu să rostească vrăjile, iar Offan se apropie de jeţ şi întinse mâna ca să scoată inelul. Ci Belukia, tulburat cum era, rostise pe sărite cuvintele magice, şi greşeala aceasta fu năprasna lui Offan; căci, deodată, din tavanul strălucitor căzu o piatră de diamant topit, care îl schimbă pe Offan din creştet până-n talpă într-o pară de foc şi, în câteva clipite, îl prefăcu într-un pumn de cenuşă, la picioarele jeţului lui Soliman.

Când Belukia văzu pedeapsa cu care fu pedepsit Offan pentru încercarea lui prihănitoare, se grăbi să fugă din peşteră şi să ajungă la ieşire, spre a alerga drept la mare,

Acolo vru să-şi ungă picioarele şi să plece de pe insulă, dar băgă de seamă că acuma nu mai putea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi una noapte

Ea urmă:

...băgă însă de seamă că acuma nu mai putea, întrucât Offan fusese ars, iar borcanul cel cu zeama fermecată fusese mistuit împreună cu el.

Atunci, negru de amar, înţelese într-un sfârşit toată temeinicia şi toată dreptatea vorbelor pe care i le spusesem când îl prevestisem câte nenorociri îl aşteptau în acea încercare, şi porni să rătăcească haihui prin insulă, neştiind ce-o să se întâmple cu el, rămas acum singur, fără nimeni care să-i slujească de călăuz.

Pe când mergea el aşa, văzu un vârtej mare de pulbere din care ieşea un vuiet ce creştea ajungând asurzitor ca tunetul; şi auzi în acel vârtej izbindu-se lănci şi spade, şi zarva stârnită de nişte tropote şi de nişte ţipete ce n-aveau nimica omenesc; şi deodată zări, ieşind din pulberea împrăştiată, o oaste întreagă de efriţi, de ginnii, de marezi, de guli, de khotrobi, de saali, de bahari, într-un cuvânt toate neamurile de duhuri din văzduh, din mări, din pământ, din păduri, din izvoare şi din pustietăţi.

Priveliştea aceasta îi pricinui o spaimă aşa de mare, de nici nu mai încercă să se clintească, şi aşteptă acolo până ce căpetenia acelei oşti înfricoşătoare se apropie de el şi îl întrebă:

— Au cine eşti tu, mă? Şi cum ai făcut de-ai ajuns până pe această insulă unde noi în fiecare an venim să veghem peştera în care doarme stăpânul nostru al tuturora, Soliman ben-Daud?

Belukia răspunse:

— O, căpetenie de viteji, sunt Belukia, regele lui Bani-

Israil. M-am rătăcit pe mări şi iată de-aceea mă aflu aici. Ci îngăduie-mi, la rândul meu, să te întreb şi eu cine eşti şi cine-s toţi aceşti războinici?

El răspunse:

— Suntem ginni, din neamul urmaşilor lui Jan ben-Jan. Acuma venim din ţara în care domneşte regele nostru, puternicul Sakhr, stăpânul Pământului Alb peste care împărăţea odinioară Seddad fiul lui Aad!

Belukia întrebă:

— Ci unde-i acest Pământ Alb peste care domneşte puternicul Sakhr?

El răspunse:

— Este dincolo de muntele Caucaz, care-i la o depărtare de şaptezeci de luni de-aici, după măsura omenească. Ci noi putem să ajungem acolo în cât ai clipi din ochi. Dacă vrei, întrucât eşti fiu de rege, putem să te luăm şi să te înfăţişăm stăpânului nostru!

Belukia nu pregetă să primească şi fu numaidecât dus de ginni în cetatea de scaun a regelui Sakhr, domnul lor.

Acolo Belukia văzu o câmpie minunată, brăzdată de şanţuri cu jgheaburi de aur şi de argint; şi toată câmpia aceea, acoperită de mosc şi de şofran, era adumbrită de copaci frumos plăsmuiţi, cu crengi de smarald şi roade de rubin, şi plină de corturi măreţe de mătase verde sprijinite pe stâlpi de aur învrâstaţi cu nestemate. În mijlocul câmpiei se ridica un cort mai înalt decât toate celelalte, făcut din mătase roşie şi albastră, sprijinit pe stâlpi de smarald şi de rubin, şi în care, pe un jeţ greu de aur, sta regele Sakhr, având de-a dreapta sa alţi regi, supuşi ai lui, iar de-a stânga vizirii, musaipii şi dregătorii şi curtenii săi.

Când ajunse în dreptul regelui, Belukia începu prin a săruta pământul dinaintea acestuia şi îi făcu urările cele după datină. Atunci regele Sakhr îl pofti, cu multă bunăvoinţă, să se aşeze pe un jeţ de aur, alături. Pe urmă îi ceru să-şi spună numele şi să-i povestească povestea lui. Şi Belukia îi spuse cine era şi îi povesti, fără a sări

peste niciun amănunt, toată povestea lui, de la început până la sfârşit.

Regele Sakhr şi toţi cei ce se aflau împrejurul său, auzind povestea, fură peste măsură de uimiţi. Apoi, la un semn al regelui, se întinse masa pentru ospăţ, iar ginni slujitori aduseră tablalele şi porcelanurile. Tablalele de aur erau pline cu cincizeci de cămile tinere fierte, şi cu altele cincizeci fripte, iar tablalele de argint erau pline cu cincizeci de căpăţâni de oaie; pe când poamele, minunat de mari şi de bune, erau aşezate pe porcelanuri, în rânduri bine întocmite. Şi, după ce totul fu gata, se mâncă şi se bău din plin; şi, la sfârşitul mesei, nu mai rămase nici măcar o urmă pe tablale ori în porcelanuri, din bucatele şi din bunătăţile acelea alese ce le umpluseră.

Numai atunci regele Sakhr îi spuse lui Belukia:

— Tu, de bună seamă, nu ştii nimica, o, Belukia, despre istoria şi despre obârşia noastră. Or, vreau să ţi le înfăţişez în câteva cuvinte, pentru ca, atunci când te vei întoarce printre fiii oamenilor, să poţi povesti lumilor adevărul despre aceste taine încă tulburi pentru ele. Află, dar, o, Belukia...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi doua noapte

Ea urmă:

...Află, dar, o, Belukia, că, la începutul vremurilor, Allah Preaînaltul a zămislit Focul şi l-a închis într-o sferă, cu şapte tărâmuri felurite, aşezate unele sub altele, fiecare la o depărtare de o mie de ani, după măsura oamenilor.

Întâiul tărâm al focului l-a numit Gehannam şi, în gândul lui, l-a menit făpturilor răzvrătite şi nepocăite. Pe cel de al doilea tărâm l-a numit Lazi, căci l-a săpat în genune, şi l-a menit tuturor acelora care, după venirea

viitoare a profetului Mahomed (cu el fie rugăciunea şi pacea!), vor rămâne în păcatul şi în bezna lor şi nu vor primi să se facă dreptcredincioşi! A întemeiat pe urmă cel de al treilea tărâm şi, dându-i forma unui cazan în clocot, l-a numit El-Jahim, şi acolo i-a închis pe demonii Gog şi Magog. După care, a alcătuit cel de al patrulea tărâm, l-a numit Sair şi a poruncit să locuiască acolo Eblis, căpetenia îngerilor răzvrătiţi, care nu au vroit să se supună lui Adam şi să i se închine, nedând astfel ascultare poruncilor; nestrămutate ale celui Preaînalt. Pe urmă a hotărnicit cel de al cincilea tărâm, i-a dat numele Sachar şi l-a menit celor necredincioşi, celor mincinoşi şi celor mândri. După ce a isprăvit, a săpat o hrubă uriaşă, a umplut-o cu un aer fierbinte şi rău mirositor, a numit-o Hitmat şi a menit-o chinuirii evreilor şi creştinilor. Iar din cel de-al şaptelea tărâm, numit Havia, a făcut o groapă gata oricând să cuprindă prisosul de evrei şi de creştini, şi pe cei ce nu se vor arăta dreptcredincioşi decât pe dinafară. Aceste două tărâmuri din urmă sunt cele mai înfricoşătoare, pe când cel dintâi este mai lesne de îndurat. Alcătuirea lor este destul de asemănătoare. Aşa, în cel dintâi tărâm, Gehannam, nu se numără mai mult de şaptezeci de mii de munţi de foc, ce cuprind fiecare câte şaptezeci de mii de oraşe; fiecare oraş are şaptezeci de mii de turnuri; fiecare turn are şaptezeci de mii de case, şi fiecare casă are şaptezeci de mii de laviţe. Or, fiecare dintre laviţele acelea, al căror număr se poate afla înmulţind toate cifrele acestea între ele, cuprinde şaptezeci de mii de feluri de chinuri şi de schingiuiri pe care numai Allah le ştie în toată felurimea, tăria şi durata lor. Şi, cum tărâmul acesta este cel mai puţin arzător dintre cele şapte, poţi să pricepi, o, Belukia, cum sunt chinurile cuprinse în celelalte şase tărâmuri.

De ţi-am dat aceste învăţături şi aceste lămuriri despre Foc, o, Belukia, am făcut-o pentru că noi, ginnii, suntem fiii Focului.

În adevăr, cele dintâi două fiinţe pe care Allah le-a

zămislit din Foc sunt doi ginni, pe care i-a făcut străjerii lui anume, şi pe care i-a numit Khallit şi Mallit; şi le-a dat unuia chip de leu, iar celuilalt chip de lup. I-a dat leului mădulare bărbăteşti, iar lupului mădulare femeieşti. Coada leului Khallit avea o lungime cât depărtarea străbătută în vreme de douăzeci de ani; iar vulva lupoaicei Mallit era ca o broască ţestoasă a cărei mărime era pe potriva lungimii coadei lui Khallit. Leul era de culoare tărcată, albă şi neagră; iar lupoaica era roşcovană şi albă. Şi Allah i-a împerecheat pe Khallit şi pe Mallit între ei, iar din împreunarea lor s-au născut balaurii, şerpii, scorpionii şi fiarele cele urât duhnitoare, cu care a umplut cele Şapte Tărâmuri, spre pedepsirea celor osândiţi. Pe urmă Allah a poruncit lui Khallit şi lui Mallit să se împreune încă odată, iar din această a doua împreunare a făcut să se nască şapte bărbătuşi şi şapte femeiuşti care au crescut întru supuşenie. Când au ajuns mari, unul dintre ei, cel care da cele mai frumoase nădejdi prin purtarea lui cuminte, a fost luat în seamă de către cel Preaînalt, care l-a făcut căpetenie peste cohortele sale, alcătuite prin necurmata împerechere dintre leu şi lupoaică. Acesta-i chiar cel ce se numeşte Eblis. Ci mai târziu, de când cu nesupunerea lui faţă de orânduielile lui Allah, care-i porunceau să se închine dinaintea lui Adam, a fost aruncat în cel de al patrulea tărâm, dimpreună cu toţi cei ce l-au sprijinit. Iar acest Eblis şi urmaşii lui au umplut iadul cu demoni, bărbaţi şi femei. Iar ceilalţi zece băieţi şi celelalte fete, rămaşi supuşi, s-au împreunat între ei şi au avut drept copii pe ginnii care suntem noi, o, Belukia. Aceasta-i, în puţine cuvinte, obârşia noastră. Nu te minuna, aşadar, că ne vezi mâncând aşa, de vreme ce viţa noastră se trage dintr-un leu şi o lupoiacă. Spre a-ţi da o pildă despre puterea pântecelui nostru, am să-ţi spun că fiecare dintre noi, în fiecare zi, înfulecă zece cămile şi douăzeci de oi, şi bea patruzeci de cauce de ciorbă, fiecare cauc cuprinzând atâta cât încape într-o căldare.

Acuma, o, Belukia, pentru ca la întoarcerea ta printre fiii oamenilor învăţătura să-ţi fie desăvârşită, află că pământul pe care îl locuim noi este răcorit pururea de zăpezile de pe muntele Caucaz, care îl înconjură ca o cingătoare. Fără de aceasta, pământul nostru ar fi cu neputinţă de locuit, din pricina focului de dedesubt. Şi el, la rându-i, este alcătuit din şapte caturi ce se sprijină pe umerii unui ginn dăruit cu o putere nemaipomenită. Ginnul acela stă în picioare pe o stâncă ce se sprijină pe spinarea unui taur; taurul şade pe un peşte uriaş, iar peştele înoată în apele Mării Veşniciei.

Marea Veşniciei are ca prund catul de sus al iadului, care, cu cele şapte tărâmuri ale lui, este cuprins în gura unei dihănii de şarpe, ce va rămâne nemişcat până la ziua Judecăţii. Atunci şarpele acela are să verse din gura lui iadul şi tot ce se află în iad, dinaintea celui Preaînalt, care îşi va rosti osânda pe vecii vecilor.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute şaizeci şi treia noapte

Ea urmă:

...dinaintea celui Preaînalt, care îşi va rosti osânda pe vecii vecilor.

Iată, o, Belukia, repede şi pe scurt povestită, istoria şi obârşia noastră, precum şi zămislirea globului.

Asemenea, mai trebuie să-ţi spun, spre a încheia învăţătura ta în această privinţă, că noi rămânem pururea de aceeaşi vârstă; noi nu îmbătrânim niciodată, în vreme ce pe pământ, împrejurul nostru, şi firea, şi oamenii, şi toate fiinţele zămislite se îndreaptă neabătut către veştejire. Virtutea aceasta a noastră o datoram izvorului vieţii din care ne adăpăm şi care, în tărâmul Negurilor, este păzit de străjerul Khizr. El, preacinstitul Khizr, potriveşte anotimpurile, îmbracă pomii în cununile lor

verzi, face să şopotească apele curgătoare, aşterne covorul cel înverzit peste pajişti şi, învelit în mantia-i verde, în fiecare seară şi în fiecare răsărit de ziuă, amestecă dibaci vopselile uşoare cu care colorează cerurile în zori de zi şi în scăpătat de soare.

Şi-acum, o, Belukia, întrucât m-ai ascultat cu multă luare-aminte, ca să te răsplătesc am să poruncesc să fii luat de aici şi dus până la intrarea în ţara ta, dacă bineînţeles doreşti!

La cuvintele acestea, Belukia mulţumi fierbinte regelui Sakhr, căpetenia ginnilor, pentru găzduirea ce-i dase, pentru învăţămintele căpătate şi pentru poftirea ce-i făcuse şi pe care o primi îndată. Îşi luă, aşadar, bun-rămas de la rege, de la vizirii acestuia şi de la ceilalţi ginni, şi încalecă pe umerii unui efrit voinic care, în mai puţin de-o clipită, îl făcu să străbată depărtarea şi îl lăsă jos uşurel pe pământ cunoscut, în preajma hotarelor ţării sale.

Şi Belukia, după ce cunoscu locurile şi drumul de urmat, se pregătea să pornească spre cetatea sa de scaun, când văzu, şezând între două morminte şi plângând cu amărăciune, un tânăr de o frumuseţe răpitoare, dar galben la chip şi părând tare trist. Belukia se apropie de el, îl salută cu prietenie şi îi spuse:

— O, tinere frumos, pentru ce stai plângând aşa, între aceste două morminte? Pentru ce ai înfăţişarea aceasta mâhnită? Spune-mi, ca să-ncerc să te mângâi!

Tânărul îşi rădică privirile triste către Belukia şi îi spuse, cu lacrimi în ochi:

— O, călătorule, de ce te opreşti din drumul tău? Lasă lacrimile mele să curgă în singurătate pe pietrele acestea ale durerii mele!

Ci Belukia îi spuse:

— O, frate al meu întru nenoroc, află că am o inimă miloasă ce stă gata să te asculte. Poţi, dar, fără teamă, să-mi arăţi pricina tristeţii tale!

Şi se aşeză pe piatra de marmoră, în faţa lui, îi luă

mâinile în mâinile sale şi, spre a-l încuraja să vorbească, îi povesti toate prin câte trecuse şi el, de la început până la sfârşit. Ci nu este de folos să le mai înşirăm acum. La sfârşit îi spuse:

— Dar tu, o frate al meu, tu ce-ai păţit? Nu pregeta, rogu-te, să-mi povesteşti tot, căci simt că trebuie să fie o poveste nespus de înduioşătoare!

Atunci tânărul cu obraz dulce şi trist, care plângea între cele două morminte, îi spuse tânărului rege Belukia:

POVESTEA FRUMOSULUI FLĂCĂU TRIST

Află, o, frate al meu, că şi eu sunt tot un fiu de rege; iar povestea mea este atât de ciudată şi atât de nemaipomenită, încit, de-ar fi scrisă cu acul în colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură mântuitoare pentru acela ce ar citi-o, cu înţelegere. Nu vreau, aşadar, sa mai zăbovesc a ţi-o povesti!

Tăcu apoi un scurt răstimp, îşi şterse lacrimile şi, cu fruntea sprijinită în mână, începu astfel această minunată istorisire:

— M-am născut, o, frate al meu, în ţara Kabul, unde domneşte regele Tigmos, tatăl meu, domn peste Bani-Şalan şi peste Afganistan. Tatăl meu, care este un rege puternic şi drept, are ca supuşi ai lui trei regi, fiecare domnind peste o sută de oraşe şi peste o sută de cetăţi. El porunceşte peste o sută de mii de călăreţi neînfricaţi şi peste o sută de mii de războinici viteji. Iar maică-mea este fiica regelui Bahravan, domnul Khorassanului. Numele meu este Janşaş.

De când eram mic copil, tatăl meu a orânduit să deprind ştiinţele, artele şi jocurile trupeşti, aşa că la vârsta de cincisprezece ani eram socotit printre cei mai

buni călăreţi din împărăţie şi stam în fruntea vânătorilor şi alergătorilor pe calul meu mai iute decât o antilopă.

Într-una din zile, la o vânătoare la care se aflau regele tatăl meu şi toate căpeteniile din împărăţia sa, umblam de trei zile prin păduri şi doborâsem mult vânat, când, la căderea nopţii, zării o gazelă nespus de frumoasă, ivindu-se la câţiva paşi de locul în care mă aflam împreună cu şapte mameluci de-ai mei. Când ne văzu, se sperie şi, sărind deodată, porni în goană cu toată iuţeala ei. Eu atunci, urmat de mamelucii mei, alergai pe urmele ei vreme de mai multe ceasuri; şi ajunserăm aşa dinaintea unui fluviu tare larg şi tare adânc, unde socotirăm că vom izbuti s-o împresurăm şi s-o prindem. Ci ea, după o scurtă şovăire, se aruncă în apă şi începu să înoate îndreptându-se către malul celălalt, iar noi coborârăm grabnic de pe cai, lăsarăm caii în seama unuia dintre noi, ne aruncarăm într-o luntre de pescar ce se afla acolo legată la ţărm, şi vâslirăm de zor să ajungem gazela. Ci când ajunserăm la mijlocul apei, nu mai izbutirăm să fim stăpâni pe luntrea noastră, pe care vântul şi valurile începură s-o împingă costiş, sub întunericul ce sporea, fără ca strădaniile noastre s-o mai poată îndrepta pe calea cea bună. Şi-aşa, furăm târâţi toată noaptea, cu o iuţeală înfricoşătoare, gândind în fiece clipă că avem să fim izbiţi de vreo stâncă ieşind dintre valuri ori de vreo altă piedică din calea noastră silită. Şi goana ţinu la fel toată ziua şi toată noaptea următoare. Şi de-abia în cealaltă zi dimineaţa izbutirăm, într-un sfârşit, să ne oprim la un mai la care ne-au aruncat valurile.

Estimp, regele Tigmos, tată meu, aflase de pieirea noastră pe fluviu, întrebându-l pe mamelucul ce păzea caii noştri. Şi la aflarea acestei ştiri, fu atâta de deznădăjduit încât izbucni în hohote de plâns, îşi izbi coroana de pământ, îşi muşcă mâinile şi trimise grabnic în toate părţile în căutarea mea nişte cercetaşi ce cunoşteau acele locuri neumblate. Iar maică-mea, aflând de pieirea mea, se bătu cumplit peste obraji, îşi sfâşie

hainele, îşi vătămă pieptul, îşi smulse părul şi îmbrăcă haine de moarte.

Noi, la rându-ne, după ce ajunserăm la acel ţărm, găsirăm un izvor frumos ce curgea pe sub copaci, şi un om stând liniştit şi răcorindu-şi picioarele în apă. Îi dădurăm cuviincioşi bineţe şi îl întrebarăm unde ne aflăm. Omul însă, fără a ne saluta şi el, ne răspunse prin câteva vorbe de neînţeles, cu un glas asemănător unui cârâit de cioară sau ca al vreunei alte pasări de pradă.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi patra noapte

Ea urmă:

...sau ca al vreunei alte păsări de pradă. Pe urmă se ridică deodată, se împărţi dintr-o zvâcnire în două bucăţi, despicându-se pe mijloc, şi doar cu trunchiul alergă spre noi, în vreme ce jumătatea lui de jos alerga în altă parte. Şi în aceeaşi clipită, din toate părţile pădurii, se iviră alţi oameni asemănători cu cel dintâi, care alergară la izvor, se împărţiră în două părţi dintr-o zvâcnire de dare îndărăt, şi se aruncară asupra noastră cu trunchiul numai. Se repeziră atunci la trei dintre mamelucii mei ce se aflau mai aproape, şi începură numaidecât să-i sfâşie lacomi, pe când eu şi ceilalţi trei mameluci ai mei, înfricoşaţi cum nu se mai poate, ne aruncarăm în luntrea noastră. Şi, mai degrabă vrând să fim înghiţiţi de o mie de ori de ape, decât să fim mâncaţi de acele dihănii, zorirăm să ne depărtăm de ţărm, lăsându-ne duşi iarăşi de valuri. Şi-atunci văzurăm alergând pe mal, străduindu-se să ne ajungă, în vreme ce trunchiurile îi mâncau pe cei trei nefericiţi mameluci ai mei, toate picioarele şi coapsele, într-o fugă nebună, ce ne îngheţase în luntrea scăpată de altminteri din primejdia lor. Şi eram tare uluiţi de lăcomia cumplită a acelor trunchiuri cu pântecele tăiat şi ne

întrebam cum de era cu putinţă asemenea lucru, plângând totodată soarta nefericiţilor noştri tovarăşi.

Valurile ne purtară aşa până a doua zi, şi-atunci ajunserăm la un pământ acoperit cu pomi roditori şi cu flori minunate, într-o grădină mare. Ci, după ce legarăm luntrea la ţărm, eu nu vrusei să cobor pe mal de data aceasta şi îi pusei pe cei trei mameluci ai mei să meargă ei întâi să cerceteze locurile. Plecară, dar, înainte şi, după ce lipsiră o jumătate de zi, se întoarseră să-mi spună că străbătuseră o bună bucată de pământ, mergând şi la dreapta şi la stânga, fără să fi găsit nimic bănuielnic; după care văzuseră un palat de marmură albă, cu turnul de cleştar curat, iar în mijlocul palatului se întindea o grădină măreaţă luminată de un lac. Intraseră în palat şi văzuseră o sală uriaşă în care se aflau nişte jeţuri de fildeş orânduite împrejurul unui jeţ de aur împodobit cu diamante şi cu bălaşe; nu zăriseră însă pe nimenea, nici în grădină, nici în palat.

După ce îmi spuseră aceste lucruri liniştitoare, mă hotărâi să cobor din luntre, şi luai împreună cu ei drumul către palat. Începurăm mai întâi prin a ne stâmpăra foamea mâncând poame minunate din pomii din grădină, pe urmă intrarăm în palat ca să ne odihnim. Eu mă aşezai în jeţul cel de aur, iar mamelucii mei se aşezară pe jeţurile de fildeş; şi, privind acea privelişte, îmi adusei aminte de tatăl meu, de mama mea şi de jeţul meu de domnie pierdut, şi începui să plâng; iar mamelucii mei plânseră şi ei amarnic.

Pe când stam aşa cufundaţi în tristeţe, auzirăm un vuiet mare, asemenea vuietului mării, şi văzurăm îndată intrând în sala în care ne aflam un alai alcătuit din viziri, şi din emiri, şi din curteni, şi din căpetenii; ci toţi erau din neamul maimuţelor. Erau de tot soiul. Iar noi socotirăm că ne-a venit sfârşitul. Ci marele vizir al maimuţelor, care era un goril uriaş, veni, cu semne vădite de supunere, şi se temeni dinaintea mea. Şi îmi spuse, cu grai de om, că şi el şi întreg norodul lui mă recunosc de rege al lor, şi că

pe cei trei mameluci ai mei îi numesc căpetenii peste ostile lor. Pe urmă, după ce porunci să ni se aducă să mâncăm gazele fripte, mă pofti să merg să cercetez oastea de maimuţe, supuşii mei, înainte de lupta ce urma s-o avem cu vechii lor vrăjmaşi, ghulii ce sălăşluiau în ţinuturile învecinate.

Eu atunci, cum eram amarnic de trudit, rugai pe marele vizir şi pe ceilalţi să mă lase singur, nemaiţinând cu mine decât pe cei trei mameluci ai mei. După ce ne sfătuirăm în privinţa acestei noi împrejurări în care ne aflam, hotărârăm să fugim cât mai iute din acel palat şi din acele locuri, şi ne îndreptarăm către luntrea noastră; dar, când ajunserăm la apă, văzurăm că luntrea pierise, şi fuserăm nevoiţi să ne întoarcem la palat, uncie dormirăm până dimineaţa.

Când ne deşteptarăm, marele vizir al noilor mei supuşi veni să mi se închine şi îmi spuse că totul era gata pentru lupta împotriva ghulilor. Şi, totodată, ceilalţi viziri aduseră la uşa palatului, pentru mine şi pentru mamelucii mei, patru câini mari, ce trebuiau să ne slujească de cai şi care aveau frâie cu lanţuri de oţel. Iar eu şi mamelucii meu fuserăm siliţi să încălecăm pe aceşti câini şi să trecem înainte, pe când în urma noastră, cu urlete şi cu ţipete înfricoşătoare, venea întreaga oaste fără de număr a supuşilor mei, maimuţele, în frunte cu marele meu vizir.

După o zi şi o noapte de umblet, ajunserăm înaintea unui munte înalt şi negru, unde se aflau vizuinele ghulilor, care nu zăboviră să se arate. Aveau înfăţişări osebite, ci toţi erau înfricoşători. Unii aveau cap de bou la un trup de cămilă, alţii semănau cu hienele, pe când alţii aveau o înfăţişare de o neînchipuită groază şi care nu semăna cu nimic cunoscut.

Când ghulii ne zăriră, începură să coboare din munte. Şi, oprindu-se la o mare depărtare, începură prin a ne acoperi cu o ploaie de pietre. Supuşii mei răspunseră în acelaşi fel, şi bătălia se făcu în curând cumplită, şi dintr-o parte şi din cealaltă. Eu şi mamelucii mei, înarmaţi cu

arcurile noastre, slobozirăm înspre ghuli o mulţime de săgeţi, care uciseră un mare număr dintre ei, spre bucuria supuşilor mei, pe care o privelişte ca aceea îi umplea de înflăcărare. Aşa că sfârşirăm prin a dobândi biruinţa şi pornirăm goana după ghuli.

Atunci eu şi mamelueii mei hotărârăm să ne folosim de neorânduiala goanei şi, călări pe câinii noştrii, să fugim de la supuşii mei maimuţele, luând-o la fugă înspre cealaltă parte, fără ea ei să ne zărească. Şi, în cea mai mare goană, pierirăm din ochii lor.

După o goană lungă, ne oprirăm spre a lăsa câinii să-şi tragă sufletul, şi văzurăm în faţa noastră o stâncă mare, cioplită în formă de tablă şi pe care se afla o inscripţie în limba ebraică, spunând

„O, tu, cel prins acuma, şi pe care ursita te-a aruncat pe acest tărâm spre-a te face regele maimuţelor, de vrei să scapi de a fi rege şi să fugi, două drumuri ţi se deschid înainte pentru a scăpa: Unul dintre aceste drumuri se află la dreapta ta, şi acesta-i cel mai scurt ca să ajungi la ţărmul oceanului ce înconjură lumea; el străbate însă pustietăţi sălbatice, pline de dihănii şi de ginnii răufăcători. Celălalt, la stânga, este lung de patru luni de mers, şi străbate o vale mare, care este Valea Furnicilor. Luând-o pe acest drum şi ferindu-te de furnici, vei ajunge la un munte de foc, la poalele căruia se află Oraşul Jidovilor. Eu, Soliman ben-Daud, am scris acestea, spre mântuirea ta!“

După ce, peste măsură de uimiţi, citirăm acea inscripţie, ne grăbirăm să pornim pe drumul din stânga, ce trebuia să ne ducă la Oraşul Jidovilor, trecând prin Valea Furnicilor.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă:

...trecând prin Valea Furnicilor.

Dar n-apucarăm să străbatem nici măcar cale de-o zi, că şi auzirăm pământul tremurând sub noi şi nu peste mult văzurăm ivindu-se în urma noastră şi ajungându-ne în goana mare supuşii mei maimuţele, cu marele vizir în frunte. Când ne ajunseră, ne înconjurară din toate părţile scoţând urlete de bucurie că ne găsiseră, iar marele vizir se făcu tălmaciul tuturora, rostind un cuvânt de laudă pentru mântuirea noastră.

Întâlnirea aceasta ne pricinui mare amărăciune, avurăm însă grijă să nu ne-o arătăm, şi ne pregăteam să facem cale întoarsă către palat împreună cu supuşii mei, când văzurăm ieşind din valea pe care o străbateam în acea clipă o ordie de furnici, fiecare furnică fiind mare cât un câine. Şi, într-o clipită, se porni o încăierare înfricoşătoare între supuşii mei şi furnicile cele hidoase. Or, furnicile le prindeau pe maimuţe între fălci şi dintr-o crănţănitură le retezau în două, pe când maimuţele se aruncau zece câte zece pe o furnică spre a izbuti s-o ucidă.

Noi atunci gândirăm să ne folosim de acea încăierare şi să fugim pe câinii noştri; din nenorocire, numai eu izbutii să scap, căci cei trei mameluci ai mei fură zăriţi de furnici şi înşfăcaţi şi retezaţi în două de fălcile lor amarnice. Iar eu scăpai, plângând pierderea celor de pe urmă tovarăşi ai mei, şi ajunsei la un fluviu prin care trecui înot, dând drumul câinelui, pe celălalt mal, unde mai întâi îmi pusei hainele la uscat; pe urmă mă cufundai în somn până dimineaţa, socotind că acuma nu mai sunt gonit de nimenea, de vreme ce pusesem apa între mine şi furnici şi maimuţe, supuşii mei.

Când mă deşteptai, pornii la drum şi umblai zile şi zile în şir, hrănindu-mă cu ierburi şi rădăcini, până ce ajunsei

la muntele cu pricina, la poalele căruia văzui într-adevăr un oraş mare, care era Oraşul Jidovilor. Ci un fapt, despre care inscripţia nu pomenea nimic şi pe care îl băgai de seamă mai târziu, mă minună mult în acel oraş; văzui,în adevăr, că un fluviu, pe care în ziua aceea îl străbătui cu piciorul uscat spre a ajunge în oraş, era plin cu apă în tot restul săptămânii; şi aşa aflai că fluviul acela, bogat în celelalte zile, nu mai curgea deloc în ziua de sâmbătă, care-i o zi de sărbătoare la evrei.

Or, eu intrai în oraş chiar într-o zi de sâmbătă şi nu văzui pe nimeni pe străzi. Atunci mă îndreptai către cea dintâi casă pe care o întâlnii în cale, deschisei uşa şi intrai. Nimerii într-o sală în care şedeau aşezaţi roată o mulţime de inşi cu chipuri preacinstite. Atunci, încurajat de înfăţişarea lor, mă apropiai de ei cuviincios şi le spusei, după ce îi salutai:

— Sunt Janşaş, fiul regelui Tigmos, stăpânul Kabulului şi căpetenia peste Bani-Şalan. Mă rog vouă, o, stăpânii mei, să-mi spuneţi la ce depărtare mă aflu de ţara mea şi pe ce drum să apuc ca să ajung acolo. Ş-apoi, mi-e tare foame!

Atunci toţi cei ce se aflau aşezaţi acolo mă priviră fără a-mi răspunde, iar cel care părea să fie şeicul lor îmi spuse, prin semne doar, fără să rostească o vorbă:

— Mănâncă şi bea, dar nu vorbi nimic!

Şi îmi arătă o tavă cu bucate uimitoare, cum eu nu mai văzusem nicăierea, şi care, judecând după mireasma lor, trebuie să fi fost gătite cu ulei. Eu atunci mâncai, băui şi păstrai tăcerea.

După ce isprăvii, şeicul evreilor se apropie de mine şi mă întrebă, tot numai prin semne:

— Cine? de unde? unde?

Atunci eu îl întrebai prin semne dacă puteam răspunde şi, la un semn de încuviinţare urmat de un altul ce vroia să spună: „Nu rosti decât trei cuvinte!” întrebai:

— Caravană Kabul când?

El îmi răspunse prin semne:

— Nu ştiu!

Şi cu degetul îmi făcu semn să plec, întrucât îmi isprăvisem masa.

Eu atunci îl salutai, salutai la fel şi pe ceilalţi care se aflau acolo, şi ieşii, minunându-mă peste măsură de acele obiceiuri ciudate. Ajuns în uliţă, vrusei să încerc a mă dumiri, când auzii, în sfârşit, un pristav ce striga:

— Acela care doreşte să capete o mie de bani de aur şi o tânără roabă de o frumuseţe fără seamăn, să mă urmeze ca să facă o treabă de un ceas!

Eu, lipsit cum eram de toate, mă apropiai de pristav şi îi spusei:

— Primesc să îndeplinesc acea muncă şi totodată şi mia de dinari şi pe tânăra roabă!

Atunci el mă luă de mână şi mă duse la o casă tare bogată, unde, pe un jeţ de fildeş, şedea un evreu bătrân. Pristavul se temeni dinaintea lui, mă înfăţişă şi spuse:

— Iacătă, într-un sfârşit, un tânăr străin, singurul care a răspuns la chemarea pe care de trei luni o tot strig!

La cuvintele acestea, evreul cel bătrân, stăpânul casei, mă pofti să şed alături de el, îmi arătă multă bunăvoinţă, porunci să mi se aducă mâncare şi băutură din belşug, iar când masa se sfârşi, îmi dete o pungă plină cu o mie de bani de aur necalpi, poruncind totodată robilor lui să mă îmbrace cu o mantie de mătase şi să mă ducă la roaba pe care mi-o dăruia de la bun început pentru munca ce trebuia s-o săvârşesc şi despre care eu încă nu ştiam nimic.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi şasea noapte

Ea urmă:

...şi despre care eu încă nu ştiam nimic.

Atunci robii, după ce mă îmbrăcară în mantia de

mătase, mă duseră în încăperea în care mă aştepta tânăra fată. Şi aceasta era, în adevăr, o tânără foarte frumoasă, cu care mă lăsară singur, să-mi petrec noaptea. Şi, găsind-o desăvârşită, ce-i drept, îmi petrecui cu ea trei zile şi trei nopţi, mâncând, bând şi făcând ceea ce aveam de făcut. În dimineaţa celei de-a patra zile, însă, bătrânul mă chemă la el şi îmi spuse:

— Eşti gata acuma să îndeplineşti munca pentru care te-am plătit şi pe care, de la bun început, ai primit-o?

Mărturisii că sunt gata să mă achit de acea muncă, fără a şti despre ce era vorba.

Atunci bătrânul evreu porunci robilor lui să pregătească şi să aducă doi catâri; iar robii aduseră doi catâri înşăuaţi. El încăleca pe unul dintre ei, iar eu pe celălalt, şi îmi spuse să-l urmez. Merserăm cu pas spornic şi călătorirăm aşa până la nămiază, când ajunserăm la poalele unui munte înalt şi ascuţit, pe coastele căruia nu se vedea nicio cărare pe care să se poată primejdui cineva a merge călare. Descălecarăm atunci de pe catâri, iar bătrânul evreu îmi întinse un cuţit, spunându-mi:

— Infige-l în pântecele catârului tău. E vremea să te apuci de treabă!

Eu îl ascultai şi înfipsei cuţitul în pântecele catârului, care muri repede; pe urmă, la porunca evreului, jupuii catârul şi netezii pielea. Atunci el îmi spuse:

— Acuma trebuie să te întinzi la pământ pe această piele, ca să te cos în ea ca într-un sac.

Iar eu îl ascultai tot aşa, şi mă întinsei pe piele, şi bătrânul mă cusu cu grijă în ea; pe urmă îmi spuse:

— Ascultă bine la vorbele mele. O pasăre mare are să vină deodată să se repeadă la tine şi să te ia să te ducă în cuibul ei de pe vârful acestui munte prăpăstios. Fereşte-te să nu cumva să te mişti atunci când ai să te simţi în văzduh, căci pasărea ţi-ar da drumul şi, căzând, te-ai zdrobi de pământ; dar, după ce are să te lase jos pe munte, taie pielea cu cuţitul pe care ţi l-am dat şi ieşi din sac. Pasărea are să se sperie şi are să fugă. Tu atunci să

strângi pietrele nestemate cu care este presărat vârful muntelui şi să mi le arunci. Pe urmă, să cobori şi să vii la mine.

Or, de-abia apucă bătrânul evreu să sfârşească de spus toate astea, că mă şi simţii ridicat în văzduhuri şi, în câteva clipe, fusei lăsat jos pe pământ. Atunci tăiai sacul cu cuţitul şi scosei afară capul. Văzându-mă, pasărea cea înfricoşătoare se sperie şi se avântă în zbor, bătând din aripi. Începui atunci să adun rubine, smaralde şi alte pietre scumpe presărate pe jos, şi le aruncai bătrânului evreu. Când însă vrusei să cobor, văzui că nu era acolo nicio cărare pe care să-mi pot pune piciorul. Şi îl văzui pe bătrânul evreu încălecând pe catârul lui şi îndepărtându-se grabnic, ca să piară din vederea mea.

— Eu atunci, deznădăjduit cu desăvârşire, începui să-mi plâng soarta şi mă hotărâi să cercetez în ce parte ar fi mai bine să mă îndrept. Până la urmă, pornii drept înainte, la întâmplare, şi rătăcii aşa vreme de două luni, până ce ajunsei la capătul şirului de munţi, la intrarea intr-o vale măreaţă, unde apele, pomii şi florile, însoţite de ciripitul dulce al păsărelelor, îl slăveau pe Atoatefăcătorul. Acolo văzui un palat uriaş ce se ridica drept în văzduh, şi către care mă îndreptai. Ajunsei la uşă şi găsii stând pe o laviţă din sala de la intrare un moşneag cu chipul purtând nimb de lumină. Ţinea în mână un sceptru de rubin şi avea pe cap o cunună de diamante. Eu îl salutai, iar el îmi răspunse la salut cu bunăvoinţă, şi îmi spuse:

— Aşează-te lângă mine, fiule!

Şi, după ce mă aşezai, mă întrebă:

— De unde vii aşa, pe acest pământ pe care nicicând nu l-a călcat picior de adamit? Şi unde vrei să te duci?

Eu, drept orice răspuns, izbucnii în suspine. Atunci bătrânul îmi spuse:

— Conteneşte-ţi plânsul, copile al meu, căci îmi îndurerezi inima. Fă-ţi curaj, şi mai întâi ia de mănâncă şi bea, ca să te întăreşti.

Şi mă duse intr-o sală mare, unde îmi aduse să mănânc şi să beau. Şi, după ce mă văzu mai înseninat, mă rugă să-i povestesc povestea mea; iar eu îi îndeplinii cererea şi îl rugai la rându-mi să-mi spună şi el cine era şi al cui era acel palat.

El îmi răspunse:

— Află, o, fiule, că palatul acesta a fost zidit odinioară de stăpânul nostru Soliman, al cărui locţiitor întru ocârmuirea păsărilor sunt eu. În fiecare an, toate păsările de pe pământ vin aici să mi se închine. Dacă, dar, vrei să te întorci în ţara ta, am să te dau în seama lor, de îndată ce-au să vină să capete porunci de la mine, iar ele au să te ia şi să te ducă în ţara ta. Dar, ca să-ţi treci vremea până la venirea lor, poţi să te preumbli peste tot prin acest palat şi poţi să intri în toate sălile, afara numai de una ce se deschide cu cheia de aur pe care o vezi între aceste chei pe care ţi le dau.

Şi bătrânul, căpetenia păsărilor, îmi dete cheile şi mă lăsă slobod să fac ce vreau.

Pornii să cercetez mai întâi sălile dinspre curtea palatului, apoi intrai în celelalte odăi, care toate erau orânduite spre a sluji de locuinţă păsărilor, şi mă trezii aşa dinaintea uşii ce se deschidea cu cheia de aur.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

...dinaintea uşii ce se deschidea cu cheia de aur.

Şi stătui acolo mult timp şi-o privii, necutezând nici măcar s-o ating cu mâna, din pricina vorbelor ce-mi spusese bătrânul; dar nu putui să-mi înfrâng până la urmă dorinţa de care îmi era plin sufletul, să văd ce este în acea încăpere. Vârâi cheia de aur în încuietoare, descuiai uşa şi intrai, plin de sfială, în locul oprit.

Or, departe de-a da cu ochii de vreo privelişte înfricoşătoare, văzui mai întâi, în mijlocul unui pavilion cu podeaua încrustată cu nestemate de toate culorile, un havuz înconjurat de păsări de aur, iar prin ciocurile lor curgea apa cu un clipocit atât de minunat încât mi se părea că aud glasul fiecăreia dintre ele răsunând în pereţii de argint. De jur-împrejurul havuzului se aflau, împărţite după felurite şi fermecătoarele lor soiuri, straturi de flori care îşi îngemănau culorile cu cele ale poamelor. Nisipul pe care păşeam era făcut din pulbere de smaralde şi se aşternea până la treptele unui jeţ ce se ridica în faţa havuzului celui minunat. Jeţul acela era făcut dintr-un singur rubin, ale cărui feţe revărsau peste grădină strălucirea roşie a razelor lui reci şi făceau să sclipească apa printre nestemate.

Mă oprii vrăjit dinaintea acelor lucruri zămislite numai din îmbinarea elementelor; pe urmă mă dusei şi mă aşezai pe jeţul de rubin peste care atârna un baldachin de mătase roşie, şi închisei o clipă ochii ca să las privelişte aceea proaspătă să pătrundă adânc în sufletul meu fermecat.

Când deschisei ochii, văzui apropiindu-se de havuz, scuturându-şi penele albe, trei porumbiţe gingaşe, ce veneau să se scalde. Săriră sprintene pe marginea cea largă a havuzului de argint şi, după ce se îmbrăţişară şi se alintară cu drăgălăşenie în nenumărate chipuri, le văzui aruncându-şi de pe ele mantiile de pene albe şi răsărind, într-o goliciune de iasomie, sub înfăţişarea unor fecioare frumoase ca luna. Şi îndată se cufundară în havuz, şi numai pletele lor strălucitoare pluteau ca un zbor de flacără pe faţa apei.

Când văzui aşa, o, frate Belukia, simţii că minţile încep să mi se ducă. Şi, nemaiputându-mi stăpâni tulburarea, alergai la havuz şi strigai:

— O, fetelor, o, frumoaselor ca luna, o, domniţelor!

Când mă văzură, scoaseră un ţipăt de spaimă şi, ieşind sprintene din apă, alergară la hainele de pene pe care le

aruncară peste goliciunea lor. Şi zburară în cel mai înalt copac dintre copacii ce adumbreau havuzul, şi începură să râdă privindu-mă.

Atunci eu mă apropiai de copac, ridicai privirile şi spusei:

— O, domniţelor, mă rog vouă, spuneţi-mi cine sunteţi! Eu sunt Janşaş, fiul regelui Tigmos, stăpânul Kabulului şi căpetenia lui Bani-Şalan.

Atunci cea mai tânără dintre cele trei, şi chiar aceea ale cărei farmece mă tulburaseră cel mai mult, îmi spuse:

— Suntem fiicele regelui Nassr, care locuieşte în palatul de diamante. Am venit aici ca să ne plimbăm şi să ne veselim.

Eu spusei:

— Atunci, o, stăpâna mea, coborâţi să vă jucaţi laolaltă cu mine.

Ea îmi spuse:

— Dar de când pot fetele tinere să se joace cu băieţii, o, Janşaş? Ci, de ţii neapărat să mă cunoşti mai bine, nu ai decât să mă urmezi la palatul tatălui meu.

Şi, spunând aceste cuvinte, îmi aruncă o privire ce-mi străpunse sufletul; şi plecă în zbor, împreună cu cele două surori ale ei, pierind din ochii mei.

Văzând aşa, deznădăjduit cum nu se mai poate, scosei un ţipăt amarnic şi căzui fără de simţiri sub copac.

Nu ştiu cât timp am zăcut aşa acolo; dar, când mi-am venit iarăşi în fire, bătrânul, căpetenia păsărilor, se afla lângă mine şi îmi stropea faţa cu apă de flori. Când mă văzu că deschid ochii, îmi spuse:

— Vezi, copile, ce păţeşti dacă nu mă asculţi? Nu ţi-am spus eu să nu deschizi uşa de la pavilionul acesta?

Eu, drept orice răspuns, ticluii aceste stihuri:

Mi-e inima răpită
De-o tânără fecioară,
Cu trupul ca un cântec,
Suavă şi uşoară,

Cu mijloc cum nu-i altul.
Pe lume mai mlădiu.
Iar buzele ei roşii,
Cu un surâs târziu,
Fac să se înfioare,
De ciuda lor, pizmaşe,
Şi pietrele bălaşe,
Şi trandafirii roşii.
Săgeţile din arcul
Sprâncenelor ei reci
Străbat până departe
Şi lasă răni pe veci.
Frumoaso! nu-i ca tine
O alta. Stîngi, zâmbind,
Chiar sfânta frumuseţe
Slăvită, de la Ind.

Când sfârşii de rostit stihurile, bătrânul îmi spuse:

— Pricep ce ţi s-a întâmplat. Ai văzut tinerele fete-porumbiţe care vin să se scalde aici.

Eu strigai:

— Le-am văzut, o, taică al meu, şi mă rog ţie să-mi spui unde se află palatul în care locuiesc ele împreună cu tatăl lor, regele Nassr?

El răspunse:

— Nu te mai gândi să te duci acolo, o fiule, căci regele Nassr este una dintre căpeteniile cele mai puternice ale ginnilor. Iar eu tare mă îndoiesc că are să-ţi deie vreuna din fetele lui de soţie. Îngrijeşte-te mai degrabă să te găteşti a te întoarce în ţara ta. Am să-ţi înlesnesc eu însumi lucrul acesta, dându-te în grija păsărilor ce au să vie în curând să mi se închine şi care au să-ţi slujească de călăuze.

Eu răspunsei:

— Îţi mulţumesc, taică, ci eu n-am să mă mai întorc la părinţii mei, dacă n-am s-o mai pot vedea pe tânăra fată care mi-a vorbit!

Şi, spunând cuvintele acestea, mă aruncai plângând la picioarele bătrânului şi îl rugai să-mi arate prin ce mijloc le pot vedea iarăşi pe tinerele fete-porumbiţe...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi opta noapte

Ea urmă:

...prin ce mijloc le pot vedea iarăşi pe tinerele fete-porumbiţe.

Atunci bătrânul întinse mâna către mine, mă ridică şi îmi spuse:

— Văd că ţi-e arsă inima de dragostea pentru cea mai frumoasă dintre ele, şi am să-ţi arăt mijlocul de-a o vedea iară. Să te ascunzi, aşadar, pe după aceşti copaci, şi să aştepţi răbduriu întoarcerea porumbiţelor. Să le laşi să se dezbrace şi să coboare în havuz, şi-atunci, deodată, să te repezi la mantiile lor de pene şi să le înşfaci. Ele atunci au să-ţi vorbească tare dulce, au să se apropie de tine, au să te învăluie într-un potop de alinturi şi au să te roage fierbinte, spunându-ţi vorbe cum nu se poate mai drăgălaşe, ca să le dai îndărăt penele. Ci tu fereşte-te să nu care cumva să te laşi înduplecat, căci s-ar sfârşi atunci totul pentru totdeauna. Dimpotrivă! să nu le dai hainele îndărăt cu niciun chip şi să le spui: „Tare aş vrea să vă dau penele, o, minunatelor, ci trebuie să aştept până ce are să vină şeicul!“ Şi să aştepţi, în adevăr, sosirea mea, spunându-le vorbe gingaşe; iar eu am să mă pricep cumva să găsesc mijlocul de a face lucrurile să se întoarcă spre folosul tău.

La cuvintele acestea, îi mulţumii din suflet bătrânului ocârmuitor al păsărilor şi alergai pe dată să mă ascund pe după copaci, în vreme ce el se duse în iatacul său pentru a-şi întâmpina supuşii.

Şezui acolo multă vreme, aşteptând să se întoarcă

fetele. Într-un sfârşit, auzii nişte bătăi de aripi şi nişte râsete prin văzduh, şi le văzui pe cele trei porumbiţe coborând pe marginea havuzului. Se uitară în dreapta, se uitară în stânga, să vadă de nu cumva le zărise careva. Pe urmă, cea care îmi vorbise se întoarse către celelalte două şi le spuse:

— Nu socotiţi, surorilor, că s-ar putea să fie ascuns cineva în grădină? Ce s-o fi făcut, oare, tânărul de mai înainte?

Ci surorile ei spuseră:

— O, Şamsa, nu te mai îngrijora atâta şi grăbeşte-te să faci ca noi!

Şi tustrele se dezbrăcară atunci de penele lor şi se afundară în apă, albe şi goale, ca argintul străcurat. Şi erau ca trei lune oglindite în apă.

Aşteptai să înoate până la mijlocul havuzului şi sării deodată drept în picioare, repezindu-mă iute ca fulgerul şi înşfăcând mantia fetei pe care o îndrăgisem. Iar la fapta mea de răpitor răspunseră trei ţipete de spaimă, şi le văzui pe cele trei fete, ruşinate că fuseseră prinse în zbenguielile lor, cufundându-se în apă cu totul, nelăsând afară decât capetele şi înotând către mine cu priviri plângătoare. Ci eu, încredinţat că de data aceasta le aveam în mână, începui să râd dându-mă îndărăt de pe marginea havuzului şi fluturând mantia de pene.

Văzând aşa, tânăra fată care îmi vorbise întâia oară şi care se numea Şamsa îmi spuse:

— Cum de cutezi, o, flăcăule, să pui stăpânire pe ceea ce nu-i al tău?

Eu răspunsei:

— O, porumbiţa mea, ieşi din havuz şi vino să stăm de vorbă amândoi.

Ea spuse:

— Tare-aş vrea să stau de vorbă cu tine, o, frumosule flăcău, dar sunt goală cu totul şi nu pot să ies din havuz. Dă-mi mantia îndărăt şi îţi făgăduiesc să ies din apă şi să stau de vorbă cu tine.

Eu spusei:

— O, lumină a ochilor mei, o, fruct al inimii mele, de ţi-aş da mantia îndărăt ar fi ca şi cum mi-aş pune capăt zilelor chiar cu mâna mea. Aşa că nu pot să ţi-o dau, măcar nu pot să ţi-o dau până ce n-are să vină aici prietenul meu, şeicul ocârmuitor al păsărilor.

Ea îmi spuse:

— Fie! Dar, de vreme ce n-ai luat decât mantia mea, îndepărtează-te oleacă. Şi întoarce capul spre partea cealaltă, ca să mă laşi să ies din havuz şi să le dai răgaz surorilor mele să se acopere; iar ele atunci au să-mi împrumute câteva pene de-a le lor, ca să-mi ascund ceea ce numaidecât trebuie să ascund.

Iar eu îi spusei:

— Asta pot să fac.

Şi mă îndepărtai şi mă aşezai în spatele jeţului de rubin.

Atunci ieşiră din apă întâi cele două surori mai mari şi se îmbrăcară repede cu penele lor; pe urmă smulseră câteva dintre penele lor cele mai pufoase şi întocmiră în grabă un soi de sorţuleţ; o ajutară apoi pe sora lor mai mică să iasă din apă, o încinsera cu acel sorţuleţ şi după aceea mă strigară:

— Acum poţi să vii.

Iar eu alergai dinaintea acelor gazele şi mă aşezai în genunchi la picioarele gingaşei Şamsa şi îi îmbrăţişai picioarele, ţinând însă straşnic de mantia ei, temându-mă ca nu cumva să mi-o ia şi să fugă în zbor. Atunci ea mă ridică şi începu să-mi spună o sumedenie de vorbe dulci şi să mă învăluie cu un potop de alinturi, ca să mă facă să-i dau mantia îndărăt; ci mă ferii cu mare grijă să nu mă las înduplecat de dorinţa ei; şi izbutii s-o aduc până la jeţul de rubin în care mă aşezai luând-o pe genunchii mei.

Văzând că nu putea să-mi scape, se hotărî într-un sfârşit să răspundă dorurilor mele. Îşi aruncă braţele împrejurul gâtului meu şi îmi dete sărut pentru sărut şi dezmierdare pentru dezmierdare, în vreme ce surorile ei

ne zâmbeau, privind în toate părţile ca să vadă de nu cumva venea cineva.

Pe când noi ne aflam în starea aceea, şeicul, ocrotitorul meu, deschise uşa şi intră. Noi atunci ne ridicarăm întru cinstirea lui, îi ieşirăm în întâmpinare şi îi sărutarăm cuviincioşi mâinile. El ne rugă să ne aşezăm şi, întorcându-se către gingaşa Şamsa, îi spuse:

— Sunt bucuros, fiica mea, de alegerea pe care ai făcut-o cu acest flăcău. Tatăl său este regele Tigmos, stâpânul. Afganistanului. Aşa că bine ai face să primeşti a te uni cu el şi să-l hotărăşti tot aşa şi pe regele Nassr, tatăl tău, să-ţi dea încuviinţarea lui.

Ea răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Atunci şeicul îi spuse:

— Dacă primeşti cu adevărat această unire, jură-mi şi făgăduieşte-mi că ai să-i fii credincioasă soţului tău şi că n-ai să te desparţi de el niciodată.

Şi frumoasa Şamsa se ridică numaidecât şi făcu jurământul cerut, dinaintea preacinstitului şi bâtrânului şeic. Atunci el ne spuse:

— Să-i mulţumim celui Preaînalt pentru unirea voastră, copiii mei. Şi facă el să fiţi fericiţi. Iată, chem asupra voastră a amândorura binecuvântarea lui. Puteţi acum să vă iubiţi în voie. Iar tu, Janşaş, poţi să-i dai mantia îndărăt, căci n-are să te mai părăsească.

Şi, după ce rosti cuvintele acestea, şeicul ne duse într-o sală în care se aflau nişte saltele acoperite cu covoare, precum şi nişte tablale pline cu poame frumoase şi cu alte lucruri alese. Iar Şamsa, după ce le rugă pe surorile sale să se ducă înaintea ei la palatul tatălui lor, ca să-i vestească nunta şi să-l înştiinţeze de întoarcerea ei cu mine, fu cum nu se poate mai drăgălaşă şi vru să cureţe cu mâna ei poamele şi să le împartă cu mine.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute şaizeci şi noua noapte

Ea urmă:

...să le împartă cu mine.

După care ne culcarăm laolaltă, îmbrăţişaţi, peste măsură de fericiţi.

Dimineaţa, Şamsa se deşteptă înaintea mea. Se îmbrăcă în penele ei, mă trezi, mă sărută între ochi şi îmi spuse:

— E vremea să mergem la Palatul de Diamante, la regele Nassr, tatăl meu. Grăbeşte, dar, şi-mbracă-te.

Eu o ascultai numaidecât şi, când fusei gata, ne duserăm să-i sărutăm mâinile şeicului ocârmuitor al păsărilor şi îi mulţumirăm din tot sufletul. Atunci Şamsa îmi spuse:

— Acum suie-te pe umerii mei şi ţine-te bine, căci călătoria are să fie cam lungă, măcar că eu sunt hotărâtă să merg cât pot de iute.

Şi mă luă pe umerii ei şi, după cel din urmă bun-rămas de la ocrotitorul nostru, mă purtă prin văzduh cu iuţeala fulgerului şi nu peste mult mă lăsă jos la o mică depărtare de intrarea Palatului de Diamante. Şi de acolo ne îndreptarăm încetişor către palat, în vreme ce ginni slujitori, puşi de rege, alergau să vestească sosirea noastră.

Regele Nassr, tatăl gingaşei Şamsa şi stăpânul ginnilor, fu cuprins de o bucurie de nespus când mă văzu. Mă luă în braţe şi mă strânse la pieptul său. Pe urmă porunci să fiu îmbrăcat cu o minunată haină de sărbătoare, îmi puse pe cap o cunună făcută dintr-o singură piatră de diamant, apoi mă duse în faţa reginei, mama soţiei mele, care îmi mărturisi mulţumirea ei şi o lăudă pe fiica sa pentru alegerea pe care o făcuse cu mine. Îi dădu apoi fiicei sale o sumedenie de nestemate, de care palatul era plin, şi porunci să fim duşi amândoi la hammam, unde fuserăm

spălaţi şi parfumaţi cu apă de trandafiri, de mosc, de ambră şi de uleiuri înmiresmate, care ne înviorară ca prin farmec. După care se deteră în cinstea noastră ospeţe ce ţinură treizeci de zile şi treizeci de nopţi în şir.

Atunci eu îmi mărturisii dorinţa de a o înfăţişa şi eu la rându-mi pe soţia mea părinţilor mei, în ţara mea. Iar regele şi regina, măcar că le părea tare rău să se despartă de fiica lor, îngăduiră dorinţa mea, dar mă puseră să le făgăduiesc că am să mă întorc în fiecare an să petrec la ei un răstimp. Pe urmă, regele puse să se facă un jeţ de o lăţime şi de o lungime atâta de mare încât putea cuprinde pe treptele lui două sute de ginni bărbaţi şi două sute de ginni femei. Noi doi ne suirăm în jeţ, iar cele patru sute de ginni bărbaţi şi femei, ce se aflau acolo pentru a ne sluji, şedeau în picioare pe trepte, în vreme ce o întreagă oaste alcătuită din alţi ginni slujeau de purtători ai jeţului. După ce ne luarăm şi cel de pe urmă bun-rămas, purtătorii jeţului se ridicară în văzduh cu jeţul şi porniră să lunece peste pământ atâta de iute încât în două zile străbătură o depărtare de doi ani de umblet. Şi ajunserăm fără de niciun necaz la palatul tatălui meu de la Kabul.

Când tatăl meu şi mama mea mă văzură sosind, după o lipsă ce le răpise orice nădejde de a mă mai vedea vreodată, şi după ce se săturară s-o privească pe soţia mea şi aflară cine era şi în ce împrejurări mă însurasem cu ea, fură peste măsură de fericiţi şi plânseră din suflet sărutându-mă şi sărutând-o şi pe multiubila mea Şamsa. Ba biata maică-mea fu atâta de tulburată încât căzu la pământ fără de simţire şi nu-şi veni în fire decât cu ajutorul apei de trandafiri adusă de soţia mea Şamsa.

După toate ospeţele şi după toate darurile împărţite cu prilejul sosirii şi al nunţii noastre, tatăl meu o întrebă pe Şamsa:

— Ce lucru aş putea face, o, fiica mea, care să-ţi fie pe plac?

Iar Şamsa, care nu era deloc pretenţioasă, răspunse:

— O, preafericitule rege, nu râvnesc decât să avem un pavilion al nostru, în mijlocul unei grădini scăldate de izvoare.

Şi regele, tatăl meu, dete numaidecât poruncile cuvenite, şi peste un răstimp destul de scurt avuserăm pavilionul nostru şi grădina noastră, unde trăirăm peste măsură de fericiţi.

După un an petrecut în felul acesta în mijlocul unui potop de desfătări, soţia mea Şamsa vru să vadă iar pe tatăl şi pe mama ei în Palatul de Diamante, şi îmi aduse aminte de făgăduiala ce o făcusem de a merge în fiecare an să petrecem un timp împreună cu ei. Nu vrusei s-o supăr, căci o iubeam tare mult; ci, vai! nenorocirea trebuia să se abată asupra capetelor noastre din pricina acestei călătorii blestemate.

Ne aşezarăm, aşadar, în jeţul purtat de ginnii ce ne slujeau, şi călătorirăm cu mare spor, străbătând în fiecare zi o întindere de o lună de cale, şi poposind, seara, în preajma vreunui izvor sau la umbra pomilor, ca să ne hodinim. Or, într-o zi, poposirăm chiar în locul acesta de-aici, să ne petrecem noaptea, şi soţia mea Şamsa vroi să meargă să se scalde în apa acestui râu ce curge pe dinaintea noastră. Făcui, tot ce putui ca s-o împiedic, vorbindu-i despre răceala prea mare a serii şi de răul ce ar putea veni de aci; nu vroi să mă asculte şi luă câteva dintre roabele sale, să se scalde împreună cu ea. Se dezbrăcară pe ţărm şi intrară în apă, unde Şamsa părea că e luna răsărind împresurată de un alai de stele. Se hârjoneau acolo şi se jucau între ele, când deodată Şamsa scoase un ţipăt de durere şi se prăbuşi în braţele roabelor sale; iar roabele se grăbiră s-o scoată din apă şi s-o aducă pe mal. Ci când vrusei să-i vorbesc şi s-o îngrijesc, ea era moartă. Şi roabele îmi arătară pe călcâiul ei urma muşcăturii unui şarpe de apă.

Când văzui aşa, mă prăbuşii la pământ fără de simţire. Şi atâta de mult timp rămăsei aşa, că toţi mă socotiră şi pe mine mort. Ci, vai eu aveam să rămân în viaţă după

Şamsa, ca s-o jelesc şi să-i întocmesc mormântul pe care-l vezi. Iar celălalt mormânt este chiar mormântul meu, pe care l-am zidit alături de mormântul sărmanei mele preaiubite. Şi acum îmi trec viaţa în lacrimi şi în aceste amintiri grele, aşteptând clipa când voi adormi alături de soţia mea Şamsa, departe de regatul meu pe care l-am dat uitării, departe de lumea care pentru mine s-a schimbat într-o pustietate amară, în adăpostul acesta singuratic al morţii.

După ce frumosul flăcău trist sfârşi de povestit lui Belukia povestea sa, îşi ascunse faţa în mâini şi începu să suspine. Atunci Belukia îi spuse:

— Pe Allah! o, frate al meu, povestea ta este atâta de uluitoare şi de nemaipomenită, încât mi-am uitat până şi de cele ce am păţit eu însumi, măcar că socotesc că am trecut prin nişte minunăţii de întâmplări. Sprijină-te pe Allah în durerea ta, o, frate al meu, şi îmbogăţească-ţi El sufletul cu harul uitării.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a trei sute şaptezecea noapte

Ea urmă:

...îmbogăţească-ţi El sufletul cu harul uitării.

Mai stătu cu el vreme de un ceas, încercând să-l hotărască a-l însoţi în împărăţia lui, spre a schimba aerul şi priveliştea; ci zadarnic.

Atunci fu nevoit să-l lase, în adevăr, de teamă să nu-l supere şi, după ce îl îmbrăţişă şi îi mai spuse câteva vorbe de mângâiere, porni la drum către cetatea sa de scaun, unde ajunse fără de niciun necaz, după ce lipsise cinci ani.

Şi de-atunci nu mai am nicio ştire despre el! Şi, de altminteri, acuma, că eşti tu aici, o, Hassib, îl dau cu totul

uităm pe acel tânăr rege Belukia, pe care am nădăjduit până astăzi să-l mai văd o dată, într-o zi sau alta. Tu măcar n-ai să mă părăseşti aşa de repede şi chiar gândesc să te păstrez la mine ani lungi, nelăsând să duci lipsă de nimic, n-avea îndoială. De altminteri, mai am încă atâtea întâmplări minunate să-ţi povestesc, încât cea a regelui Belukia şi a frumosului flăcău trist au să ţi se pară nişte biete întâmplări de toată ziua. Oricum, ca să-ţi dau numaidecât o dovadă de binele pe care ţi-l vreau, iată femeile mele cum se pregătesc să ne aducă de mâncat şi de băut, şi cum stau gata să-nceapă a ne cânta, ca să ne farmece şi să ne odihnească sufletul până dimineaţă!

Când regina Yamlika, domniţa de sub pământ, isprăvi de povestit tânărului Hassib, fiul lui Danial cel învăţat, povestea lui Belukia şi a tânărului flăcău trist, şi după ce zaiafetul şi cântecele şi danţurile femeilor-şarpe luară sfârşit, adunarea se ridică, şi se alcătui alaiul pentru a se întoarce la cealaltă cetate de scaun. Ci tânărul Hassib, care îşi iubea nespus de mult mama şi soţia, răspunse:

— O, regină Yamlika, eu nu sunt decât un biet tăietor de lemne, iar tu mă îmbii aici cu o viaţă plină de desfătări; am însă acasă o mamă şi o soţie. Şi nu pot, pe Allah! să le mai las să mă aştepte multă vreme, în deznădejdea lipsei mele. Îngăduie-mi, aşadar, să mă întorc la ele, altminterea de bunăseamă că au să moară de durere. Ci fără îndoială că are să-mi pară rău toată viaţa mea că n-am putut să ascult şi celelalte poveşti cu care tu ai de gând să mă fericeşti în timpul şederii mele în împărăţia ta.

La aceste cuvinte, regina Yamlika înţelese că pricina plecării lui Hassib era cum nu se poate mai întemeiată, şi îi spuse:

— Vreau din tot sufletul, o, Hassib, să te las să te întorci lângă mama şi lângă soţia ta, măcar că mă întristează nespus despărţirea de un ascultător atât de cu luare-aminte ca tine. Ci nu-ţi cer decât un jurământ, fără de care mi-ar fi cu neputinţă să te las să pleci. Trebuie să-

mi făgăduieşti că n-ai să te duci să te speli la hammam niciodată de-aci înainte, toată viaţa ta. Altminteri, are să urmeze pieirea ta. Deocamdată nu-ţi pot spune mai mult.

Tânărul Hassib, pe care cererea aceasta îl ului cu totul, nu vru s-o supere pe regina Yamlika şi îi făcu jurământul cerut, legându-se să nu se ducă niciodată să se spele la hammam, toată viaţa lui. Atunci regina Yamlika, după ce îşi luă rămas bun de la el, porunci unei femei-şarpe să-l însoţească până la ieşirea din împărăţia ei, a cărei poartă era ascunsă într-o casă părăginită, de cealaltă parte a locului unde se afla hruba cu miere prin care Hassib izbutise să se strecoare în lăcaşul cel de sub pământ.

Soarele amurgea în zare când Hassib ajunse pe uliţa lui şi bătu la uşa casei sale. Maică-sa veni să deschidă şi, când îl cunoscu, scoase un ţipăt lung şi se aruncă în braţele lui, plângând de bucurie. Iar soţia lui, la rându-i, auzind acel ţipăt, alergă la uşă, îl cunoscu şi ea şi îl salută cuviincioasă, sărutându-i mâinile. După care intrară în casă şi se lăsară în voie cuprinşi de cea mai vie bucurie.

După ce se mai potoliră oleacă, Hassib le ceru veşti despre tăietorii de lemne, vechii lui tovarăşi, care îl părăsiseră în hruba cu miere. Maică-sa îi povesti cum aceştia veniseră şi-i aduseseră ştirea morţii lui în colţii unui lup, cum ei ajunseseră neguţători bogaţi şi stăpâni cu multe averi şi prăvălii mari, şi cum cu fiecare zi văzuseră lumea sporind tot mai mult dinaintea lor.

Atunci Hassib cugetă o clipă şi îi spuse mamei sale:

— Mâine să te duci la ei în suk, să-i strângi la un loc pe toţi şi să le dai vestea că m-am întors, spunându-le că aş fi tare mulţumit să-i văd.

A doua zi, mama lui Hassib nu pregetă să facă aşa, iar tăietorii de lemne, aflând vestea, se schimbară la chip şi răspunseră că ascultă şi că se supun în ce priveşte întâmpinarea de bun-venit. Pe urmă se sfătuiră între ei şi hotărâră să orânduiască lucrurile cât mai bine. Mai întâi îi deteră mamei lui Hassib mătăsuri şi stofe frumoase, şi o însoţiră până acasă, înţelegându-se ca fiecare să-i dea lui

Hassib jumătate din ceea ce stăpâneau ei ca averi, ca robi şi ca bogăţii.

Ajungând lângă Hassib, îl salutară şi îi sărutară mâinile. Pe urmă îi înfăţişară darurile lor, rugându-l să le primească şi să uite greşeala ce-o săvârşiseră faţă de el. Iar Hassib nu vroi să le păstreze duşmănie, primi darurile şi spuse:

— Ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi nimica n-ar fi putut opri să se întâmple ceea ce trebuia să se întâmple.

Atunci ei îşi luară rămas bun de la el, încredinţându-l de recunoştinţa lor, iar Hassib ajunse din ziua aceea un om bogat, şi se aşeză în suk ca neguţător, deschizând o prăvălie care era cea mai frumoasă dintre toate prăvăliile.

Într-o zi, ducându-se la prăvălie, ca de obicei, trecu prin faţa hammamului aşezat la intrarea sukului. Or, stăpânul hammamului tocmai sta şi se răcorea dinaintea uşii lui şi, văzându-l pe Hassib, îl salută şi îi spuse:

— Fă-mi cinstea şi intră în hammamul meu. Nu te-am avut nici măcar o dată ca muşteriu, nicicând. Astăzi însă vreau să te îmbăiez numai aşa, pentru plăcerea mea, iar masagiii au să te frece cu o mănuşă nouă de iarbă de mare şi au să te săpunească straşnic cu nişte mănunchiuri de lifă de care nimeni nu s-a slujit încă.

Hassib însă, amintindu-şi de jurământul făcut, răspunse:

— Nu, pe Allah! nu pot primi poftirea ta, o, şeicule! căci am făcut jurământ să nu intru niciodată într-un hammam.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi una noapte

Ea urmă:

...am făcut jurământ să nu intru niciodată într-un hammam.

La cuvintele acestea, stăpânul hammamului, care nu

putea să creadă într-un asemenea jurământ, din pricină că niciun bărbat, fie şi cu primejdia de a muri, nu poate să nu se spele de fiecare dată când face treaba obişnuită cu soţia lui, se minună:

— De ce nu vrei să primeşti, o, stăpâne al meu? Pe Allah! jur, la rându-mi, că dacă mai stărui în hotărârea ta, eu am să mă despărţesc pe dată de cele trei soţii ale mele. Jur de trei ori pe legea despărţeniei!

Ci întrucât Hassib, în ciuda acelui jurământ atât de greu pe care-l auzise, tot nu vroia să primească, stăpânul hammamului se aruncă la picioarele lui, rugându-l fierbinte să nu-l silească să-şi îndeplinească jurământul; şi îi săruta picioarele plângând şi îi spunea:

— Iau asupra capului meu răspunderea pentru fapta ta, şi toate urmările ei.

Şi toţi trecătorii ce se strânseseră împrejurul lor, aflând despre ce este vorba şi auzind de jurământul de despărţenie, începură şi ei să-l roage pe Hassib să nu-i aducă pe degeaba nenorocire unui om care l-a poftit să-i facă o baie fără să-i ceară nicio plată. Pe urmă, văzând zădărnicia vorbelor lor, se hotărâră cu toţii să-l ia cu de-a sila, îl înşfăcară pe Hassib şi îl duseră, cu toate urletele lui năprasnice, în lăuntrul hammamului, îl despuiară de haine, îi turnară toţi de-a valma vreo douăzeci-treizeci de ligheane de apă pe trup, îl frecară, îl masară, îl săpuniră, îl şterseră şi îl învăluiră în ştergare calde, şi îi înfăşurată capul cu un mare şal, frumos tivit şi înflorat. Pe urmă, stăpânul hammamului, bucuros cum nu se mai poate văzând că fusese dezlegat de jurământul lui de despărţire, îi aduse lui Hassib o ceaşcă de sorbet înmiresmat cu ambră, şi îi spuse:

— Fie-ţi baia uşoară şi binecuvântată! Iar băutura aceasta răcorească-te aşa cum m-ai răcorit tu pe mine!

Ci Hassib, pe care toate astea îl umpleau de o spaimă tot mai mare, nu ştia de trebuie să se lepede ori să primească această din urmă cinstire, şi se pregătea să răspundă, când deodată hammamul fu năpădit de

străjerii regelui, care se repeziră la el şi îl înşfăcară aşa cum era, în găteala lui de la baie. Şi, cu toate strigătele şi împotrivirea lui, îl duseră la palatul regelui şi îl deteră pe mâna marelui vizir, care îl aştepta la uşă, peste măsură de nerăbdător.

Marele vizir, la vederea lui Hassib, fu bucuros cum nu se mai poate, îl întâmpină cu cele mai vădite semne de cinstire şi îl rugă să-l însoţească la rege. Şi Hassib, hotărât acuma să-şi lase ursita să curgă, îl urmă pe marele vizir, care îl duse dinaintea regelui, într-o sală în care se aflau, rânduiţi după treapta cinurilor, două mii de valii, două mii de musaipi dintre cei mai de frunte, şi două mii de gâzi cu spadele la brâu, neaşteptând decât un semn ca să reteze capetele. Cât despre rege, acesta şedea culcat pe un pat mare de aur şi părea că doarme, cu capul şi cu faţa acoperite de un şal de mătase.

Văzând acestea toate, înfricoşatul Hassib se simţi că moare şi se prăbuşi la picioarele patului domnesc, mărturisind în faţa tuturor că nu este el vinovat. Ci marele vizir se grăbi să-l ridice cu toate semnele de cinstire şi îi spuse:

— O, fiu al lui Danial, aşteptăm de la tine să-l scapi pe regele nostru Karazdan. Faţa şi trupul lui sunt acoperite de o lepră rămasă până acuma fără leac. Şi ne-am gândit la tine, ca să-l lecuieşti, căci tu eşti fiul învăţatului Danial.

Şi toţi cei de faţă, valiii, curtenii, musaipii şi gâzii strigară de-a valma:

— Numai de la tine aşteptăm vindecarea regelui Karazdan!

La cuvintele acestea, buimăcitul Hassib îşi zise: „Pe Allah! ei mă cred mare învăţat“. Pe urmă îi spuse marelui vizir:

— Sunt, în adevăr, fiul lui Danial. Dar nu sunt decât un neştiutor. Am fost dat la şcoală şi n-am învăţat nimic; au vrut să mă înveţe medicina, dar după o lună s-au lăsat păgubaşi, văzând proasta înzestrare a minţii mele. Iar maică-mea, ajunsă la capătul puterilor, mi-a cumpărat un

măgar şi nişte frânghii şi m-a făcut tăietor de lemne. Şi asta-i singura mea meserie şi tot ce ştiu.

Dar vizirul îi zise:

— Degeaba, o, fiu al lui Danial, îţi mai ascunzi tu priceperea. Ştim foarte bine că de-am vântura noi Răsăritul şi Apusul, tot n-am găsi un doftor pe potriva ta.

Hassib, topit, spuse:

— Păi cum aş putea eu, o, vizirule plin de înţelepciune, să-l vindec, când habar n-am nici de boli, nici de leacuri?

Vizirul răspunse:

— O, tinere, degeaba mai tăgăduieşti. Ştim cu toţii că vindecarea regelui stă în mâinile tale.

Hassib ridică mâinile spre cer şi întrebă:

— Cum aşa?

Vizirul spuse:

— Da, de bunăseamă! poţi să izbuteşti această vindecare, căci tu o cunoşti pe domniţa de sub pământ, regina Yamlika, cea al cărei lapte de fecioară, luat pe nemâncate ori folosit ca balsam, lecuieşte bolile cele mai de nevindecat.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi doua noapte

Ea urmă:

...lecuieşte bolile cele mai de nevindecat. Auzind aceste cuvinte, Hassib pricepu că acea dezvăluire era urmarea intrării lui la hammam şi încercă să tăgăduiască. Strigă, dar:

— N-am văzut niciodată acel lapte şi habar n-am cine este domniţa Yamlika. Acuma aud întâia oară numele ăsta.

Vizirul zâmbi şi zise:

— Dacă tăgăduieşti, am să-ţi dovedesc că tăgada nu-ţi poate sluji la nimic. Eu spun că tu ai fost la regina

Yamlika. Or, toţi cei care au fost la ea înainte de tine, în vremurile de demult, s-au întors de acolo cu pielea neagră pe pântece. Cartea pe care o am aici, sub ochi, ea mi-a spus aceasta. Sau, mai degrabă, o, fiu al lui Dania, pielea de pe pântecele acelora care au fost la regina Yamlika nu se face neagră decât după ce ei intră la hammam. Or, iscoadele pe care le-am pus la hammam ca să cerceteze pântecul tuturor celor ce se scaldă au venit pe dată să-mi spună că pântecul tău s-a făcut deodată negru, în vreme ce te spălau. Degeaba mai tăgăduieşti tu acuma.

Şi, rostind cuvintele acestea, marele vizir se apropie de el, îi dete la o parte ştergarele ce-l înfăşurau şi îi lăsă pântecul gol. Şi pântecul era negru ca pântecul unui bivol.

Când văzu aşa, Hassib, de spaimă, era mai-mai să cadă din picioare fără de simţire; pe urmă îi veni un gând şi spuse vizirului

— Trebuie să-ţi mărturisesc, o, stăpâne al meu, că eu m-am născut cu pântecele negru.

Vizirul zâmbi şi zise:

— Nu era aşa când ai intrat în hammam. Iscoadele mi-au spus.

Hassib însă, care nu voia în ruptul capului s-o înşele pe domniţa de sub pământ dând în vileag lăcaşul ei, tăgădui mai departe că ar fi avut vreo legătură cu ea sau că ar fi văzut-o vreodată. Atunci vizirul făcu semn spre doi gâzi, care se apropiară de Hassib, îl întinseră pe jos, gol cum era, şi începură să-i tragă pe tălpile de la picioare nişte lovituri atât de amarnice şi atâta de dese, încât ar fi murit, de nu s-ar fi hotărât să strige cerând iertare şi mărturisind adevărul.

Îndată vizirul porunci să fie ridicat de jos, iar ştergarele cu care Hassib era înfăşurat la sosire să fie schimbate cu o minunată mantie de sărbătoare. După care îl duse el însuşi în curtea palatului, unde îi dete să încalece pe cel mal frumos cal din grajdurilor domneşti, încalecă şi el pe un alt cal şi, însoţiţi amândoi de un mare alai, porniră la

drum spre casa părăginită pe unde Hassib ieşise de la regina Yamlika.

Acolo vizirul, care învăţase din cărţile de ştiinţă vrăjile, începu să ardă mirodenii şi să rostească vorbele pentru deschiderea porţilor, în vreme ce Hassib, la rându-i, urmând porunca vizirului, o rugă fierbinte pe regină să i se arate. Şi, deodată, se stârni un cutremur ce-i prăbuşi la pământ mai pe toţi cei de faţă, şi se deschise o despicătură prin care se ivi, într-un talger de aur purtat de patru balauri cu capete de om vărsând flăcări, regina cea cu faţa de aur, Yamlika.

Îl privi pe Hassib cu ochi plini de mustrare şi îi spuse:

— O, Hassib, aşa îţi ţii tu jurământul pe care mi l-ai făcut?

Şi Hasib strigă:

— Pe Allah! o, regină, păcatul este al vizirului, care era să mă ucidă sub lovituri!

Ea spuse:

— Ştiu. Şi de aceea nici nu vreau să te pedepsesc. Te-au silit să vii aici, şi m-au silit şi pe mine să ies din locuinţa mea, pentru lecuirea regelui. Şi vii să-mi ceri lapte pentru a săvârşi vindecarea aceasta. Am să-ţi dăruiesc ceea ce îmi ceri, în amintirea găzduirii pe care ţi-am dat-o şi a luării aminte cu care m-ai ascultat. Iată, dar, două borcănaşe cu laptele meu. Ca să izbândeşti vindecarea regelui, trebuie să te învăţ cum să le foloseşti. Vino, dar, mai aproape.

Hassib se apropie de regină, care îi spuse în şoaptă, aşa ca să nu fie auzită decât de el:

— Unul dintre borcănaşe, însemnat cu o dungă roşie, slujeşte la vindecarea regelui. Celălalt, însă, este menit vizirului care a pus să fii ciomăgit. Aşa că, după ce vizirul are să vadă vindecarea regelui, o să vrea să bea şi el din laptele meu, ca să se ferească, de boli, iar tu să-i dai să bea din cel de al doilea borcănaş.

Pe urmă, regina Yamlika îi dete lui Hassib cele două borcănaşe cu lapte şi pieri pe loc, în vreme ce pământul

se închise iarăşi peste ea şi peste balaurii care o purtau.

Când Hassib ajunse la palat, făcu întocmai cum îi arătase regina. Se apropie, aşadar, de rege, şi îi dete să bea din borcănaşul cel însemnat cu dungă roşie. Şi regele, cum bău din acel lapte de fecioară, începu să asude din tot trupul şi, în câteva clipe, toată pielea lui atinsă de lepră începu să cadă bucăţi-bucăţi şi, pe măsură ce cădea, în locul acela creştea o piele curată şi albă ca argintul. Şi se vindecă pe dată. Ci vizirul vru şi el să bea din acel lapte al domniţei de sub pământ, luă celălalt borcănaş şi îl goli dintr-o sorbitură. Şi îndată începu să se umfle puţin câte puţin. Şi ajunse mare cât un elefant, plezni deodată din toată pielea lui şi muri pe loc. Şi se grăbiră să-l ducă şi să-l îngroape.

Iar regele, dacă se văzu vindecat, îl pofti pe Hassib să se aşeze lângă el, îi mulţumi din tot sufletul şi îl numi mare vizir, în locul celui ce murise sub ochii lui. Porunci apoi să-l îmbrace într-o mantie de fală, împodobită cu nestemate, şi puse să fie strigată numirea lui prin tot palatul, după ce îi dete în dar trei sute de mameluci, şi trei sute de fecioare drept cadâne, afară de trei domniţe de sânge regesc care, laolaltă cu soţia lui, făceau astfel patru soţii legiuite. Îi mai dete şi trei sute de mii de dinari de aur, trei sute de catâri, trei sute de cămile şi o sumedenie de vite: bivoli, boi şi oi.

După care, toţi musaipii, toţi curtenii şi toţi mai-marii împărăţiei, urmând porunca regelui care le spuse: „Cel care mă cinsteşte pe mine îl cinsteşte şi pe el!“, se apropiară de Hassib şi îi sărutară mâna, unul după altul, mărturisindu-i supunere şi încredinţându-l de cinstirea lor. Pe urmă, Hassib luă în stăpânire palatul vizirului de dinaintea lui şi se mută în el cu mama, cu soţiile şi cu cadânele lui. Şi trăi aşa în falǎ şi bogăţie ani mulţi, având vreme să înveţe şi a citi şi a scrie.

După ce Hassib învăţă să citească şi să scrie, îşi aduse aminte că tatăl său Danial fusese un mare învăţat şi se simţi ispitit s-o întrebe pe maică-sa de nu cumva bătrânul

îi lăsase ca moştenire cărţile şi scrierile sale. Mama lui Hassib răspunse:

— Fiul meu, taică-tău, înainte de a muri, a aruncat toate hârtiile lui şi toate scrierile, şi nu ţi-a lăsat drept moştenire decât o foaie mica de hârtie, pe care m-a însărcinat să ţi-o înmânez atunci când ai să-ţi mărturiseşti o asemenea dorinţă!

Şi Hassib spuse:

— Tare aş dori s-o am, căci vreau sa învăţ acum tot ce este de trebuinţa spre a cârmui mai bine treburile împărăţiei!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi treia noapte

Ea urmă:

spre a cârmui mai bine treburile împărăţiei.

Atunci mama lui Hassib alergă să scoată din lacra în care îşi ascunsese giuvaierurile, foaiă cea mică de hârtie, singura diată a învăţatului Danial, şi veni să i-o înmâneze lui Hassib, care o luă şi o despături. Şi el citi aceste simple cuvinte:

„Orice ştiinţă este deşartă, căci vin vremile când alesul lui Allah are să arate oamenilor izvoarele înţelepciunii. Acela se va numi Mahomed. Cu el şi cu tovarăşii lui şi cu dreptcredincioşii lui fie pacea şi binecuvântarea până la sfârşitul veacurilor!“

Şi-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, povestea lui Hassib, fiul lui Danial, şi a reginei Yamlika, domniţa de sub pământ. Ci Allah este mai ştiutor!

După ce Şeherezada isprăvi de povestit această minunată poveste, spuse:

— Şi-acum, o, preafericituie rege, am să-ţi povestesc câteva istorioare, taman cât să treacă noaptea. Pe urmă, singur Allah e atoateştiutor!

Iar regele Şahriar întrebă:

— Da’ cum ai să faci ca să-mi găseşti o poveste şi scurtă şi veselitoare totodată?

Şeherezada surâse şi zise:

— O, preafericitule rege, chiar acestea-s poveştile pe care le ştiu eu cel mai bine. Aşa că am să-ţi povestesc pe dată câteva istorioare alese din *Florile hazului* şi din *Grădina snoavelor.* Şi pe urmă vreau să mi se taie capul.

Şi numai decât începu să povestească.

FLORILE HAZULUI ŞI GRĂDINA SNOAVELOR

Al-Raşid şi şeicul cel cu ochi bolnavi

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că Harun Al-Raşid, califul, aflându-se odată într-o stare sufletească asemenea cu aceea în care te afli măria ta acum, a ieşit să se plimbe pe drumul ce duce de la Bagdad la Bassra, luând cu sine pe vizirul său Giafar Al-Barmaki, pe paharnicul Abu-Isak şi pe poetul Abu-Nuwas.

Pe când se plimbau ei aşa, iar califul rămânea cu privirile mohorâte şi cu buzele strânse pungă, iată că tocmai trecea pe drum un şeic, călare pe măgarul lui. Atunci califul se întoarse către vizirul Giafar şi îi spuse:

— Întreabă-l pe şeicul ăsta unde se duce!

Şi Giafar, care nu ştia ce să mai născocească spre a-l descrunta pe calif, hotărî numaidecât să-l înveselească pe seama şeicului ce-şi vedea liniştit de drum lăsând să se legene în voie funia pe gâtul blândului său măgăruş. Se apropie, aşadar, de şeic şi îi spuse:

— De unde şi încotro mergi aşa, o, preacinstite?

Şeicul răspunse:

— Către Bagdad, şi vin de la Bassra, locul meu de baştină.

Giafar întrebă:

— Şi pentru care pricină faci un drum atât de lung?

El răspunse:

— Pe Allah! mă duc să caut la Bagdad vreun doftor priceput, care să-mi dea vreun leac pentru ochii mei!

Giafar spuse:

— Norocul şi tămăduirea sunt în mâinile lui Allah, o, şeicule. Dar ce mi-i da dacă, scăpându-te de atâtea căutări şi de atâtea cheltuieli, ţi-aş spune, aci pe loc, un leac în stare să-ţi tămăduiască ochii numai într-o noapte?

El răspunse:

— Singur Allah ar putea să te răsplătească pe potrivă.

Atunci Giafar se întoarse către calif şi către Abu-Nuwas, făcându-le cu ochiul; pe urmă îi spuse şeicului:

— Dacă-i aşa, o, taică, atunci ia bine aminte la cele ce te învăţ să faci, căci lucru-i uşor. Ia trei uncii de suflare de vânt, trei uncii de sclipire de soare, trei uncii de lucire de lună şi trei uncii de lumină de lampă; amestecă-le cu grijă într-o piuliţă fără fund şi lasă totul descoperit, să se coacă vreme de trei luni. Atunci trebuie să pisezi amestecul vreme de trei luni şi să-l treci printr-o strecurătoare în bătaia vântului, vreme de alte trei luni. Pe urmă, leacul are să fie gata şi nu mai trebuieşte decât să-l presari pe ochi de trei sute de ori în noaptea dintâi, folosind de fiecare dată cât poţi lua între degete de trei ori, şi -apoi să te culci. A doua zi, ai să te scoli tămăduit, de-o vrea Allah!

Auzind asemenea vorbe, şeicul, în semn de mulţumire şi de cinstire, se aplecă înainte, lipindu-şi pântecele de spinarea măgarului, în faţa lui Giafar şi, deodată, scoase o bubuitură năprasnică, urmată de două piuituri lungi, şi îi spuse lui Giafar:

— Grăbeşte-te, o, doftorule, şi prinde-le până n-apucă să se împrăştie. Deocamdată, asta-i singura mea dovadă de mulţumire pentru leacul tău vântuit: ci, cum m-oi întoarce în ţara mea, de-o vrea Allah, am să-ţi trimit în dar o roabă cu un dos numai creţuri, ca o smochină uscată. Şi care atâta are să te desfete, de-ai să-ţi dai şi sufletul; iar roaba aceea a ta are să se simtă atunci atâta de îndurerată şi atâta de tulburată, încât, bocindu-te, n-o

să se mai poată ţine, şi-are să te fleşeăiască pe obraz, o, obraz al fundului meu!

Şi şeicul îşi îndemnă liniştit măgarul şi îşi văzu de drum mai departe, în vreme ce califul, zguduindu-se tot de râs, se prăvăli pe spate, privind chipul vizirului său, înmărmurit într-o uluire fără de răspuns, şi pe Abu-Nuwas care-i făcea semne de firitisire celui învins.

Câud auzi năzbitia aceasta, regele Şahriar se însenină deodată şi îi spuse Şeherezadei:

— Grăbeşte-te, Şeherezada, şi mai povesteşte-mi în noaptea aceasta o snoavă, măcar tot atât de hazlie!

Iar micuţa Doniazada strigă:

— O, Şeherezada, surioara mea, ce gingaşe şi ce gustoase sunt vorbele tale!

Atunci, după o scurtă tăcere, ea spuse:

Copilandrul şi dascălul său

Se povesteşte că vizirul Badreddin, ocârmuitorul Yemenului, avea un frate copilandru, de o frumuseţe atâta de fără de asemuire încât, la ivirea lui, şi bărbaţii şi femeile se opreau să-şi scalde ochii în farmecele sale. Ci vizirul Badr, de teamă să nu i se întâmple băiatului vreo păţanie, îl ţinea ferit cu mare grijă de privirile oamenilor şi nu-l lăsa să se adune cu băieţii de seama lui. Cum nu vroia să-l trimită la şcoală, gândind că nu l-ar putea veghea îndeajuns, îi adusese acasă, ca dascăl, un preacinstit şi cucernic şeic, vestit pentru obiceiurile lui neprihănite, şi i-l dete în seamă. Iar şeicul se ducea în fiece zi la elevul lui, cu care se închidea câteva ceasuri într-o încăpere pe care vizirul o menise pentru lecţiile lor.

După un oarecare timp, frumuseţea şi farmecele băiatului nu întârziară să-şi arate puterea asupra şeicului, care până la urmă începu să-şi simtă sufletul, la vederea

acestuia, cântând din toate păsărelele lui.

Şi-aşa, nemaiştiind ce să facă spre a-şi potoli tulburarea, se hotărî într-o zi să-i împărtăşească şi băiatului fiorii sufletului său. Iar băiatul, înduioşat foarte, îi spuse:

— Vai! ştii bine că eu am mâinile legate şi că toate mişcările mele sunt vegheate de fratele meu!

Şeicul suspină şi spuse:

— Tare mi-ar plăcea să petrec o seară numai cu tine!

Copilandrul răspunse:

— Dacă zilele îmi sunt vegheate, cum nu mi-ar fi nopţile?

Şeicul răspunse:

— Ştiu şi eu bine! Ci terasa casei mele se află aproape de terasa casei în care ne aflăm acum, şi nu ţi-ar fi greu, după ce fratele tău s-o culca, să te urci tiptil acolo, de unde te-aş ajuta să sari peste ziduleţul despărţitor, pe terasa mea, unde nimeni n-ar mai veni să ne vegheze!

Băiatul primi cele spuse şi zise:

— Ascult şi mă supun.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Iar regele Şahriar îşi zise: „N-am s-o omor, de bună seamă, până ce n-am să aflu ce s-a petrecut între băiat şi dascălul lui!“

Aşa încât, în cea de a trei sute şaptezeci şi cincea noapte

Şeherezada urmă:

...Ascult şi mă supun.

Şi, când se lăsă noaptea, băiatul se prefăcu că doarme. Şi, după ce vizirul se duse în odaia sa, flăcăul se sui pe terasă. Iar dascălul lui, şeicul, îl luă numaidecât de mână şi-l trase repede pe terasă, unde îl aşteptau rânduite frumos cupele pline şi fructele. Se aşezară, aşadar, pe pătura albă, în lumina lunii şi, vrăjiţi de simţire şi de

seninul nopţii minunate, începură să cânte şi să bea, sub dulcea strălucire a nopţii.

Pe când îşi petreceau ei vremea aşa, vizirului Badr, înainte de a se culca, îi veni gândul să se ducă să-l mai vadă o dată pe fratele său, şi rămase tare nedumerit când nu-l găsi. Porni să-l caute prin toată casa şi, până la urmă, se sui şi pe terasă şi se apropie de zidul despărţitor: îi văzu atunci pe fratele său şi pe şeic, cu paharele în mână, stând şi cântând unul lângă altul. Ci şeicul apucă să-l zărească de departe apropiindu-se şi, cu o dibăcie desăvârşită, întoarse cântarea pe care tocmai o cântau, ticluind numaidecât, pe aceeaşi melodie, aceste stihuri:

Beau pentru el un vin înmiresmat.
Înmiresmat de mierea gurii lui,
Iar cupa de rubin i-a colorat
Obrajii rumeni cu sfieli sâlhui.

Cum să-i spun, dacă, fericiţi, părinţii,
Lui frate-său, — uite-i lumina feţii! —
Nume i-au dat: Lună-Plină-a-Credinţii?...
Să-i spun deci: Lună-Plină-a-Frumuseţii!

Când vizirul Badreddin auzi aceste stihuri ce cuprindeau acea laudă gingaşă în privinţa sa, cum era om simţitor şi bine crescut, şi cum de altminteri nici nu vedea petrecându-se nimic nepotrivit, se trase îndărăt spunându-şi: „Pe Allah! n-am să le tulbur petrecerea!“ Iar cei doi petrecură într-o desăvârşită fericire.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada se opri o clipă şi pe urmă spuse:

Sacul năzdrăvan

Se povesteşte că într-o noapte califul Harun Al-Raşid, chinuit de unul din desele lui nesomnuri, a poruncit să vină la el Giafar, vizirul său, şi i-a spus:

— O, Giafar, în noaptea aceasta pieptul mi-e peste măsură apăsat de nesomn şi tare aş vrea să mi-l simt uşurat!

Giafar răspunse:

— O, emire al drepleredincioşilor, am un prieten numit Ali persanul, care are în sacul lui o sumedenie de snoave desfătătoare, potrivite să stingă grijile cele mai grele şi să potolească gândurile mohorâte.

Al Raşid răspunse:

— Atunci, adu-mi-l numaidecât pe prietenul tău!

Şi Giafar îl aduse numaidecât dinaintea califului pe Ali persanul şi îi spuse:

— Ascultă, Ali! Tu ştii poveşti în stare să alunge grijile şi amarul. Vreau să ne povesteşti o poveste de-acestea.

Ali persanul răspunse:

— Ascult şi mă supun. Ci nu ştiu de trebuie să povestesc una pe care s-o fi auzit cu urechile mele, ori una pe care s-o fi văzut cu ochii mei!

Al-Raşid spuse:

— Mi-ar plăcea mai degrabă una la care să fi luat şi tu parte.

Atunci Ali persanul spuse:

— Stam într-o zi în prăvălia mea, vânzând şi cumpărând, când un kurd veni să cumpere nu mai ştiu ce; deodată, înşfacă un săculeţ ce se afla pe tejgheaua mea şi, fără ca măcar să încerce să-l ascundă, vru să plece cu el, de parcă ar fi fost al lui de când lumea. Eu, atunci, sării din prăvălie afară în uliţă, îl înhăţai de pulpana mantiei şi îi poruncii să-mi dea îndărăt sacul; el însă ridică din umeri şi îmi spuse:

— Sacul ăsta? Păi e sacul meu, cu tot ce se află în el!

Eu atunci, simţind că mă în năbuş, strigai:

— O, musulmanilor! scăpaţi-mi bunul din mâinile păcătosului ăstuia!

La strigătele mele, întregul suk se strânse împrejurul nostru, iar negustorii mă sfătuiră să mă duc şi să mă plâng cadiului numaidecât. Făcui aşa, şi el mă ajutară să-l ducem la cadiu cu noi şi pe kurd, hoţul sacului.

Când ajunserăm în faţa cadiului, ramaserăm amândoi cuviincioşi în picioare dinaintea lui, şi el începu prin a ne întreba:

— Care dintre voi face plângerea şi pentru ce se plânge?

Atunci kurdul, fără a-mi da răgaz să deschid gura, înaintă câţiva paşi şi răspunse:

— Allah ocrotească-l pe stăpânul nostru, cadiul! Iacătă, sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el. Îl pierdusem, şi iacătă că l-am găsit pe taraba din faţa prăvăliei acestui om!

Cadiul îl întrebă:

— Când l-ai pierdut?

El răspunse:

— Pe ziua de ieri! Şi, din pricina acestei pierderi, n-am putut să dorm toată noaptea.

Cadiul îl întrebă:

— Atunci, ia să-mi înşiri toate lucrurile care se află în el.

Şi kurdul, fără să şovăiască o clipă, spuse:

— În sacul meu, o cadiule, stăpâne al nostru, se află două borcănaşe de cleştar pline cu kohl, două beţigaşe de argint pentru întins kohlul, o batistă, două borcane cu limonadă, aurite împrejur, o pernă, o andrea de împletit, o pisică cu pui în ea, doi măgari, două palanchine de femeie, o vacă, doi viţei, o oaie cu mieii ei, o cămilă şi doi pui de cămilă, un dromader bun de goană, cu dromadera lui, un bivol, un divan, un palat cu două săli de primire, două corturi de pânză verde, o codoaşă ştirbă, un băiat şi sora lui, şi o ceată de kurzi de soiul meu, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi şasea noapte

Ea urmă:

...gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Atunci cadiul, netulburat, se întoarse către mine şi mă întrebă:

— Şi tu ce ai de răspuns?

Eu, o, emire al dreptcredincioşilor, eram înmărmurit. Ci tot înaintai oleacă şi răspunsei:

— Allah înalţe-l şi cinstească-l pe stăpânul nostru cadiul! Eu ştiu că în sacul meu se află un iatac părăginit, o casă fără bucătărie, o şcoală de băieţi, un bârlog de tâlhari de teapa kurzilor, o bâtă de cioban, cinci băieţi drăgălaşi, douăsprezece fete fecioare şi o mie de căpetenii de caravane, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el.

Când kurdul auzi răspunsul meu, strigă văicărindu-se:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, sacul acesta care-i al meu este cunoscut şi răscunoscut, şi toată lumea ştie că e al meu. Pe deasupra, ca încă o dovadă, el mai cuprinde două cetăţi întărite, un alambic de alchimist, o iapă şi doi mânji, un băiat stricat şi doi codoşi, un căpitan de navă, un preot creştin, şi un cadiu şi doi martori, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu!

Cadiul, la aceste cuvinte, fără a se tulbura, se întoarse către mine şi mă întrebă:

— Ce ai de răspuns la toate astea?

Eu, o, emire al dreptcredincioşilor, mă simţeam pleznind de mânie. Ci tot înaintai câţiva paşi şi răspunsei cu toată liniştea de care mai eram în stare

— Allah lumineze şi întemeieze judecata stăpânului nostru cadiul! Trebuie să adaug că în acest sac, ca

dovadă că este al meu, se mai află, pe deasupra, un leac împotriva durerilor de cap, nişte filtre şi nişte farmece, o mie de berbeci deprinşi să se bată în coarne, nişte bărbaţi dedaţi femeilor, nişte stricaţi, nişte umbre şi nişte năluci, nişte proaspeţi căsătoriţi, cu toată nunta, douăsprezece vânturi puturoase, tot atâtea fâsâieli fără miros, o nevastă ieşind din hammam, douăzeci de cântăreţe, cinci roabe abisinience frumoase, trei indience, patru grecoaice, cincizeci de turcoaice, şaptezeci de persience, patruzeci de caşmirience, optzeci de kurde, tot atâţia chinezi, nouăzeci de georgieni, toată ţara Irakului, Raiul pământesc, un cui, un negru cântând din clarinet, douăzeci de dansatoare, palatul lui Khosru-Anuşirwan şi cel al lui Soliman, toate pământurile cuprinse între Balkh şi Ispahan, Indiile şi Sudanul, Bagdadul şi Khorassanul; mai cuprinde, pe deasupra — Allah apere-i zilele stăpânului nostru cadiul! — un giulgiu, un sicriu şi un brici de bărbierit pentru barba cadiului, dacă preacinstitul cadiu n-o să recunoască dreptul meu şi să judece că sacul acesta este sacul meu!

Când cadiul auzi toate astea, ne privi şi îmi spuse:

— Pe Allah! sacul acesta este Valea-Zilei-Judecăţii!

Şi numaidedt, ca să vadă adevărul spuselor noastre, puse să se deschidă sacul, de faţă cu martorii. În el se aflau câteva coji de portocală şi nişte sâmburi de măsline.

Eu, atunci, îi mărturisii năucit cadiului că sacul acela era sacul kurdului, dar că sacul meu pierise!

Şi mă cam dusei.

Când califul Harun Al-Rasid auzi această poveste, se prăvăli pe spate în hohote de râs, şi-i dete un dar măreţ lui Ali persanul. Şi în noaptea aceea dormi adânc până dimineaţa.

Pe urmă Şeherezada adăugă:

— Dar, o, preafericitule rege, niciuna dintre aceste snoave nu face cât aceea în care două femei vroiau să ştie dacă este mai bine în dragoste să-ţi alegi un flăcău tânăr sau un bărbat copt!

Ce să alegi? Un flăcău tânăr sau un bărbat copt?

Snoava aceasta este povestită de Abul-Aina, care spune:

— Stam într-o seară pe terasa casei mele, ca să mă mai răcoresc, când auzii nişte femei vorbind pe terasa de-alături. Femeile care vorbeau erau cele două soţii ale vecinului meu. Fiecare dintre ele avea câte un drăguţ, care le aducea alte răsfăţuri decât boşorogul lor de soţ. Drăguţul uneia era un flăcău frumos, încă fraged şi cu buzele şi obrajii rumeni, abia acoperiţi cu umbra unui puf; pe când drăguţul celeilalte era un bărbat copt şi împodobit cu o barbă mare şi deasă. Or, cele două vecine ale mele, neştiind că sunt ascultate, tocmai vorbeau despre meritele fiecăruia dintre drăguţii lor. Una, spunea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi şaptea noapte

Ea urmă:;

...Una spunea:

— O, soro, cum faci tu de poţi să rabzi barba drăguţului tău, când îţi zgârie pieptul; ori mustaţa, când îţi înţeapă obrajii şi buzele? Cum faci să nu fii de fiecare dată jupuită şi sfâşiată rău? Crede-mă, soro, schimbă-ţi iubitul şi fă ca mine: caută-ţi vreun flăcăiandru cu obrajii acoperiţi de un puf uşor şi plăcut, o poamă de carne gingaşă ce ţi se topeşte în gură când îl săruţi. Pe Allah! acela are să ştie să înlocuiască destui de bine faţă de tine lipsa lui de

barbă prin atâtea alte lucruri pline de dulceaţă.

La aceste cuvinte, tovarăşa ei răspunse:

— Proastă mai eşti, soro, şi lipsită de pricepere şi de dibăcie! Au tu nu ştii că un pom nu este frumos decât încărcat cu frunzele lui, iar castravetele nu este bun decât când are creţuri şi buburuze? Ce poate fi mai urât pe lume decât un bărbat spân ca napul? Află, dar, că barba şi mustăţile sunt pentru bărbat ceea ce sunt cosiţele părului pentru femeie. Lucru-i atâta de învederat încât Allah preaînaltul (slăvit fie el!) anume a zămislit în cer un înger care nu are altă sarcină decât să cânte imnuri de preamărire Atoatefăcătorului pentru că le-a dăruit bărbaţilor barba şi pentru că le-a înzestrat pe femei cu plete. Ce-mi tot spui tu atunci să-mi iau de drăguţ un tinerel fără barbă? Au tu crezi că aş primi vreodată să mă leg cu unul care, de-abia îmbrăţişat, se şi desparte, de-abia încălzit, se şi răceşte, de-abia prins, se şi desprinde, de-abia înălţat, se şi coboară, de-abia găsit, se şi pierde, de-abia început, se şi isprăveşte, de-abia pornit, se şi odihneşte, de-abia dezbrăcat, se şi îmbracă, şi de-abia venit, e gata să plece? Vezi-ţi de treabă, soro dragă! N-am să mă despart niciodată de un bărbat care de-abia adulmecat se şi întoarce, care când vine rămâne, când începe nu se opreşte, când sfârşeşte nu se isprăveşte, când te strânge te bucură, când asudă te cutremură, când dă nu se zgârceşte, şi când vrea poate!

După ce auzi lămuririle acestea, femeia care avea de drăguţ un flăcăiandru strigă:

— Pe Domnul sfintei Kaaba! o, soro dragă, mi-ai stârnit ispita de a cunoaşte şi eu un om cu barbă!

Pe urmă, Şeherezada, după o tăcere scurtă, spuse numaidecât:

Preţul castraveţilor

Într-o zi, emirul Moin ben-Zaida întâlni la vânătoare un arab, călare pe un măgar, venind din pustie. Îi ieşi înainte şi, după salamalek, îl întrebă:

— Unde mergi tu aşa, frate arab, şi ce duci înfăşurat cu atâta grijă în săculeţul tău?

Arabul răspunse:

— Merg la emirul Moin, să-i duc trufandaua aceasta de castraveţi ce s-au copt mai degrabă de vremea lor pe ogorul meu. Cum emirul este cel mai darnic om din câţi se cunosc, n-am nicio îndoială că are să-mi plătească pe castraveţi un preţ pe potriva mărinimiei lui!

Emirul Moin, pe care arabul nu-l mai văzuse niciodată până atunci, îl întrebă:

— Şi cu cât nădăjduieşti tu să-ţi plătească emirul Moin castraveţii aceştia?

Arabul răspunse:

— Pe puţin cu o mie de dinari de aur!

Emirul întrebă:

— Şi dacă emirul ţi-o spune că e prea mult?

Arabul răspunse:

— N-am să mai cer decât cinci sute!

— Şi dacă el o să-ţi spună că e prea mult?

— Am să cer trei sute!

— Şi dacă el o să-ţi spună că tot e prea mult?

— O sută!

— Şi dacă o să-ţi spună iar că e prea mult

— Cincizeci!

— Şi dacă iar o să-ţi spună că e prea mult?

— Treizeci!

— Şi dacă o să-ţi spună că şi atâta e prea mult?

— Uf! atunci am să-mi bag măgarul în haremul lui şi-am s-o iau la fugă cu mâinile goale!

Auzind cuvintele acestea, Moin pufni în râs. Şi dete pinteni calului, ca să-şi ajungă alaiul şi să se întoarcă

repede la palat, unde le porunci robilor şi musaipilor să-l lase să intre pe arabul cel cu castraveţii.

Şi-aşa, când, peste un ceas, arabul ajunse la palat, cămăraşul se grăbi să-l ducă în sala de primire, unde îl aştepta emirul Moin, stând măreţ, împresurat de toată fala de la curtea lui şi înconjurat de străjerii săi cu spadele în mână. Aşa că arabul nici pomeneală să recunoască în cel din faţa lui pe călăreţul întâlnit în drum; şi, cu sacul cu castraveţi în mână, aşteptă, după cuvenitele salamalekuri, să-l întrebe mai întâi emirul. Şi emirul îl întrebă:

— Ce-mi aduci în sacul acela, frate arab?

El răspunse:

— Punându-mi credinţa în mărinimia emirului, stâpânul nostru, îi aduc nişte trufandale de castraveţi tineri, crescuţi în bostănăria mea.

— Bun gând! Şi la cam cât socoti tu să se ridice mărinimia mea?

— La o mie de dinari!

— E cam prea mult’

— Cinci sute!

— E prea mult!

— Trei sute!

— Prea mult!

— O sută!

— E mult!

— Cincizeci!

— Mult!

— Treizeci!

— Încă-i mult!

Atunci arabul strigă:

— Pe Allah! ce întâlnire de semn râu mai avusei şi eu adineaori, în pustie, când detei cu ochii de faţa aia de catran! Nu, pe Allah! o, emire, nu pot să las castraveţii la mai puţin de treizeci de dinari.

Auzind aceste cuvinte, emirul Moin zâmbi a râde şi nu răspunse nimic. Atunci arabul se uită la el şi, băgând de

seamă că omul cel întâlnit în pustie nu era altul decât chiar emirul Moin, spuse:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, porunceşte să fie aduşi cei treizeci de dinari, căci măgarul meu este legat la poartă!

La cuvintele acestea, emirul Moin izbucni într-un hohot de râs de căzu pe spate; apoi îl chemă pe cămăraşul lui şi-i spuse:

— Numără-i numaidecât acestui frate arab mai întâi o mie de dinari, pe urmă cinci sute, pe urmă trei sute, pe urmă o sută, pe urmă cincizeci, şi, la sfârşit de tot, treizeci, ca să-l hotărăşti să-şi lase măgarul acolo unde este legat!

Şi arabul rămase cu gura căscată, primind o mie nouă sute optzeci de dinari pentru un sac de castraveţi. Aşa era de darnic emirul Moin! Mila lui Allah fie cu el în veci!

Pe urmă, Şenerezada spuse:

Pletele albe

Abu-Suvaid povesteşte:

Într-o zi, intrând într-o livadă ca să cumpăr nişte fructe, zării de departe, şezând la umbra unui cais, o femeie ce-şi pieptena părul. Mă apropiai de ea şi văzui că era o bătrână şi că părul îi era alb; ci faţa îi era desăvârşit de proaspătă, iar obrazul arăta minunat. Dacă văzu că mă apropii de ea, nu făcu nicio mişcare să-şi tragă iaşmacul pe faţă, nici vreun semn că ar vrea să-şi acopere capul; ci zâmbea mai departe, descurcându-şi părul cu pieptenul ei de fildeş. Mă oprii dinainte-i şi, după cuvenitele salamalekuri, îi spusei:

— O, tu, cea bătrână după ani, dar aşa de tânără după chip, de ce nu-ţi vopseşti părul, ca să semeni întru totul

cu o fată tânără? Ce pricină te împiedică să nu faci aşa?

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi opta noapte

Ea urmă:

...Ce pricină te împiedică să nu faci aşa?
Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari şi îmi răspunse:

L-am mai vopsit odată,
Şi iarăşi a albit.
Căci doar culoarea vremii
Rămâne, nesmintit.

Nu-l mai vopsesc de-acuma —
Căci n-are niciun rost,
Şi nici nu se mai poate
Să fii ceea ce-ai fost.

Şi Şeherezada spuse apoi:

Încurcătura descurcată

Se povesteşte că vizirul Giafar, primindu-l într-o noapte ca oaspete pe califul Harun Al-Raşid, nu precupeţea nimic spre a-l înveseli cât mai plăcut. Deodată, califul îi spuse:
— Giafar, am auzit că ai cumpărat o sclavă frumoasă foarte, pe care şi eu o băgasem de seamă şi pe care vroiam s-o cumpăr pentru mine. Doresc, dar, să mi-o laşi mie, la ce preţ îţi convine.

Giafar răspunse:

— N-am de gând s-o vând, o, emire al dreptcredincioşilor.

El spuse:

— Atunci, dă-mi-o în dar.

Giafar răspunse:

— N-am de gând aşa ceva, o, emire al dreptcredincioşilor.

Atunci Al-Raşid încruntă din sprâncene şi strigă:

— Jur de trei ori că mă despart de soţia mea Sett Zobeida, dacă nu vrei să-mi vinzi sclava ori să mi-o dăruieşti.

Giafar răspunse:

— Jur de trei ori că mă despart pe dată de soţia mea, mama copiilor mei, dacă am să-ţi vând sclava sau am să ţi-o dăruiesc.

După ce amândoi făcură asemenea jurământ, deodată îşi deteră seama că se lăsaseră târâţi prea departe, orbiţi de aburii vinului, şi, amândoi într-un gând, se întrebară ce cale să folosească spre a ieşi din încurcătură. După câteva clipe de uluire şi de cugetare, Al-Raşid spuse:

— N-avem altă cale de scăpare din împrejurarea aceasta încurcată, decât să ne slujim de luminile cadiului Abi-Yussuf, cel atâta de priceput în legile ce ţin de despărţenie.

Primiseră numaidecât după el, iar Abi-Yussuf gândi: „Dacă trimite califul după mine în puterea nopţii, trebuie să se fi întâmplat belea mare în Islam”. Şi ieşi degrabă din casă, încăleca pe catâr şi îi spuse robului care venea în urma lui:

— Ia cu tine sacul cu grăunţe al catârului, care n-a isprăvit de mâncat, şi nu uita să i-l atârni la bot, când o să ajungem acolo, ca să-şi sfârşească porţia.

Iar când intră în sala în care îl aşteptau califul şi Giafar, califul se ridică în cinstea lui şi îl pofti să se aşeze alături, de el: hatâr pe care nu-l făcea niciodată decât numai lui Abi-Yussuf. Pe urmă îi spuse:

— Te-am chemat pentru o încurcătură dintre cele mai încurcate.

Şi îi povesti întâmplarea. Atunci Abi-Yussuf zise:

— Păi, dezlegarea, o, emire al dreptcredindoşilor, este cum nu se poate mai uşoară!

Se întoarse apoi către Giafar şi îi spuse:

— N-ai decât să-i vinzi califului jumătate din sclavă şi să-i dăruieşti în dar cealaltă jumătate!

Hotărârea aceasta îl încântă peste măsură pe calif, care nu mai contenea să se minuneze de deplina-i iscusinţă: căci pe amândoi îi dezlega de jurământul făcut. Porunciră, aşadar, să vină numaidecât sclava, iar califul îi spuse:

— Nu pot aştepta să treacă răstimpul hotărât de legi pentru slobozenia *ce* mi-ar îngădui s-o iau pe sclavă de la stăpânul ei dintâi. Aşa încât, o, Abi-Yussuf, trebuie să-mi mai afli şi mijlocul de a-mi da pe loc această slobozenie.

Abi-Yussuf răspunse:

— Lucru-i încă şi mai uşor. Porunceşte să vină aici un tânăr mameluc.

Numaidecât Al-Raşid porunci să vină mamelucul, iar Abi-Yussuf spuse:

— Pentru ca această grabnică slobozenie să fie aşa cum scrie la lege, trebuie ca roaba să fie căsătorită după lege. Am să i-o dau, aşadar, de soţie acestui mameluc care, după ce i se va plăti răscumpărarea, are să se despărţească de ea, fără a o fi atins. Şi numai atunci, o, emire al dreptcredincioşilor, sclava are să poată fi cadâna ta!

Apoi se întoarse către mameluc şi îi spuse:

— O primeşti pe sclava aceasta ca soţie legiuită?

El răspunse:

— O primesc!

Atunci cadiul îi spuse:

— Eşti căsătorit. Acuma, ţine o mie de dinari pentru tine şi despărţeşte-te de ea.

Mamelucul răspunse:

— De vreme ce sunt căsătorit cu ea după lege, ţin să rămân căsătorit, căci sclava îmi place.

Auzind răspunsul mamelucului, califul îşi încruntă sprâncenele a mânie şi îi spuse cadiului:

— Pe fala strămoşilor mei! dezlegarea ta are să te lege în ştreang.

Ci Abi-Yussuf spuse blajin:

— Stăpânul nostru califul să n-aibă grijă de îndărătnicia acestui mameluc şi să aibă toată încrederea că dezlegământul este mai uşor ca oricând.

Pe urmă adăugă:

— Ingăduie-mi numai, o, emire al dreptcredincioşilor, să mă slujesc de mameluc ca şi cum ar fi robul meu.

Califul îi spuse:

— Îţi îngăduiesc. Este robul tău şi se află în stăpânirea ta!

Atunci Abi-Yussuf se întoarse către fată şi îi spuse:

— Îţi dăruiesc mamelucul acesta şi ţi-l dau ca rob cumpărat! Îl primeşti aşa?

Ea răspunse:

— Îl primesc!

— Atunci, căsătoria pe care a făcut-o cu tine este stricată chiar de el. Iar tu eşti dezlegată de el. Aşa spune legea căsătoriei. Am judecat!

Auzind judecata aceasta, Al-Raşid, minunându-se peste poate, se ridică drept în picioare şi strigă:

— O, Abi-Yussuf, nu se mai află altul ca tine în tot Islamul!

Şi porunci să i se aducă o tablă mare, plină cu aur, şi îl rugă s-o primească. Atunci cadiul îi mulţumi, dar nu ştia cum să ducă tot aurul acela. Deodată îşi aminti de sacul de grăunţe al catârului şi, cerând să-i fie adus, vărsă în el tot aurul de pe tablă şi plecă.

Or, snoava aceasta ne dovedeşte că ştiinţa legilor duce la onoruri şi la bogăţii. Mila lui Allah fie, dar, asupra tuturor acestora!

Pe urmă, Şeherezada spuse:

Abu-Nuwas şi baia lui Sett Zobeida

Se povesteşte că slăvitul calif Harun Al-Raşid, care-o iubea cu o dragoste peste măsură pe soţia şi verişoara lui, Sett Zobeida, pusese să se zidească pentru ea, într-o grădină numai a ei anume, un mare havuz, împrejmuit de un crânguşor de copăcei stufoşi, unde se putea scălda fără a fi zărită vreodată nici de privirile bărbaţilor, nici de razele. Soarelui, atâta de nepătruns şi de frunzos era acel crânguşor.

Or, într-o zi de arşiţă, Sett Zobeida veni singură-singurică în crâng, se dezbrăcă până la piele pe marginea havuzului şi intră în apă. Ci nu-şi spăla decât picioarele, până la genunchi; căci se sfia de tremurul pe care apa îl dă trupului ce se cufundă cu totul în valuri, şi, pe deasupra, nici nu ştia să înoate. Doar cu un lighenaş de aur pe care-l adusese cu ea îşi turna câte puţină apă pe umeri.

Califul, care o văzuse îndreptându-se către havuz, o urmase încetişor şi, călcând fără zgomot, ajunsese la crânguşor tocmai când Sett Zobeida era goală. Şi, ascuns între frunzişuri, începu s-o privească şi să se minuneze de alba ei goliciune din apă. Şi cum sta cu o mână sprijinită pe o creangă, deodată creanga se frânse şi Sett Zobeida...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei suie şaptezeci şi noua noapte

Ea urmă:

...deodată creanga se frânse şi Sett Zobeida, cuprinsă de spaimă, se întoarse, punându-şi repede mâinile la locul de ruşine, ca să-l ferească de priviri străine. Or, Sett Zobeida era aşa de binecuvântată, încât mâinile ei amândouă nu izbuteau să acopere totul; aşa că, printre degetele ei, ochii califului zăreau întreaga comoară.

Al-Raşid, care până atunci nu avusese prilejul s-o privească în voie pe verişoara lui, fu şi uimit şi încântat văzând-o acum cât de dăruită era, şi se grăbi să se îndepărteze pe furiş, aşa cum venise. Dar cele văzute îi stârniseră închipuirea şi se simţi deodată ispitit să facă versuri. Începu prin a ticlui, pe un ritm sprinten, următorul vers:

Văzui argintul gol într-un havuz...

Dar degeaba îşi mai frământă el mintea să ducă mai departe cuvintele, căci nu izbuti nu numai să isprăvească poezia, ci nici măcar să facă şi versul următor, cerut de rimă; şi se simţea tare necăjit şi asuda repetându-şi:

Văzui argintul gol într-un havuz...

Şi nu izbutea să iasă la liman. Atunci, se hotărî să-l cheme pe poetul Abu-Nuwas şi îi spuse:

— Ia să vedem dacă tu poţi să duci la capăt o poezioară care are ca vers de început aceste cuvinte:

Văzui argintul gol într-un havuz...

Atunci, Abu-Nuwas, care şi el dăduse târcoale prin preajma havuzului şi luase seama la toată întâmplarea de mai înainte, răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, spre uluirea califului, ticlui pe dată stihurile următoare:

Văzui argintul gol într-un havuz,
Şi ochii mei cu flăcări s-au aprins.
Gazela dulce sufletul mi-a prins
Cu-al fericirii ei ascuns hurmuz.

De ce nu m-am putut schimba un timp
În val de apă, să-i alint hoţeşte
Al frumuseţii har — sau într-un peşte,
Pentru un ceas ori două, să mă schimb?

Califul nu încercă să afle cum de ştiuse Abu-Nuwas să dea versurilor lui o culoare atât de aidoma cu faptele întâmplate, şi îl răsplăti cu dărnicie, spre a-i dovedi mulţumirea avută.

Pe urmă, Şeherezada adăugă:
— Dar să nu socoţi, o, preafericitule rege, că această iscusinţă a minţii lui Abu-Nuwas ar fi mai strălucită decât minunata lui stihuire din snoava ce vine acum la rând.

Abu-Nuwas făcând stihuri

Într-o noapte, califul Harun Al-Raşid, prins de nesomnu-i greu, se plimba singur pe sub galeriile seraiului său, când o zări pe una dintre roabele lui, pe care o iubea peste măsură, îndreptându-se către pavilionul cel de taină. Se luă după ea şi intră pe urmele acesteia în pavilion. O cuprinse atunci în braţe şi începu s-o alinte şi să se joace cu ea, până ce roabei îi căzu vălul ce-o acoperea şi până ce tunica îi alunecă de pe umeri.
Vazând-o aşa, dorinţa se aprinse în sufletul califului, care vroi pe dată să meargă cu sclava; ci ea se trase îndărăt, spunând:
— Iartă-mă, acum, o, emire al dreptcredincioşilor! Să

amânăm pe mâine, căci în seara aceasta nu mă aşteptam că ai să mă cinsteşti cu vizita ta şi nu sunt deloc pregătită. Ci mâine, cu voia lui Allah! ai să mă găseşti parfumată şi pe un pat cu iasomii înmiresmate.

Atunci Al-Raşid nu mai stărui şi se întoarse la plimbarea lui.

A doua zi, pe la aceeaşi vreme, emirul îl trimise pe Massrur, căpetenia eunucilor, s-o vestească pe roabă de făgăduita lui venire. Ci fetişcana tocmai avusese în ziua aceea un început de oboseală. Şi, simţindu-se mai slăbită şi mai neînstare decât oricând, se mulţumi, drept orice răspuns dat lui Massrur, care îi aminti de făgăduiala din ajun, să-i citeze zicala: „Ziua şterge vorbele din timpul nopţii!“

În clipa când Massrur îi repeta califului cuvintele acestea ale fetişcanei, intrară poeţii Abu-Nuwas, El-Rakaşi şi Abu-Mossab. Iar califul se întoarse către ei şi le spuse:

— Fiecare dintre voi să-mi ticluiască pe datăcâteva stihuri în care să fie cuprinse cuvintele: „Ziua şterge vorbele din timpul nopţii!”

Atunci, poetul El-Rakaşi spuse cel dintâi:

O, inimă, ia seama
Şi fugi de-acea copilă,
Frumoasă şi gingaşă,
Dar fără pic de milă,
Ce nu vrea nici să deie.
Şi nici ea să primească,
Făgăduind că „mâine”...
Şi-apoi, cu nefirească
Şi dulce nepăsare,
Nu-şi schimbă vorba-n fapte,
Spunând că: „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte!”

Pe urmă, Abu-Mossab înaintă şi spuse:

Inima mea aleargă
Spre-a ei, în goana mare,
Iar ea se joacă, reaua,
Cu-a mea înflăcărare.

Când ochii-mi plâng, şi pieptul
De dorul ei mă arde,
Ea doar se mulţumeşte
Să râdă mai departe.

De-i amintesc ce-mi spuse,
Ea îmi răspunde-n şoapte,
Zâmbindu-mi: „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte!”

Cel din urmă, Abu-Nuwas, înainta şi spuse:

În seara liniştită.
Ce dulce se-ndoia!
Cât farmec, fără voie,
Prin trupu-i tremura!

În linul vânt al serii,
Suav-ameţitor,
Un ram părea, ca ramul
Zbătându-se uşor.

Şi-au început deodată
Sub haină să-i tresalte.
Mici, sânii ei, aprinşii,
Ca două rodii, calde.

De-atâtea dulci alinturi,
Şi jocuri dragi, şi glume,
Dibaci purtându-mi mâna
Şi cu un rost anume,

Iaşmacul de pe faţă
Deodată se-abătu,
Şi de pe umeri, moale,
Tunica îi căzu.

Şi se ivi deodată.
Pe jumătate goală.
Din rochia-i căzută,
Ca floarea din petală.

Cum noaptea-şi coborâse
A umbrelor perdea,
Aprins de dor, şi lacom,
I-am spus: „Te vreau a mea!”

Ci ea şopti doar: „mâine“...
Iar eu, a doua zi,
I-aduc aminte dulce:
„Făgăduiala, ştii!”...

Ea, ca-ntr-un vis, cu ochii
Râzând, cu buze coapte,
Răspunse: „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte!“

După ce ascultă toate aceste stihuri, Al-Raşid puse să se dea câte o sumă mare de bani fiecărui poet, afara de Abu-Nuwas, şi porunci ca acesta să fie ucis numaidecât, strigând:

— Pe Allah! tu eşti în cârdăşie cu sclava aceea! Altminterea, de unde ai fi ştiut să zugrăveşti atâta de aidoma o întâmplarc la care numai eu am fost de faţă?

Abu-Nuwas începu să râda şi răspunse:

— Califul, stăpânul nostru, uită că adevăratul poet este acela care ştie să ghicească ceea ce-i ascuns, numai din atâta cât i se spune! Şi, de altminteri, însuşi Profetul (cu el fie rugăciunea şi pacea!) ne-a înfăţişat pe noi, poeţii,

de minune, atunci când, vorbind despre noi, a spus: „Poeţii umblă pe toate drumurile ca nişte smintiţi. Numai închipuirea îi călăuzeşte, şi diavolul! Şi povestesc şi spun lucruri pe care nu le săvârşesc!“

Al-Raşid, la cuvintele acestea, nu vroi să mai adâncească o taină ca aceea şi, după ce îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dărui de două ori mai mulţi bani decât dăduse celorlalţi doi poeţi.

După ce regele Şahriar auzi această snoavă, strigă:

— Nu, pe Allah! eu nu l-aş fi iertat pe Abu-Nuwas ăsta, şi-aş fi cercetat acea taină, şi-aş fi pus să i se taie capul unui fluieră-vânt ca el. Nu vreau, auzi tu, Şeherezada, să-mi mai pomeneşti de dezmăţatul ăsta care nu respecta nici pe califi, nici legile.

Iar Şeherezada spuse:

— Atunci, o, preafericilule rege, am să-ţi povestesc snoava cu măgarul.

Măgarul

Într-o zi, un om de treabă, ca toţi oamenii de treabă, care sunt de-atâtea ori păcăliţi de semenii lor. Mergea prin suk, ducând după ei un măgar legat numai cu o funie, ce slujea şi de căpăstru animalului. Un hoţ iscusit îl zări şi se hotărî să-i fure măgarul. Îi spuse şi unui tovarăş de-al lui ce are de gând să facă, iar acela îl întrebă:

— Da cum o să faci ca să nu te simtă stăpânul măgarului?

Hoţul răspunse:

— Vino după mine şi-ai să vezi.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii, mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzecea noapte

Ea urmă:

...Vino după mine şi-ai să vezi.

Se apropie atunci de om pe la spate şi, încet-încetişor, scoase căpăstrul măgarului, şi-l petrecu apoi pe după cap, fără ca omul să simtă ceva, şi merse mai departe, ca o vită de povară, în vreme ce tovarăşul său se îndepărta cu măgarul dezlegat.

Când hoţul se încredinţă că măgarul era destul de departe, se opri deodată din mers; iar omul, fără a întoarce capul, se strădui, smucindu-l, să-l silească să înainteze. Dar, simţind opunerea, se întoarse să-şi îndemne vita la drum şi, în loc de măgar, dete cu ochii de hoţul legat cu căpăstrul, stând cu priviri rugătoare şi umile. Şi-atâta de uimit se simţi, de rămase înmărmurit dinaintea hoţului; şi, după un răstimp, izbuti într-un sfârşit să îngaime câteva şoapte şi să întrebe:

— Cine eşti?

Hoţul, cu glas înecat de lacrimi, strigă:

— Sunt măgarul tău, o, stăpâne. Ci povestea mea-i de-a mirările. Află, în adevăr, că în tinereţea mea eram o haimana dedată la tot soiul de păcătoşenii ticăloase. Într-o zi, m-am întors acasă beat şi, scârbind-o pe maică-mea, care, văzându-mă aşa, nu mai putea să-şi stăpânească supărarea, mă coperi cu vorbe de ocară şi vru să mă alunge din casă. Ci eu o împinsei cât colo şi, în beţia mea, detei în ea. Atunci, mânată pe purtarea mea faţă de ea, mă blestemă, iar urmarea blestemului ei fu că-mi schimbai pe dată înfăţişarea şi mă prefăcui în măgar. Atunci tu, o, stăpâne al meu, m-ai cumpărat din sukul de măgari, pe cinci dinari, şi m-ai ţinut aşa toată vremea asta, şi te-ai slujit de mine ca de o vită de povară, şi m-ai îmboldit din spate atunci când, istovit, nu mai vroiam să merg, şi îmi aruncai o droaie de înjurături pe care eu n-am să cutez niciodată să le rostesc. Şi-aşa! Iar eu nu mă puteam plânge nicicum, de vreme ce graiul îmi fusese

luat şi tot ce puteam să fac, câteodată, dar nu prea des, era să izbutesc câte-un vânt, în locul vorbei ce-mi lipsea. Într-un sfârşit, astăzi, de bună seamă că sărmana maică-mea şi-o fi adus aminte de mine cu părere de rău şi pesemne că i s-o fi întors mila în inimă şi-o fi îndemnat-o să ceară pentru mine îndurarea Celui Preaînalt. Or, nu mă îndoiesc deloc, numai în urma acestei îndurări mă vezi tu acuma întors la întâia mea înfăţişare de om, o, stăpâne al meu.

La vorbele acestea, bietul om strigă:

— O, frate, iartă-mi greşelile săvârşite faţă de tine, ocroti-te-ar Allah! şi uită grelele poveri ce te-am făcut să înduri fără de voia mea! Nu este izbăvire decât întru Allah!

Şi se grăbi să deznoade căpăstrul cu care era legat hoţul, şi plecă tare amarât spre casa lui, unde nu izbuti să mai închidă ochii în noaptea aceea, atâta se căia şi se amăra.

Peste vreo câteva zile, bietul om se duse iar la sukul de măgari, ca să-şi cumpere alt măgar, şi care nu-i fu mirarea când dete în târg peste măgarul lui dintâi, aidoma la înfăţişare cum era înainte de a se fi schimbat! Şi gândi în sineşi: „De bună seamă că puşlamaua asta a săvârşit altă păcătoşenie!” Şi se apropie de măgarul care începuse să zbiere recunoscându-l, se aplecă la urechea lui şi îi strigă din toate puterile:

— O, ticălos fără de leac! iar trebuie s-o fi necăjit şi s-o fi lovit pe mama ta, de-ai fost iarăşi preschimbat aşa în măgar. Ci, pe Allah! nu eu am să te mai cumpăr acuma!

Şi, mânios, îl scuipă în ochi şi plecă să-şi cumpere alt măgar, dovedit ca născut dintr-un tată şi dintr-o mamă de neam măgăresc.

Şi tot în noaptea aceea, Şeherezada mai spuse:

Sett Zobeida prinsă cu ocara

Se povesteşte că Harun Al-Raşid, califul dreptcredincioşilor, s-a dus într-o zi să-şi facă hodina cea de după masă în iatacul soţiei sale Sett Zobeida şi, dând să se tolănească pe pat, a băgat de seamă că, chiar la mijlocul patului, se afla o pată intimă, încă proaspătă, pată care, fără de cea mai mică îndoială, era de la Sett Zobeida. Când o văzu, lumea se înnegură dinaintea ochilor califului, care se mânie peste măsură. Porunci numaidecât să vină Sett Zobeida şi, cu privirile fulgerând de supărare şi cu barba tremurând, îi strigă:

— Ce-i pata asta de pe patul nostru?

Sett Zobeida îşi aplecă ochii spre pata cu buclucul şi spuse:,

— Este sămânţă de bărbat, o, emire al dreptcredincioşilor!

El ţipă, abia-abia mai stăpânindu-şi clocotul mâniei:

— Şi poţi cumva să mă lămureşti cum de-a ajuns asemenea lucru, încă proaspăt, pe patul tău, în care n-am mai stat de mai bine de-o săptămână?

Ea strigă, tulburată, cu totul:

— Neprihana-i cu mine şi împrejurul meu, o, emire al dreptcredincioşilor! Nu cumva mă bănuieşti de preacurvie?

Al-Raşid spuse:

— Te bănuiesc, şi-am să chem numaidecât să vină aici cadiul Abi-Yussuf, ca să cerceteze lucrul şi să-mi spună care-i părerea lui. Şi, pe cinstea strămoşilor noştri! o, fiică a moşului meu, n-am să mă dau îndărăt de la nimic, dacă ai să fii dovedită vinovată de către cadiu!

Când veni cadiul, Al-Raşid îi spuse:

— O, Abi-Yussuf, ia să-mi spui ce poate fi cu adevărat pata aceasta!

Cadiul se apropie de pat, îşi puse degetul în mijlocul petei, îl duse apoi în dreptul ochilor, apoi în dreptul

nasului, şi spuse:

— Este sământă de bărbat, o, emire al dreptcredincioşilor!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci şi unu noapte

Ea urmă:

...o, emir al dreptcredincioşilor!

El întrebă:

— De unde poate să fie?

Cadiul, tare uluit şi nevoind să rostească vreo vorbă ce i-ar fi atras vrăjmăşia aprigei Sett Zobeida, ridică fruntea spre tavan ca pentru a cugeta şi zări într-o scobitură aripa unui liliac ghemuit acolo. Şi-aşa, un gând mântuitor îi străluminа mintea, şi spuse:

— Dă-mi o lancie, o, emire al dreptcredincioşilor!

Califul îi dete o lancie şi Abi-Yussuf străpunse cu ea liliacul, care căzu greoi. Atunci cadiul spuse:

— O, emire al dreptcredincioşilor, cărţile doftoriceşti ne învaţă că sămânţa liliacului se aseamănă de-a mirarea cu cea a omului. Nu încape îndoială că fapta a fost săvârşită de liliacul acesta, la vederea mândrei Sett Zobeida adormite. Ai văzut şi tu că l-am pedepsit cu moartea.

Lămurirea aceasta îl mulţumi pe deplin pe calif, care, nemaiîndoindu-se de nevinovăţia soţiei sale, îl coperi pe cadiu cu daruri, în semn de răsplată. Iar Sett Zobeida, la rându-i, peste măsură de fericită, îi făcu daruri strălucite şi îl pofti să rămână să mănânce cu ea şi cu califul câteva poame şi nişte trufandale ce-i fuseseră aduse.

Cadiul se aşeză, aşadar, între calif şi Sett Zobeida, pe chilim, iar Sett Zobeida curăţă o banană şi, întinzându-i-o, îi spuse:

— Mai am în grădina mea şi alte roade, rare la această vreme a anului; doreşti asemenea roade, în locul

bananelor?

El răspunse:

— Eu am statornic obicei, o, stăpână a mea, să nu rostesc judecăţi în lipsă. Trebuie, dar, ca mai întâi să văd acele roade, spre a le asemui cu trufandalele de aici, şi; numai după aceea să-mi dau părerea asupra bunătăţii fiecăreia dintre ele.

Sett Zobeida trimise numaidecât să se culeagă, şi să se aducă trufandalele din grădina ei şi, dându-i-le cadiului să le guste, îl întrebă:

— Care dintre aceste poame îţi plac mai mult acuma?

Cadiul zâmbi cu un aer înţelegător, îl privi pe calif, apoi pe Sett Zobeida, şi spuse:

— Pe Allah! răspunsul este tare anevoios! De-aş zice că-mi place mai mult una dintre aceste roade, aş osândi-o totodată pe cealaltă, şi m-aş primejdui să-mi facă vreo tulburare de pântece, prilejuită de ciuda poamelor împotriva mea.

Auzind răspunsul, Al-Raşid şi Sett Zobeida se porniră pe un râs de se prăbuşiră pe spate.

Iar Şeherezada, văzând după anumite semne că regele Şahriar părea mai degrabă că ar fi vroit s-o osândească fără milă pe Sett Zobeida, punând în seama ei vina, se grăbi, ca să-i schimbe gândurile, să-i povestească snoava următoare:

Bărbat sau femeie?

Se povesteşte, printre feluritele snoave despre marele Chosroe, regele Persiei, că acestui rege îi plăcea tare mult peştele. Într-o zi, pe când sta pe terasa casei lui împreună cu soţia sa, frumoasa Şirin, un pescar veni să-i aducă în dar un peşte mare şi frumos din cale-afară. Regele fu încântat de acel dar, şi porunci să i se dea

pescarului patru mii de drahme. Ci frumoasa Şirin, care niciodată nu lăudase mărinimoasa dărnicie a regelui, aşteptă să plece pescarul şi spuse:

— Nu-i îngăduit să fii până într-atâta de risipitor încât să dai unui pescar patru mii de drahme numai pentru un peşte. Trebuie numaidecât să-i iei banii îndărăt, altminteri toţi cei care, de aci înainte, îţi vor aduce vreun dar, au să-şi salte nădejdile de la preţul acesta în sus; şi n-ai să poţi face faţă pretenţiilor lor!

Regele Chosroe răspunse:

— Ar fi lucru ruşinos pentru un rege să ia îndărăt ceea ce a dat. Să uităm, aşadar, ceea ce s-a petrecut!

Ci Şirin răspunse:

— Nu! nu este cu putinţă să laşi lucrurile să meargă aşa! Este un mijloc de a lua banii îndărăt, fără ca pescarul ori altcineva să poată cârti. Pentru aceasta, nu ai decât să-l chemi îndărăt pe pescar şi să-l întrebi: „Peştele pe care mi l-ai adus este de parte bărbătească ori de parte femeiască?“ Dacă răspunde că este de parte bărbătească, i-l dai îndărăt spunându-i: „Eu vreau unul de parte femeiască!“; iar dacă spune că este de parte femeiască, i-l dai tot aşa îndărăt, spunând: „Eu vreau unul de parte bărbătească!”

Regele Chosroe, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe frumoasa Şirin, nu vroi s-o supere şi se grăbi să facă, măcar că cu părere de rău, ceea ce îl sfătuise ea. Numai că pescarul era un om înzestrat cu iscusinţă de minte şi de vorbă, şi-atunci când Chosroe, întorcându-l din cale, îl întrebă: „Peştele este de parte bărbătească ori de parte femeiască?“, el sărută pământul şi spuse:

— Peştele acesta, o, măria ta, este hermafrodit!

La aceste cuvinte, Chosroe se umplu de plăcere şi începu să râdă, pe urmă porunci cămărasului să dea pescarului opt mii de drahme, în loc de patru mii. Pescarul se duse cu cămăraşul care îi numără cele opt mii de drahme; puse banii în sacul ce-i slujise la aducerea peştelui şi plecă.

Când ajunse în curtea palatului, lăsă, ca din nebăgare de seamă, să cadă din sac o drahmă de argint. Pe dată se repezi să-şi pună sacul jos, să caute acea drahmă şi s-o găsească, dând semne de mulţumire mare.

Or, Chosroe şi Şirin îl priveau de pe terasă şi văzură cele ce se petrecură. Atunci Şirin, bucuroasă de prilejul ce i se ivea, strigă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi doua noapte

Ea urmă:

...Şirin strigă:

— Ia te uită ce mai pescar! Mare cărpănoşenie de om! Scapă o drahmă pe jos şi, în loc s-o lase acolo ca s-o găsească vreun sărman, el atâta-i de nemernic încât o adună numaidecât, ca nu cumva să se bucure de ea vreun biet nevoiaş.

La cuvintele acestea, Chosroe se simţi atins până în suflet şi, trimiţând după pescar, îl mustră:

— O, fiinţă nevolnică, de bună seamă că tu nu eşti om, de vreme ce ai un suflet atât de mişel. Are să te piardă zgârcenia care te-a îndemnat să laşi jos un sac plin de aur ca să cauţi o singură drahmă căzută spre norocul vreunui nevoiaş.

Atunci pescarul sărută pământul şi răspunse:

— Deie-i Allah viaţă lungă regelui! De-am luat de jos acea drahmă, n-am făcut lucrul acesta din pricină că aş pune mare preţ pe o drahmă, ci pentru că în ochii mei ea are o mare însemnătate. Au nu poartă drahma aceasta pe o parte chipul regelui, iar pe cealaltă numele lui? N-am vroit s-o las călcată cumva în picioare de vreun trecător. Şi m-am grăbit s-o ridic, urmând astfel pilda regelui, ce m-a scos din ţărână, pe mine, cel care de-abia preţuiesc cât o drahmă.

Răspunsul acesta îi plăcu atât de mult regelui, încât puse să i se mai dea patru mii de drahme pescarului, şi porunci crainicilor să strige prin toată împărăţia: „Niciodată nu trebuie să te laşi călăuzit de sfatul femeilor. Căci cel care se ia după ele săvârşeşte două greşeli, vrând să îndrepte o jumătate de greşeală.”

Regele Şahriar, auzind această snoavă, spuse:

— Tare-mi place cum s-a purtat Chosroe, precum şi neîncrederea lui în femei. Ele-s pricina multor neeazuri.

Ci Şeherezada şi începuse:

Împărţeala

Într-o noapte, califul Harun Al-Raşid se plângea de nesomnul lui, faţă de vizirul Giafar şi de spătarul Massrur, când deodată Massrur izbucni într-un hohot de râs. Califul îl privi încruntând din sprâncene şi îi zise:

— Şi de ce râzi aşa? De nebunie sau de batjocură?

Massrur răspunse:

— Nu, pe Allah! o, emire al dreptcredincioşilor, jur pe nemoşenia ta cu Profetul! dacă râd, nu râd nicidecum, ca urmare a vreuneia din aceste pricini, ci numai pentru că mi-am adus aminte de nişte cuvinte de duh ale unuia, Ibn Al-Karabi, în jurul căruia se strânsese lumea roată, ieri, pe malul Tigrului, ca să-l asculte.

Califul spuse:

— Dacă-i aşa, dă fuga iute şi caută-mi-l pe Ibn Al-Karabi ăsta. Poate-o izbuti el să-mi mai uşureze oleacă inima.

Numaidecât Massrur alergă pe urmele duhliului de Ibn Al-Karabi şi, dacă-l găsi, îi spuse:

— I-am vorbit despre tine califului, care m-a trimis să te caut şi să te duc la el, ca să-l faci să râdă.

Ibn Al-Karabi răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Massrur adăugă:

— Da, de bună seamă că vreau să te duc la calif, ci, bine înţeles, te duc numai dacă ai să-mi dai trei părţi din ceea ce o să-ţi dăruiască el drept răsplată.

Ibn Al-Karabi spuse:

— E prea mult. Îţi dau două treimi pentru osteneala ta. Atâta-i de-ajuns.

Massrur, după ce se codi, chipurile, oleacă, până la urmă lăsă cum spusese Al-Karabi şi îl duse la calif.

Al-Raşid, când îl văzu intrând, îi spuse:

— Zice-se că ştii să spui vorbe tare de duh. Ia, deapănă-le, ca să le vedem. Ci să ştii bine că, de nu izbuteşti să mă faci să râd, te-aşteaptă o ciomăgeală straşnică.

Primejdia aceasta avu ca urmare că-i îngheţă cu totul isteţia lui Ibn Al-Karabi, care nu mai ştiu atunci să născocească decât nişte fleacuri nevolnice; iar Al-Raşid, în loc să râdă, simţi cum îi sporeşte veninul şi, până la urmă, strigă:

— Să i se deie o sută de lovituri la tălpile picioarelor, ca să i se mute în picioare sângele care i-a astupat creierii!

Numaidecât Ibn Al-Karabi fu întins pe jos şi începură să i se care lovituri numărate la tălpile picioarelor. Deodată, când numărul loviturilor ajunse la treizeci, Ibn Al-Karabi strigă:

— Acum să i se numere lui Massrur, după înţelegerea dintre noi, celelalte două treimi care au mai rămas!

Străjerii, atunci, la un semn al califului, îl înhăţară pe Massrur, îl aşternură pe jos şi începură să-l facă să simtă pe tălpile picioarelor usturimea loviturilor. Ci, de la cele dintâi lovituri, Massrur strigă:

— Pe Allah! mă mulţumesc numai cu o treime, ba chiar şi numai cu un sfert, şi-i las lui restul.

La cuvintele acestea, califul se porni pe un râs de se răsturnă pe spate, şi porunci să li se dea câte o mie de dinari fiecăruia dintre cei doi pedepsiţi.

Pe urmă, Şeherezada nu vroi să lase noaptea să treacă fără a mai povesti şi snoava următoare:

Dascălul de şcoală

Odată, un om, a cărui meserie era de a tăia frunze la câini şi de a trăi pe spinarea altora, se gândi să se facă dascăl de şcoală, măcar că nu ştia nici să citească, nici să scrie, socotind că dăscălia-i singura meserie ce-i putea îngădui să câştige bani fără să facă nimic; căci toată lumea ştie că poţi să fii dascăl de şcoală şi să n-ai habar nici de reguli, nici de cele mai de seamă cunoştinţe despre limbă; e de ajuns pentru aceasta să fii destul de isteţ încât să-i faci pe ceilalţi să creadă că eşti un mare grămătic; şi se ştie că un grămătic învăţat este de obicei un biet om îngust la minte, mărginit, cicălitor, neisprăvit şi neputincios.

Aşa că haimanaua noastră se închipui dascăl de şcoală, şi nu trebui să-şi dea altă osteneală decât să-şi sporească numărul învârtiturilor şi al mărimii turbanului, precum şi pe aceea de a deschide, în afundul unei ulicioare, o sală, pe care o împodobi cu table de scris şi cu alte asemenea lucruri, şi unde îşi aşteptă muşteriii.

Or, văzând un turban atât de măreţ, locuitorii din mahala nu se mai îndoiră de ştiinţa vecinului lor şi se grăbiră să-şi trimită copiii la el.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci şi treia noapte

Ea urmă:

...se grăbi să-şi trimită copiii la el.

— El, însă, neştiind nici să citească, nici să scrie, găsise un mijloc grozav de dibaci spre a ieşi din încurcătură: îi punea pe copiii care mai ştiau oleacă să citească şi să scrie să-i înveţe pe cei care nu ştiau chiar nimic, în vreme ce el se prefăcea că-i supraveghează, că încuviinţează ce zic ei ori că dimpotrivă.

Şi iacă-asa, şcoala înflorea, iar negustoriile dascălului luară o înfăţişare minunată.

Într-o zi, pe când el sta cu nuiaua în mână şi îşi bulbuca amarnic ochii asupra micuţilor topiţi de spaimă, intră în sală o femeie ţinând în mână o scrisoare. Se îndreptă către dascăl, ca să-l roage să i-o citească. Iar dascălul nu mai ştiu cum să facă să scape de-o asemenea încercare; şi se ridică zorit, dând să plece. Ci femeia îl opri, rugându-l fierbinte să-i citească scrisoarea înainte de a pleca. Dascălul răspunse:

— Nu pot să mai stau: muezinul a şi vestit ceasul rugăciunii de amiază, şi trebuie să mă duc la moschee.

Femeia însă nu vroi să-l lase şi îi spuse:

— Allah fie cu tine! scrisoarea aceasta mi-a fost trimisă de soţul meu, care lipseşte de cinci ani, şi numai tu, în toată mahalaua, ştii să citeşti.

Şi îl sili să ia scrisoarea.

Dascălul fu nevoit atunci să desfacă scrisoarea; o ţinea însă pe dos şi, în marea încurcătură în care se afla, începu să-şi încrunte sprâncenele, privind literele, să-şi sucească pe cap turbanul şi să asude de trudă.

Văzându-l aşa, biata femeie gândi: „Nu mai încape îndoială! dacă dascălul e atâta de zdruncinat, pesemne că a citit veşti rele. O, ce nenorocire! poate că soţul meu a murit?” Pe urmă, plină de îngrijorare, îi spuse dascălului:

— Fie-ţi milă! nu-mi ascunde nimic! A murit?

Drept orice răspuns, dascălul ridică fruntea oarecum gânditor şi păstră tăcerea. Ea strigă atunci:

— O, ce nenorocire pe capul meu! să-mi rup oare

hainele?

El răspunse:

— Rupe-le!

Ea întrebă, peste măsură de necăjită:

— Să-mi dau palme peste obraji şi să-mi sfâşâi oare faţa?

El răspunse:

— Dă-ţi palme şi sfâşie-ţi obrajii!

La cuvintele acestea, biata femeie se repezi afară din şcoală şi alergă la casa ei, pe care o umplu cu bocete. Iar vecinii toţi deteră fuga la ea şi începură s-o mângâie, dar cu totul zadarnic. Tocmai atunci, o rudă de-a nefericitei intră, văzu scrisoarea şi, după ce o ceti, îi spuse femeii:

— Da' cine-a putut să-ţi spună că soţul tău a murit? În scrisoare nu se află aşa ceva. Ia uite ce scrie aici: *„Primeşte salamalekul şi urările mele! O, fiică a unchiului meu, află că sunt bine sănătos şi că nădăjduiesc să mă întorc lângă tine până-n cincisprezece zile. Ci, până atunci, îţi trimit, ca să-ţi dovedesc că nu te-am uitat, o pânză de in, înfăşurată într-o pătură. Uassalam!"*

Femeia luă atunci scrisoarea şi se întoarse la şcoală, ca să-l mustre pe dascăl că o minţise. Îl găsi stând în pragul uşii şi îi spuse:

— Au nu ţi-e pic de ruşine s-o înşeli aşa pe o biată femeie şi să-i vesteşti că soţul ei a murit, atunci când în scrisoare stă scris că soţul meu are să se întoarcă în curând şi că îmi trimite mai înainte o pânză deiîn înfăşurată într-o pătură?

La aceste cuvinte, dascălul răspunse:

— De bună seamă, o, biată femeie, ai dreptate să mă cerţi. Ci iartă-mă, căci în clipa în care ţineam în mână scrisoarea ta eram tare grăbit şi, citind-o cam la repezeală şi pe sărite, am crezut că pânza şi pătura erau o amintire ce ţi-o trimeteau dintre lucrurile soţului tău mort.

Şeherezada spuse apoi:

Stihurile de pe o cămaşă

Se povesteşte că El-Amin, fratele califului El-Mamun, ducându-se într-o zi în ospeţie la moşu-său, zări o sclavă tare frumoasă, care cânta din lăută; şi se îndrăgosti de ea. Iar unchiul lui El-Amin băgă de seamă îndată cât de mult îl tulburase roaba pe nepotul său; şi, ca să-i facă un dar plăcut, aşteptă mai întâi ca tânărul să plece, apoi îi trimise sclava, încărcată cu giuvaieruri şi îmbrăcată în haine scumpe. El-Amin socoti însă că moşu-său se şi bucurase de prima pârgă a fetişcanei şi că i-o dăruia gustată; căci îl ştia peste poate de lacom la poame încă acrişoare. Aşa încât nu vroi să primească roaba şi i-o trimise îndărăt, împreună cu o scrisoare în care îi spunea că o poamă muşcată de grădinar înainte de a fi coaptă nu mai îndulceşte gura cumpărătorului.

Atunci moşu-său îi porunci fetişcanei să se dezbrace cu totul, îi puse în mână lăuta şi o trimise iarăşi la El-Amin, îmbrăcată numai într-o cămaşă de mătase pe care străluceau, scrise cu litere de aur, următoarele stihuri:

Comoara ce-o ascund în umbra mea
N-a fost atinsă decât de privirea
Ce doar a vrut s-o cerceteze-aşa
Şi să-i admire doar desuăvîrşirea.

Când văzu nurii sclavei îmbrăcate în acea cămaşă străvezie şi când citi acele stihuri, El-Amin nu mai avu nicio pricină să n-o dorească şi primi darul acela care îl cinstea întru totul.

Şeherezada, în noaptea aceea, a mai spus:

Stihurile de pe o cupă

Califul El-Motawakkel a căzut bolnav într-o zi, şi doftorul lui, Yahia, i-a prescris nişte leacuri atât de minunate încât boala s-a risipit şi califul s-a vindecat. Atunci, din toate părţile, au început să curgă darurile de firitisire către calif. Or, între alte peşcheşuri, califul primi de la Ibn-Kahan, ca plocon, o fată tânără şi neatinsă, cu sâni mai mândri ca rodiile. Odată cu frumuseţea ei, fata îi mai aducea califului, înfăţişându-i-se, şi o minunată carafă de cleştar, plină cu un vin de soi.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci şi patra noapte

Ea urmă:

Fata ţinea carafa într-o mână, iar în cealaltă mână o cupă de aur, pe care, cu litere de rubin, erau scrise aceste stihuri:

Care dictam, sau care teriac
Se poate-asemuire oarecând
Cu vinu-acesta, nentrecutul leav
Al relelor din trupuri şi din gând?

Or, preaînvăţatul doftor Yahia se afla în acea clipă lângă calif. Citind stihurile, începu să râdă şi îi spuse califului:

— Pe Allah! o, emire al dreptcredincioşilor, fetişcana aceasta şi doftoria ce-ţi aduce au să facă pentru întremarea ta mai mult decât toate leacurile cele de

demult şi cele din vremile noastre!

Pe urmă. Şeherezada, fără să se oprească, începu numaidecât snoava următoare:

Califul în coş

Întâmplarea aceasta a fost povestită de vestitul cântăreţ Isac din Mossul, care spunea:

— Ieşisem târziu într-o noapte de la un ziafet de la califul El-Mamun şi, cum eram tare îmbulzit de-un zor ce mă cam sâcâia, o luai pe-o ulicioară în care nu se vedea nicio lumină, mă apropiai de un zid şi făcui ceea ce făcui. Tocmai isprăvisem, când, în bezna aceea, simţii ceva căzându-mi pe cap. Sării în lături, uluit de-a binelea, apucai lucrul acela şi, pipăindu-l pe toate părţile, băgai de seamă, spre marea mea nedumerire, că era un coş mare, spânzurat la cele patru urechi ale lui cu o frânghie ce atârna de pe casă. Îl mai pipaii oleacă şi văzui că era căptuşit cu mătase pe dinlăuntru şi împodobit cu două perne ce miroseau frumos

Or eu, cum băusem mai mult ca de obicei, mă simţii ispitit de mintea mea cea beată să mă sui şi să mă aşez în acel coş ce se înfăţişa singur odihnei mele. Nu mai putui înfrunta ispita şi mă şuii în coş: Şi numaidecât, înainte de-a mai putea să sar jos, mă simţii ridicat repede-repede până în dreptul terasei, unde fusei luat, fără o vorbă, de patru fete tinere, care mă lăsară jos pe terasă şi mă poftiră să le urmez. Una dintre ele mergea înaintea mea cu o făclie în mână, iar celelalte trei se aţineau l-a spate, silindu-mă să cobor o scară de marmoră şi să intru într-o sală de o măreţie asemenea numai cu cea din palatul califului. Şi gândeam în mintea mea: „Pesemne că sunt luat drept altcineva, cu care şi-or

fi dat întâlnire în noaptea aceasta. Allah are să limpezească lucrurile.”

Cum încă mă aflam în această nedumerire, o perdea mare de mătase ce ascundea o parte din sală se dete la o parte şi zării zece tinere fete minunate, cu mijlocel subţire, cu trupuri fără de seamăn, unele purtând făclii, iar altele căţui de aur în care ardeau nard şi aloc. În mijlocul lor mergea o fetişcană ce-ar fi făcut şi stelele să tremure de pizmă. Se legăna în mers şi privea drăgălaşă în lături, de să facă să zboare până şi sufletele cele mai greoaie. Or eu, când o văzui, sării pe cele două picioare ale mele şi mă plecai dinainte-i până la pământ. Iar ea mă privi, îmi zâmbi şi îmi spuse:

— Bine-ai venit, oaspete!

Pe urmă se aşeză şi, cu glas răpitor, îmi spuse:

— Şezi, ya sidi!

Eu mă aşezai, cu beţia vinului demult risipită şi înlocuită cu o ameţeală şi mai grea. Iar ea îmi spuse:

— Şi cum ai făcut de-ai venit pe uliţa noastră şi de te-ai suit în coş?

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, zorul tainic al lăuntrurilor mele m-a îndemnat până în uliţă; pe urmă vinul m-a făcut să mă sui în coş; iar acum, bunătatea ta m-a adus în această sală, unde farmecele tale au pus altă ameţeală în locul beţiei din mintea mea.

La cuvintele acestea, fetişcana, vădit mulţumită, mă întrebă:

— Ce meserie ai tu?

Eu mă ferii să-i spun că sunt cântăreţul şi muzicianul califului, şi îi răspunsei:

— Sunt ţesător în sukul ţesătorilor din Bagdad.

Ea îmi spuse:

— Purtarea ta este aleasă şi face cinste sukului ţesătorilor. Dacă la ea mai adaugi cumva şi cunoaşterea poeziei, n-are de ce să ne pară rău că te-am primit printre noi. Ştii versuri?

Eu răspunsei:

— Ştiu.

Ea zise:

— Spune-ne câteva.

Răspunsei:

— O, stăpână a mea, oaspetele este totdeauna oleacă tulburat de primirea ce i se face. Dă-mi, aşadar, curaj, începând tu mai întâi să ne reciţi câteva dintre poeziile care-ţi plac.

Ea îmi răspunse:

— Bucuroasă!

Şi numaidecât îmi recită o sumă de poezii minunate, de-ale poeţilor celor mai de demult, ca Amri'lkais, Zohair, Antara, Nabigha, Amru ben-Kaltbum, Tharafa şi Şanfara, şi de-ale poeţilor celor mai apropiaţi de vremea noastră, precum Abu-Nuwas, El-Rakaşi, Abu-Mossab şi alţii. Iar eu mă simţeam tot pe-atâta de fermecat de darul său de a spune versuri, pe cât eram de uimit de frumuseţea ei. Pe urmă îmi spuse:

— Nădăjduiesc că acuma ţi-a trecut tulburarea.

Eu spusei:

— Da! pe Allah!

Şi alesei, la rându-mi, dintre versurile ce le ştiam, pe cele mai gingaşe, şi i le recitai cu multă simţire. Când sfârşii, ea îmi spuse:

— Pe Allah! nici nu ştiam că se găsesc oameni cu gusturi atât de alese în sukul ţesătorilor.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

...oameni cu gusturi atâta de alese în sukul ţesătorilor.

Pe urmă, se întinse masa, la care nu se precupeţiră nici fructele, nici florile; şi ea însăşi îmi servea cele mai bune

bucăţi. Şi-apoi, după ce masa fu ridicată, se aduseră băuturile şi cupele, şi ea însăşi îmi turnă să beau şi îmi spuse:

— Iată ceasul cel mai prielnic pentru stat la taifas. Ştii poveşti frumoase?

Eu mă plecai dinaintea ei şi-i povestii numaidecât o sumedenie de întâmplări hazlii despre regi, despre curtea şi despre obiceiurile lor, până ce ea mă opri deodată ca să-mi spună:

— În adevăr, sunt peste măsură de mirată să văd un ţesător cunoscând atât de bine obiceiurile regilor.

Eu răspunsei:

— Nu este nimic de mirare, de vreme ce sunt vecin cu un om minunat, care este primit deseori la calif şi care, când are răgaz, e bucuros să-mi împodobească mintea cu câte ştie.

Ea îmi spuse:

— Dacă-i aşa, mă minunează tot atât de mult darul tău de a ţine minte aşa de bine nişte amănunte atâta de aidoma.

Iacă-aşa! Iar eu, simţind parfumurile de nard şi de aloe ce înmiresmau sala, şi privind-o pe acea gazdă, şi ascultând-o cum îmi vorbea din ochi şi din buze, mă simţeam fericit peste măsură şi gândeam în sine-mi: „Ce-ar face califul, de-ar fi aici, în locul meu? De bună seamă că nu şi-ar mai putea stăpâni tulburarea şi s-ar lăsa răpit de dragoste!”

Fetişcana îmi spuse iarăşi:

— În adevăr, eşti un om ales, mintea ta-i împodobită cu foarte frumoase cunoştinţe, iar purtarea ta este cât se poate de subţire. Nu-mi mai rămâne să te întreb decât un lucru.

Eu răspunsei:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Ea spuse:

— Aş vrea să te aud cântându-mi câteva versuri, însoţindu-te cu lăuta.

Or mie, cântăreţ de meserie, nu-mi făcea nicio plăcere să mă apuc să cânt; aşa că răspunsei:

— Cândva am încercat şi eu arta cântecului; ci, întrucât n-am ajuns nicidecum la vreun rost mai de soi, am socotit că-i mai bine să mă las. Mi-ar plăcea, într-adevăr, să mă supun dorinţei tale, ci iertarea pe care o cer se întemeiază pe neştiinţa mea. În ce te priveşte, însă, o, stăpână a mea, totul îmi arată că glasul tău trebuie să fie desăvârşit de frumos! Aşa că, de-ai vrea, tu să ne cânţi ceva, spre a ne face noaptea încă şi mai plăcută!

Ea porunci atunci să i se aducă o lăută şi începu să cânte. Or, în viaţa mea nu auzisem un glas mai plin, mai adânc şi mai desăvârşit, şi o cunoaştere atât de iscusită a tuturor tonurilor. Ea văzu uimirea mea şi mă întrebă:

— Ştii de cine sunt versurile şi de cine este muzica?

Eu răspunsei, măcar că n-aveam nici o îndoiala în această privinţă:

— Habar n-am, o, stăpână a mea!

Ea se minună:

— E într-adevăr cu putinţă să fie cineva pe lume care să nu cunoască acest cântec? Află, dar, că versurile sunt de Abu-Nuwas, iar muzica asta minunată este de marele cântăreţ Isac din Mossul.

Eu răspunsei, fără să mă dau în vileag:

— Pe Allah! Isac nu mai este nimic faţă de tine.

Ea strigă:

— Bakh! Bakh! mare greşeală faci! Oare-l cineva pe lume care să se măsoare cu Isac? E limpede că nu l-ai ascultat niciodată.

Pe urmă, începu să cânte iar, oprindu-se din când în când, ca să vadă de nu-mi lipseşte ceva şi petrecurăm aşa mai departe, până la revărsat de zori.

Atunci, o femele bătrână, care trebuie să fi fost doica fetei, veni s-o înştiinţeze că sosise ceasul pentru curmarea ziafetului; iar fetişcana, înainte de a ne despărţi, îmi spuse:

— Mai este nevoie să te sfătuiesc a păstra taina, o,

oaspete al meu? Întâlnirile tainice sunt ca un zălog ce se lasă la uşă înainte de despărţire.

Eu răspunsei, plecându-mă dinainte-i:

— Nu sunt dintre cei care au trebuinţă de astfel de sfaturi.

Şi, după ce îmi luai rămas bun de la ea, fusei pus în coş şi coborât în uliţă.

Ajunsei acasă, unde îmi făcui rugăciunea de dimineaţă şi mă suii în pat, dormind până seara. Când mă deşteptai, mă îmbrăcai degrabă şi plecai la palat; ci musaipii îmi spuseră că stăpânul nostru, califul, era plecat, şi că îmi lăsase vorbă să-l aştept până la întoarcere, întrucât în noaptea aceea avea o petrecere şi era nevoie de mine acolo, ca să cânt. Aşteptai, aşadar, o bună bucată de vreme; pe urmă, întrucât califul zăbovea să se arate, îmi zisei că ar fi o prostie să pierd o seară ca seara din ajun şi alergai pe ulicioara cu casa, unde găsii coşul atârnând. Mă suii în el şi, odată ridicat, mă înfăţişai fetişcanei.

Când mă văzu, îmi spuse, râzând:

— Îmi vine să cred, pe Allah! că ţi-ai pus de gând să-ţi muţi locuinţa prin preajma noastră.

Eu mă plecai în faţa ei şi răspunsei:

— Şi cine nu şi-ar dori aşa ceva? Da tu ştii bine, o, stăpână a mea, că dreptul la ospeţie durează trei zile, iar eu nu sunt decât la cea de a doua zi. De-am să mai vin şi după cea de a treia zi, voi avea dreptul să mă pedepseşti la sânge.

Petrecurăm acea noapte foarte plăcut, stând de vorbă, povestind întâmplări, recitând versuri şi cântând, ca şi în ajun. Dar, când să cobor în coş, mă gândii la mânia califului şi îmi zisei: „N-are să mă ierte pentru nimic în lume, doar dacă am să-i povestesc întâmplarea. Şi n-are să mă creadă, doar dacă are să cerceteze el însuşi”. Mă întorsei, aşadar, către fetişcană şi îi spusei:

— O, stăpână a mea, văd că-ţi plac cântecele şi glasurile frumoase. Or, eu am un văr care-i cu mult mai gingaş la chip decât mine, mult mai ales ca purtări, care

are mult mai multe haruri decât mine şi cunoaşte mai bine decât oricare altul de pe lume cântecele lui Isac din Mossul. Vrei să-mi îngădui a-l aduce cu mine mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii?

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi şasea noapte

Ea urmă:

...mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii?
Ea îmi răspunse:
— Iacătă că ai şi început să fii supărător. Dar, de vreme ce vărul tău este atât de plăcut, poţi să mi-l aduci.
Îi mulţumii şi plecai pe drumul ştiut.
Când ajunsei acasă, găsii acolo străjile califului, care mă întâmpinară cu vorbe rele, mă înşfăcară şi mă târâră dinaintea lui El-Mamun. Îl aflai pe calif şezând în jeţ, ca în zilele lui cele mai negre de mânie, cu ochii arzând cumplit. Şi, cum mă văzu, îmi şi strigă:
— A, fecior de câine, cutezi să n-asculţi de porunca mea?
Eu îi spusei:
— Nu, pe Allah! o, emire al dreptcredincioşilor. A fost o poveste.
El întrebă:
— Ce poveste?
Eu răspunsei:
— Nu ţi-o pot spune decât tainic.
Porunci numaidecât tuturor celor ce erau de faţă să iasă afară şi îmi spuse:
— Vorbeşte!
Eu, atunci, îi povestii cu deamănuntul întâmplarea şi adăugai:
— Şi-acuma, fetişcana ne aşteaptă pe amândoi, în noaptea aceasta; căci aşa i-am făgăduit.

Când El-Mamun auzi cuvintele mele, se însenină şi îmi spuse:

— Hotărât! socoteala ta este minunată. Şi bine-ai făcut că te-ai gândit la mine pentru această noapte.

Şi, din clipa aceea, nu mai ştiu ce să mai facă, aşteptând căderea nopţii. Iar eu stăruii să-l îndemn să nu care cumva să se dea în vileag, şi să mă dea şi pe mine, numindu-mă pe numele meu, faţă cu fetişcana. El îmi făgădui hotărât şi, de îndată ce veni vremea prielnică, se îmbrăcă în straie de neguţător şi merse împreună cu mine în ulicioara cu pricina.

La locul ştiut, găsirăm două coşuri, nu numai unul, şi ne suirăm fiecare în coşul său. Fuserăm ridicaţi numaidecât şi traşi pe terasă, de unde coborârăm în sala măreaţă, în care nu peste mult veni şi fetişcana să ne salute, mai frumoasă în seara aceea decât fusese ea vreodată.

Or, băgai de seamă că aprigul calif se îndrăgostea tot mai tare de ea. Ci când ea mai începu să şi cânte, fu o nebunie, mai ales că şi vinurile cu care ne îmbia, drăgălaşă, ne aprindeau minţile. În voioşia şi înflăcărarea lui, califul uită deodată făgăduiala ce-mi dase şi îmi spuse:

— Ei bine, Isac, ce mai aştepţi de nu-i dai răspuns cu vreun cântec pe vreo melodie nouă de-a ta?

Eu atunci, încurcat de-a binelea, fusei nevoit să răspund:

— Ascult şi mă supun poruncii tale, o, emire al dreptcredincioşilor!

Cum auzi aceste cuvinte, fetişcana ne privi o clipită, se ridică în mare grabă, îşi coperi obrazul şi fugi. Căci pricepuse, şi aşa se şi cuvenea să facă o femeie cuviincioasă, în faţa emirului dreptcredincioşilor.

Atunci El-Mamun, oleacă mâhnit de plecarea ei din pricina uitării de care se făcuse vinovat, îmi spuse:

— Află îndată cine-i stăpânul acestei case.

O chemai pe bătrâna doică şi o întrebai cele ce vroia califul să ştie. Ea îmi răspunse:

— Ce belea pe noi! O, ce ruşine pe capul nostru! Este fata vizirului califului, Hassan ben-Sehl.

Numaidecât El-Mamun spuse:

— Să vie-aici vizirul!

Bătrâna ieşi tremurând şi, peste câteva clipe, vizirul Hassan ben-Sehl intră temenindu-se dinaintea califului.

Când îl văzu, El-Mamun începu să râdă şi îl întrebă:

— Ai o fată?

El spuse:

— Da! o, emire al dreptcredincioşilor.

Califul întrebă:

— Cum se numeşte?

El răspunse:

— Khadiga.

Califul întrebă:

— Este măritată sau este fecioară?

El răspunse:

— Fecioară, o, emire al dreptcredincioşilor!

Califul spuse:

— Vreau să mi-o dai de soţie legiuită.

El strigă:

— Şi fata mea şi eu suntem robii tăi, o, emire al dreptcredincioşilor!

Califul spuse:

— Adeveresc că mi-a adus zestre o mie de dinari, pe care ai să-i capeţi mâine dimineaţă la palat, din vistierie. Totodată, ai s-o aduci pe fata ta, la serai, cu toată fala cerută de datina căsătoriei, şi-ai să pui să se împartă ca dar din partea mea, tuturor celor ce se vor afla în alaiul miresei, o mie de sate şi o mie de moşii de-ale mele.

Pe urmă, califul se ridică, iar eu îl urmai. Ieşirăm de data aceasta pe uşa cea mare şi califul îmi spuse:

— Ai grijă, Isac, să nu care cumva să povesteşti cuiva despre întâmplarea aceasta. Chezaşul tăcerii tale este chiar capul tău.

Eu am păstrat taina până la moartea califului şi a dulcii Sett Khadiga, care fără de nicio îndoială că a fost femeia

cea mai frumoasă pe care au văzut-o ochii mei printre fetele oamenilor. Ci Allah este mai ştiutor!

După ce Şeherezada povesti această snoavă, micuţa Doniazada, din locul unde stătea ghemuită, strigă:

— O, surioară, ce dulci şi ce frumoase sunt cuvintele tale!

Iar Şeherezada zâmbi şi spuse:

— Dar ce-are să mai fie după ce ai să auzi şi snoava cu spălătorul de maţe?

Şi numaidecât spuse:

Spălătorul de maţe

Se povesteşte că într-o zi, la Mecca, la vremea hagialâcului, tocmai la ceasul când mulţimea deasă de hagii făcea cele şapte înconjoruri ale sfintei Kaaba, un om se desprinse din rând, se apropie de zidul Kaabei şi, prinzând cu amândouă mâinile vălul cel sfânt care acoperă altarul, se aşeză a rugăciune şi, cu un glas ce ieşea din adâncul inimii, strigă:

— Deie Allah ca femeia aceea să se mai mânie o dată pe soţul ei, ca să mă mai pot culca şi eu cu ea!

Când hagiii auziră o asemenea rugăciune anapoda, rostită în locul acela sfânt, atâta se mâniară, încât se repeziră la acel ins, îl doborâră la pământ şi îl spetiră în bătăi. După care îl târâră dinaintea emirului el-hagi, care avea putere peste toţi hagiii, cu cele mai depline drepturi, şi îi spuseră:

— L-am auzit pe omul acesta, o, emire, rostind blestemăţii spurcate în vreme ce ţinea vălul de pe Sfânta Kaaba.

Şi îi spuseră ce vorbe rostise. Atunci emirul el-hagi grăi:

— Să fie spânzurat!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi

tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

...să fie spânzurat!

Omul se aruncă la picioarele emirului şi îi spuse:

— O, emire, în numele harurilor celui trimis de Allah (cu el fie rugăciunea şi pacea!) te rog fierbinte să asculţi mai întâi povestea mea, şi pe urmă fă cu mine ce-i socoti că e drept să faci.

Emirul încuviinţă cu un semn din cap, iar osânditul la spânzurătoare grăi:

— Află, o, emire al nostru, că eu, de meseria mea, sunt dintre cei ce strâng murdăriile de pe uliţi şi, pe deasupra, spăl maţele de oaie, spre a le vinde şi a-mi câştiga traiul. Or, într-o zi, pe când mergeam liniştit în urma măgarului meu împovărat cu maţele încă pline, pe care tocmai le ridicasem de la zahana, detei peste o mulţime de inşi spăimântaţi, ce fugeau în toate părţile sau se ascundeau pe după porţi. Şi, ceva mai încolo, văzui ivindu-se mai mulţi robi, înarmaţi cu ciomege lungi şi alungând de dinaintea lor pe trecători. Întrebai şi eu despre ce-o fi vorba şi mi se răspunse că are să treacă pe uliţă haremul unui om de seamă şi că e musai ca strada să fie pustie de orice trecător. Atunci, înţelegând că mă aflu în mare primejdie, oprii măgarul şi mă aciuai cu el într-un colţ de zid, ascunzându-mă pe cât putui şi întorcându-mi faţa către zid, ca să nu fiu ispitit să mă uit la femeile acelui om de seamă. Nu peste mult, auzii trecerea haremului, la care nu cutezai să mă uit, şi, pe urmă, când tocmai începusem să mă gândesc că mă pot întoarce să-mi văd de drum, mă simţii cuprins deodată de două braţe de harap şi îmi văzui măgarul în mâinile unui alt harap, care îl luă şi se îndepărtă cu el. Eu atunci, speriat, întorsei capul şi văzui în uliţă, privindu-mă toate, treizeci de fetişcane, printre care se afla şi una ce se asemuia, după

privirile ei galeşe, cu o gazelă pe care setea o face mai puţin sălbatică şi, după mijlocelul ei zvelt, semănând cu un ram mlădiu de arbore ban. Iar eu, cu mâinile legate la spate de harapul ce mă ţinea, fusei dus cu sila de ceilalţi hadâmbi, în ciuda bocetelor mele şi a ţipetelor şi a mărturiei trecătorilor care mă văzuseră cu faţa la zid şi care le spuneau răpitorilor mei:

— N-a făcut nimic! E un biet spălător de maţe. E o nelegiuire faţă de Allah să-l prinzi şi să-l legi fedeleş pe un biet nevinovat.

Ci ei, fără a vroi să asculte nimic, mă târâră mai departe în urma haremului.

Estimp, gândeam în sine-mi: „Ce păcat am putut săvârşi? Fără-ndoială că duhoarea mea de maţe trebuie să fi supărat nasul mândreţei asteia, care pesemne c-o fi însărcinată şi, ca urmare, trebuie să fi simţit vreo tulburare în lăuntrurile ei. Asta socot eu să fie pricina, ori tot aşa poate să fie şi înfăţişarea mea, tare dezgustătoare, precum şi mantia mea zdrenţuită, ce lasă să se vadă părţile necuviincioase ale făpturii mele. Nu este alt ajutor decât numai întru unul Allah“.

Şi hadâmbii mă târâră aşa, mai departe, prin zarva ce-o făceau trecătorii cuprinşi de mila mea, până ce ajunserăm cu toţii la poarta unei case mari şi unde mă împinseră într-o curte de intrare atâta de strălucită că eu nici n-aş fi în stare s-o zugrăvesc. Şi gândii în sufletul meu: „Iată locul menit chinului meu. Am să fiu dat morţii, şi nimenea dintre ai mei n-are să ştie pricina pieirii mele“. Şi mă mai gândii, în acele clipe de pe urmă, şi la măgarul meu, care era atâta de harnic şi care niciodată nu da cu piciorul, niciodată, şi nu răsturna nici maţele, nici coşurile cu gunoaie. Ci nu peste mult fusei smuls din gândurile mele grele de sosirea unei roabe micuţe şi drăgălaşe, care veni să mă roage dulce s-o urmez şi mă duse la un hammmam, unde mă primiră alte trei sclave frumoase, care îmi spuseră:

— Grăbeşte-te să te lepezi de zdrenţele tale.

Eu mă supusei, iar ele mă duseră îndată în sala încălzită, unde mă spălară cu mâinile lor, luând în primire care capul, care picioarele, care pântecele, mă masară, mă fricţionară, mă parfumară şi mă şterseră. Pe urmă, îmi aduseră nişte haine minunate şi mă rugară să mă îmbrac cu ele. Ci eu stătui năuc de-a binelea, şi nu ştiam de unde să le apuc, nici cum să le pun pe mine, căci nu mai văzusem haine ca acelea în viaţa mea; şi le spusei fetelor:

— Pe Allah! o, stăpânele mele, socot că am să rămân chiar gol, căci niciodată n-am să izbutesc să mă-îmbrac singur cu asemenea haine ciudate.

Atunci ele se apropiară de mine râzând şi mă ajutară să mă îmbrac, giugiulindu-mă şi alintându-mă.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci şi opta noapte

Ea urmă:

...giugiulindu-mă şi alintându-mă. Iar eu, în mijlocul lor, habar n-aveam ce are să se mai întâmple cu mine, când, după ce isprăviră să mă îmbrace şi să mă stropească cu apă de trandafiri, mă luară de mâini şi, aşa cum se duce un mire, mă călăuziră către o sală de o strălucire cum limba mea nu s-ar pricepe vreodată s-o spuie, şi împodobită cu zugrăveli în dungi întretăiate şi colorate. Şi nici nu intrai eu bine acolo, că o şi văzui, întinsă galeşă pe un pat de abanos şi îmbrăcată într-o rochie străvezie din mătase de la Mossul, chiar pe femeia aceea, înconjurată de câteva roabe de-ale ei, frumoase ca luna în cea de a cincisprezecea zi. Când mă văzu, mă chemă făcându-mi semn să mă apropii. Mă apropiai, iar ea îmi spuse să mă aşez; mă aşezai. Le porunci atunci roabelor să ne aducă masa; şi ni se aduseră bunătăţuri nemaipomenite, de eu n-aş putea nici măcar să le rostesc numele vreodată, cum

altele asemenea nu mai văzusem în viaţa mea. Golii câteva castroane, cu care îmi stâmpărai foamea; pe urmă, mă spălai pe mâini, ca să mănânc poame. Atunci ni se aduseră cupele de băut şi căţuile pline cu arome; şi, după ce fuserăm parfumaţi cu aburi de tămâie şi de smirnă, gazela aceea îmi turnă cu mâinile ei să beau, şi bău cu mine din aceeaşi cupă, până ce ne ameţirăm amândoi. Atunci ea făcu un semn sclavelor, care pieriră toate şi ne lăsară singuri în sală.

Îndată mă trase spre ea şi mă luă în braţe. Iar eu, atunci, făcui la fel. Şi de fiecare dată când o strângeam la piept, mă simţeam ameţit de mireasma de mosc şi de ambră a trupului ei, şi mi se părea că trăiesc un vis, sau că ţin în braţe vreo hurie din rai.

Rămaserăm înlănţuiţi aşa până dimineaţa; atunci ea îmi spuse că a venit vremea să plec; dar, mai înainte, mă întrebă unde locuiesc; şi, când îi spusei totul în această privinţă, ea îmi spuse că are să-mi trimită ştire atunci când o mai fi vreun ceas prielnic. Şi îmi dete o batistă împodobită cu aur şi cu argint, în care se afla ceva, înnodat cu mai multe noduri, spunându-mi:

— Asta-i ca să ai cu ce să cumperi nutreţ pentru măgarul tău.

Şi ieşii de la ea, întocmai aşa cum aş fi ieşit din rai.

Când ajunsei la măţelăria unde îmi aveam locuinţa, deznodai batista, spunându-mi: „O să dau de cinci bănuţi de aramă, cu care o să-mi pot cumpăra măcar de-o cină“. Or, care nu-mi fu mirarea când găsii acolo cincizeci de mitkali de aur. Mă grăbii să sap o groapă şi îi îngropai în acea groapă, pentru zile negre, iar pe doi bănuţi îmi cumpărai pâine şi ceapă, cu care îmi întocmii masa, şi mâncai, stând pe pragul măţelăriei mele şi visând la întâmplarea ce mi se întâmplase.

La căderea nopţii, o roabă micuţă veni să mă caute din partea celei care mă iubea; iar eu o urmai. Când ajunsei în sala în care mă aştepta, sărutai pământul dinaintea ei; ci ea mă ridică numaidecât, se aşeză pe patul de bambus

şi de fildeş, şi mă făcu să petrec o noapte la fel de binecuvântată ca şi cea de dinainte. Iar dimineaţa îmi dărui altă batistă, în care se aflau, ca şi în ajun, cincizeci ele mitkali de aur. Şi trăii aşa mai departe opt zile în şir, de fiecare dată cu câte un ospăţ vrăjit şi de-o parte şi de cealaltă, şi cu cincizeci de mitkali de aur pentru mine.

Or, într-o seară, mă dusesem la ea şi mă aflam pe pat gata să-mi răcoresc arşiţa, ca de obicei, când deodată intră o sclavă, îi spuse iubitei mele câteva vorbe la ureche şi mă scoase repede afară din sală, ducându-mă la un cat de deasupra, unde mă încuie cu cheia şi plecă. Iar eu auzii atunci un treapăd mare de cai în uliţă, şi prin fereastra ce da către curte văzui intrând în casă un bărbat tânăr şi frumos ca luna, însoţit de un mare alai de străjeri şi de robi. Intră în sala în care se afla huria mea şi petrecu toată noaptea cu ea. Iar eu auzeam şi ascultam totul şi gândeam în sufletul meu: „Pe Allah! parcă au pus pe patul lor o tejghea de fierar. Iar drugul de fier trebuie să fie cald, de geme ilăul aşa“.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci şi noua noapte

Ea urmă:

Într-un sfârşit, când se făcu dimineaţă, huietul conteni şi îl văzui pe bărbatul acela tânăr ieşind pe uşa cea mare şi plecând urmat de alaiul lui. Nici nu plecase el de-a binelea, că fetişcana şi veni la mine şi îmi spuse:

— Pesemne că l-ai văzut pe tânărul care a plecat acum!

Eu răspunsei:

— De bună seamă!

Ea îmi spuse:

— Este soţul meu! Ci am să-ţi povestesc îndată ce s-a petrecut între noi şi am să-ţi lămuresc pricina care m-a făcut să te aleg pe tine. Află, dar, că într-o zi şedeam

lângă el în grădină, când deodată s-a ridicat şi a pornit către bucătărie. Am socotit întâi că plecase dus de vreo nevoie grabnică; ci, după trecere de un ceas, văzând că nu se mai întoarce, mă dusei să-l caut acolo unde gândeam că se află, dar nu era acolo. Mă întorsei atunci îndărăt şi mă îndreptai către bucătărie, ca să le întreb pe slujnice de nu-l văzuseră. Când intrai în bucătărie, îl găsii culcat pe-un preş cu cea mai grosolană dintre slujnice, cea care spăla farfuriile. Văzând aşa, mă trăsei îndărăt în mare grabă şi mă legai cu jurământ că n-am să-l mai primesc în patul meu, până ce n-am să mă răzbun pe el, dăruindu-mă la rându-mi unui om de cea mai de jos stare şi de cea mai dezgustătoare înfăţişare. Şi începui numaidecât să străbat oraşul în căutarea acelui om. Or, tocmai se împliniseră patru zile de când străbăteam uliţele căutându-l pe acel om, atunci când am dat de tine, iar înfăţişarea şi duhoarea ta m-au hotărât să te aleg. Acuma, că s-a petrecut ce s-a petrecut, iar eu mi-am îndeplinit jurământul, împăcându-mă cu soţul meu, după ce m-am dăruit ţie, poţi să pleci, şi să n-ai nicio îndoială că, dacă soţul meu are să se mai înhăiteze cu vreuna dintre roabele lui, n-am să zăbovesc a trimite să te cheme, ca să-i fac la fel.

Şi, înainte ca eu să plec, îmi dărui drept răsplată alţi patru sute de mitkali.

Eu plecai atunci şi venii aici să mă rog lui Allah să-l ispitească pe soţ să se întoarcă la slujnică, pentru ca soţia lui să trimită să mă cheme la ea. Şi aceasta-i povestea mea, o, stăpâne emir el-hagi!

Auzind aceste cuvinte, emirul el-hagi se întoarse către cei de faţă şi le spuse:

— Se cuvine să-i iertăm omului acestuia vorbele cele de osândă, rostite la Kaaba; căci povestea lui le îndrituieşte.

Pe urmă, Şeherezada spuse:

Frumoasa Prospeţimea-Ochilor

Amru ben-Mosseda povestea următoarea snoavă:

— Într-o zi, Abu-Issa, fiul lui Harun Al-Raşid, zărind la ruda sa, Ali, fiul lui Hoşam, o sclavă tânără, numită Prospeţimea-Ochilor, se îndrăgosti năpraznic de ea. Abu-Issa se strădui să ascundă cu cea mai mare grijă taina dragostei lui şi să nu împărtăşească nimănuia simţămintele pe care le trăia; făcu însă tot ce-i era cu putinţă spre a-l hotărî cumva pe Ali să-i vândă sclava.

După o bună bucată de vreme, văzând că toate încercările lui în această privinţă rămâneau zadarnice, se hotărî să purceadă altfel. Se duse la frate-său, califul Al-Mamun, fiul lui Al-Raşid, şi îl rugă să meargă împreună eu el în ospeţie la palatul lui Ali, ruda lor. Califul se învoi, porunci să se pregătească pe dată caii şi plecară la palatul lui Ali, fiul lui Heşam.

Când Ali îi văzu sosind, sărută pământul dinaintea califului şi porunci să se deschidă sala de ospeţe, în care îi pofti. Şi intrară într-o sală minunată, cu stâlpi şi cu pereţi de marmură de felurite culori, cu încrustări după moda grecească, ce alcătuiau nişte zugrăveli plăcute ochiului; iar podeaua sălii era acoperită cu un preş de India, peste care era aşternut un covor de Bassra, făcut numai dintr-o bucată şi acoperind toată întinderea sălii şi în lung şi în lat.

Iar Al-Mamun se opri mai întâi un răstimp, ca să se sature de privit tavanul, pereţii şi podeaua, după care spuse:

— Ei bine, Ali! ce-aştepţi de nu ne dai să mâncăm?

Pe dată Ali bătu din palme şi sclavele intrară încărcate cu o mulţime de bucate de pui, de porumbei şi de fripturi de toate felurile, calde şi reci; şi mai erau şi tot soiul de alte bunătăţi, şi de cele lichide, şi de cele solide, şi mai

ales o grămadă de vânat umplut cu stafide şi cu migdale; căci lui Al-Mamun îi plăcea vânatul umplut cu stafide şi cu migdale. Când sfârşiră de mâncat, se aduse un vin grozav, stors din ciorchini aleşi bob cu bob şi fiert cu poame înmiresmate şi cu sâmburi plăcut mirositori; şi vinul acela, turnat în cupe de aur, de argint şi de cleştar, fu servit de nişte băieţi ca nişte lune, îmbrăcaţi în haine din pânzeturi uşoare de Alexandria; iar băieţii aceştia, în vreme ce înmânau oaspeţilor cupele, îi stropeau cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, cu ajutorul unor pămătufuri împodobite cu nestemate.

Califul fu atât de încântat de toate acestea, încât îmbrăţişă pe gazda sa şi îi spuse:

— Pe Allah! o, Ali, de azi înainte n-am să-ţi mai spun Ali, ci Părintele-Frumuseţii.

Şi Ali, fiul lui Heşam, care, în adevăr, din ziua aceea a fost poreclit Abul-Jamal, sărută mâna califului, pe urmă făcu un semn cămăraşului său. Îndată se ridică o perdea mare, în fundul sălii, şi se iviră zece tinere cântăreţe, îmbrăcate în mătase neagră şi frumoase ca un strat de flori. Ele înaintară şi veniră de se aşezară pe nişte jilţuri de aur, pe care zece harapi robi le aşezară roată numaidecât în sală. Ele începură să cânte din strunele lăutelor cu o desăvârşită pricepere, apoi dădură glas unui cântec de iubire. Atunci Al-Mamun o privi pe aceea dintre cele zece fete care îl tulburase cel mai tare şi o întrebă:

— Cum te cheamă?

Ea răspunse:

— Mă cheamă Armonie, o, emire al dreptcredincioşilor!

El spuse:

— Bine ţi se mai potriveşte numele, Armonie! Aş vrea să te ascult numai pe tine cântând ceva!

Atunci Armonie îşi struni lăuta şi cântă:

Gingăşia-mi.
fuge de priviri străine;

inima-mi
se teme de-orice ochi vrăjmaş.
Dar atunci când vine
dragul meu, când vine,
tremur de plăcere,
mă topesc, şi l-aş
fereca de mine.
Însă când se duce,
tremur doar, şi tac,
ca gazela care-şi
pierde puiul drag.

Al-Mamun, fermecat, îi spuse:

— Ai fost minunată, copilo! Şi cine a făcut aceste versuri?

Ea răspunse:

— Le-a făcut Amrou Al-Zobaidi; iar muzica este de Mobed.

Califul goli cupa pe care o ţinea în mână. Iar fratele său, Abu-Issa, şi Abul-Jamal făcură la fel. Când îşi lăsară jos cupele, intrară alte zece cântăreţe, îmbrăcate în mătase albastră şi încinse cu şaluri de Yemen. Se aşezară în locul celor zece dintâi, care plecară, îşi strunîră lăutele şi începură să cânte toate cu deosebită iscusinţă. Atunci califul îşi aţinti privirile la una dintre ele, care era ca un cleştar, şi o întrebă:

— Care este numele tău, o, copila?

Ea răspunse:

— Căprioară, o, emire al dreptcredincioşilor!

El spuse:

— Ei bine, Căprioare, cântă-ne ceva.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzecea noapte

Ea urmă:

...cântă-ne ceva.

Atunci fata care se numea Căprioară îşi struni lăuta şi cântă:

Hurii slobode şi dulci,
Râdem, ce ne pasă
De privirea iscodind
Neagră, ticăloasă.

Suntem ca gazelele
De la Mecca sfântă,
Unde nu-i îngăduit
Nici vânat, nici pândă.

Cei mofluzi ne socotesc
Fete păcătoase,
Pentru că-avem ochii dulci,
Vorbele frumoase,

Pentru că, mişcând un şold.
Ducem la pierzanii.
Şi-abatem din calea lor
Sfântă musulmanii.

Al-Mamun găsi tare dulce acest cântec şi o întrebă pe fetişcană:

— De cine este?

Ea răspunse:

— Versurile sunt de Jarir, iar muzica este de Ibn-Soraij.

Atunci, califul şi ceilalţi doi îşi goliră cupele, în vreme ce sclavele plecară, spre a veni numaidecât în locul lor alte zece cântăreţe, îmbrăcate în mătase stacojie, încinse cu şaluri stacojii, cu pletele desfăcute şi unduind pe spate. Şi semănau aşa, în vălurile acelea roşii, cu nişte pietre de rubin sclipind din toate feţele. Se aşezară pe jilţurile de aur şi cântară laolaltă, însoţindu-se fiecare cu lăuta ei. Şi

Al-Mamun se întoarse către cea care strălucea cel mai tare între tovarăşele ei şi o întrebă:

— Cum te cheamă?

Ea răspunse:

— Ispita, o, emire al dreptcredincioşilor!

El spuse:

— Atunci, o, Ispito, grăbeşte-te să ascultăm numai glasul tău.

Şi Ispita, însoţindu-se de lăută, cântă:

Nici diamante, nici rubine,
Şi nici atlazuri de mătase
Nu sunt ca fetele frumoase,
Cu ochii lor de diamante,
Cu buzele lor de rubine,
Şi restu-ntreg numai mătase.

Califul, fermecat cu totul, o întrebă pe cântăreaţă:

— De cine-i poemul acesta, o, Ispito?

Ea răspunse:

— Este de Adi ben-Zeid; muzica însă este foarte veche, iar autorul ei nu se mai ştie.

Al-Mamun, fratele său Abu-Issa şi Ali ben-Heşam îşi goliră cupele, şi alte zece cântăreţe, îmbrăcate în haine de aur şi cu mijlocul strâns cu centuri de aur scânteind de nestemate, veniră şi luară loc în jilţuri şi cântară ca şi cele de dinaintea lor. Şi califul o întrebă pe cea care avea mijlocelul cel mai gingaş:

— Numele tău?

Ea spuse:

— Strop-de-Rouă, o, emire al dreptcredincioşilor!

El spuse:

— Ei bine, Strop-de-Rouă, aşteptăm nişte versuri de la tine!

Numaidecât ea cântă:

Bând vinul din obrajii lui,
Eu minţile mi le pierdui.
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcată,
Cămaşa mea înmiresmată
Cu ambră şi cu aromate,
Pornii pe uliţele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcată,
Cămaşa mea înmiresmată
Cu ambră şi cu aromate...

Când auzi aceste versuri, Al-Mamun strigă:

— Ya Allah! ai fost minunată, o, Strop-de-Rouă. Mai zi o dată versurile de la sfârşit.

Şi Strop-de-Rouă, după ce pişcă strunele lăutei, mai cântă o dată, pe un ton şi mai plin de simţire:

Pornii pe uliţele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcară,
Cămaşa mea înmiresmată
Cu ambră şi cu aromate...

Şi califul o întrebă:

— De cine sunt aceste versuri, o, Strop-de-Rouă?

Ea spuse:

— De Abu-Nuwas, o, emire al dreptcredincioşilor; iar muzica este de Isak.

Când cele zece sclave îşi ispràviră cântecul, califul dete să încheie ospăţul şi să plece. Ci Ali ben-Heşam înaintă şi spuse:

— O, emire al dreptcredincioşilor, mai am o sclavă, pe care am cumpărat-o pe zece mii de dinari şi pe care vreau s-o arăt califului; binevoieşte, dar, şi mai zăboveşte o clipită. De ţi-o plăcea, vei putea s-o păstrezi pentru tine; de nu ţi-o plăcea, am s-o las la preţuirea ta.

Al-Mamun spuse:

— Adu-mi-o, atunci, pe sclava aceea!

Într-o clipită se şi ivi o fetişcană fără de asemuire, o frumuseţe zveltă şi gingaşă, o ramură de ban, cu nişte ochi de babiloniancă plini de vrajă, cu nişte sprâncene ca arcul îndoit, şi cu o piele ca floarea de iasomie; avea fruntea încununată cu un diadem de aur şi de mărgăritare, pe care, înşirate în litere de diamant, stau scrise aceste cuvinte: *„Vrăjitoriţa crescută de ginni răneşte inimile cu săgeţile dintr-un arc fără strună”.*

Fata se apropie călcând cu paşi domoli şi veni de se aşeză zâmbind pe jilţul de aur, anume adus pentru ea. Ci Abu-Issa, fratele califului, abia o văzu intrând, că şi scăpă cupa din mână şi se schimbă la faţă atâta de îngrijorător încât Al-Mamun băgă de seamă şi îl întrebă:

— Ce-ai păţit, frate, de te-ai schimbat aşa la faţă?

El răspunse:

— O, emire al dreptcredincioşilor, e numai urmarea unei dureri din lăuntru, care-mi căşună câteodată.

Ci, Al-Mamun stărui şi îi spuse:

— Nu cumva, din întâmplare, o cunoşti pe această fată, şi nu cumva ai mai văzut-o până acum?

El nu vroi să tăgăduiască şi spuse:

— Oare-i pe lume cineva, o, emire al dreptcredincioşilor, care să nu ştie cum arată luna?

Califul se întoarse atunci către fată şi o întrebă:

— Cum te cheamă, copilo?

Ea răspunse:

— Răcoarea-Ochilor, o, emire al dreptcredincioşilor!

El spuse:

— Ei bine, Răcoare-a-Ochilor, cântă-ne ceva.

Şi ea cântă:

Cum ar putea să ştie ce-i iubirea
Acela care-o poartă doar pe limbă,
Iar în adâncul inimii o schimbă
Cu nepăsarea şi cu amăgirea?

Cum ar putea iubirea s-o cunoască
Cel cu o inimă de piatră rece
Şi care doar pe faţă îşi petrece
O umbră de iubire ca o mască?

Şi mi s-a spus că numai despărţirea
E leac la chinul dragostei amare,
Vai, numai eu, cu nicio vindecare
Nu mi-am putut îndupleca iubirea.

Mi-au spus atunci s-alerg către iubire.
Ci leacul nici aşa n-avu priinţă,
Pentru că cel iubit cu suferinţă
De dragostea mea n-are nicio ştire.

Califul, fermecat de glasul ei, o întrebă:
— Şi de cine-i acest cântec, o, Răcoare-a-Ochilor?
Ea spuse:
— Versurile sunt de El-Kherzai, iar muzica este de Zarzur.
Ci Abu-Issa, pe care tulburarea îl înnăbuşea, spuse fratelui său:
— Îngăduie-mi să-i răspund, o, emire al dreptcredincioşilor.
Califul îi dete îngăduinţa şi Abu-Issa cântă:

Sub haina mea se zbate
Un trup, de doruri greu,
Şi-o inimă zdrobită
Suspină-n pieptul meu.

Dacă iubesc atâta
Şi ochii-mi n-o arată,
De teamă-i: să n-o supăr
Pe luna mea, vreodată.

Când Ali Părintele-Frumuseţii auzi acest răspuns,

înţelese că Abu-Issa o iubea deznădăjduit pe sclava lui, Răcoarea-Ochilor. Se ridică numaidecât şi, temenindu-se dinaintea lui Abu-Issa, grăi:

— O, oaspete al meu, nu se va putea spune că a fost rostită vreodată o dorinţă, fie şi numai în minte, de către cineva aflat în casa mea, fără ca dorinţa să i se împlinească pe dată. Dacă, dar, califul binevoieşte să-mi îngăduiască un dar, de faţă cu el, Răcoarea-Ochilor este sclava ta.

Şi califul dându-şi îngăduinţa, Abu-Issa o primi pe fată.

Aşa era dărnicia cea fără de pereche a lui Ali şi a celor de pe vremile lui.

....

...Când Şeherezada sfârşi de povestit această snoavă, spuse:

— Şi-aceasta-i, o preafericitule rege, tot ce-mi pot aminti din snoavele cuprinse în *Florile hazului* şi în *Grădina snoavelor.*

Iar regele Şahriar spuse:

Într-adevăr, Şeherezada, snoavele acestea m-au încântat peste măsură şi acuma mă fac să doresc a auzi o poveste ca acelea pe care mi le-ai povestit mai înainte!

Şeherezada răspunse:

— Tocmai aşa gândeam şi eu!

Şi numaidecât spuse:

CALIFUL CEL CIUDAT

Se povesteşte că într-o noapte califul Harun Al-Raşid, cuprins de nesomn, a trimis după vizirul Giafar Al-Barmaki şi i-a spus:

— Mi-e inima grea şi aş vrea să fac o plimbare pe străzile Bagdadului şi să mă duc până la Tigru, spre-a încerca să mă veselesc în noaptea asta.

Giafar răspunse că ascultă şi că se supune, şi se îmbrăcă numaidecât în haine de neguţător, după ce mai întâi îl ajută pe calif să se îmbrace la fel. Şi îl chemă şi pe Massrur, gealatul, să-i însoţească, îmbrăcat la fel ca ei. Pe urmă ieşiră din palat pe poarta cea tainică şi porniră să străbată domol uliţele Bagdadului, tăcute la ceasul acela, şi aşa ajunseră la ţărmul fluviului. Acolo văzură într-o luntre legată la mal un luntraş bătrân ce se pregătea să se învelească în pătura lui ca să se culce. Se apropiară de el şi, după salamalekurile de cuviinţă, îl întrebară:

— O, şeicule, am dori, cu îngăduinţa ta, să ne iei, dacă binevoieşti, în luntre, şi să ne plimbi oleacă pe râu, acuma, când vremea este răcoroasă şi adierea vântului plăcută. Şi iată un dinar pentru osteneala ta.

El răspunse, cu spaimă în glas:

— Au ce-mi cereţi, domniile voastre? Păi nu ştiţi că nu ne este îngăduit una ca asta? Şi nu vedeţi venind către noi corabia pe care se află califul nostru cu întreg alaiul lui?

Ei întrebară, tulburaţi foarte:

— Eşti încredinţat că pe corabia aceea ce vine către noi

se află însuşi califul?
El răspunse:
— Pe Allah! d-apoi cine din Bagdad nu cunoaşte chipul stăpânului nostru califul? Este chiar el, domniile voastre, cu vizirul lui, Giafar, şi cu spătarul Massrur! Şi, împreună cu ei, uite şi mamelucii şi cântăreţele. Ascultaţi ce strigă crainicul stând în picioare la provă: „Este oprit şi celor mari şi celor mici, şi tinerilor şi bătrânilor, şi oamenilor de seamă şi oamenilor de rând să se plimbe pe fluviu. Cine nu se supune acestei porunci va fi descăpaţânat ori va fi spânzurat de catargul corăbiei!“

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi patra noapte

Ea urmă:

Auzind aceste cuvinte, Al-Raşid fu peste măsură de uluit, căci nu dăduse niciodată o asemenea poruncă şi, de mai bine de un an, nu se mai plimbase pe fluviu. Îl privi, aşadar, pe Giafar şi îl întrebă din ochi despre înţelesul întâmplării aceleia. Giafar însă, tot atât de uluit ca şi califul, se întoarse către bătrânul luntraş şi îi spuse:
— O, şeicule, ia de colea doi dinari. Numai grăbeşte-te şi ne suie în luntrea ta şi ne ascunde sub una dintre tufărişurile celea boltite ce se află pe apă, doar ca să putem, fără a fi văzuţi şi înhăţaţi, să privim şi noi trecerea califului şi a alaiului său.
Luntraşul, încă şovăind, primi până la urmă să facă aşa şi, luându-i pe tustrei în luntrea lui, îi duse sub un adăpost boltit, şi aşternu peste ei o pătură, ca să fie şi mai bine dosiţi.
Nici nu se adăpostiseră ei bine acolo, că şi văzură apropiindu-se corabia luminată de lumina torţelor şi a făcliilor pe care le aţâţau cu lemn de aloe nişte robi tineri, îmbrăcaţi în satin roşu, cu umerii acoperiţi cu mantii

galbene şi cu capu-mpodobit cu muselină albă. Unii stăteau la provă, alţii la pupă, şi toţi ridicau torţele şi făcliile strigând, din vreme în vreme, poruncile cu pricina. Mai văzură şi două sute de mameluci în picioare, înşiraţi de-a lungul marginilor corăbiei şi înconjurând o podeală mai înaltă, aşezată la mijloc, unde, pe un jeţ de aur, sta un tânăr îmbrăcat într-o mantie de culoare neagră, cum purtau abbassizii, şi strălucea din toate broderiile-i de aur. Iar de-a dreapta lui se afla un om semănând uimitor cu vizirul Giafar, iar de-a stânga-i sta un altul, cu spada în mână, semănând aidoma cu Massrur, în vreme ce, în josul podelei, stăteau rânduiţi frumos douăzeci de cântăreţi şi de lăutari.

Când văzu aşa, Al-Raşid strigă:

— Giafar!

Vizirul răspunse:

— La poruncile tale, o, emire al dreptcredincioşilor!

Al-Raşid spuse:

— De bună seamă că trebuie să fie vreunul dintre fiii noştri, poate că Al-Mamun, poate că Al-Amin. Iar cei doi care stau în picioare lângă el seamănă unul cu tine şi altul cu spătarul meu Massrur. Şi toţi cei ce stau în josul podelei seamănă nemaipomenit cu cântăreţii mei obişnuiţi. Ce crezi de toate astea? Eu simt că-mi pierd minţile.

Giafar răspunse:

— Şi eu tot aşa, o, emire al dreptcredincioşilor, pe Allah!

Ci corabia cea luminată se şi îndepărtase din ochii lor, iar bătrânul luntraş, uşurat de temerile lui, strigă:

— Gata! acuma am scăpat. Nu ne-a văzut nimenea.

Şi ieşi de sub frunziş şi-i duse la ţărm pe cei trei călători. După ce coborâră din luntre, califul se întoarse către el şi îl întrebă:

— O, şeicule, spui că aşa vine califul în fiecare noapte să se plimbe în corabia luminată astfel?

El răspunse:

— Da, domnia ta, şi-asta de un an şi mai bine.

El spuse:

— O, şeicule, noi suntem nişte străini călători şi ne place să ne bucurăm de orice privelişte şi să ne plimbăm peste tot pe unde se află lucruri frumoase de văzut. Vrei, dar, să primeşti aceşti zece dinari şi să ne aştepţi tot aici, mâine, la acelaşi ceas?

El răspunse:

— Vreau, şi mă simt îndatorat.

Atunci, califul şi cei doi însoţitori ai săi îşi luară rămas-bun de la el şi se întoarseră la serai, vorbind între ei despre acea întâmplare ciudată.

A doua zi, califul şezu toată ziua la divan, primindu-i pe vizirii, pe dregătorii, pe emirii şi pe locţiitorii lui, şi descurcând treburile împărăţiei, judecând şi osândind şi iertând, după care se întoarse în iatacurile sale, unde se dezbrăcă de hainele cele domneşti, se îmbrăcă în straie de neguţător şi porni cu Giafar şi cu Massrur pe acelaşi drum ca şi în ajun, ajungând în curând la fluviu, unde îi aştepta bătrânul luntraş. Coborâră în luntre şi se duseră să se ascundă sub bolta de frunze unde aşteptară sosirea corăbiei luminate.

N-avură vreme nici să-şi piardă răbdarea, căci, nu peste mult, corabia, în zvoană de alăute, se ivi pe apă, încununată de făclii. Şi îi zăriră iarăşi pe toţi cei din ajun, cu tot atâţia mameluci şi tot atâţia oaspeţi, iar în mijlocul lor, pe podea, între ciudatul Giafar şi ciudatul Massrur, sta califul cel ciudat.

Văzând acestea, Al-Raşid spuse către Giafar:

— O, vizire, văd un lucru pe care niciodată nu l-aş fi crezut, de-ar fi venit careva să mi-l povestească.

Pe urmă, îi spuse luntraşului:

— O, şeicule, mai ia şi aceşti zece dinari, şi du-ne pe urma corăbiei lor; şi nu te speria deloc, căci n-au cum să ne vadă, de vreme ce ei stau în lumină, iar noi suntem în negură. Dorinţa noastră-i să ne bucurăm de priveliştea frumoasă a acestor lumini pe apă.

Luntraşul primi cei zece dinari şi, măcar că tremura de spaimă, începu să vâslească fără zgomot pe dâra lăsată de corabie, ferindu-se să intre în cercul de lumină...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

...ferindu-se să intre în cercul de lumină, până ce ajunseră la o grădină ce cobora pe povârnişul malului până la fluviu, şi unde corabia trase la ţărm. Califul cel ciudat şi întregul lui alai coborâră de pe corabie şi, în sunetul de lăute, intrară în grădină.

După ce corabia se îndepărtă, bătrânul şeic trase luntrea în umbră la mal, ca să le îngăduie celor trei călători să coboare şi ei la rându-le. Odată pe pământ, se duseră să se amestece în mulţimea de inşi ce ţineau făcliile şi mergeau în jurul califului cel ciudat.

Or, pe când ei urmau aşa alaiul, deodată fură băgaţi de seamă de câţiva mameluci şi daţi în vileag. Şi pe dată fură înhăţaţi şi duşi înaintea acelui bărbat tânăr, care îi întrebă:

— Cum aţi făcut de-aţi ajuns aici, şi pentru care pricină aţi venit?

Ei răspunseră:

— O, măria ta, suntem nişte neguţători străini de această ţară. Numai astăzi am sosit şi-am trecut să ne plimbăm pe-aici, fără a şti că nu este slobod a intra în această grădină. Şi mergeam liniştiţi, atunci când am fost înşfăcaţi de oamenii domniilor voastre şi aduşi dinainte-vă, fără ca noi să ne putem da seama de greşeala ce-am săvârşit.

El le spuse:

— Fiţi, dar, fără teamă, de vreme ce sunteţi străini de

Bagdad. De n-aţi fi fost străini de Bagdad, aş fi pus numaidecât să vi se reteze capetele.

Pe urmă se întoarse către vizirul său şi îi spuse:

— Lasă-i să vină cu noi. Sunt oaspeţii noştri, în seara aceasta.

Ei însoţiră atunci alaiul şi ajunseră aşa la un palat ce nu se putea asemui ca măreţie decât cu palatul emirului dreptcredincioşilor. Pe poarta acelui palat erau săpate stihurile următoare:

În palatul acesta în care
Orişice oaspete-i binevenit,
Timpul, cu strălucita lui culoare,
Mari frumuseţi a pus şi-a risipit;
Desăvârşita artelor splendoare
L-a luminat şi l-a împodobit;
Iar dărnicia fără-asemănare
A darnicului ei stăpân slăvit
E-a sufletului dulce desfătare.

Intrară atunci într-o sală măreaţă, cu podeaua acoperită de covoare de mătase galbenă, iar califul cel ciudat, aşezându-se pe un jeţ de aur, le îngădui tuturor celorlalţi să se aşeze împrejurul lui. Se întinse îndată masa pentru zaiafet; mâncară şi-apoi se spălară pe mâini; pe urmă, după ce băuturile fură rânduite pe masă, băură pe săturatele din aceeaşi cupă pe rând. Dar când veni rândul califului Harun Al-Raşid, acesta nu vroi să bea. Atunci califul cel ciudat se întoarse către Giafar şi îl întrebă:

— Pentru ce nu vrea să bea prietenul tău?

Giafar răspunse:

— De multă vreme, o, măria ta, el nu mai bea.

Celălalt spuse:

— Atunci, să poruncesc să-i dea altceva.

Şi numaidecât dete poruncă unuia dintre mamelucii lui, care se grăbi să aducă un borcan plin cu sorbet de mere

şi îl înfăţişă lui Al-Raşid care, de data aceasta, primi şi începu să bea cu multă poftă.

Când băutura îşi împlini rostul asupra minţilor lor, califul cel ciudat, ţinând în mână o vergeluşă de aur, bătu de trei ori cu vergeluşa în masă, şi numaidecât cele două canaturi ale unei uşi mari se deschiseră în fundul sălii, lăsând să intre doi harapi ce purtau pe umerii lor un jeţ de fildeş în care şedea o tânără roabă albă, cu faţa ca soarele. Puseră jeţul jos dinaintea stăpânului lor şi pe urmă rămaseră în picioare în spatele lui, stând nemişcaţi. Atunci fata luă o lăută indienească, îi potrivi strunele şi începu să cânte, pe rând, pe douăzeci şi patru de moduri felurite, cu o măestrie ce fermeca sufletul ascultătorilor. Pe urmă se întoarse la modul dintâi şi cântă:

Cum poţi tu, fără mine, şi departe,
Să mai trăieşti, când inima-mi suspină
De lipsa ta?
Ah, grea soartă-i desparte
Pe-ndrăgostiţi, să plângă fără vină,
Şi-n pustiire lasă trista casă
Ce răsuna de cânt şi fericire.

Când califul cel ciudat auzi aceste versuri cântate, scoase un ţipăt amarnic, îşi sfâşie frumoasa-i mantie înstelată cu diamante, şi cămaşa, şi toate hainele de pe el, şi căzu jos fără de simţire. Numaidecât mamelucii se repeziră şi aruncară peste el o pătură de mătase, ci nu chiar atât de repede încât califul Al-Raşid, Giafar şi Massrur să nu aibă vreme să bage de seamă că trupul tânărului era tot învrâstat de urme de lovituri de vergi şi de bice.

Văzând acestea, califul spuse lui Giafar:

— Pe Allah! ce păcat că tânărul acesta, atât de frumos, poartă pe trup semne ce dovedesc limpede că avem de-a face cu cine ştie tâlhar ori cu vreun ucigaş primejdios, scăpat din temniţă.

Ci mamelucii îl şi îmbrăcaseră pe stăpânul lor într-o altă mantie, mai frumoasă decât cea dintâi; şi tânărul se aşeză la locul lui în jeţ, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Îi văzu atunci pe cei trei oaspeţi ai săi vorbindu-şi în şoaptă şi le spuse:

— Pentru ce vă arătaţi uimiţi şi ce tot şopotiţi acolo?

Giafar răspunse:

— Tovarăşul acesta al meu îmi spunea că a străbătut toate ţările şi a fost oaspete la mulţi dregători şi la mulţi regi, dar niciodată nu i-a fost dat să vadă pe cineva mai mărinimos decât gazda noastră de-acum. Se minuna, în adevăr, văzându-te cum sfâşii o mantie care de bună seamă că preţuieşte pe puţin zece mii de dinari. Şi îmi recita aceste stihuri întru lauda ta...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi şasea noapte

Ea urmă:

...îmi recita aceste stihuri întru lauda ta:

În palma ta, măreaţa dărnicie
Ziditu-şi-a lăcaş cu temelie.
Iar dacă dărnicia, într-o zi,
Deodată porţile şi-ar zăvori,
Ah, mâna ta, cum alta-n lume nu e,
S-ar face cheie, ca să ne-o descuie.

Auzind aceste versuri, tânărul se arătă tare mulţumit şi porunci să i se dea lui Giafar o mie de dinari şi o mantie tot atât de frumoasă ca mantia pe care o sfâşiase el, şi se apucă iar să bea şi să se veselească. Ci Al-Raşid, care nu-şi putea găsi tihna de când văzuse urmele de lovituri de pe trupul tânărului, spuse lui Giafar:

— Cere-i să-ţi lămurească pricina.

Giafar răspunse:

— Mai bine-ar fi să mai avem oleacă de răbdare şi să nu ne arătăm prea sâcâitori.

Al-Raşid spuse:

— Pe capul meu şi pe capul lui Abbas! dacă nu-l întrebi numaidecât, o, Giafar, sufletul tău n-are să mai fie al tău, atunci când vom ajunge la palat.

Or, tânărul, întorcându-se către ei, îi văzu şuşotind şi îi întrebă:

— Ce lucru aşa de seamă aveţi să vă spuneţi, de tot şuşotiţi acolo tainic?

Giafar răspunse:

— Numai de bine!

Califul cel ciudat grăi

— Rogu-te, pentru numele lui Allah, să-mi spui ce şuşotiţi, fără a-mi ascunde nimic.

Giafar spuse:

— Tovarăşul meu a băgat de seamă pe trupul tău, o, măria ta, nişte urme de lovituri de vergi şi de bice. Şi a rămas uimit peste măsură. Şi-ar dori fierbinte să afle de pe urma cărei întâmplări stăpânul nostru califul a suferit asemenea pedeapsă, atât de puţin potrivită cu cinul şi cu puterile sale.

La cuvintele acestea, tânărul zâmbi şi spuse:

— Fie! am să vă arăt, de vreme ce sunteţi străini, care-i pricina. Şi-apoi, povestea mea este aşa de uluitoare că, de-ar fi scrisă cu acul în colţul din lăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură oricui ar cântări-o cu luare aminte.

Pe urmă spuse:

— Aflaţi, domniile voastre, că eu nu sunt nicidecum emirul dreptcredincioşilor, ci sunt numai fiul starostelui giuvaergiilor din Bagdad. Mă cheamă Mohammad-Ali. Taică-meu, când a murit, mi-a lăsat ca moştenire grămezi de aur, de argint, de mărgăritare, de rubine, de smaralde, de giuvaeruri şi de podoabe de argintar; şi mi-a mai lăsat, pe deasupra, case, pământuri, livezi, grădini, prăvălii şi hambare; şi m-a lăsat stăpân peste acest palat şi peste

tot ce se află în el, sclavi şi sclave, paznici şi slugi, flăcăi şi fete. Or, într-o zi, cum stam în prăvălia mea, între robii mei zoriţi să-mi îndeplinească poruncile, văzui oprindu-se la uşă şi coborând de pe un catâr împodobit cu fotaze, o tânără însoţită de alte trei fete, frumoase tustrele ca nişte lune. Intră în prăvălia mea şi se aşeză, în vreme ce eu mă ridicai în cinstea ei; pe urmă întrebă:

— Tu eşti, nu-i aşa, Mohammad-Ali giuvaergiul?

Eu răspunsei:

— Ba da, o, stăpâna mea, şi sunt sclavul tău, gata să te asculte.

Ea îmi spuse:

— Ai cumva vreun giuvaer cu adevărat frumos, care-ar putea să-mi placă?

Eu îi spusei:

— O, stăpâna mea, am să aduc tot ce am mai frumos în prăvălia mea şi am să-ţi dau totul în mână. Dacă, din ceea ce am să aduc, s-o nimeri ceva care să-ţi placă, nimenea nu s-ar socoti mai fericit decât robul tău; şi, dacă nimic nu ţi-ar putea opri privirile, mi-aş plânge nenorocul de-a lungul vieţii mele-ntregi.

Or, eu aveam în prăvălia mea o sută de gherdane scumpe, minunat lucrate, pe care mă grăbii să le aduc şi să le înşir dinainte-i. Ea le încercă şi le cercetă îndelung, unul câte unul, cu mai multă pricepere decât aş fi dovedit eu însumi în locul ei; pe urmă îmi spuse:

— Aş fi vrut ceva mai bun.

Mă gândii atunci la un gherdănaş pe care taică-meu îl cumpărase cândva, pe o sută de mii de dinari, şi pe care îl păstram, închis singur într-o cutie de preţ, ferit de orice privire. Mă ridicai şi, domol, adusei cutia aceea, cu mare grijă, şi o deschisei cu dichis dinaintea fetei spunându-i:

— Nu cred ca acesta să aibă pereche la vreun rege ori la vreun sultan, la vreun om de rând ori la vreunul de seamă.

Când fata aruncă o ochiadă repede spre gherdan, scoase un strigăt de bucurie şi se minună:

— Uite ce mi-am tot dorit zadarnic toată viaţa.

Pe urmă îmi spuse:

— Cât costă?

Eu răspunsei:

— Preţul pe care l-a cumpărat răposatul taică-meu a fost de o sută de mii de dinari în cap. Dacă îţi place, o, stăpână a mea, aş fi peste măsură de fericit să ţi-l dăruiesc pe degeaba.

Ea mă privi, zâmbi uşor şi îmi spuse:

— La preţul pe care mi l-ai spus, adaugă cinci mii de dinari, ca dobândă la banii închişi în el, şi gherdanul este al meu.

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, şi gherdanul şi stăpânul lui sunt bunurile tale şi se află în mâinile tale. Nu mai am nimic de adăugat.

Ea zâmbi iar şi răspunse:

— Iar eu, de asemenea, am hotărât preţul. Adaug că, prin aceasta, sunt datornica ta ca mulţumire.

Şi, spunând cuvintele acestea, se ridică sprintenă, sări cu mare uşurinţă pe catâr, fără ajutorul celor ce o urmau şi, plecând, îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, vrei să mă însoţeşti numaidecât spre a-mi aduce gherdanul şi a veni la mine acasă să-ţi primeşti banii? Crede-mă că, în adevăr, ziua aceasta, datorită ţie, este pentru mine ca laptele.

Nu vrusei să stărui mai mult, de teamă să n-o supăr, poruncii slugilor să închidă prăvălia, şi o urmai pe fată, încetişor, până acasă la ea.

Când povestea ajunse aici. Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

...o urmai pe fată, încetişor, până acasă la ea.

Acolo, îi înmânai gherdanul, iar ea intră în iatacul ei, după ce mă rugă să iau loc pe laviţa de la intrare şi să aştept acolo venirea zarafului ce trebuia să-mi plătească cei o sută de mii de dinari şi dobânda lor.

Pe când stam pe acea laviţă de la intrare, văzui venind o slujnică tânără care îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, binevoieşte şi intră în sala de intrare a casei, căci şederea la uşă nu este lucru potrivit cu un om de seama ta.

Mă ridicai atunci şi intrai în sala de intrare unde mă aşezai pe un scăunaş căptuşit cu catifea verde, aşteptând aşa o bucată de vreme. Atunci văzui intrând o altă slujnică tânără care îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, te roagă stăpâna mea să intri în sala de primire, unde doreşte să te odihneşti până ce are să sosească zaraful.

Nu pregetai să mă supun şi o urmai pe fată în sala de primire. Nici nu mă aşezai bine, că se şi dete la o parte o perdea mare din fundul sălii şi patru tinere sclave intrară aducând un jeţ de aur pe care şedea tânără lor stăpână, cu chipu-i ca luna şi cu gherdanul cel frumos la gât.

Când îi văzui obrazul aşa, fără iaşmac, şi descoperit întru totul, simţii că mi se risipesc minţile şi că bătăile inimii mele se înteţesc. Ci ea le făcu semn sclavelor sale să plece, înaintă către mine şi îmi spuse:

— O, lumină a ochilor mei, oare orice făptură frumoasă trebuie, aşa cum faci tu, să se poarte atâta de crud faţă de aceea care o iubeşte?

Eu îi răspunsei:

— Întreaga frumuseţe este în tine, iar ceea ce a mai rămas din ea, dacă a mai rămas ceva, a fost împărţit celorlalţi oameni.

Ea îmi spuse:

— O, giuvaergiule Mohammad-Ali, află că te iubesc şi că nu m-am folosit de mijlocul de care m-am folosit decât spre a te hotărî să vii în casa mea!

Şi, rostind aceste cuvinte, se plecă gingaşă spre mine

şi mă trase spre ea, sorbindu-mă cu ochii-i galeşi. Atunci eu, tulburat cu totul, îi luai în mâinile mele capul, în vreme ce ea îmi întorcea sărutările fără să se zgârcească, şi mă strângea la pieptul ei, pe care îl simţeam ca de piatră, apăsat pe pieptul meu. Atunci pricepui că nu se cade să dau îndărăt şi vrusei să fac ceea ce ţinea de vrednicia mea să fac. Ci în clipa când tocmai dam să-mi împlinesc gândul, fata spuse:

— Ce vrei să faci, o, stăpâne al meu?

Eu răspunsei:

— Să ascund ceea ce trebuie să ascund.

Ea îmi spuse:

— Ia seama că la mine nu poţi să ascunzi ceea ce vrei să ascunzi, căci casa mea nu este deschisă. Ar trebui mai întâi să deschizi uşa. Or, află că sunt neprihănită. Şi-apoi, de socoţi cumva că ai de-a face cu vreo fată de rând ori cu cine ştie ce lepădătură de prin Bagdad, schimbă-ţi degrabă gândurile. Să ştii, în adevăr, o, Mohammad-Ali, că, aşa cum mă vezi, eu sunt sora marelui vizir Giafar; şi sunt fiica lui Yahia ben-Khaled Al-Barmaki.

Auzind cuvintele acestea, o, stăpânii mei, deodată simţii înflăcărarea mea potolindu-se cu totul şi înţelesei cât de urât fusese din parte-mi că ascultasem de îndemnurile-mi tainice şi că vroisem să mi le sting cu ajutorul fetei. Ci tot îi spusei:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, nu-i vina mea dacă am vrut să mă folosesc de prilejul pe care mi l-ai dat. Ci tu ai vrut să te dovedeşti mărinimoasă faţă de mine, arătându-mi calea către uşile deschise ale bunăvoinţei tale!

Ea îmi răspunse:

— Nu ai pentru ce să te cerţi, ba dimpotrivă! Şi poţi să ajungi acolo unde vrei să ajungi, dacă vrei, ci numai pe căile cele legiuite. Cu voia lui Allah, totul se poate împlini. Căci sunt stăpână pe faptele mele şi nimeni nu are a mi le opri. Mă vrei tu, dar, ca soţie legiuită?

Eu răspunsei:

— De bună seamă!

Numaidecât, trimise să vină cadiul şi martorii, şi le spuse:

— Iată-l pe Mohammad-Ali, fiul lui Ali, răposatul staroste. Mă cere în căsătorie şi îmi aduce ca zestre gherdanul acesta pe care mi l-a dăruit. Eu primesc şi mă supun.

Numaidecât fu scris senetul nostru de căsătorie şi, odată încheiat, ne lăsară singuri. Sclavele aduseră băuturi, cupe şi lăute, şi amândoi băurăm, până ce sufletele noastre începură să strălucească.

Ea luă atunci lăuta şi cântă:

De trupul tău înalt, subţire,
De mersul tău legănător,
Ah, jur că sufăr, din iubire,
Şi despărţirile mă dor.

Stăpâne, fie-ţi îndurare
De-o inimă fără noroc,
Ce arde pururea şi moare
Într-al iubirii tale foc.

De aur cupa-i ce-mi aprinde
Al sufletului crunt pojar,
Cu amintirea ta fierbinte
În gândul meu întoarsă iar.

Cum floarea cea de mirt sclipeşte
Într-un buchet de trandafiri,
Aşa mereu îmi străluceşte
Iubirea ta între iubiri.

Când sfârşi de cântat, luai şi eu la rându-mi lăuta şi, după ce dovedii că ştiam să scot din ea sunete şi mai frumoase, spusei aceste versuri ale poetului, acompaniindu-mă în surdină:

Minuneo! văd pe chipu-ţi vrăjitor
Contrariile cum se-mperechează:
Văd şi răcoarea apei de izvor,
Şi flacăra cu purpuria-i rază.

Iar inimii ce-mi tremură de dor
Răcoare-i eşti, şi foc ce arde-n pară.
Ah, sufletului meu tremurător,
Ce dulce-i eşti mereu, şi ce amară!

După ce isprăvirăm de cântat, văzurăm că era vremea să ne gândim la culcare. O ridicai pe braţele mele şi o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi opta noapte

Ea urmă:

...o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Atunci, dezbrăcând-o, putui să mă încredinţez că era ca un mărgăritar neprihănit. Mă bucurai tare mult şi, pe deasupra, vă pot încredinţa că, până dimineaţa, o ţinui strânsă de mine, aşa cum un porumbel ţinut într-o mână stă cu aripioarele strânse.

Or, nu numai o noapte petrecui aşa, ci o lună întreagă, fără contenire. Şi-mi uitai şi treburile, şi prăvălia, şi bunurile toate, până ce, într-o zi, şi anume în cea dintâi zi din cea de-a doua lună, ea îmi spuse:

— Sunt nevoită să lipsesc câteva ceasuri, numai atâta cât să mă duc la hammam şi să mă întorc. Tu, te rog fierbinte, să nu te dai jos din pat şi să stai aşa până ce mă întorc eu. Şi-am să mă-ntorc la tine de la hammam cu totul fragedă, şi uşoară, şi parfumată.

Pe urmă, ca să fie şi mai încredinţată de îndeplinirea acestei porunci, mă puse să fac jurământ că n-am să mă

mişc din pat. După care, însoţită de două sclave, ce luară ştergarele şi legăturile cu haine, plecă la hammam împreună cu ele.

Or, o, stăpânii mei, nici nu ieşise ea bine din casă, când văzui, pe Allah! că uşa se deschide şi în încăpere intră o femeie bătrână, care îmi spuse, după salamalekurile de cuviinţă:

— O, stăpâne Mohammad, soţia emirului dreptcredincioşilor, Sett Zobeida, mă trimite la tine ca să te rog să mergi la serai, unde ea doreşte să te vadă şi unde te aşteaptă; căci i s-a povestit cu vorbe de mare laudă despre purtările tale alese, despre buna ta creştere şi despre glasul tău frumos, încât s-a simţit tare dornică să te cunoască.

Eu răspunsei:

— Pe Allah! o, mătuşă, Sett Zobeida îmi face mare cinste poftindu-mă să-i fiu oaspete; însă nu pot să părăsesc casa înainte de a se întoarce soţia mea, care s-a dus la hammam.

Bătrâna îmi spuse:

— Copilul meu, te sfătuiesc, spre binele tău, să nu zăboveşti o clipă a merge acolo unde eşti aşteptat, de nu vrei ca Sett Zobeida să-ţi fie duşmană! Căci, poate că nu ştii, neprietenia stăpânei Sett Zobeida este tare primejdioasă. Ridică-te, dar şi du-te la ea. Pe urmă, n-ai decât să te întorci acasă cât mai grabnic.

Cuvintele acestea mă hotărâră să mă duc, în ciuda jurământului ce-i făcusem soţiei mele, şi o urmai pe bătrâna care mergea înaintea mea, şi mă duse la serai, unde intrai fără de nicio supărare.

Când Sett Zobeida mă văzu intrând, îmi zâmbi, mă chemă lângă ea şi îmi spuse:

— O, lumină a ochilor! tu eşti drăguţul surorii marelui vizir?

Eu răspunsei:

— Sunt robul şi sluga ta!

Ea îmi spuse:

— În adevăr, cei ce mi-au zugrăvit purtările tale fermecătoare şi felul tău ales de a vorbi nu ţi-au îngroşat harurile. Doream să te văd şi să te cunosc, ca să judec cu ochii mei alegerea şi gustul surorii lui Giafar. Acuma-s mulţumită. Ci m-ai face să mă simt peste măsură de bucuroasă, de-ai binevoi să-mi dai prilejul a-ţi auzi glasul, cântându-mi ceva.

Eu răspunsei:

— Cu plăcere şi cu cinste!

Şi luai o lăută, pe care mi-o aduse o sclavă, şi, după ce îi potrivii strunele, începui încetişor şi cântai vreo două-trei strofe despre dragostea împărtăşită.

Când contenii din cântat, Sett Zobeida îmi spuse:

— Allah împlinească-şi harul făcându-te şi mai desăvârşit, o, tinere încântător! Îţi mulţumesc că ai venit să mă vezi. Acuma, grăbeşte şi te-ntoarce acasă înainte de sosirea soţiei tale, ca nu cumva să-şi închipuie că vreau să te răpesc de la inima ei.

Eu atunci sărutai pământul dinaintea ei şi ieşii din serai, tot pe poarta pe unde intrasem.

Când ajunsei acasă, o găsii pe soţia mea, sosită înainte-mi, culcată în pat. Dormea, şi nu făcu nicio mişcare de trezire. Mă culcai atunci la picioarele ei şi, binişor, începui s-o mângâi pe picioare. Ci deodată ea deschise ochii şi îmi dete mânioasă o lovitură de picior drept în coastă, rostogolindu-mă jos din pat, şi îmi strigă:

— O, înşelătorule! o, sperjurule! Ţi-ai călcat jurământul şi te-ai dus la Sett Zobeida. Pe Allah! de nu mi-ar fi teamă să n-ajung de ocară şi să-mi afle lumea necazurile, m-aş duce chiar în clipa aceasta la Sett Zobeida, să-i arăt eu cât costă a-i deda la dezmăţ pe soţii altor femei. Ci, până una alta, ai să plăteşti tu şi pentru ea, şi pentru tine.

Şi bătu din palme şi strigă:

— Ya Sauab!

Numaidecât se ivi căpetenia hadâmbilor ei, un harap care totdeauna mă privise ponciş, şi îi spuse:

— Taie-i pe dată gâtul înşelătorului, mincinosului şi

sperjurului ăstuia!

Harapul îşi fulgeră pe dată sabia, tăie un colţ din poala mantiei lui şi mă legă la ochi cu fâşia de pânză pe care o dobândise astfel. Pe urmă îmi zise:

— Fă-ţi mărturisirea de credinţă!

Şi se pregătea să-mi taie gâtul.

În acea clipă, însă, intrară toate roabele, faţă de care totdeauna mă purtasem darnic, şi mari şi mici, şi tinere şi bătrâne...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi noua noapte

Ea urmă:

...şi mari şi mici, şi tinere şi bătrâne, şi spuseră:

— O, stăpână a noastră, te rugăm fierbinte să-l ierţi, din pricină că n-a ştiut ce grea greşeală săvârşeşte. Nu ştia că nimica nu te putea supăra mai tare, decât să se ducă la Sett Zobeida, duşmanca ta. El habar n-avea de vrăjmăşia ce putea fi între voi două. Iartă-l, o, stăpână a noastră!

Ea răspunse:

— Fie! binevoiesc să-i iert viaţa, însă doresc să-i las o amintire de neşters a greşalei lui!

Şi îi făcu semn lui Sauab să lase sabia şi să ia vergile. Şi harapul luă numaidecât o vargă, cumplit de mlădioasă, şi începu să-mi care la lovituri în locurile cele mai simţitoare ale trupului meu. După care luă biciul şi îmi trase cinci sute de plesnituri, alduite crunt pe părţile mele cele mai gingaşe şi pe coaste. Asta vă lămureşte, domniile voastre, ce-i cu dungile pe care le-aţi putut băga de seamă adineaori pe trupul meu.

După ce fusei pedepsit aşa, soţia mea porunci să fiu luat de acolo şi aruncat în drum, ca o găleată cu lături.

Eu, atunci, mă adunai de pe jos cum putui şi mă târâi

până la casa mea, însingurat tot, şi, cum ajunsei în odaia mea, pe care o părăsisem de-atâta vreme, căzui leşinat, cât eram de lung.

Când, după lung timp, îmi venii în simţiri din leşinul meu, trimesei după un vraci cu mână uşoară, priceput la îngrijirea vătămăturilor, care îmi unse binişor rănile şi, cu ajutorul balsamurilor şi al alifiilor, izbuti să mă tămăduiască. Ci tot şezui să zac neputincios, vreme de două luni; iar când ajunsei în stare să pot ieşi, mă dusei mai întâi la hammam; şi, după ce mă spălai, plecai la prăvălia mea. Acolo, vândui degrabă la mezat tot ce aveam mai de preţ, dobândii tot ce putui dobândi şi, cu suma adunată, cumpărai patru sute de mameluci tineri pe care îi îmbrăcai strălucit, şi corabia pe care m-aţi văzut în noaptea aceasta însoţit de ei. Dintre ei, l-am ales pe unul ce seamănă cu Giafar, ca să mi-l pun ca tovarăş de-a dreapta, şi un altul ca să-i dau slujba de gealat, după pilda emirului dreptcredincioşilor. Şi, gândind să uit de suferinţele mele, mă îmbrăcai şi eu în haine ca ale califului şi luai obiceiul de a mă plimba în fiecare noapte pe fluviu, în corabia mea, înconjurat de lumini, şi de cântece, şi de zvon de lăute. Şi-aşa îmi petrec viaţa, de un an încoace, făcându-mi nălucirea nebună că sunt califul, încercând să-mi alung din minte amarul care a pus stăpânire pe mine din ziua când soţia mea m-a osândit atâta de crunt, ca să-şi mulţumească vrăjmăşia pe care şi Sett Zobeida şi ea o nutresc una faţă de cealaltă! Şi numai eu, neştiutor de nimica, am suferit urmările acestei vrajbe muiereşti. Or, aceasta-i jalnica mea poveste, o, stăpânii mei! Şi nu mai am decât să vă mulţumesc că aţi binevoit să veniţi cu noi ca să ne petrecem noaptea aceasta prieteneşte.

Când califul Harun Al-Raşid auzi această istorisire, strigă:

— Laudă lui Allah, care a lăsat ca fiecare lucru să aibă o pricină!

Pe urmă se ridică şi-i ceru tânărului îngăduinţa să plece

laolaltă cu tovarăşii săi. Tânărul le dete îngăduinţa; şi Al-Raşid plecă de acolo şi se întoarse la serai, chibzuind cum să îndrepte nedreptatea săvârşită de cele două femei faţă de acel tânăr. Iar Giafar, din parte-i, se amăra cumplit că sora lui fusese pricina unei întâmplări ca aceea, menită acum să fie cunoscută de întregul palat.

A doua zi, califul, împodobit cu toate însemnele puterii sale, stând între emirii şi curtenii lui, spuse către Giafar:

— Să fie adus la mine tânărul care ne-a găzduire as'noapte!

Şi Giafar ieşi îndată, ca să se întoarcă fără de zăbavă cu tânărul ce sărută pământul dinaintea califului şi, după salamalekul de cuviinţă, îi spuse o laudă în versuri. Al-Raşid, încântat, îl chemă lângă el, îl pofti să şadă şi îi spuse:

— O, Mohammad-Ali, am trimis după tine ca să aud din gura ta istorisirea pe care ai povestit-o ieri celor trei neguţători. Căci este minunată şi plină de învăţăminte folositoare.

Tânărul, tulburat cu totul, spuse:

— N-aş putea grăi, o, emire al dreptcredincioşilor, înainte ca tu să-mi dai năframa ocrotirii.

Califul îi aruncă numaidecât năframa, ca semn de ocrotire, şi tânărul istorisi încă o dată povestea lui, fără a ocoli niciun amănunt. Când sfârşi, Al-Raşid îi spuse:

— Şi-acum, ţi-ar plăcea s-o vezi pe soţia ta întorcându-se la tine, în ciuda greşelilor ce le-a săvârşit împotriva ta?

El răspunse:

— Orice mi-ar veni din mâna califului ar fi binevenit; căci degetele stăpânului nostru sunt cheile binefacerii, iar faptele lui sunt salbe scumpe, bune de purtat ca podoabă la gât.

Atunci califul spuse către Giafar:

— Adu-o la mine, o, Giafar, pe sora ta, fiica emirului Yahia!

Şi Giafar o aduse numaidecât pe soră-sa; iar califul o întrebă:

— Spune-mi, o, fiică a credinciosului nostru Yahia! îl cunoşti pe acest tânăr?

Ea răspunse:

— O, emire al dreptcredincioşilor, de când au căpătat femeile învăţul să cunoască bărbaţi?

Al-Raşid zâmbi şi spuse:

— Ei bine! am să-ţi spun numele lui. Se numeşte Mohammad-Ali, fiul răposatului staroste al giuvaergiilor. Tot ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi acuma vreau să ţi-l dau ca soţ.

Ea răspunse:

— Darul stăpânului nostru este ca viaţa şi ca ochii noştri.

Califul porunci numaidecât să vină cadiul şi martorii, şi-i puse să scrie, cum cere legea, senetul de căsătorie ce-i lega de data aceasta pe cei doi tineri într-un chip neclătinat, spre fericirea lor, care fu desăvârşită. Şi hotărî să-l oprească în preajma lui pe Mohammad-Ali, spre a şi-l face sfetnic până la sfârşitul zilelor lui.

Şi uite-aşa ştia Al-Raşid să-şi facă plăcere împerechind ceea ce era desperecheat şi făcându-i fericiţi pe cei pe care soarta îi amăgise.

— Dar să nu socoţi cumva, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, că povestea aceasta, pe care nu ţi-am istorisit-o decât anume ca să aduc o schimbare faţă de snoavele cele scurte de mai înainte, s-ar putea asemui cât de cât cu minunata poveste a frumoasei Floare-de-Trandafir şi a lui Desfătul-Lumii!

Iar Şeherezada îi spuse regelui Şahriar:

POVESTEA FRUMOASEI FLOARE-DE-TRANDAFIR

Se povesteşte că a fost odată, în vechimea vremilor şi în trecutul anilor şi al lumilor, un rege de neam foarte mare, plin de putere şi de slavă. Şi-avea un vizir pe nume Ibrahim, care avea o fată, minune de gingăşie şi de frumuseţe, mai presus de orice ca strălucire şi ca desăvârşire, şi dăruită cu o minte fără de pereche şi cu purtări neasemuit de alese. Pe deasupra, îi plăceau peste măsură petrecerile înveselitoare şi vinul cel dătător de voioşie, nesfiindu-se să îndrăgească obrazele frumoase, stihurile în ceea ce au ele mai iscusit, şi poveştile cele minunate. Şi-atâtea gingaşe plăceri închidea în sineşi, încât atrăgea către ea iubirea sufletelor şi a inimilor, aşa cum de altminteri a şi spus unul dintre poeţii care au cântat-o:

M-a fermecat fermecătoarea fată
A turcilor şi-arabilor ispită,
Cea care ştie slova legii toată
Şi-a scrierii sintaxă nesmintită.

Şi-atunci când stăm de vorbă împreună
Despre acestea toate, uneori,
Iată ce-ncepe ea domol să-mi spună,
Răutăcioasa cu glas răpitor:

„Eu sunt agent pasiv, iar tu, isteţ,
Vrei să mă pui la cazul indirect.
De ce? Mult mai cuminte-ar fi să-nveţi
Cum să-ntrebuinţezi în mod corect,

Întotdeauna la acuzativ,
Regimul tău, cum cere legea stării,
Căci rolul lui este a fi activ,
Dar nu-l întoarce spre semnul mirării.”

Eu îi răspund: „Nu doar regimul meu
Îţi aparţine, o, stăpâna mea,
Ci viaţa mea, şi sufletu-mi, mereu!
Numai, te rog, nu te mai minuna.

De inversarea ce ţi-am arătat
A rolurilor noastre, nendoios
Căci vremurile astăzi s-au schimbat
Şi lucrurile s-au întors pe dos.

Iar dacă-n ciuda celor câte-ţi spun,
Tu nu vrei totuşi să acorzi crezare
Vorbelor mele, este oportun,
Spre-a-ţi dovedi această inversare,

Să nu mai şovăieşti, ci să priveşti
Regimul meu, să vezi fără tăgadă
Că nodu-acestor tâlcuri şi nădejdi
Se află aşezat exact la coadă!“

Or, fata aceasta era atât de fermecătoare, atât de dulce şi de o frumuseţe atât de strălucitoare, încât se numea Floare-de Trandafir.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru suta noapte

Ea urmă:

...se numea Floare-de-Trandafir.

Iar regelui îi plăcea tare mult s-o aibă pe lângă el la ospeţe, atât de dăruită era ea cu minte iscusită şi aleasă. Şi regele avea obiceiul să dea, în fiecare an, serbări mari, şi, cu acel prilej, să se bucure de venirea la palatul lui a celor mai de seamă oameni din împărăţie, spre a se întrece cu ei în jocurile cu mingea şi cu ghioaga, atât pe jos, cât şi de-a călare.

Şi venind ziua când oaspeţii regelui se strânseră la asemenea jocuri, Floare-de-Trandafir se aşeză la fereastra ei, ca să se bucure de întrecere. În curând, jocul începu să se însufleţească, şi fiica vizirului, urmărind jocul şi luând seama la jucători, zări printre ei un tânăr nespus de frumos, cu chip fermecător, cu dinţi strălucitori, cu mijloc subţire şi cu umeri largi. Şi simţi o asemenea plăcere văzându-l, că nu se mai putea sătura să-l tot privească, nici nu se mai putea împiedica să-i arunce ochiade galeşe. Şi, până la urmă, o chemă pe doica ei şi o întrebă:

— Cunoşti tu cumva numele acelui tânăr fermecător, atât de mândru, ce se află colo, în mijlocul jucătorilor?

Doica îi răspunse:

— O, fata mea, sunt frumoşi toţi. Aşa că nu văd despre care dintre ei vorbeşti.

Ea spuse:

— Atunci aşteaptă. Am să ţi-l arăt!

Şi luă pe dată un măr şi îl aruncă în tânărul acela, care se întoarse şi ridică privirile către fereastră. Şi-o văzu atunci pe Floare-de-Trandafir, zâmbitoare şi frumoasă ca luna plină luminând peste neguri; şi, deodată, mai nainte de-a avea măcar răgazul să-şi întoarcă privirea, se simţi peste măsură tulburat de iubire; şi recită aceste versuri ale poetului:

Ce-mi străpunse, oare, inima deodată?
Ochii tăi, sau numai agera săgeată?

Ageră săgeată, cine te trimise?
Luptătorii aprigi sau, aşa cum mi se

Pare, numai arcul cu strună măiastră
Dintr-un ochi ce-mi râde dulce la fereastră?

Floare-de-Trandafir o întrebă atunci pe doica ei:

— Şi-acum, într-un sfârşit, poţi tu să-mi spui numele tânărului?

Ea răspunse:

— Se numeşte Desfătul-Lumii.

Auzind aceste cuvinte, fiica vizirului clătină capul de plăcere şi de tulburare, se tolăni pe divan, gemu din străfundul inimii şi ticlui aceste stihuri:

N-are de ce să-i pară rău
Celui ce-a născocit numele tău,
Desfăt-al-Lumii, o, tu, care-anume
Cuprinzi tot ce e mai gingaş pe lume
Şi tot ceea ce e mai strălucit!
O, lună plină-n ceas de răsărit!
O, chip ce luminează lumea toată
Cu strălucirea lui fără de pată,
Tu — dintre tot ce dă lumină vieţii —
Eşti singurul sultan al frumuseţii!
Şi am temeiuri pentru câte spun:
Nu este oare ca litera nun
Sprânceana ta, scrisă frumos?
Iar, ochiu-ţi ca migdala, luminos,
Nu seamănă cu litera sad, *oare,*
Aşa cum a fost scrisă cu mirare
De degetul îndrăgostit
Al celui care totu-a zămislit?

Iar mijlocul tău nu-i un ram subţire
Şi mlădios cum altul nu-i în fire?
O, dacă nenfricata-ţi vitejie
I-a întrecut pe toţi cei mai viteji
Din câţi în juru-ţi freamătă-a urgie
Şi se rotesc în luptă val-vârtej,
Ce să mai spun de-aleasa-ţi semeţie
Şi de-ale frumuseţii tale mreji?

Sfârşindu-şi stihuirea, Floare-de-Trandafir luă o foaie de hârtie şi scrise frumos versurile pe ea. Împături apoi hârtia şi o puse într-o punguţă de mătase brodată cu aur, pe care o ascunse sub perna de pe divan.

Or, bătrâna doică, băgând de seamă toate acestea, începu să-i povestească ba una, ba alta, până ce o adormi. Atunci, trase binişor foaia de hârtie de sub pernă şi, încredinţându-se astfel de dragostea Floarei-de-Trandafir, puse hârtia îndărăt la locul ei. Pe urmă, când fata se deşteptă, spuse:

— O, stăpâna mea, eu sunt cea mai bună şi cea mai dulce sfătuitoare a ta! Ţin, dar, să-ţi spun cât de amarnică este patima dragostei şi să-ţi atrag luarea aminte că, atuncea când patima aceasta se strânge într-o inimă fără a se putea revărsa, de-ar fi inima aceea şi din oţel făcută, tot o topeşte şi prilejuieşte multe boli şi beteşuguri trupului. Dimpotrivă, dacă cel ce suferă de răul dragostei mărturiseşte şi altcuiva suferinţele lui nu va avea să simtă decât uşurare!

Auzind cuvintele acestea ale doicii sale. Floare-de-Trandafir spuse:

— O, doică, au ştii tu care-i leacul dragostei?

Ea răspunse:

— Ştiu. Este să te bucuri de cel care ţi-e drag!

Fata întrebă:

— Şi ce poţi face ca să te bucuri de o astfel de plăcere?

Doica spuse:

— O, stăpâna mea, pentru aceasta, la început, nu ai

decât de schimbat nişte scrisori pline de cuvinte drăguţe, de salutări şi de complimenturi; căci cel mai bun mijloc pe care îl au doi îndrăgostiţi de a se întâlni acesta-i, şi tot acesta-i şi cel dintâi lucru de făcut pentru a trece piedicile şi a ocoli încurcăturile. Dacă, dar...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute şi una noapte

Ea urmă:

...Dacă, dar, o, stăpână a mea, ai vreun lucru ascuns în inimă, nu te sfii să mi-l încredinţezi; căci, dacă ai vreo taină, eu am s-o păstrez neatinsă de nicio ureche străină şi nimenea n-are să se priceapă să te slujească mai bine ca mine, cu ochii şi cu capul, pentru a-ţi îndeplini până şi dorinţele cele mai mărunte şi a-ţi duce tainic bileţelele!

Când Floare-de-Trandafir auzi cuvintele acestea ale doicii sale, îşi simţi minţile răpite de bucurie; ci îşi stăpâni sufletul de la orice vorbă nechibzuită, de teamă să nu-şi dea în vileag tulburarea ce-o frământa, zicându-şi în sine: „Nimeni nu-mi ştie încă taina; şi-i mai bine pentru liniştea mea să nu i-o spun nici femeii acesteia, decât după ce îmi va da dovezi de netăgăduită credinţă“. Ci doica şi adăugă:

— O, copila mea, as’noapte am văzut un om care mi s-a arătat în vis şi mi-a spus: „Află că tânăra ta stăpână şi Desfătul-Lumii sunt îndrăgostiţi unul de altul, şi că tu ai să înlesneşti întâmplarea, însărcinându-te cu scrisorile lor şi făcându-le tot felul de înlesniri, în mare taină, de vrei să te bucuri nesmintit de o mulţime de foloase!“ Or eu, o, stăpână a mea, nu-ţi povestesc decât ce mi s-a arătat! Acum, hotărăşte tu!

Floare-de-Trandafir răspunse:

— O, doică, te simţi tu cu adevărat în stare să-mi păstrezi taina?

Ea spuse:

— Au cum de poţi să te mai îndoieşti fie şi-o clipă, când eu sunt ca o mireasmă a miresmelor inimilor alese?

Fata atunci nu mai şovăi, îi arătă hârtia pe care scrisese versurile şi i-o înmână, spunându-i:

— Grăbeşte-te şi du-i-o Desfătului-Lumii, şi adu-mi răspunsul lui!

Doica se ridică numaidecât şi se duse la Desfătul-Lumii, îi sărută mai întâi mâna, pe urmă îl copleşi cu cele mai dulci şi mai măgulitoare laude. După care îi înmână biletul.

Desfătul-Lumii desfăcu hârtia şi o citi. Pe urmă, când înţelese bine tâlcul cuprinsului, scrise pe spatele foii versurile următoare:

Mi-e inima aprinsă de iubire
Şi pătimaşă bate-n pieptul meu.
Mi-ascund zadarnic apriga simţire
Ce-mi chinuieşte sufletul mereu.

Când lacrimile-mi umplu ochii, grele,
Spun celor ce mă-ntreabă: „Sunt bolnav
De ochi“, pentru ca taina vieţii mele
S-o-nchid în mine, ca pe-un vis suav.

Ieri încă, eram liber! Niciodată
În sufletul meu tânăr şi senin
Iubirea n-apucase să răzbată.
Şi-acum, deodată, mă trezesc în chin.

Vă povestesc, deci, dorul meu, şi-mi tângui
Iubirea ce-a pornit în piept să-mi ardă,
Ca să vă fie milă cât de-adâncu-i
Amarul celui pedepsit de soartă.

Şi scriu cu lacrimi şi cu vis suspinul
Din sufletul meu, să vă dovedesc
Ce mare este, ce amarnic chinul

Iubirii dulci cu care vă iubesc.

Allah să lumineze totdeauna
Obrazul vostru, scris cu frumuseţe,
În faţa căruia se-nchină luna,
Şi stelele robite-i dau bineţe.

Nu-i frumuseţe alta, ca a voastră,
Iar de la trupul vostru mlădios
Ia ramu-nvăţătura lui măiastră
De a se legăna în vânt frumos.

Cutez, de nu vă e cu supărare,
Să vă rog să veniţi la mine-ndată.
O, dacă aţi veni, nu ştiu mai mare,
Mai fericită plată şi răsplată.

Al vostru-i sufletu-mi de jerăgai.
În faţă-vă, închinându-vi-l, cad.
Venirea voastră mi s-ar părea rai,
Refuzul vostru mi s-ar părea iad!

După ce scrise acestea, împături foaia, o sărută şi i-o dete doicii, spunându-i:

— Maică, mă bizui pe bunătatea ta, ca să înclini spre partea mea bunăvoinţa stăpânei tale! Ea răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Luă apoi biletul şi se grăbi să se ducă la stăpână-sa să i-l dea.

Floare-de-Trandafir, luând biletul, îl duse la buze, pe urmă la frunte, îl desfăcu şi îl citi. După ce îi înţelese bine tâlcul, scrise dedesubt versurile următoare:

O, tu, a cărui inimă iubeşte
A noastră frumuseţe — încunună
Iubirea care sufletu-ţi aprinde
Cu a răbdării ferecată strună!

Aceasta-i poale singura cărare
De-a ne vedea vreodată împreună.

Când am văzut că dulcea ta iubire,
Pe cât e de curată şi fierbinte,
Pe-atât de mare e, ca şi a noastră,
Şi-aceeaşi suferinţă ne cuprinde,
Când am văzut că inima ta bate
Ca şi a noastră, şi că nu ne minte,

Şi noi am tresărit, la fel ca tine,
De-a dorului neistovită vrajă
Şi de a ne vedea cumva-mpreună.
Dar teama de cei ce ne stau de strajă
Ne-a-mpiedicat să ne-mplinim dorinţa
De a ne arunca-n vrăjita mreajă.

Să ştii că noaptea, când asupra noastră
Coboară haina-i neagră şi-nstelată,
În pieptul nostru se aprinde, parcă,
Atâta tremur, încât dintr-odată
Făptura noastră-ncepe-adânc să ardă
Şi-i un pojar fiinţa noastră toată,
Cumplitul chin al dorului de tine
Ne-alungă somnul dimprejur departe,
Şi peste trupul nostru îşi aşterne
Velinţa care ca un foc ne arde.

Ci să nu uiţi că-ntâia datorie
Şi cea mai sfântă, a acelui care
Iubeşte, e ca pururi să păstreze
Iubirea ca pe-o taină foarte mare.
Fereşte-te să tragi vreodată vălul
Ce-ascunde al iubirii noastre soare!

Ah, aş striga că-ntreaga mea făptură
Şi că întreaga-mi inimă, nebuna,

E plină de-a iubirii strălucire,
Iubeşte un flăcău frumos ca luna!
O, pentru ce nu vrea el să rămână
În preajma noastră pentru totdeauna?

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute doua noapte

Ea urmă:

După ce isprăvi de scris aceste versuri, împături hârtia şi i-o dete doicii, care o luă şi ieşi din palat. Ci soarta vroi ca bătrâna să se întâlnească chiar cu cămăraşul vizirului, tatăl Floarei-de-Trandafir, care o întrebă:

— Unde-ai plecat aşa, la vremea asta?

La cuvintele acestea, doica fu cuprinsă de un tremur nestăpânit şi răspunse:

— La hammam!

Şi îşi văzu de drum mai departe, ci atâta de tulburată încât, fără ca să bage de seamă, scăpă pe jos biletul pe care îl dosise cam fiecum la brâu. Şi-atâta cu ea!

Ci biletul, căzut pe jos lângă poarta palatului, fu găsit de un eunuc care-l duse numaidecât vizirului.

Or, vizirul tocmai ieşise din haremul său şi venise în sala de primire ca să se întindă pe un divan. Şi, pe când sta el aşa, tolănit în tihnă, hadâmbul se apropie ţinând în mână biletul cu pricina şi îi spuse:

— Stăpâne, am găsit pe jos, în casă, biletul acesta, pe care m-am grăbit să-l ridic.

Vizirul i-l luă din mână, îl desfăcu şi găsi scrise pe el versurile cu pricina. Le citi şi, când le înţelese tâlcul, cercetă scriitura, care i se păru a fi fără de tăgadă cea a fiicei lui, Floare-de-Trandafir.

Văzând aşa, se ridică şi se duse la soţia lui, mama tinerei fete, plângând cu atâta spor încât barba i se fleşcăi toată. Şi soţia îl întrebă:

— De ce plângi aşa, o, stăpâne al meu?

El răspunse:

— Ţine hârtia asta şi vezi ce cuprinde!

Ea luă hârtia, o citi şi văzu că era o scrisoare între fiica sa Floare-de-Trandafir şi Desfătul-Lumii. Când văzu aşa, lacrimile îi năpădiră în ochi. Ci îşi stăpâni sufletul, îşi curmă lacrimile şi spuse vizirului:

— O, stăpâne al meu, lacrimile nu pot fi de niciun folos; singurul lucru bun ar fi să ne gândim cum să ne scăpăm cinstea şi cum să ascundem ruşinea fetei tale!

Şi-l mângâie mai departe, uşurându-i amărăciunea. El îi răspunse:

— Tare mă tem din pricina patimii acesteia a fiicei mele! Au tu nu ştii că sultanul nutreşte o dragoste foarte mare faţă de Floare-de-Trandafir? Aşa că teama mea în această încurcătură ţine de două pricini: cea dintâi mă priveşte pe mine, căci este vorba de fata mea; cea de a doua, este în legătură cu sultanul, şi-anume că Floare-de-Trandafir este îndrăgită de sultan, şi s-ar putea ca de-aici să iasă nişte urmări rele! Tu cum socoţi?

Ea răspunse:

— Aşteaptă oleacă, dându-mi răgaz să-mi fac Rugăciunea-de-luat-o-hotărâre!

Şi-ndată se aşeză să se roage, după datină şi după *Sunna,* îndeplinind cuvioasele temenele cerute în asemenea împrejurare.

Când sfârşi rugăciunea, îi spuse soţului ei:

— Află că, în mijlocul mării care se numeşte Bahr Al-Konuz, se află un munte numit muntele Mumei-care-şi-a-pierdut-copilul. Nimenea nu poate să ajungă la ţărmul acela, decât cu anevoinţi fără de seamăn. Te sfătuiesc, dar, să aşezi acolo locuinţa fetei tale.

Vizirul, gând la gând cu soţia lui, hotărî să pună să se zidească pe muntele Mumei-care-şi-a-pierdut-copilul, un palat la care nimenea să nu poată ajunge şi unde s-o închidă pe Floare-de-Trandafir, ci îngrijindu-se s-o îndestuleze cu hrană cât să-i ajungă pentru un an, iar la

începutul anului următor să-i trimită alta, dându-i şi slugi care să-i ţie de tovărăşie şi s-o slujească.

Odată luată această hotărâre, vizirul strânse meşteri tâmplari şi zidari şi-i trimise la acel munte, unde aceştia nu pregetară să zidească palatul ferecat, cum altul asemenea nu se mai văzuse pe lume vreodată.

Atunci vizirul puse să se pregătească hrana de drum, orândui caravana şi, în toiul nopţii, intră la fiica lui şi îi porunci să se pregătească de plecare. La porunca aceasta, Floare-de-Trandafir simţi durerile cele amarnice ale despărţirii şi, când fu scoasă din palat şi când băgă de seamă pregătirile de plecare, nu se mai putu opri să nu plângă cu lacrimi grele. Atunci, spre a-l vesti pe Desfătul-Lumii despre cele ce se petreceau în sufletul ei din pricina focului dragostei, atât de năpraznic încât făcea să i se înfioare carnea, să se topească pietrele cele mai tari şi să curgă lacrimile, îi veni în gând să scrie pe poartă versurile următoare:

O, casă! dacă mâine dimineaţă
Iubitul meu va trece pe la tine,
Cu pas sfios, cum trec îndrăgostiţii,
Să te sărute-aşa cum se *cuvine,*

Tu dă-i din partea noastră-o sărutare
Ca o mireasmă fragedă şi dulce,
Căci nu ştim unde-amara noastră soartă
În noaptea asta are să ne culce.

Nu ştim ursita noastră călătoare
Spre care zări durerea grea ne-o mână,
Căci iată cum plecăm în mare grabă
Cu hainele tristeţilor pe mână.

Doar pasărea cea nevăzută-a nopţii
Se tânguie-n desişul ei, mâhnită,
Dând ştire despre trista noastră soartă

Şi despre calea ce ne-a fost menită.

Suspină-n graiul ei: „O, ce durere,
Ce crudă jale e când se desparte
Cel ce iubeşte de cel pentru care
Şi inima şi sufletul îi arde!“

Când ale despărţirii negre cupe
Ne-au fost aduse-acum întâia oară,
Şi soarta le-a umplut să ni le deie
Eu am privit licoarea lor amară

Şi am băut-o pân la fund pe toată,
Cu cea mai umilită resemnare.
Ci resemnarea, vai! văd, niciodată
Nu-mi va aduce pace şi uitare!

După ce înşiră pe poartă aceste versuri...

Când povestea ajunse aici, Şeherezacla văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treia noapte

Ea urmă:

...După ce înşiră pe poartă aceste versuri, luă loc în palanchinul său, şi caravana porni la drum. Străbătură ogoare şi pustietăţi, câmpii şi munţi prăpăstioşi, şi ajunseră aşa la marea Al-Konuz, unde ridicară pe mal corturile; întocmiră apoi o corabie mare, în care o duseră pe tânăra fată cu alaiul ei.

Or, cum vizirul detese porunci căpeteniilor caravanei să nu care cumva, după ce fata va fi închisă în palatul de pe vârful muntelui, să nu se întoarcă pe ţărm şi să nu sfarme corabia, ei se grăbiră să se dovedească ascultători şi îndepliniră întru totul porunca ce le fusese dată, ca să se întoarcă apoi la vizir, plângând de toate astea. Şi-atâta cu

ei!

Ci în ceea ce îl priveşte pe Desfătul-Lumii, când se deşteptă, a doua zi, nu pregetă să-şi facă rugăciunea de dimineaţă şi să încalece pe cal ca să se ducă, aşa cum avea obiceiul, în slujba la sultan. Şi cum tocmai trecea prin faţa porţii vizirului, băgă de seamă versurile înscrise pe poartă, şi era cât pe-aci, văzându-le, să-şi piardă minţile; şi focul se aprinse în lăuntrurile lui tulburate. Se întoarse atunci acasă, unde, pradă chinului, îngrijorării şi zbuciumului, nu izbuti să stea o clipă locului. Pe urmă, întrucât se lăsa noaptea şi se temea să nu-şi dea în vileag starea faţă de slugile din casă, se grăbi să iasă, năuc şi buimac, hoinărind pe drumuri aiurea.

Merse aşa toată noaptea şi o parte din dimineaţa zilei următoare, până ce arşiţa cumplită şi setea chinuitoare îl siliră să se hodinească oleacă. Or, tocmai ajunsese pe malul unui izvor adumbrit de un copac, unde şezu şi luă apă în căuşul mâinilor ca să bea. Ci, ducând apa aceea la buze, văzu că nu are niciun gust; totodată, simţi că obrazul îi era schimbat şi tare îngălbenit; îşi văzu apoi picioarele umflate de umblet şi de osteneală. Atunci începu să plângă amarnic şi, cu lacrimile curgându-i pe obraji, îşi recită aceste versuri:

Îndrăgostitul se îmbată
De patima din pieptul lui,
Şi dorul de iubită-l face
Mai beat cum altu-n lume nu-i.

Porneşte-apoi să rătăcească,
Dus de-a iubirii nebunie,
Şi nici odihnă nu mai află,
Nici gustul hranei nu-l mai ştie.

Căci cum ar mai putea vreodată
De bucurii să aibă parte,
Când dat îi este să trăiască

De ceea ce-i e drag departe!
Ar fi minune fără seamăn
Să-şi ducă viaţa mat departe!

Ca-n flăcări ard, de când iubirea
În mine îşi făcu sălaş.
Potop de lacrimi varsă ochii-mi,
Şi-mi curg aprinse pe obraji.

Oh! când am să-mi mai văd iubita
Sau pe vreun om din neamul ei,
Să-mi potolesc măcar oleacă
Pojaru-n care rămăsei?

După ce sfârşi de rostit aceste versuri, Desfătul-Lumii se puse pe un plâns de udă pământul sub el; pe urmă, se ridică şi se îndepărtă din acele locuri. Pe când, deznădăjduit, rătăcea aşa prin câmpii şi pustiuri, văzu deodată dinaintea lui un leu cu coama înfricoşătoare, cu capul mare cât o boltă, cu gura mai largă ca o poartă şi cu dinţii cât nişte colţi de elefant. Văzându-l, nu se mai îndoi o clipă de pieirea lui, se întoarse cu faţa către Mecca, rosti mărturisirea de credinţă şi se pregăti de moarte. Deodată, îşi aduse aminte, chiar în clipa aceea, că citise cândva în cărţile vechi că leul este simţitor la dulceaţa cuvintelor, că găseşte plăcere în laude şi că în felul acesta se lasă lesne domolit. Începu, aşadar, să-i spună:

— O, leu al pădurilor, o, leu al câmpiilor, o, leu curajos, o, căpetenie temută de viteji, o, sultan al animalelor, vezi înaintea strălucirii tale un biet îndrăgostit zdrobit de despărţire, cu capul tulburat, pe care dragostea l-a împresurat de pretutindeni. Ascultă cuvintele mele şi fie-ţi milă de tulburarea şi de durerea mea!

Când leul auzi cuvintele acestea, se trase îndărăt câţiva paşi, se aşeză sprijinit în coadă, ridică ochii către Desfătul-Lumii şi începu să bată din coadă şi din labele de

dinainte. Văzând aceste mişcări ale leului, Desfătul-Lumii recită următoarele versuri:

O, leule-al pustiei, ai să mă iei în gheare
Nainte de-a găsi-o pe-aceea pentru care
Cu inima pierdută pornii în lumea mare?

Nu-s un vânat de preţ, o, nu! vezi bine
Cât sunt de slab! Iar carnea de pe mine
S-a mistuit de dor, sau numai chin e!

Ce vrei să faci cu-un mort ce giulgiul doar
Nu şi l-a tras deasupra-i, şi amar
Suspină ars de-al patimei pojar.

O, leu neînfricat în bătălie,
De-ai să mă rupi fâşie cu fâşie,
Pizmaşii-mi doar avea-vor bucurie.

Eu nu-s decât un biet îndrăgostit,
De lacrimi şi mâhnire copleşit,
Zdrobit de lipsa celei ce-a iubit!

Ci unde-i ea? *O, triste gânduri grele*
Din nopţile de jale ale mele!
Iată că azi nici măcar nu mai ştiu
De-s mort demult, sau încă mai sunt viu.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute patra noapte

Ea urmă:

După ce leul ascultă aceste versuri, se ridică şi, cu ochii plini de lacrimi, se apropie cu multă duioşie de Desfătul-Lumii şi începu să-i lingă picioarele şi mâinile. După care

îi făcu semn să-l urmeze şi porni înaintea lui. Desfătul-Lumii se luă după leu şi amândoi merseră aşa o bucată de vreme. După ce trecură culmea unui munte şi coborâră pe coasta cealaltă, văzură de-a lungul câmpiei urmele lăsate de caravană. Atunci Desfătul-Lumii începu să meargă pe aceste urme cu luare aminte, iar leul, văzându-l astfel pe calea cea bună, îl lăsă să-şi urmeze singur căutările mai departe, iar el făcu cale întoarsă, ducându-se în drumul lui.

Iar Desfătul-Lumii merse mai departe, zi şi noapte, pe urmele caravanei, şi aşa ajunse pe ţărmul mării vuind din valurile-i zbuciumate, unde paşii se pierdeau la marginea apelor. Înţelese atunci că mult căutata caravană se suise pe corabie şi îşi urmase drumul pe mare, şi pierdu orice nădejde de a o mai găsi vreodată pe iubita lui. Atunci lăsă lacrimile-i să curgă şi recită aceste versuri:

Atâta-i de departe
Iubita mea, acum,
Că-ntreaga mea răbdare
Se face fum şi scrum.

Cum să mai merg de-acuma
Spre ea, în largul zării?
Cum să înfrunt, sărmanul,
Genunea oarbă-a mării?

Dar cum să stau, când totul
În mine-i foc ce arde,
Când somnul de pe gene-mi
Demult fugi departe?

De când ea a fost dusă,
Cu noaptea, dintre noi,
Mi-e inima în flăcări.
Ah, flăcări mari, vâlvoi!

O, fluvii mari! Seihune,
Geihune, Eufrate —
Curg lacrimile mele
Ca voi, nemăsurate!

Se varsă neoprite,
Ca un puhoi de ape,
Ca nişte ploi cumplite,
Ca nişte mari potoape.

Iar pleoapele-mi bătute
De câtă jale-mi plânge.
Sunt roşii, parcă ochii-mi
Plâng lacrimi doar de sânge.

Şi sufletu-mi, de-atâta
Amarnică urgie.
De flăcări se aprinse,
Arzând ca o făclie.

Vin hoardele de patimi
Şi de dorinţe grele,
Lovesc ca-ntr-o cetate
Zidul inimii mele.

Iar oastea mea, sărmană
Şi fără de putere
Înfrântă e, şi geme,
Şi fuge-acum, şi piere.

Eu, fără preget, viaţa
I-am dăruit-o ei.
Ci darul mi-e zadarnic
Şi fără de temei,

Allah, nu-mi da osândă
Că-am cutezat cândva

Să-nalţ şi eu privirea,
Îndrăgostit, spre ea,

Şi mi-am lăsat să ardă,
Vai, inima, nebuna,
De-ntreaga-i frumuseţe
Mai mândră decât luna.

Vai, m-a zdrobit! În pieptu-mi
O ploaie de săgeţi
Mi s-au înfipt din arcul
Ochilor ei semeţi.

M-a-nfrânt mlădia vrajă
A-ntregii sale firi,
Cum nu-i nici ramul verde
Al sălciei subţiri.

Cu inima răpusă
De doruri, o implor
Să-mi dea-n mâhnirea-mi crudă
Un pic de ajutor.

Ci ea, ispita dulce,
Ea e aceea care
Mă-mpinse-n clipa sfântă
La neagra mea pierzare.

Vai, numai ea, frumoasa,
Cu dulcea ei privire,
M-aduse dintr-odată
La clipa de pieire.

Când sfârşi de rostit aceste stihuri, începu să plângă atâta, încât se prăbuşi fără de simţire şi rămase multă vreme în această stare. Ci, de cum se trezi din leşinul lui, întoarse capul şi la dreapta şi la stânga şi, văzându-se

într-o pustie goală, i se făcu o frică mare să n-ajungă pradă fiarelor, şi porni să urce un munte înalt şi, când ajunse în vârf, auzi venind dintr-o peşteră nişte sunete de glas omenesc. Ascultă cu luare aminte acel glas şi înţelese că era glasul unui schimnic ce părăsise lumea şi se dăruise evlaviei. Se apropie de peşteră şi bătu de trei ori la uşă, fără a căpăta niciun răspuns din partea schimnicului şi fără a-l vedea ieşind. Atunci, suspină adânc şi recită aceste versuri:

O, doruri ale mele,
Veţi mai ajunge-odată
La ţelul către care
Vă zbuciumaţi mereu?
O, suflete, uita-vei
Mâhnrile, necazul,
Vei mai uita amarul
Ce te apasă greu?

Năpastele-au dat buzna
Asupra-mi, cu duiumul,
Ca să-mi îmbătrânească
Al inimii avânt,
Şi capul să-mi albească
Din prima tinereţe,
Şi să mă lase singur
Şi-n lacrimi pe pământ.

Nu am de nicăierea
Un ajutor, o milă,
Să-mi domolească dorul
De care mă topesc;
Niciun prieten, care
Să-mi spulbere povara
Ce sufletul mi-apasă,
În lume nu găsesc.

Vai, cine poate spune
Tot zbuciumul din mine,
Acuma, când ursita
S-a-ntors în contra mea?
O, milă pentru bietul
Îndrăgostit ce geme
Bând din potir tristeţea
Însingurării, grea!

Cât foc e-n bietu-mi suflet
Mi-e inima, sărmana,
Topită de mâhnirea
Ce m-a împresurat.
Iar mintea, chinuită
De neagra despărţire,
Fără să mă mai ştie,
S-a dus şi m-a lăsat.

N-am cunoscut în viaţă
O zi mai blestemată
Ca ziua-aceea-n care,
Venind la casa ei,
Pe poarta îndrăgită
Citii întâia oară
Răvaşul scris în versuri
De tristul ei condei.

Oh, mult am plâns, sărmanul!
Din lacrima-mi fierbinte
Făcui atunci pământul,
Însetoşat, să bea.
Dar taina am păstrat-o
Şi nimeni n-a ştiut-o —
Streini ori dragi prieteni
Ce stau în preajma mea.

O, schivnice, tu, care

Ţi-ai căutat refugiu
În peştera aceasta
În care te-ai închis,
Pentru ca niciodată
Să nu mai vezi amarul
Cu care soarta lumii
Din veac de veac s-a scris,

Poate şi tu vreodată,
Cândva, demult, gustat-ai
Iubirea, ca şi mine,
Şi mintea ta, la fel,
Va fi zburat departe
De tine, rătăcită,
Vei fi umblat pământul
Mânat de-acelaşi ţel!

Ci eu, cu toate câte
Am îndurat şi-ndur,
Cu toate câte soarta
Mă biciuie la drum.
De-mi voi ajunge ţelul
Îmi voi uita amarul,
Îmi voi uita obida
Şi patima de-acum.

După ce sfârşi de rostit aceste stihuri, văzu deodată uşa peşterii deschizându-se şi auzi pe cineva grăind:

— Mila fie cu tine!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincea noapte

Ea urmă:

Atunci el intră pe uşă şi îi ură bună pace schimnicului, care îi ură şi el la fel şi îl întrebă:

— Care-i numele tău?

El răspunse:

— Numele meu este Desfătul-Lumii!

Schimnicul îl întrebă:

— Care-i pricina venirii tale aici?

El îi istorisi atunci toată povestea lui, de la început până la sfârşit, precum şi tot ce i se mai întâmplase. Iar schimnicul începu, să plângă şi-i spuse:

— O, Desfătul-Lumii, iată-s douăzeci de ani de când sălăşluiesc pe aceste locuri, şi n-am văzut pe nimenea, niciodată, afară doar de ieri. Am auzit, în adevăr, nişte plânsete şi o zarvă, şi, uitându-mă dincotro veneau acele glasuri, am văzut o mulţime de oameni şi nişte corturi ridicate pe ţărm. Pe urmă, i-am văzut pe oamenii aceia întocmind o corabie pe care s-au suit şi au pierit spre largul mării. Nu peste multă vreme s-au întors, dar erau mai puţini decât la plecare, au făcut ţăndări corabia şi s-au dus în calea lor pe unde veniseră. Şi chibzuiesc că cei ce s-au dus şi nu s-au mai întors aceia-s de bună seamă cei pe care-i cauţi tu, o, Desfătul-Lumii! Pricep, dară, amarul chinului tău şi te iert! Ci să ştii că niciun îndrăgostit nu poate fi neîncercat de chinurile iubirii!

Şi schimnicul recită aceste versuri:

Desfăit-al-Lumii, tu mă crezi, pesemne,
Un suflet fără patimi şi dureri,
Şi nu ştii ce frământ şi ce obidă
Îmi chinine sihastrele tăceri.

Am cunoscut şi eu adânc iubirea,
Am cunoscut cumplita ei urgie,
I-am cunoscut durerea vrăjitoare
Din cea mai fragedă copilărie.

Gustatu-i-am îndeajuns mireasma

Şi mi-am făcut din asta faimă mare.
De-ai s-o întrebi, are să-ţi povestească,
Întreaga noastră lungă-mbrăţişare.

Şi eu golit-am cupele iubirii,
M-am îmbătat cu-amara băutură;
Şi trupul meu a ars în suferinţa-i,
De-i umbră-acum întreaga mea făptură.

Puternic eram eu odinioară;
Acum virtutea-mi toată-i fum şi vânt.
Şi armia puterii mele-ntreagă
Sub spadele privirii ei s-a frânt.

Ci nu se poate-ajunge la iubire
Fără să-nduri al soartei chin pribeag,
Contrariile doar, pe-această lume,
Din vremi bătrâne ştim că se atrag.

Iar dragostea a hotărât de-a pururi
Că, pentru cei ce sunt cu-adevărat
Îndrăgostiţi, uitarea-i blasfemie
Şi e ca un eres de neiertat.

Şi când schimnicul sfârşi de rostit versurile, se apropie de Desfătul-Lumii şi îl strânse în braţe; şi amândoi atâta plânseră laolaltă, că răsunau munţii de vaietele lor, şi până ce amândoi căzură leşinaţi.

Când îşi veniră iar în simţiri, îşi jurară unul altuia să se socotească de-aci nainte ca fraţi întru Allah (preamărit fie el!); iar schimnicul îi spuse lui Desfătul-Lumii:

— Eu am să mă rog în noaptea aceasta şi am să cer sfatul lui Allah despre ce ai tu de făcut.

Desfătul-Lumii răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi-atâta despre ei!

Cât despre Floare-de-Trandafir, iată:

Când slugile care o însoţeau o duseră pe Muntele Mumei-care-şi-a-pierdut-copilul, şi când intră în palatul acela pregătit pentru ea, îl cercetă cu luare aminte şi văzu ce frumos era orânduit; pe urmă, începu să plângă şi strigă:

— O, palatule! pe Allah! eşti minunat, ci dintre zidurile tale lipseşte cel ce mi-e drag!

Pe urmă, băgând de seamă că insula era plină de păsări, porunci însoţitorilor ei să întindă laţuri ca să le prindă şi, pe măsură ce le prind, să le pună în colivii şi să le aşeze apoi în palat. Şi porunca ei fu îndeplinită pe dată. Atunci, Floare-de-Trandafir îşi sprijini coatele pe fereastră şi îşi lăsă gâdurile să zboare pe calea amintirilor. Şi se treziră iarăşi în sufletul ei arşiţele trecute, dorinţele fierbinţi şi visele, şi o făcură să verse lacrimile părerilor de rău, în vreme ce i se întorceau în minte versurile acestea pe care le recită:

Către cine îndrepta-voi
Tânguirena mea şi dorul
Care inima-mi cuprins-au
După cel ce mi-este drag?
Către cine îndrepta-voi
Chinul care-n pieptu-mi arde
De când fără el pe lume
Plânge sufletu-mi pribeag?

Să mi-ascund adânc mâhnirea,
Căci străjerii-s fără milă!...
Trupu-mi s-a sfârşit de jale
Ca o aşchie uscată,
Iar de greul pătimirii
Carnea-mi arsă se topeşte,
În suspine lungi şi-n lacrimi
Necurmate preschimbată.

Unde-s ochii lui, iubiţii,

Ca să vadă în ce stare
Rătăcită mă aduse
Dorul după cel ce nu-i?
Ah, au întrecut măsura
Când m-au surghiunit departe,
Unde nu mai pot ajunge
Niciodată paşii lui.

Du-i săruturile mele,
O, tu soare, -n zori, şi seara!
Du-le celui drag, a cărui
Frumuseţe de nespus
Face să se ruşineze
Luna plină! Şi mlădiu-i,
Ah, mlădiu îi este trupul,
Decât ramul mai presus!

Dacă trandafirii roşii-ar
Vrea să fie ca obrazu-i,
Trandafirilor le-aş spune;
„În zadar vă e necaz!
N-o să fiţi ca el vreodată,
Doar de fi-ve-ţi şi voi cumva
Numai trandafirii-i, poate,
De pe celălalt obraz!“

Cu licoarea gurii-i dulce
Ar putea să răcorească
Până şi pojarul celui
Mai amarnic foc aprins.
Cum să-l uit, când el mi-e viaţa,
Sufletul, durerea, chinul,
Doctoria? Cum putea-voi
Să-l mai uit cu dinadins?

Dar când se apropie noaptea cu negurile ei, Floare-de-Trandafir simţi sporind tăria dorurilor sale...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute şasea noapte

Ea urmă:

...simţi sporind tăria dorurilor şi aţâţându-se iarăşi amintirea dogoritoare a patimilor ei. Atunci recită versurile acestea:

Iată noaptea ce-mi aduce
Pe-ale negurilor unde
Patima de-amaruri grele
Care sufletu-mi pătrunde.
Dorul ca pojaru-n mine
Fiecărui gând răspunde.

Jalea despărţirii-mi umple
Inima! Şi numai chin e
Gândul! Visul mă ucide!
Doru-i viscol şi suspine!
Lacrimile-mi dau pe faţă
Taina care-o port în mine.

Doborâtă de iubire,
Numai sunt demult în stare
Suferinţei ce mă frânge
Să-i mai aflu dezlegare.
Nu mai ştiu să scap din lanţul
Suferinţelor amare.

Iadul care-l port în mine
Tot mai nendurat se face
Tot mai crâncen mă loveşte
Soarta cu-ale ei gârbace,
Şi-n văpaia fără cumpăt

Rana inimii se coace!

Eu, în ziua despărţirii,
La întunecatul ceas.
N-am putut în graba trista
Să-mi iau măcar bun-rămas
De la ccl iubit. O, câtă
Jale-a trebuit să-i las!

Trecătorule pe cale,
Spune-i celui drag, sa ştie,
Cîte chinuri, câtă jale
Mi-au fost hărăzite mic.
Nu-i kalam să fie-n stare
Toate câte-ndur să scrie.

Pe Allah! Jur: voi rămâne
Credincioasă şi cuminte
Celui ce mi-e drag, pe care-l
Port în inimă şi-n minte!
Iar în pravila iubirii
Jurămintele sunt sfinte!

O, tu, noapte-ntunecată!
Du-i sărutul meu de jele.
Şi să-i spui că-mi ştii, o, noapte,
Toate chinurile grele,
Că eşti martora de taină
A ne somnurilor mele!

Uite-aşa se tânguia Floare-de-Trandafir.

Cât despre Desfătul-Lumii, iacătă: schimnicul îi spuse:

— Coboară în vale şi adu-mi o grămadă cât poţi de mare de viţe de palmier.

Desfătul-Lumii coborî în vale şi se întoarse pe urmă cu viţele cerute; şi schimnicul le luă şi întocmi din ele un fel de coş, asemenea cu coşurile în care se cară paiele; pe

urmă, îi spuse lui Desfătul-Lumii:

— Află că în adâncul văii creşte un soi de dovleac care, odată copt, se usucă şi se desprinde de pe vrejul lui. Coboară de strânge o grămadă de dovleci de-aceştia uscaţi, leagă-i de coşul acesta, şi aruncă totul pe mare. Tu nu pregeta cumva să te sui deasupra, şi-atunci lasă valurile să te ducă spre largul mării şi să te ajute să răzbaţi la ţinta dorurilor tale. Şi să nu care cumva să uiţi că fără a înfrunta primejdiile nu răzbaţi niciodată la ţinta pe care ţi-ai pus-o!

Desfătul-Lumii răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, după ce schimnicul îi ură noroc, îşi luă rămas bun de la el şi coborî în vale, unde nu pregetă să facă aşa cum fusese sfătuit.

Când ajunse, dus pe coşul cu dovleci uscaţi, în mijlocul mării, un vânt se stârni spornic şi îl împinse degrabă, făcându-l să piară din ochii schimnicului. Şi merse legănat aşa de ape, când ridicat pe culmea valurilor, când cufundat în hăul lor holbat, jucărie a frământului mării, vreme de trei zile şi trei nopţi, până ce fu aruncat de soartă la poalele Muntelui Mumei-care-şi-a-pierdut-copilul. Ajunse pe ţărm, în starea unui pui luat de vârtej, chinuit de foame şi de sete; ci găsi repede, nu departe de acolo, nişte izvoare cu apă limpede, sub ciripit de păsări şi printre pomi plini de ciorchini de roadă; şi aşa putu să-şi potolească foamea, mâncând acele poame, şi să-şi stingă setea, bând acea apă curată. După care, se îndreptă către lăuntrul insulei şi zări de departe ceva alb, de care se apropie; şi văzu că era un palat măreţ, cu ziduri înalte, şi se îndreptă către poarta pe care o găsi închisă. Atunci se aşeză acolo şi nu se mai clinti vreme de trei zile, când văzu, într-un sfârşit, poarta deschizându-se şi ieşind un hadâmb care îl întrebă:

— De unde vii? Şi cum ai făcut de-ai ajuns aici?

El răspunse:

— Vin de la Ispahan. Călătoream pe mare cu mărfurile

mele, când corabia pe care mă aflam s-a rupt şi valurile m-au aruncat pe insula aceasta!

La cuvintele acestea, sclavul începu să plângă, pe urmă se aruncă de gâtul lui Desfătul-Lumii şi îi spuse:

— Allah păstreze-ţi zilele, o, chip drag! Ispahanul este ţara mea de baştină şi acolo trăia şi fiica moşului meu, cea pe care am îndrăgit-o din copilăria mea dintâi şi de care eram peste măsură de legat. Ci, într-o zi, a năvălit peste noi un trib mai tare decât al nostru, care a luat robi o mare parte dintre ai noştri; şi-am fost şi eu luat ca pradă de război. Cum pe-atuncea eram încă un copil, mi-au tăiat ouşoarele, ca să-mi sporească preţul, şi m-au vândut ca eunuc. Şi iată, asta-i starea în care mă vezi tu acuma!

Pe urmă, eunucul, după ce îi mai ură o dată bun venit lui Desfătul-Lumii, îl pofti în curtea cea mare a palatului.

Şi Desfătul-Lumii văzu atunci un havuz minunat, împrejmuit de pomi cu crengi dese, printre care păsări închise în colivii de argint, cu uşiţe de aur, ciripeau plăcut, binecuvântându-l pe Atoatefăcătorul. Se apropie de cea dintâi colivie, o cercetă cu luare aminte şi văzu că în ea se afla o turturea, care îndată scoase un gungurit ce vroia să spună: „O, preabunule!“ Şi Desfătul-Lumii, auzind acel gungurit, se prăbuşi la pământ; pe urmă, venindu-şi în fire...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a -patru sute şaptea noapte

Ea urmă:

...venindu-şi în fire, scoase nişte suspine din adânc şi recită aceste versuri:

Turturică tristă, şi tu plângi ca mine?
Şi tu gânguri, oare, grelele suspine

Şi-nălţându-ţi ruga blândă spre Allah,
Ca şi mine-ţi tângui dorul: „Vai şi ah?”

Cine-ar şti să spună daca-n linu-ţi cânt
Râde voioşia sau doar geme-un gând?

Poale plângi de dorul celui ce s-a dus
Şi de multa jale care te-a răpus?

De-i aşa, suspină-ţi plânsul mai departe
Şi iubirea care inima ţi-o arde.

Eu mă rog de bunul lumilor părinte
S-o păstreze-n viaţă pe cea mai cuminte,

Pe cea mai frumoasă, cea pe care eu
Pururi voi iubi-o, suferind mereu.

Şi mă leg că-n suflet ea o să-mi rămână
Chiar şi-atunci când trupu-mi s-o schimba-n ţărână.

După ce rosti aceste versuri, începu să plângă până ce căzu leşinat. Iar când îşi veni în simţiri, se duse la cea de a doua colivie, în care era un porumbel care, văzându-l, începu să cânte, spunând: „O, veşnicule! te preamăresc!“ Atunci Desfătul-Lumii suspină lung şi recită aceste versuri:

O, porumbel care suspini mereu:
„Allah, te preamăresc şi-n chinul greu!“
Şi eu la mila Celui-fără-moarte.
Nădăjduiesc să-mi facă-odată parte
Cu cea care mi-e scumpă să m-adun
Pe-acest meleag al tristului surghiun.

De câte ori, din neguri de abis.

Nu mi s-a arătat ea ca-ntr-un vis.
Cu buzele-i de miere-mniresmată...
Şi m-a lăsat cu mintea tulburată!

Şi-n timp ce-n flăcări sufletul meu arde,
Şi-n scrum se schimbă visele-mi deşarte,
Cu lacrimi ca de sânge plâng amar
Şi-mi spăl obrajii-n lacrimi, şi strig iar:

„Nicio făptură, ştiu, nu se căleşte
Decât prin câte-ndură vitejeşte!”

Aşa şi eu mi-ntâmpin soarta dată:
Cu suflet dârz şi inimă bărbată!

Iar dacă va vroi Allah cândva
Să mă-mpreune cu stăpâna mea,
Făgăduiesc să dărui tot ce am,
Să dau averea-mi toată de haram,
Spre-ai ospeţi pe cei din tribul sfânt,
Îndrăgostiţi ca mine pe pământ.

Şi slobozi-voi păsările toate
Câte-s prin colivii întemniţate,
Şi-apoi, în clipa-aceca fericită,
Să-mi zvârl a jalei haină ponosită!

Când sfârşi de spus aceste versuri, se apropie de cea de a treia colivie şi văzu că în ea se afla o privighetoare care, îndată ce-l zări, începu să cânte. Auzind-o, Desfătul-Lumii recită aceste versuri:

Privighetoare dulce,
O, glasul tău ceresc
Cam seamănă cu glasul
Celor ce se iubesc!

Aveţi milă de bieţii
Îndrăgostiţi! Ce vise.
În nopţile lor triste,
Cu chin şi-alean sunt scrise!

Atâta-s de cumplite
Mâhnirile lor toate,
Încât pare că, uite,
De jalea peste poate,
Nu mai cunosc, sărmanii,
Şi nu mai au, în viaţă,
Decât nopţi fără tihnă
Şi fără dimineaţă!

Eu, de când am văzut-o
Pe cea care mi-e dragă,
Ca-n lanţuri mi se pare
Viaţa mea întreagă;

Şi-astfel, în lanţuri grele,
Îmi pare cum că zale
De lanţuri nesfârşite
Din ochii-mi curg cu jale.

Şi strig: „Din ochii-mi, iată
Cum zale grele curg,
Şi cum de-atâtea lanţuri
Legat cumplit mă-ncurc!”

Şi-aceste lanţuri, toate,
Sunt dragostea din mine.
Şi-a despărţirii jale
În lanţul ei mă ţine.

Comorile-ndurării
Din pieptu-mi s-au sfârşit;
Puterea mea întreagă

De mult s-a istovit.

Ah, dacă ar fi dreaptă
Amara-mi soartă rea,
M-ar aduna odată
Lângă iubita mea!

Allah, învăluieşte în vălurile-ţi sfinte
Schiloada mea făptură,
Să pot, când dinainte
I-oi sta iubitei mele,
Să-mi dezvelesc făptura,
Să vadă şi iubita
Cum chinul şi arsura
Mi-au supt puterea toată,
Şi cumu-s, de mâhnire,
De dor, de aşteptare,
De lunga despărţire!

Sfârşind de spus aceste versuri, se duse la cea de a patra colivie, şi văzu în ea un biulbiuli, care numaidecât începu să moduleze câteva triluri plângătoare. Iar Desfătul-Lumii, la cântecul acesta, suspină adânc şi recită aceste versuri:

Biulbiuliu-n zori de ziuă
Inimii îndrăgostite
Farmecul iubirii-i cântă-n
Trilurile lui vrăjite.

O, Desfăt-al-Lumii, jalnic
Sună trista-ţi tânguire,
Şi fiinţa ta întreagă
E topită de iubire.

Păsările-nduioşate
Îţi repetă neagra tângă,

Că de jalea ta amara
S-ar topi şi fier şi stâncă.

Vite cum pluteşte lină
Alba dimineţii boare,
Peste raiuri de câmpie,
Prin chilimuri largi de floare.

O, voi cântece de păsări
În senina dimineaţă!
O, tu, boare-nmiresmată,
Scrisă cu lumini pe faţă!

O, aleanuri dulci şi vise,
Ce vă deşteptaţi în mine,
Amintindu-mi de iubita
Ce s-a dus şi nu mai vine!

Ploi de lacrime, şuvoaie,
Curg atunci din ochii mei,
Şi-un pojar s-aprinde-n suflet,
Înteţit de dorul ei.

Ci va face, pân'la urmă,
Bunul cerului părinte,
Să-şi găsească-ndrăgostlitul
Fericirea dinainte!

Căci nu celui ce iubeşte
I se şi cuvine, oare,
Mai presus de-orice pe lume,
Mângâiere şi-ndurare?

Fiţi încredinţaţi că astfel
Mi se va-ntâmpla şi mie!
Şi-i menit: îndrăgostiţii
Să ghicească ce-o să fie!

Pe urmă, sfârşind de recitat aceste versuri, Desfătul-Lumii mai merse...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute opta noapte

Ea urmă:

...Desfătul-Lumii mai merse oleacă şi văzu o colivie minunată, mult mai frumoasă decât toate celelalte la un loc. În colivia aceea era închis un porumbel sălbatic, care avea la gât o salbă de mărgăritare minunate. Şi Desfătul-Lumii, văzându-l pe acel porumbel, vestit pentru cântecul lui tânguios şi dulce, întemniţat acuma în colivia aceea în care sta cu o înfăţişare nespus de tristă şi de îngândurată, începu să suspine şi recită aceste versuri:

Porumbel de codru,
Frate cu cei care
Se iubesc — primeşte
Trista mea-nchinare!

O gazelă blândă
Mi-e şi mie dragă,
Care cu-o privire
Dulce, ca-ntr-o şagă,
Inima-mi străpunse,
Ca un junghi de fier,
De-am rămas să sânger
Pe pământ, stingher.

Dragostea îmi arde
Inimă şi gând;
Trupu-mi ca de boală
Zace suspinând.

Şi de-amar de vreme.
De când plâng pustiu.
Nu mai ştiu ce-i somnul,
Masa n-o mai ştiu.

Linişţea din suflet
Mi-a fugit departe
Numai de durere
Am pe lume parte.

Cum putea-voi, oare,
Fără ea, de-acum,
Bucuria vieţii
S-o mai aflu, cum?

Numai ea-i nădejdea
Sufletului meu,
Inima mea, dorul,
Visele-mi, mereu!

Când porumbelul auzi aceste versuri spuse de Desfătul-Lumii, se deşteptă din tristeţea lui şi începu să îngurluie şi să suspine atât de jalnic şi de duios, încât părea că se foloseşte de grai omenesc şi, pe limba lui, parcă spunea asemenea versuri:

O, tinere îndrăgostit, tu vii
Să-mi aminteşti pierduta tinereţe,
Când cea dintâi pe care o iubii,
Cea numai gingăşie şi blândeţe,
Cea care din atâtea bucurii
Nu-mi mai lăsă decât o grea tristeţe,
Mă înrobea cu ochii ei nurlii
Şi cu desăvârşita-i frumuseţe.

Iar glasul ei, prin ramuri verzi de crâng,

Suna unduitor peste coline,
Şi-n cântecu-i părea că se răsfrâng
Gurluituri de flaute blajine.
Ci într-o zi pe-al dealului oblânc,
O prinse-un vânător. Printre suspine,
Striga iubita: „După tine plâng,
O fericire! mă despart de tine!”

Nădăjduiam că asprul vânător,
De-atât amar de lacrimi obidite,
Se va-ndura să-i dea iar drumu-n zbor.
Ci nu aşa făcu el, pasămite!
Iar jalea mea şi crâncenul meu dor,
În mine ard şi azi neostoite,
Şi fără ea pe lume simt că mor,
Răpus de-atâtea chinuri pătimite.

Ah! apere-i Allah pe toţi acei
Ce suferă ca mine din iubire!
Şi poate că vreunul dintre ei,
Văzând nealinata mea mâhnire
Şi-amarul scris cu foc în ochii mei,
Se va-ndura să-mi deie slobozire
Din colivia-n care zac sub chei,
Să-mi caut iar pierduta fericire!

Atunci, Desfătul-Lumii se întoarse către prietenul său, eunucul din Ispahan, şi îl întrebă:

— Ce palat este acesta? Cine locuieşte în el? Şi cine l-a zidit?

Eunucul răspunse:

— Vizirul regelui Cutare l-a zidit, pentru fiica lui, ca s-o scape de întâmplările vremilor şi de năpraznele soartei! Şi-a surghiunit-o aici, cu slugile şi cu alaiul ei. Aşa că aici nu se deschid porţile decât o dată la un an, în ziua când ni se trimite hrana!

La cuvintele acestea, Desfătul-Lumii gândi în sufletul

lui: „Mi-am ajuns ţinta! Ci mi-i tare greu să aştept atâta vreme s-o văd!“ Şi-atâta despre el.

Cât despre Floare-de-Trandafir, iacătă:

De când intrase în acel palat, nu mai putuse gusta plăcerea de-a mânca sau de-a bea, nici pe aceea de-a se hodini ori de-a dormi; dimpotrivă! Simţea sporind în sufletul ei chinurile dorurilor pătimaşe; şi îşi trecea vremea străbătând întregul palat, în căutarea vreunei ieşiri. Ci degeaba. Şi-ntr-o zi, nemaiputând, izbucni în suspine şi recită aceste versuri:

Ca să mă pedepsească-anume
M-au dus departe de cel drag,
Şi-n temniţă fără de nume
M-au surghiunit, aici, să zac.
De focul patimii amare
Sărmană inima mea arde,
Căci m-au gonit fără cruţare
De ochii îndrăgiţi departe.
M-au ferecat în turnuri nalte,
Zidite-ntre prăpăstii crunte,
De peste tot împresurate
Cu hăul apelor cărunte.
Oare-au vroit astfel călăii
Să mă îmbete cu uitarea?
Ci dragostea-mi nu ştiu ei, răii,
Că a sporit cu depărtarea!
Şi cum să uit — când tot ce-n mine
S-a zămislit dintr-o privire
Spre chipul de lumini senine,
M-a înrobit cu-a lui iubire?
În chinuri trec zilele mele,
Şi-mi trec şi nopţile pe rând,
În focul gândurilor grele.
Tot suspinând, tot aşteptând.
Ci şi aşa, fără iubirea
Celui ce nu e lângă mine,
Tot îmi rămâne amintirea

Singurătatea să-mi aline.

Sfârşind de spus aceste versuri, Floare-de-Trandafir se sui pe terasa palatului...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute noua noapte

Ea urmă:

...se sui pe terasa palatului şi, cu ajutorul unor pânzeturi tari de Baalbek, pe care le legă straşnic între ele, îşi dete drumul binişor în jos, de pe vârful zidurilor, până la pământ. Şi, îmbrăcată aşa cum se afla, în cele mai frumoase haine ale ei, şi cu gâtul împodobit de un gherdan de nestemate, străbătu câmpiile pustii dimprejurul palatului şi ajunse la ţărmul mării.

Acolo, zări un pescar, plecat la pescuit cu luntrea lui, şi pe care vântul din larg îl aruncase pe coasta aceea. Pescarul, o zări şi el pe Floare-de-Trandafir şi, socotind c-o fi întruparea vreunui efrit, i se făcu o frică mare şi începu să vâslească, spre a se îndepărta de acolo cât mai grabnic. Atunci, Floare-de-Trandafir îl strigă de mai multe ori şi, tot făcându-i o sumedenie de semne, îi recită versurile acestea:

Pescarule, alungă-ţi spaima,
Priveşte-mă şi vezi că sunt
O biată fiinţă omenească
Rătăcitoare pe pământ.

Răspunde rugăminţii mele!
Nu-ţi cer decât s-asculţi şi tu
Povestea-mi tristă cum nu-i alta,
A soartei care mă bătu.

De mine fie-ţi milă, biata,

Şi-Allah cel pururi fără moarte
Te va feri de focul crâncen
În care inima mea arde,

Atunci când o să ţi se-ntâmple
Şi ţie, poate, într-o zi,
S-arunci privirea spre-un prieten
Ce fără milă îţi va fi.

Îndrăgostită sunt de-un tânăr
Cu chip atât de luminos,
Încât şi soarele şi luna
Pălesc naintea lui, sfios.

Până şi gingaşa gazelă,
Privind la cel care-l pierdui,
Striga cuprinsă ca de-o vrajă:
„Sunt sclava frumuseţii lui!“

Pe fruntea-i dragă, frumuseţea
Cu slove de neşters a scris
Aceste stihuri minunate
Şi pline de un tâlc precis:

„Oricine îl priveşte-n viaţă
Ca pe-o făclie a iubirii,
Acela nendoios păşeşte
Pe calea dreaptă-a mântuirii;

Dar cel ce se îndepărtează
De chipul lui străluminat,
Acela, bietul, săvârşeşte
O grea greşeală, şi-un păcat!“

Pescarule, de-mi dai un sprijin
Şi mă ajuţi să-l regăsesc,
Ah, cât voi fi de fericită

Şi cum am să te răsplătesc!

Ţi-aş da grămezi de nestemate,
Şi scumpe giuvaeruri rare,
Sodom de lucruri preţioase,
Şi proaspete mărgăritare.

De-ar vrea Allah să-mi văd iubitul,
Să-mi împlinesc amarul dor!...
Ah, inima mi se topeşte,
Şi-n lunga aşteptare mor.

Când pescarul auzi aceste versuri, plânse, gemu şi se tângui, amintindu-şi şi el de zilele tinereţii sale, când era topit de dragoste, chinuit de aşteptări, bătut de vise şi de doruri, ars de flăcările patimilor iubirii. Şi începu să recite aceste versuri:

E vădită, nendoielnic,
Crunta patimii ardoare:
Trup uscat, potop de lacrimi,
Ochi topiţi de veghi amare,
Inimă scăpărătoare
Precum piatra de amnare.

A iubirii grea năpastă
Dată-i fiecărei vieţi!
Şi eu o cunosc din anii
Primei mele tinereţi,
Şi-am gustat şi eu odată
Mincinoasele-i dulceţi.

De aceea-s gata,„uite,
Să purced neabătut
Şi s-ajut la regăsirea
Celui drag ce s-a pierdut,
Chiar de-ar fi să-mi pierd şi viaţa

Căutând ce n-am avut.

Ci nădejde trag să capăt
La sfârşit o bună plată,
Căci, se ştie: -ndrăgostiţii
N-au nărav, în lumea toată,
Să precupeţească preţul
Dragostei lor, niciodată.

De-ndată ce pescarul sfârşi de rostit aceste versuri, se apropie de ţărm cu luntrea lui şi îi spuse fetei:

— Suie în luntre, căci sunt gata, uite, să te duc oriunde ai vrea!

Atunci Floare-de-Trandafir se sui în luntre şi pescarul se îndepărtă de ţărm cu bătăi spornice de vâslă.

Când se aflară la oarecare depărtare, se stârni un vânt ce împinse luntrea din spate atât de repede încât în curând pierdură din vedere pământul, iar pescarul nu mai ştiu unde se află. Ci peste trei zile furtuna se potoli, vântul conteni şi, cu îngăduinţa lui Allah (preamărit fie el!), luntrea ajunse la un oraş aşezat pe ţărmul mării.

Or, tocmai în clipa când luntrea pescarului trăgea la ţărm, regele oraşului, care se numea regele Derbas, sta aşezat cu fiul său în palat, la o fereastră ce dădea către mare; şi văzu luntrea pescarului trăgând la ţărm, şi o zări şi pe fata aceea frumoasă ca luna plină în înaltul cerului senin, purtând la urechi cercei de rubin strălucitori şi la gât o salbă de nestemate minunată. Atunci el înţelese că trebuie să fie o fată de rege ori de împărat şi, urmat de fiul lui, coborî din palat şi se îndreptă către ţărm, ieşind pe poarta ce dădea spre mare.

În clipa aceea, luntrea fusese legată la mal, iar tânăra dormea liniştit.

Atunei regele se apropie de ea şi o privi îndelung. Iar ea, de-ndată ce deschise ochii, începu să plângă. Şi regele o întrebă:

— De unde vii? A cui fiică eşti? Şi care-i pricina venirii

tale aici?

Ea răspunse:

— Sunt fiica lui Ibrahim, vizirul regelui Şamikh. Iar pricina venirii mele aici este un lucru fără seamăn şi o întâmplare tare ciudată!

Pe urmă, îi istorisi regelui toată povestea ei, de la început până la sfârşit, fără a-i ascunde nimic. După care, scoţând suspine adânci, vărsă lacrimi amare şi recită aceste versuri:

De cât puhoi de lacrimi plâns-am,
Îmi curge sânge de sub pleoape.
Amare chinuri sunt izvorul
Acestor crâncene potoape!

Pricina suferinţii crunte
Şi-a lacrimilor ca de fiere
E o fiinţă fără seamăn
Pe care inima-mi o cere,

Cu care încă niciodată
Eu n-am putut să-mi stâmpăr dorul,
Nici setea care arde-n mine,
Nici visurile, nici fiorul!

Şi-atât de luminos i-e chipul,
Şi-atât e-n totul de frumos,
Că-n faţa frumuseţii sale
Şi turci şi-arabi sunt mai prejos.

Văzându-l, soarele şi luna
Cu dragoste i se închină,
De harurile lui robite,
De orbitoarea lui lumină.

Din vrăjitoarea lui privire,
Sub arcul ochilor semeţi,

Nu-i inimă să n-o străpungă
Ucigătoarele-i săgeţi.

O, tu, acela către care
Mă plâng acum ca la o stea
Şi-ţi povestesc de câte sufăr,
Ai milă de durerea mea!

Ai milă de-o îndrăgostită
Ajunsă, biata, ca un joc
În mina soartei fără milă
Şi-al dragostelor nenoroc!

Vai, numai dragostea amară
M-aduse-n ţara ta, plângând,
Şi nu mai am nicio nădejde
Decât în tine pe pământ!

Tu, bunule, tu, care-i aperi
Pe cei ce gem răpuşi de dor
Şi cărora întotdeauna
Le stai cu drag ocrotitor,

O, tu, nădejdea mea, întinde
Al ocrotirii tale cort
Şi peste dragostea mea mare,
Şi peste chinul care-l port,

Şi peste tribul celor care,
Îndrăgostiţi, suspină greu,
Şi-ajută-mi să-mi găsesc iubitul,
O, tu, stăpâne bun al meu!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute zecea noapte

Ea urmă:

Şi, îndată ce recită aceste versuri, îi povesti regelui alte câteva amănunte, apoi izbucni în lacrimi şi ticlui versurile următoare:

De viaţă să mă bucur am putut
Doar până-n ziua când, întâia dată,
A dragostei minune-am cunoscut!

Ca luna de Regeb, netulburată,
Iubitului meu, cel demult pierdut,
Aşa să-i fie pururi viaţa toată!

Ci mie-n ziua negrului surghiun,
Când au venit, haini, de m-au luat,
Un fapt ca o minune-ntre minuni

Atunci, în ceasul rău, mi s-a-ntâmplat
Mi s-a părut că-n sufletu-mi nebun
Potopu-amar de lacrimi, zbuciumat,

Cu chinu-mi tot, trecut prin aspre munci,
S-a preschimbat într-un noian de foc
Ce mă ardea cu flăcările-i lungi.

Şi, dintr-odată, ca la un soroc,
Din toate lacrimile mele-atunci
Mari ploi de sânge-au izbucnii pe loc.

Şi sângele curgea pe faţa mea,
Iar când vroiam să-mi şterg obrazul ud,
Năframa dintr-odată se-nroşea,

Încât, privind-o, ţi s-ar fi părut
Ca şi cămaşa lui Iosif, cândva,

Scăldată-n sânge de la început.

Când regele auzi cuvintele Floarei-de-Trandafir, nu se mai îndoi o clipă de cât de adâncă era boala ei din iubire; şi i se făcu milă de ea şi-i spuse:

— Să nu-ţi fie nici teamă, nici spaimă: ai ajuns la capăt! Căci gata-s, iată-mă, să te ajut s-ajungi la dorul tău şi să ţi-l aduc pe cei pe care îl cauţi! Încrede-te în mine, aşadar, şi ascultă aceste câteva cuvinte!

Şi numaidecât regele îi recită aceste versuri:

O, tu, fiică-a unui neam de soi,
Ajuns-ai la limanul cel dorit.
Cu bucurie ţi-l vestesc. La noi
Găsi-vei sprijin. Deci: bine-ai venit!

Şi chiar de astăzi, uite, am să ridic
Grămezi de bogăţii fără de preţ.
Să le trimitem regelui Şamikh,
Sub pază de viteji şi călăreţi.

Îi vom trimete sipete cu mosc,
Şi suluri de atlazuri strălucind,
Şi, ca să vadă că vreau să-l cunosc,
Adăuga-vom aur şi argint.

Aşa vom face! Şi, ca să se ştie.
Într-o scrisoare-apoi avem să-i scriem
Că vrem pe veci prieten să ne fie
Şi vrem numaidecât să ne-ncuscrim.

Deci, chiar de astăzi, tot ce pot voi face
Să-ţi vin cât mai degrabă-n ajutor
Şi să-l aduc fără zăbavă-ncoace.
Pe-acela după care arzi de dor.

Iubirii i-am gustat şi eu amarul,

Şi de atunci ştiu chinul ei întreg,
Şi-i plâng pe cei ce beau plângând,
Paharul Amărăciunii ei, şi-i înţeleg.

Sfârşind de rostit aceste versuri, regele ieşi dinaintea ostaşilor lui şi, chemându-şi vizirul, îl puse să pregătească poveri fără de număr, cuprinzând darurile trebuincioase, îi dete poruncă să pornească el însuşi la drum, spre-a merge să i le ducă regelui Şamikh, unchiul Floarei-de-Trandafir, şi îi spuse:

— Pe deasupra, trebuie să-mi aduci cu tine, neabătut, de-acolo, pe unul care se numeşte Desfătul-Lumii. Şi să-i spui regelui: „Stăpânul meu doreşte să lege prietenie cu tine, şi legământul dintre tine şi el va fi căsătoria ce se va încheia între supusa ta şi Desfătul-Lumii, unul dintre cei din alaiul tău. Trebuie, dar, să mi-l încredinţezi pe acel tânăr, ca să-l duc regelui Derbas, pentru ca în faţa lui să se încheie senetul de căsătorie.

După care regele Derbas scrise o scrisoare în această privinţă regelui Şamikh, o înmână vizirului său, mai spunându-i o dată poruncile despre Desfătul-Lumii, şi adăugând:

— Ia bine aminte că, dacă nu mi-l aduci, te mazilesc din slujbă!

Vizirul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi plecă numaidecât la drum cu darurile, către meleagurile regelui Şamikh.

Când ajunse la regele Şamikh, îi rosti salamalekul din partea regelui Derbas şi îi înmână scrisoarea şi darurile ce le adusese.

Văzând darurile acelea şi citind scrisoarea, în care i se spunea despre Desfătul-Lumii, regele Şamikh vărsă un potop de lacrimi şi grăi către vizirul regelui Derbas:

— Vai, vai! Unde este acum Desfătul-Lumii? A pierit! Şi deloc nu ştim în ce loc se află! De mi l-ai putea aduce tu îndărăt, o, vizirule-crainic, ţi-aş da de două ori mai multe

daruri decât mi-ai adus tu!

Şi regele, spunând aceste cuvinte, începu să plângă în hohote, să geamă, să se jeluiască şi să suspine. Pe urmă recită aceste versuri:

Daţi-mi îndărăt flăcăul,
Scump ca sufletul din mine!

Nu râvnesc mărgăritare,
Nici comoară de rubine.

El mi-era ca luna plină
Pe un cer fără de nor.

El îmi bucura privirea,
Chipul lui strălucitor.

Nici gazela cea uşoară
Nu era la mers ca el.

Mijlocu-i era ca ramul
Tânăr — tras ca prin inel.

Faptele-i erau ca rodul
Dulce-al arborelui ban.

Ci a pomului podoabă
N-ar putea, şi-ar fi în van,

Cu întreaga-i frumuseţe
Tinerească-a roadei lui,

Niciodată să răpească
Judecata nimănui.

L-am crescut din anii-i fragezi,
De pe când era un prunc,

În răsfăţuri şi-n alinturi,
Sărutându-i părul lung.

Iată-acum, răpus de jale
Plâng de dorul lui mereu

Şi în sufletu-mi se zbate
Chinul despărţirii greu.

După care se întoarse către vizirul trimis, ce-i adusese darurile şi scrisoarea, şi-i spuse:

— Du-te la stăpânul tău şi spune-i: „Desfătul-Lumii a plecat de mai bine de-un an, şi regele, stăpânul lui, nu ştie ce s-a făcut cu el!”

Vizirul răspunse:

— O, doamne al meu, stăpânul meu mi-a spus: „De nu mi-l aduci pe Desfătul-Lumii, te mazilesc din viziric, şi n-ai să mai pui piciorul niciodată în cetatea mea!“ Cum, dar, aş cuteza să mă întorc fără acel tânăr?

Atunci regele Şamikh se întoarse către vizirul său Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, şi îi spuse:

— Ai să-l însoţeşti pe vizirul trimis, luând cu tine o pază puternică; şi aşa să-l ajuţi să facă toate cercetările cele de trebuinţă, prin toate locurile, ca să-l găsească pe Desfătul-Lumii!

El răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi numaidecât porunci să fie însoţit de o oaste de străjeri şi, laolaltă cu vizirul trimis, plecă să-l caute pe Desfătul-Lumii.

Călătoriră aşa vreme lungă, şi, de fiecare dată când treceau pe lângă niscaiva beduini ori pe lângă vreo caravană, întrebau de nu cumva ştie careva ceva despre Desfătul-Lumii, spunând:

— N-aţi văzut cumva trecând careva, pe nume Cutare, şi având înfăţişarea cutare şi cutare?

Şi oamenii răspundeau:

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute unsprezecea noapte

Ea urmă:

...Şi oamenii răspundeau:

— N-am văzut!

Şi tot aşa întrebară mai departe, şi prin sate şi prin oraşe, şi cercetară câmpiile şi pământurile prăpăstioase, ogoarele şi pustiurile, până ce ajunseră la ţărmul mării. Acolo, se suiră pe puntea unei corăbii şi plecară pe mare, spre a trage la ţărm, într-o zi, lângă Muntele Mumei-care-şi-a-pierdut-copilul.

Vizirul regelui Derbas spuse atunci vizirului regelui Şamikh:

— Pentru care pricină i s-a dat acest nume muntelui?

Vizirul regelui Şamikh răspunse:

— Am să-ţi povestesc îndată! Aflǎ, dar, că în vremurile de demult, o ginnie, de neamul ginnilor chinezi, a coborât pe muntele acesta. Or, s-a întâmplat ca, într-o zi, pe când se plimba ea aşa pe pământ, să întâlnească un om şi să se îndrăgostească de el cu o dragoste nemăsurată. Ci, temându-se de mânia ginnilor din neamul său, împotriva ei, dacă s-ar fi aflat cumva întâmplarea, se apucă, nemaiputându-şi stăpâni arşiţa dorinţelor, să caute vreun colţişor singuratic unde să-şi ascundă iubitul de ochii ginnilor, neamurile ei şi, până la urmă, găsi muntele acesta, neştiut nici de oameni, nici de ginni, căci nu se afla pe niciunul dintre drumurile străbătute de unii ori de alţii. Ea îl luă atunci pe iubitul ei şi îl aduse prin văzduhuri până pe insula aceasta, unde locui împreună cu el. Şi ea nu lipsea niciodată de lângă el mai mult decât atât cât îi trebuia ca să se ducă din când în când s-o mai vadă rudele, şi grabnic se întorcea numaidecât lângă drăguţul

ei, în ascunzătoare. Şi-aşa, după o bucată de vreme de asemenea viaţă, rămase însărcinată în mai multe rânduri şi aduse pe lume, în acest munte, o mulţime de copii. Or, de fiecare dată când neguţătorii ce călătoreau pe lângă coasta aceasta cu corăbiile lor treceau mai pe-aproape de acest munte, auzeau ţipetele copiilor, ce semănau grozav cu ţipetele de jale ale unei mame bocindu-se, şi îşi ziceau: „Pe muntele acesta trebuie să fie vreo biată mumă care şi-a pierdut copiii!“ Şi aceasta-i pricina numelui acestuia.

Auzind cuvintele acestea, vizirul regelui Derbas rămase peste măsură de uimit.

Ci şi coborâseră şi ajunseseră la palat, unde bătură în poartă. Poarta se deschise îndată şi se ivi un hadâmb care, cunoscându-l numaidecât pe stăpânul său, vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, îndată îi sărută mâna şi îi pofti în palat, şi pe el, şi pe tovarăşul lui, cu întregul alai.

Vizirul Ibrahim, ajungând în curtea palatului, zări printre slujitori un om jalnic la înfăţişare pe care nu-l cunoscu, şi care nu era altul decât Desfătul-Lumii. Aşa încât întrebă slugile:

— De unde a venit acesta?

Ei răspunseră:

— Este un biet neguţător care şi-a pierdut într-un înec toate mărfurile şi n-a izbutit să scape decât el. De altminterea-i om paşnic, un sfânt pururea răpit de farmecele rugăciunii!

Vizirul nu mai stărui şi intră în palat.

Se îndreptă către iatacul fiicei sale şi, când ajunse, n-o găsi acolo pe fată. Le întrebă atunci pe tinerele roabe ale acesteia, care se aflau prin preajmă, şi ele îi răspunseră:

— Nu ştim când a plecat de-aici! Tot ce putem să-ţi spunem este că n-a stat aici cu noi decât puţină vreme; pe urmă a pierit!

La cuvintele acestea, vizirul vărsă potop de lacrimi şi ticlui aceste versuri:

O, casă tu, pe care-n mii de graiuri
Atâtea păsări te-au cântat cândva,
Şi-a cărei frumuseţe ca de raiuri
A strălucit ca-n noaptea neagră-o stea,

În ziua când venea ca dintre vise
Îndrăgostita suspinând de dor,
O aşteptai cu porţile deschise
Să-ţi calce blândă, pragul primitor!

Oh, cine oare va putea să-mi spună
Pe unde s-a pierdut comoara mea,
Stăpâna luminoasă, dulce, bună.
De pari acum pustie fără ea?

Aici, cândva, curteni cu multă fală
Trăiau în fericire şi-n huzur.
Şi peste tot, în fiecare sala,
Atlazuri străluceau jur-împrejur.

Spuneţi-mi, dar, cum au putut să piară
Atâtea câte-acuma s-au pierdut?
Vai, unde sunt cei de odinioară?
Vai, unde sunt stăpâniî din trecut?

Pe urmă, sfârşind de spus aceste versuri, vizirul Ibrahim începu iar să plângă şi să se tânguie şi zise:

— Nu poţi scăpa de ceea ce a hotărât Allah, nici să abaţi ceea ce ţi-e scris de mai nainte!

Pe urmă, se sui pe terasa palatului şi găsi pânzele de Baalbelch, legate cu un capăt de creasta zidului şi spânzurând până la poalele palatului. Atunci pricepu că fiica sa fugise în felul acela şi, tulburată de patimă şi înnebunită de durere, se pierduse în lume. Totodată zări două păsări mari, una un corb, iar cealaltă o bufniţă; şi, nemaiavând nicio îndoială că ele n-ar fi semn de neagră prevestire, izbucni în hohote de plâns şi recită aceste

versuri:

Am venit ca-n zbor la casa
Celei care mi-este dragă,
Cu nădejdea că, văzând-o,
Toată jalea o să-mi treacă,
Tot pojarul despărţirii
Cu durerea mea întreagă.

Ci-n zadar cutreier casa
Din odaie în odaie.
Nimeni nu-i care să-mi stingă
Crunta inimii văpaie.
Nu mi se aţin în cale,
Doar un corb şi-o cucuvaie.

Triste păsări mohorâte!
Le privesc şi-mi spun în mine:
„Tu ai prigonit sălbatic,
Tu ai despărţit, haine,
Două suflete curate,
De-al iubirii soare pline!

Iată-acuma, vine rândul
Să-ţi lipeşti şi tu de buze
Cupa-n care chinul negru
Al nădejdilor răpuse
Şi-a lăsat pe veci arsura
Necurmatelor lui spuze.

Ţi-a venit şi ţie rândul
Să te chinui, bând paharul
Vieţii fără bucurie,
Cu suspinul şi amarul
Lacrimilor necurate
Care curg şi ard ca jarul!”

După care, coborî de pe terasă plângând...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute douăsprezecea noapte

Ea urmă:

...coborî de pe terasă plângând şi dete poruncă robilor să plece pe munte, s-o caute peste tot pe unde-o fi de trebuinţă, ca s-o găsească pe stăpâna lor. Iar robii îndepliniră porunca. Ci n-o găsiră pe stăpâna lor. Şi-atâta despre ei!

Cât despre Desfătul-Lumii, iacătă!

Când tânărul căpătă încredinţarea că Floare-de-Trandafir fugise, scoase un ţipăt amarnic şi căzu leşinat la pământ. Cum sta întins aşa, fără a-şi mai veni în fire, oamenii din palat gândiră că este răpit de vraja rugăciunii şi că sufletul lui este cufundat în farmecul sfintelor vedenii ale celui preînalt. Şi-atâta despre el!

Cât despre vizirul regelui Derbas, când văzu că vizirul Ibrahim pierduse orice nădejde de a-i mai găsi pe fiica sa şi pe Desfătul-Lumii, şi că inima lui era tare greu amărâtă de toate astea, hotărî să se întoarcă la cetatea regelui Derbas, fără a fi izbândit în solia cu care fusese însărcinat. Îşi luă, aşadar, bun rămas de la vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, şi îi spuse, arătându-l pe sărmanul flăcău:

— Tare-aş vrea să-l iau cu mine pe omul acesta sfânt. Poate că, pentru sfinţenia lui, binecuvântarea celui Atotputernic o coborî şi asupră-ne, şi poate că Allah (preamărit fie el!) va înduioşa inima regelui, stăpânul meu, şi nu-l va lăsa să mă alunge din slujbă! Iar eu, pe urmă, n-am să preget a-l trimite pe omul acesta sfânt la Ispahan, cetatea lui, care nu-i departe de ţara noastră.

Vizirul Ibrahim îi răspunse:

— Fă cum vrei!

Pe urmă, cei doi viziri se despărţiră şi fiecare luă calea întoarsă către ţara sa, vizirul regelui Dorbas. Având grijă mai întâi să-l ia cu sine pe Desfătul-Lumii, pe care era departe de a bănui cine este, dată fiind starea de leşin statornic în care acesta se afla. Starea aceea de leşin mai ţinu încă trei zile, de-a lungul călătoriei, şi Desfătul-Lumii habar n-avea de nimic din câte se petreceau împrejurul lui. Până la urmă, se trezi din leşin şi întrebă:

— Unde sunt?

I se răspunse:

— Eşti în tovărăşia vizirului regelui Dorbas!

Pe urmă, careva alergă îndată să-l vestească pe vizir că omul cel sfânt s-a trezit din somnul lui. Atunci vizirul îi trimise apă de trandafiri îndulcită cu zahăr, pe care i-o deteră s-o bea şi izbutiră să-l aducă la viaţă de-a binelea. După care, călătoria urmă mai departe şi ajunseră la cetatea regelui Derbas.

Numaidecât, regele Derbas trimise să i se spună vizirului său:

— Dacă Desfătul-Lumii nu este cu tine, ia seama bine să nu care cumva să te arăţi dinaintea mea!

Primind porunca aceasta, nenorocitul de vizir nu mai ştia încotro s-o ia. În adevăr, el habar n-avea că Floare-de-Trandafir se află lângă rege, nici pentru ce doreşte regele să-l găsească pe Desfătul-Lumii şi să se împrietenească cu el; şi, tot aşa, habar n-avea că Desfătul-Lumii era acolo, cu el, că era tânărul acela atât de îndelungă vreme căzut în leşin. La rându-i, Desfătul-Lumii nici el habar n-avea unde îl duceau, şi nici că vizirul fusese trimis anume în căutarea lui.

Or, când vizirul văzu că Desfătul-Lumii îşi venise în simţiri, îi spuse:

— O, sfântule întru Allah, aş vrea să mă ajuţi cu sfaturile tale în amarnica încurcătură în care mă zbat. Află că regele, stăpânul meu, m-a trimis într-o solie pe care n-am izbutit nicicum s-o îndeplinesc. Şi-acuma, când a aflat că m-am întors, mi-a trimis o scrisoare în care îmi spune:

„Dacă n-ai izbândit în solia ta, nu care cumva să intri în cetatea mea!”

Desfătul-Lumii îl întrebă:

— Şi care era solia aceea?

Vizirul îi istorisi atunci toată povestea, şi Desfătul-Lumii îi spuse:

— Să nu te temi de nimic! Du-te la rege şi ia-mă cu tine. Şi iau asupra-mi răspunderea întoarcerii lui Desfătul-Lumii!

Vizirul se bucură peste poate şi spuse:

— Adevărat vorbeşti?

El răspunse:

— De bună seamă!

Atunci vizirul încăleca pe cal, îl luă pe flăcău şi se duse cu el la rege.

Când se înfăţişară dinaintea regelui, regele îl întrebă pe vizir:

— Unde este Desfătul-Lumii?

Atunci omul cel sfânt înaintă şi răspunse:

— O, rege preamărit, ştiu eu unde se află Desfătul-Lumii!

Regele îi făcu semn să se apropie mai mult şi îl întrebă, tulburat peste măsură:

— Unde se află?

El răspunse:

— Într-un loc foarte aproape de aici! Ci, mai întâi, spune-mi ce vrei cu el, iar eu am să-l fac să vină numaidecât dinaintea ta.

Regele spuse:

— Hotărât! am să-ţi spun cu plăcere şi ca o datorie; ci împrejurarea cere să fim singuri!

Şi îndată le porunci oamenilor lui să se îndepărteze, îl duse pe tânăr într-o încăpere tainică şi îi istorisi povestea, de la început până la sfârsit. Atunci Desfătul-Lumii îi spuse regelui:

— Porunceşte să mi se aducă haine frumoase şi dă-mi-le să le îmbrac. Şi-am să-l fac pe Desfătul-Lumii să vină

într-o clipă!

Regele porunci numaidecât să se aducă o mantie strălucitoare, iar Desfătul-Lumii se îmbrăcă în ea şi strigă:

— Eu sunt Desfătul-Lumii, deznădejdea pizmaşilor!

Şi, la cuvintele acestea, săgetând inimile cu frumoasele lui priviri, ticlui versurile următoare...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treisprezecea noapte

Ea urmă:

Amintirea celei care
Mi-e ca sufletul de dragă
Pretutindeni mă-nsoţeşte
În singurătatea mea,
Stă cu mine-ntotdeauna
Şi duioasă mă dezleagă
De amarul depărtării
Şi de suferinţa-i grea.

Nu am alt izvor pe lume
Să-mi adăp cumplita sete,
Decât lacrimile mele,
Lacrimile mele doar.
Ci izvorul lor cel veşnic,
Care curge pe-ndelete,
Setea nu mi-o potoleşte,
Jaru-n piept mi-l lasă jar.

Ah, năprasnică-i arsura!
Jarul dorurilor mele
Nu are asemuire
Cu nimic de pe pământ,
Nu s-a pomenit vreodată,
Nici sub soare, nici sub stele,

O iubire-atât de mare
Şi un dor atât de sfânt.

Crunte trec nopţile mele,
Fără somn, nealinate,
Tot cu pleoapele deschise,
Tot în plânset fără grai!
Sufletu-mi de neodihna
Dragostei mi se tot zbate
Şi sărmana viaţă-ntreagă-mi
Curge între iad şi rai.

Dacă am avut putere
Să-i îndur cândva povara,
N-o mai am acum; pierdute-s
Toate câte-avut-am ieri.
Doar un bun îmi mai rămase
Din iubirea mea, amară;
Jalea care mă usucă
Şi de care am să pier.

Trupul mi se istoveşte,
Mi se tulbură privirea
De durerea despărţirii
Şi de plânsetu-i în van.
Ochii-mi sângeră de lacrimi,
Dar nu-mi pot opri pieirea!
Lacrimilor ce mă-neacă
Nu le pot găsi alean.

Vai, nimic nu sunt în stare,
Nu mai am nicio putere.
Inima-mi, de chinuri multe,
S-a topit şi s-a pierdut.
Vai, în pieptul meu se-adună
Valuri-valuri de durere —
Chinuri multe peste chinuri

Vin potop neabătut.

Azi şi inima-mi şi capu-mi,
Chinuite laolaltă,
Au încărunţit asemenea
Şi-au îmbătrânit aşa,
De când şi-au pierdut iubita
Cea mai bună, cea mai caldă.
Cum nu-i alta mai frumoasă
Să se-asemuie cu ea.

Fără voia ei, sărmana,
Am fost despărţiţi pe lume;
Iar acum, de bună seamă,
Are doar un singur gând:
Mări şi ţări să tot străbată,
Fără nume sau cu nume,
Să mă caute pe mine
Pretutindeni pe pământ.

Cine însă-ar şti să spună,
După-atât amar de vreme
Şi alăta despărţire,
Dacă-al soartei noastre drum
Va voi să-mi dea iubita
Pentru care pieptu-mi geme,
Cine ştie dacă soarta-mi
Va voi să-nchidă-acum
Cartea despărţirii noastre,
De atâta timp rămasă
La acelaşi loc deschisă,
Cine ştie de mi-e dat
Să se curme despărţirea
Care sufletul ne-apasă
Şi să-nceapă-al regăsirii
Timp frumos înmiresmat?

Cine ştie dacă mâine
Am s-o văd acasă iar
Pe iubita mea frumoasă,
Luminându-mi vis şi dor?
Cine ştie dacă jalea
Care astăzi mă omoară
N-are să se schimbe mâine
În desfătări fără nor?

Când Desfătul-Lumii sfârşi de rostit aceste versuri, regele Derbas îi spuse:

— Pe Allah! văd bine acuma că voi amândoi vă iubiţi la fel de curat şi la fel de pătimaş. În adevăr, voi sunteţi pe cerul frumuseţii ca două stele strălucitoare! Povestea voastră este fără de asemuire şi întâmplările prin care aţi trecut sunt fără de pereche!

Pe urmă, regele îi istorisi cu de-amănuntul povestea Floarei-de-Trandafir. Şi Desfătul-Lumii îl întrebă:

— Poţi tu să-mi spui acum, o, rege al vremurilor, unde se află ea?

El răspunse:

— Se află în palatul meu!

Şi îndată porunci să vină cadiul şi martorii şi îi puse să întocmească senetul de căsătorie dintre Floare-de-Trandafir şi Desfătul-Lumii. După care, îi copleşi cu cinstiri şi cu binefaceri, şi trimise numaidecât un sol să-l vestească pe regele Şamikh de toate câte li se întâmplaseră Desfătului-Lumii şi Floarei-de-Trandafir.

Când regele Şamikh află vestea, se bucură, cum nu se mai poate şi trimise regelui Derbas o scrisoare în care îi spunea:

— De vreme ce senetul de căsătorie s-a şi întocmit, doresc ca sărbătorirea nunţii şi petrecerea să aibă loc în palatul meu!

Şi îndată porunci să se pregătească şi cămile şi cai şi oameni, şi trimise să-i aducă pe proaspeţii căsătoriţi.

La sosirea scrisorii şi a alaiului, regele Derbas le dărui

proaspeţilor căsătoriţi o grămadă de bani, porunci să fie urmaţi de un alai măreţ şi îşi luă rămas bun de la ei. Şi ei plecară.

Or, ziua în care ei au sosit în ţara lor, în mijlocul oraşului Ispahan, unde domnea regele Şamikh, a fost o zi de neuitat. Niciodată nu s-a mai văzut o zi mai frumoasă ori măcar asemenea cu ziua aceea!

Regele Şamikh, în adevăr, ca să sărbătorească acea sărbătoare, a adunat pe toţi cântăreţii şi a dat mari ospeţe. Şi petrecerile au ţinut trei zile în şir, de-a lungul cărora regele a împărţit bunuri multe norodului şi a dăruit o sumedenie de mantii strălucitoare.

Cât despre tinerii căsătoriţi, iacătă! Desfătul-Lumii, odată ospăţul sfârşit, din cea dintâi noapte, a intrat în odaia de nuntă a Floarei-de-Trandafir; şi amândoi s-au aruncat unul în braţele celuilalt, căci în clipa aceea puteau şi ei, într-un sfârşit, să se privească, de când se întâlniseră; şi-atâta de voioşi şi-atâta de fericiţi se simţiră, că-i potopi plânsul. Iar Floare-de-Trandafir ticlui aceste versuri:

Veni şi bucuria,
Veni, într-un sfârşit,
Să risipească jalea,
Să-mprăştie mâhnirea,
Şi iată-ne-mpreună
Aşa cum am dorit.
Pizmaşilor, de ciudă,
Li s-a-mpâclit privirea.

Zefirul fericirii
Întoarse şi-nspre noi
Înmiresmatu-i zâmbet
De viaţă dătător.
Şi inima-nviază,
Şi trupu-ntreg apoi,
Şi-n suflet e lumină

Şi soare orbitor.

Al revederii soare
Pe chip ni s-a aprins.
Jur-împrejur răsună
Cântări de bucurie.
Tamburele dau veste
Întregului cuprins
Că suntem iar alături,
Purtaţi ca de-o beţie.

Nu lacrimi de mâhnire
Din ochii noştri curg!
Nu lacrimi de tristeţe
Ne scaldă faţa iară!
De fericire plângem,
Că iată-s la amurg
Mâhnirea noastră lungă,
Tristeţea noastră-amară.

Ce chinuri, ce năpaste
Am înfruntat din greu!
Şi iată-le pe toate
Deodată risipite.
Cu câtă îndârjire
Am îndurat mereu
Potop de suferinţe,
Cu inimi neclintite!

În neagra pribegie
Nimic nu ne-a supus,
Măcar că alb ni-e părul
De-a chinului furtună.
Ci iată, într-o clipă,
Ca fumu-n vânt s-au dus
Durerile şi jalea,
Văzându-ne-mpreună.

Sfârşindu-şi ticluirea, se îmbrăţişară şi stătură unul în braţele celuilalt, strâns înlănţuiţi, până ce căzură doborâţi de plăcere şi de fericire.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patrusprezecea noapte

Ea urmă:

Odată deşteptaţi din visarea lor, Desfătul-Lumii ticlui versurile următoare:

O, nopţi îndelung visate,
O, dulci nopţi de fericire,
Cu iubitul meu alături
Petrecute în neştire,
Nopţi frumoase, poleite
În visare şi-n iubire!

Iată-ne pe totdeauna
Laolaltă, pân'la moarte,
După lunga pribegie!
Sunt sfărmate-acum şi sparte
Lanţurile ferecate
Care ne ţineau departe.

Soarta, după negre valuri
Câte ne-a stârnit în cale,
Ne zâmbeşte-acum şi nouă
Risipind cumplita jale,
Şi ne dăruie comoara
Scumpă-a harurilor sale.

Fericirea-n cinstea noastră
Steagurile îşi desprinde,

Şi zâmbindu-ne voioasă
Dulcea-i cupă ne întinde,
A plăcerilor licoare
S-o gustăm de-aci-nainte.

În sfârşit, după noianul
Suferinţelor trecute,
Stăm să povestim alături
Drumurile străbătute,
Nopţile fără de tihnă
În suspine petrecute.

O, Stăpâne, dă-ne harul
Fără de asemănare,
Dă-ne-n mila ta deplină
Harul de-a lăsa să zboare
Sufletele noastre-n slava
Luminată de uitare.

Ah, ce dulce este viaţa,
Ce frumoasă e, ce bună!
Şi cum stăm răpiţi de vrajă,
Mână-n mână, împreună,
Raza veşnică-a iubirii
Inimile ne-ncunună.

După ce Desfătul-Lumii rosti aceste versuri, cei doi îndrăgostiţi se strânseră iarăşi în braţe şi, prăbuşindu-se pe patul lor de nuntă, se înlănţuiră în cele mai desăvârşite desfătări; şi se alintară, şi se bucurară, hârjonindu-se, până ce se cufundară cu totul în marea zbuciumată a iubirii. Şi alinturile, mângâierile, fericirile, plăcerile şi bucuriile lor erau atâta de arzătoare, încât se scurseră şapte zile şi şapte nopţi fără ca ei să-şi fi dat seama de fuga timpului şi de schimbările de-afară, de parcă cele şapte zile n-ar fi fost decât o singură zi. Numai când văzură sosind cântăreţii înţeleseră că se aflau la

sfârşitul celei de a şaptea zile a lor de căsătorie. Aşa că Floare-de-Trandafir, peste măsură de uimită, ticlui pe dată versurile acestea:

Prin dureri nemărginite,.
Şi păzită, şi-alungată,
Tot am izbutit, iubite,
Să te strâng la pieptu-mi, iată.

Pe atlaz cu zarafire,
Şi pe scumpe catifele,
Ameţită-s de iubire
Şi de visurile mele.

Pe saltea de piele moale
Şi de puf de păsări rare,
Sorb pe buza gurii tale
Dragostea, ca pe-o licoare.

Care altă băutură.
Poate să mă mai îmbie,
Când de pe frumoasa-ţi gură
Sorb licoarea ca-n beţie?

Pentru noi, acum, trecutul
Şi prezentul sunt tot una.
Oare-aşa e începutul
Fericirii-ntotdeauna?

Nu e oare de mirare
Că-au trecut în zbor, de-a rândul,
Şapte nopţi ca-ntr-o uitare.
Zborul lor nepricepându-l?

Au venit, în cinstea noastră,
După datini, împreună,
Urătorii la fereastră,

În a şaptea zi, să-mi spună:

„Pururea să dăinuiască
Dragostea ta, şi să-ţi fie
Scut Allah, să veşnicească
Dulcea ta căsătorie!“

După ce ea recită aceste versuri, Desfătul-Lumii o îmbrăţişă de nenumărate ori, pe urmă ticlui şi el următoarele stihuri:

Iată ziua fericirii
Şi-a urărilor de bine!
M-a desferecat iubita
Din dureri şi din suspine.

E ca o beţie rară
Dulcea ei apropiere.
Şi-i e ca o *vrajă graiul*
Parcă înmuiat în miere.

Mi-a adus să beau sorbetul
Frumuseţii ei fecioare,
Şi simţirea mi-a purtat-o
Peste-a lumilor hotare.

Fericiţi am stat alături,
Beţi de vis şi de iubire,
Pe atlazurile scumpe,
Tot cântând ca în neştire.

Şi-n beţia fericirii
Am uitat că vremea zboară,
Prima zi ori cea din urmă-i,
Neştiind de-s zori sau seară.

Totdeauna să ne fie

Dragostea la fel de dulce,
Iar iubirea lângă mine
Doru-n braţe-mi să şi-l culce!

A uitat şi ea de-acum
Zilele de chinuri pline.
Blând, Allah a ocrotit-o
Şi pe ea, ca şi pe mine.

După ce recită aceste versuri, amândoi se ridicară, ieşiră din iatacul de nuntă şi împărţiră tuturor oamenilor din palat sumedenie de bani, haine de mare preţ, plocoane şi daruri. După care, Floare-de-Trandafir porunci roabelor să pregătească numai pentru ea hammamul din palat şi îi spuse apoi Desfătului-Lumii:

— O, răcoare a ochilor mei, acum vreau să te văd, într-un sfârşit, la hammam, ca să fim numai noi doi, singuri în toată voia!

Şi ajunsă, în clipa aceea, dincolo de marginile fericirii, ticlui aceste versuri:

Iubitule, de-atâta timp, mereu,
Stăpâne dulce-al sufletului meu.

(Nu vreau acum să-ţi mai aduc aminte
De câte-am pătimit mai înainte),

O, tu, iubitul meu, cel fără care
Eu-nici să mai trăiesc n-aş fi în stare,

Tu, cel pe care eu nici n-aş putea
Să-l schimb cu altul în inima mea,

Hai la hammam cu mine împreună,
O, tu, lumină-a ochiului meu, bună!

Şi acolo, în iadul aburind,

Cu desfătări de rai să te cuprind.

Arome tari de nard şi de aloe
Să ardem, veselindu-ne în voie,

Mireasma lor hammamul să-l străbată,
Să ne simţim ca într-un vis deodată.

Pe urmă, nestatornicei ursite
Îi vom ierta greşelile cumplite,

Şi fericiţi îl vom slăvi apoi
Pe cel ce priveghează peste noi!
Iar eu, privindu-te, de fericire
Îţi voi şopti cu şoapte din nefire:
„Această baie, dragul meu, să-ţi fie
Desfătătoare ca o bucurie

Odată aceste versuri recitate, cei doi îndrăgostiţi se ridicară şi se duseră la hammam, unde putură să se bucure de clipe tare plăcute. După care, se întoarseră la palat, unde îşi petrecură viaţa în cele mai desăvârşite fericiri, până în clipa când veni să-i caute Sfărmătoarea tuturor plăcerilor şi Despărţâtoarea celor ce se au dragi!

Mărire celui veşnic, Pururea-neschimbător, către carele şi fiinţele şi lucrurile curg!

— Ci nu carecumva să socoţi, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, că povestea aceasta s-ar asemui cu *Povestea fermecată a calului de abanos!*

Şi regele Şahriar spuse:

— M-au fermecat, o, Şeherezada, versurile pe care şi le recitau cei doi îndrăgostiţi credincioşi! Aşa că iată-mă-s gata să te-ascult povestindu-mi şi această poveste fermecată, pe care eu n-o cunosc!

Cuprins

o mie şi una de nopţi

PLETELE ALBE

Abu-Suvaid povesteşte:

Într-o zi, intrînd într-o livadă ca să cumpăr nişte fructe, zării de departe, şezînd la umbra unui cais, o femeie ce-şi pieptăna părul. Mă apropiai de ea şi văzui că era bătrînă şi că părul îi era alb; ci faţa îi era desăvîrşit de proaspătă, iar obrazul arăta minunat. Dacă văzu că mă apropii de ea, nu făcu nicio mişcare să-şi tragă iaşmacul pe faţă, nici vreun semn că ar vrea să-şi acopere capul; ci zîmbea mai departe, descurcîndu-şi părul cu pieptenul ei de fildeş. Mă oprii dinainte-i şi, după cuvenitele salamalekuri, îi spusei:

— O, tu, cea bătrînă după ani, dar aşa de tînără după chip, de ce nu-ţi vopseşti părul, ca să semeni întru totul cu o fată tînără? Ce pricină te împiedică să nu faci aşa?...

Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari şi îmi răspunse:

L-am mai vopsit o dată,
Şi iarăşi a albit.
Căci doar culoarea vremii
Rămâne, nesmintit.

Nu-l mai vopsesc de-acuma -
Că n-are niciun rost,
Şi nici nu se mai poate
Să fii ceea ce-ai fost.>>

(Din *Florile hazului şi Grădina snoavelor*)

